

Compositum Benno Steinberges
Can. Reg. Raitenbuchij. 1800.

L. Ab. ~~28~~

neb. 307.

Bibl. Glott. univ.,
L. II. Op. II. Sec. I,
Ling. Gr. B. 2,
Pg. 598.

DANIELIS CHRISTOPH. RIES

SS. SCRIPTURARUM ET LL. ORIENTALIUM
IN UNIVERSITATE MOGUNTINA
PROFESSORIS ETC.

CHRESTOMATHIA
BIBLICA

ANALYTICA

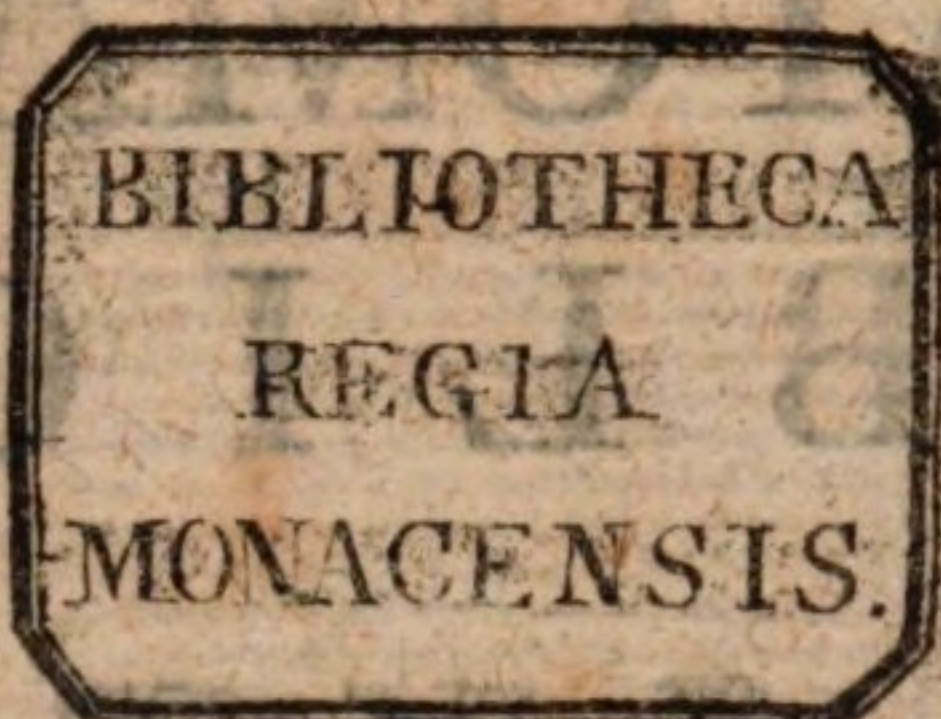
LINGUARUM ORIENTALIUM CANDIDATIS
PRIMAE INTERPRETATIONIS
TEXTUM SISTENS.

MOGUNTIAE,

ex Typograph. Elect. Aul. priv. apud Haered. Haeffner

I 7 9 0.

PRÆFATIO.

En Opusculum, ut modo lucem subit, destinatum eorum exercitationibus, qui in ponendis Linguarum orientalium rudimentis versantur; atque imbibitis primariis Grammaticae regulis ad interpretationem sese accingunt, *Chrestomathiae biblicae analyticae* nomen ferens; plerumque in catholicis Academiis sub hoc nomine pro ratione, quae in iis circa studium biblico-linguisticum obtinet, mea quidem opinione, non superfluum.

Quamvis hebraica solum, ea debebat esse pars *prima Chrestomathiae biblicae polyglottae*, quam edi a me anno superiore in *Epitome Philologiae, Critices et Hermeneutices sacrae* pag. 14. nunciaveram.

Subinde vero magis placuit, *seorsim* illam typis vulgare, non sine prudentibus, ut ego quidem existimo, mutandi consilii rationibus. Fuerunt hae chartae vilitas, characterum, maxime syriacorum et arabicorum etc. qui ceteris partibus inferendi erant, antiquior forma et vitiositas, ac demum preli tarditas: Quibus omnibus vitiis deinceps remedium adhibitum iri confido.

Complectitur autem haec pars *quatuor priora Geneseos capita*; tum ex aliis *Libris facta quaedam illustriora*, quae ut plurimum hucusque *prodigia* habebantur, recentius autem *Orientalismi partus* creduntur esse.

Selegi ista, tum quod eorundem narratio, ut videtur, planissima atque intellectu facillima prola fuit; tum ut instituta illorum cum aliis locis biblicis comparatio utriusque stili, prosaici ac poëtici, et gradus et discrimina certius doceat. Cui quidem scopo uberrime confulet Chrestomathiae biblicae polyglottae pars deinceps prima sive *aesthetica*. Verum ad illa internoscenda ut praevie jam excitaretur tironum mens, suis locis inserta sunt *Jacobi vaticinia* et *Mosis faustae preces*, tribubus Israël dictae, in quibus Orientalismi indoles luculentius se prodit: tum adnexi quidam breviores *Psalmi*, certo poëtici, iidem tamen non semper expeditae lectionis, ea de causa huc relati, ut una simul argumento essent Hermeneuticae sacrae ad usum *Fontium et Versionum* applicatae necessitati vel utilitati.

Singulis hisce locis subjecta est sua analysi, in qua notandum est numeros arabicos Paragraphorum signis adpositos

respicere *institutiones meas hebraicas*, romanos autem hanc *Chrestomathiam*.

Ne parti huic *primae*, ut prelo subiecta erat, *secunda* deesset, *fragmenta* addidi ad laudata Geneseos Capita pertinentia, ex Textu Samaritano, Paraphrasibus chaldaicis, aliisque Versionibus orientalibus excerpta, eo fine, ut in *ceteris Linguis* per Orientem quondam vel hodiedum adhuc vernaculis, puta *chaldaica*, *samaritana*, *syriaca* et *arabica* primo interpretationis exercitio infervirent. Accedit ex *Daniele* specimen analyseos *chaldaismi biblici*.

Interposui quoque Scholia ad Genesidis capita, quae dixi, tum ut specimen praeberent *mantissae variarum lectionum*, qua Chrestomathiam polyglottam illustratum ibo; tum ut exempla suppeditarent philologica, critica et hermeneutica, quae in explicanda *Epitome* mea licebit adpellare. Quod etiam fecit, ut

ex *Versionibus* quoque *graecis* quaeapiam loca delibarem, atque inter fragmenta *Versionum* orientalium ponerem, hisce usibus accommodata.

Ad calcem denique adjeci *Vocabularium*, at hebraicum modo: quod enim ad reliquas Linguas attinet, ipsa analysis vocum significationes ubique fuggerit. Exhibet illud autem solum voces in *Chrestomathia* hebraica contentas. Plenius, quoad omnes etiam radices, daturus sum in *Vocabulario* polyglotto, *Chrestomathiae* biblicae polyglottae responsuro.

Haec igitur ratio esto, quam orbi literato de praesente opusculo redditam volo. Cui si fecerit illa satis, labores hos, fane molestos, abunde compensatos arbitrabor.

Ceterum ut ardentius ament Theologiae inter Catholicos Candidati *orienta-*

les Linguas pro studiis, in quae incumbunt, numquam fatis commendandas; utque audeant non hebraicam solum, sed etiam reliquas tractare, precor. Scribebam Moguntiae die 15. Septembris A. 1790.

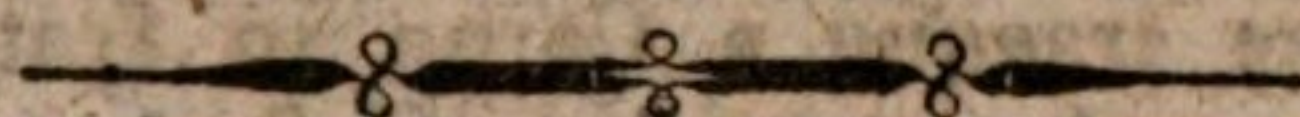

C O N S P E C T U S

CHRESTOMATHIAE BIBLICAE ANALYTICAE.

P A R S P R I O R.

MUNDI CONDITI HISTORIA; PRIMORUM HOMINUM FATA; AC ILLUSTRIORA QUAEDAM FACTA ET PRODIGIA SUBSEQUENTIUM TEMPORUM EX TEXTU HEBRAICO RECENSITA.

§. I. Mundi creatio, in primis universim exposita; tum suis actionibus ac temporibus distincta, sive Genesis Cap. I.

1) Deus universi hujus conditor: rudis globi terraquei status.	
2) Lux procurata.	- - pag. 4
3) Firmamentum constitutum	- - 5
4) Aquae divisae; in maria collectae: terra plantis arboribus ornata	- - 6
5) Corporum coelestium ordinata statio	- - 8
6) Reptilia, volucres ac pisces educti	- - II
7) Animalia procreata	- - 13
8) Homo, in mundo aspectabili Dei creantis opus princeps	- - ibid.

§. II. Specialia quaedam creationis capita figillatim suis adjunctis illustrata; sive ejusdem Libri Cap. II.

1) Creationis actus divino sabbato coronatus	16
2) Primitiva terrae tempora	- 18

- 3) Adami divinitus efformati peristases pag. 19
 4) Paradisus; inhabitandus datus Adamo:
 praeceptum de non comedendo fructu arbo-
 ris scientiae - - - ibid.
 5) Eva, ut postmodum compellata fuit, Adamo
 in sociam et conjugem data - 22

§. III. Praevaricatio primorum hominum
 ac punitio, sive Genesis Cap. III.

- 1) Occasio lapsus: lapsus ipse - 25
 2) Actio in transgressores praecepti divini, et
 condemnatio - - - 27
 3) Exilium indictum et executioni datum;
 non tamen sine omni levamine - 31

§. IV. Caini et Abelis historia, sive Ge-
 nesis Cap. IV.

- 1) Utriusque nativitas ac diversum vitae genus 32
 2) Invidiae iraeque a Caino in fratrem con-
 ceptae occasio et tristis effectus - 33
 3) Fratricida in iudicium vocatus a Deo; mul-
 tatus - - - 34
 4) Caini posteritas; aliquoties biographicis
 adnotationibus illustrata - 36
 5) Probissimi Abelis jactura nato Setho hujus-
 que filio Enos compensata - 38

§. V. Vita longaeva Patriarcharum ante-
 diluvianorum ex Genesis Cap. V.

- 1) Adami aetas inde ab origine ad finem usque
 chronologice deducta - 39
 2) Henochi maturior translocatio - 40
 3) Conspectus tabellaris diversitatis chrono-
 logicae ex Textu hebraico, samaritano et
 graeco - - - 41

§. VI. Terrarum orbis aquis submersus;
 Noëmi sacrificio expiatus, ac novis
 incolis frequentatus.

- 1) Universalis diluvii descriptio ex Gen.
 Cap. VII. - - - 42

- 2) Egressus Noëmi ex arca oblati victimis ac divinis promissis coronatus, ex Cap. VIII. et IX. 45
- 3) Linguarum confusio, et subsequuta familiarum per orbem dispersio, ex Cap. XI. 49
- 4) Nomina Patriarcharum post diluvium, cum diversitate computus chronologici ex eodem Capite 52
- §. VII. Sodoma cum finitimis urbibus, ob scelera sua igne depluo exusta, Lotho ac filiabus ejus salvatis ex Cap. XIX. 53
- §. VIII. Praesens Abrahami prosperitas insolitis quibusdam Dei favoribus promota.
- 1) Promissi de adeunda terrae Chanaan hereditate solemnis confirmatio, et uberior explicatio, ex Cap. XV. 57
- 2) Sarae pudicitia divinitus vindicata ex Cap. XX. 61
- 3) Filius promissionis ex sterili parente natus ex Capite XXI. 64
- §. IX. Jacobus prolibus ac pecunio auctus in Mesopotamia.
- 1) Jacobi conjugia, ex Cap. XXIX. 66
- 2) Foecunditas conjugalitatis:
- a) Liberi Liae ex eod. Cap. 68
- b) Proles ancillarum ex Cap. XXX. 70
- c) Filius ex Rachele natus, interpositis aliis Liae partibus 72
- 3) Augmentum gregis:
- a) Narratio facti historica 73
- b) Jacobi rem exponentis oratio ex Cap. XXXI. 77
- 4) Feliciter defunctus lucta Jacobus in praemium illustriore compellatur nomine, ex Cap. XXXII. 79

§. X. Suprema Jacobi vaticinia, sive Genesis Caput XLIX.

- 1) Filii universim ad excipienda patris morientis suprema verba excitantur pag. 81
- 2) Singuli de futura sorte sua edocti 82
- 3) Epiphonema ; tum suprema voluntas de sepulturae loco - - 90

§. XI. Israëlitas ex Aegypto educendi negotium illustri quadam apparitione, divinitus Mosi datum, ex Cap. III. Exodi 92

§. XII. Mosi prodigia praestigiis vel artibus Aegyptiorum superiora, ex Capite VII. et VIII.

- 1) Baculus Aaronis in serpentem mutatus 95
- 2) Aqua in sanguinem conversa - 98
- 3) Ranae magno numero in poenam eductae 100
- 4) Plaga ciniphum aut pediculorum 103

§. XIII. Israëlitarum ex Aegypto discessus.

- 1) Moses eventus certitudinem Pharaoni denunciat, ex Cap. XI. - 104
- 2) Deus praemittenda discessui distinctius ordinat, ex Cap. XII. - 107
- 3) Moses divina jussa exequitur - 112
- 4) Aegyptii profectionem urgent - 114
- 5) Israëlitae spoliata Aegypto abitum maturant 115
- 6) Josephi ossibus una elatis eunt, ex Cap. XIII. 117

§. XIV. Israëlitarum prodigiosus per mare rubrum transitus, ex Cap. XIV.

- 1) Ejus occasio - 118
- 2) Modus a Deo praedictus - 121
- 3) Executio fausta Israëlitis, Aegyptiis infasta 122

§. XV. Alimenta divinitus Israëlitis in deserto praeparata.

- 1) Comedenda : ex Cap. XVI.
 - a) Promissum de danda carne et pane 125
 - b) Promissi impletio - 127
 - c) Statuta circa divinum hoc beneficium
 - d) Memoria beneficii ad posteros transmissa 132

- 2) Potanda. Mose percutiente petram, aqua
profluit, ex Cap. XVII. - pag. 133
- §. XVI. Amalec Mosis precibus magis quam
Israëlis gladio devictus, ex eodem Cap. 135
- §. XVII. Moses, ob diffidentiam in patran-
do prodigio, punitus, ex Capite XX.
N u m e r o r u m - 137
- §. XVIII. Israëlitae aenei serpentis aspectu
persanati, ex Capite XXI.
- §. XIX. Balaamus ab asina reprehensus, ex
Cap. XXII. - 142
- §. XX. Moses Israëlitis supremo bene precatus,
five Caput XXIII. Deuteronomii. 147
- §. XXI. Transitus Jordanis, ex Cap. III.
et IV. Libri Josue. - 156
- §. XXII. Expugnatio urbis Jericho, ex
Cap. VI. ejusdem Libri - 160
- §. XXIII. Sol ad Josue imperium inhibens
cursum, ex Cap. X. - 166
- §. XXIV. Eliae translatio, ex Cap. II.
Libri II. Regum Textus hebraici. 168
- §. XXV. Sol retrogradus, ex Cap. XX.
ejusdem Libri - 170
- §. XXVI. Jonas ex mari salvatus.
- 1) Jonas ad sedandam tempestatem in mare
praecipitatus. Jonae Cap. I. - 175
- 2) Jonas divino beneficio liberatus. Cap. II. 179

Specimen analyseos in quosdam Psalmos davidicos.

- §. 1. Felicitas piorum, et impiorum infelici-
tas. Ps. I. - 182
- §. 2. Oratio ad Deum plena spe ac fiducia.
Ps. III. - 184
- §. 3. Majestas Dei creatoris, et dignitas ho-
minis. Ps. VIII. - 185
- §. 4. Messias Rex et Sacerdos. Ps. Hebraeis CX. 188
- §. 5. Nihil prospere succedit, nisi auspice
Deo. Ps. Hebraeis CXXVII. 190

P A R S P O S T E R I O R.

FRAGMENTA EX VARIIS BIBLIIS ORIENTALIUM, ET
SCHOLIA AD QUATUOR PRIORA GENESIS CAPITA.

A D C A P U T I. G E N E S E O S.

- I. FRAGM. ex Versione arabica $\psi\psi$. 1 - 5. 193
 II. FRAGM. ex Versione syriaca $\psi\psi$. 1 - 3. 196
 III. FRAGM. ex Paraphrasibus chaldaicis,
 1) Onkelosi $\psi\psi$. 26 et 27. - 198
 2) Pseudojonathanis, iidem $\psi\psi$. - 199
 IV. Scholia in Caput I. Genesis, varietatem
 lectionum vel translationis concernentia. 200

A D C A P U T II. G E N E S E O S.

- V. FRAGM. ex Textu samaritano $\psi\psi$. 1 - 3. 203
 ex Versione samaritana iidem $\psi\psi$. 204
 VI. Scholia in Caput II. Genesis - 206

A D C A P U T III. G E N E S E O S.

- VII. FRAGM. ex Versione syriaca, $\psi\psi$. 1 - 5. 212
 VIII. FRAGM. ex Paraphr. chald. Pseudojo-
 nathanis $\psi\psi$ 4 - 6. - 215
 IX. FRAGM. ex Textu samaritano $\psi\psi$. 7 - 8. 217
 X. FRAGM. ex Versione syriaca $\psi\psi$. 13 - 15. 218
 XI. FRAGM. ex Targum Pseudojonathanis ψ 15. 220
 XII. FRAGM. ex Versione arabica $\psi\psi$. 21 - 24. 221
 XIII. Scholia in Caput III. Genesis. 225

A D C A P U T IV. G E N E S I S.

- XIV. FRAGM. ex Versione arabica $\psi\psi$. 6 - 7
 XV. FRAGM. ex Versionibus graecis
 1) LXX. Intergretum $\psi\psi$. 6 - 7. 233
 2) Codicis veneti specialis S. Marci, iidem $\psi\psi$. ibid.
 XVI. Exemplum sermonis metrici $\psi\psi$. 23 - 24.
 1) ex Textu samaritano. - 234
 2) ex Versione arabica - ibid.

Specimen analyseos chaldaismi biblici.

Oratio Danielis ignotam in pariete scripturam
 explicantis. Danielis Cap. V. a ψ . 17.

Vocabularium hebraicum exhibens voces
 Parte priori Chrestomathiae contentas.

CHRESTOMATHIAE

BIBLICAE ANALYTICAE

PARS PRIOR

EXHIBENS EX TEXTU HEBRAICO MUNDI
CONDITI HISTORIAM, PRIMORUM HOMI-
NUM FATA, AC ILLUSTRIORA QUAEDAM
FACTA ET PRODIGIA SUBSEQUEN-
TIUM TEMPORUM.

ACCEDIT SPECIMEN ANALYSEOS IN
QUOSDAM DAVIDIS PSALMOS.

EX LIBRO בראשית

§. I. *Mundi creatio, in primis universim exposita;
tum suis actionibus ac temporibus distincta. Cap. I.*

I) **D**eus universi hujus conditor: rudis globi
terraquei status.

בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ: 1

Genesis cap. I. v. 1. ראשית, *principium*, no-
men auctum (Instit. hebr. §. 39.) foeminini generis,
(§. 42.) cum Praefixo ב, *in* (§. 119.) leniter dage-
schato, (§. 26.) quocum etiam pro adverbio valet,
ut sit *anfänglich*, (vid. §. 108.) radix ראש, quod
Hebraeis nomen est, significans *caput* etc. vel potius

וְהָאָרֶץ הִיְתָה תִּיהוּ וְיִבְיְהוּ וְהָשָׁךְ עַל-פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ 2

id, quod quavis in re primum aut praecipuum est: Arabibus verbum, cujus significatio est, *praecessit*, *praefuit*. (Si quorumdam vocabulorum radix ex alia ac hebraica lingua repetitur: consuli oportet Vocabularium.) -- בָּרָא, *creavit*, 3. f. m. praet. in Kal;

est ipsa radix (§. 67. et seqq.) at verbum imperfectum sive anomalum, (§. 80.) et quidem Lamed-Aleph; (§. 82. et §. 101.) primaria hujus verbi notio est, *excidere*, *affabre facere* etc., ab Arabibus conservata, et a vulgato Interprete ad Josue c. 17. v. 15. comprobata — אֱלֹהִים, *Deus*, nom. pl. sed

significatione singulari; (§. 45. et 171.) accentum *Athnach*, qui et unus ex distinctivis majoribus est, (§. 34.) subscriptum habet. Singularis אֱלֹהִי, cum

He mappicato (§. 29.) et Patach genubba, (§. 20. et 21.) rarius occurrit: r. אָלָה, arabice, si transitive accipitur, *religiose coluit*, *adoravit* — אָתָּה, nota

accusativi, ut vulgo vocatur, scilicet suo modo (§. 48.) — שָׁמַיִם, *coelum*, nom. duale, (§. 45. n. 2.)

masc. gen. cum praefixo ה, (§. 48. et 115.) ob quod litera ש punctum in ventre habet, Dagesch f. nuncupatum; (§. 27.) r. סָמָה, arab. *altus fuit*, *superne texit*. (§. 156. n. 3.) — וְאֵת. not. acc. cum

praef. ו hic significante *et* (§. 117.) — אֶרֶץ, *terra*,

nom. nudum, (§. 39.) gen. comm. (§. 41.) cum praefixo ה, cui ob sequentem literam gutturalem (§. 4. n. 11.) Dagesch f. excludentem Kamets pro Patach subjectum est; (§. 48.) huic omnino proprium est, quod accedente ה demonstrativo vel emphatico semper sub N Kamets recipiat; quod hic etiam subscriptum intelligi potest ob accentum dist. m. (§. 137. reg. 2.) qui est Silluk cum Soph Pasuk (§. 34.) r. אֶרֶץ arab. *humilis*, *depressus fuit*.

אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל-פָּנֵי הַמַּיִם :

V. 2. הִיְתָה, *fuit*, 3. f. f. praet. Kal, (§. 99. reg. 2. exc.) r. הִיָּה, *fuit*, quod verbum gutturale est, (§. 78.) ac simul Lamed-He. (§. 82.) — תִּהְיוּ, *inanitas*, *vacuitas*, n. nudum, gen. m. ab inuf. radice, תָּהָה, arab. *inanis*, *vacuus fuit*: derivationis formam habes Inst. hebr. pag. 130. — בִּיהוּ, ejusdem significationis et rationis nomen: utrinque abstractum pro concreto positum est: hic praefixo ו Kamets subiectum est ob sequentem syllabam tonicam (§. 117. N. II.) — חָשַׁךְ, *caligo*, n. nudum m. g. r. חָשַׁךְ, *obscurus fuit*: vid. Vocab. Punctum diacriticum hic etiam puncti Cholem vices gerit — עַל, *super*, partic. separ. cum Makkeph accentum ejus transferente ad sequentem syllabam: vid. §. 27. et 108. — פָּנֵי, *facies*, n. nudum pl. m. gen. status constructi; (§. 50.) absolute פָּנִים; singulari caret, (§. 45. n. 2.) r. פָּנָה, *aspexit* — תְּהוֹם, *abyssus*; n. nudum, gen. comm. genitivo hic effe- rendum ex §. 50. et 176; r. תָּהָם, arab. *stupuit*, *attonitus fuit*: exprimitur ergo nomine תְּהוֹם, stu- penda profunditas, quamvis et pro quacunque po- natur; item pro mari etc. — רוּחַ, *spiritus*, *ventus*, n. nudum gen. comm. r. רוּחַ, *respiravit* — מְרַחֶפֶת, *motitans se*, part. f. gen. in Piel, quod hic pro praet. valet, in gen. m. est מְרַחֵף, vid. §. 43. et 47. N. V. n. 2; r. רָחַף, *movere*, *agitare se*, — מַיִם, *aqua*, n. formae dual. ob accentum hic sub מ est Kamets pro Patach: radix incerta.

2) Lux procurata. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי
 אֹר: וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת - הָאוֹר כִּי - טוֹב וַיַּבְדֵּל
 אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר
 יוֹם וּלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה וַיְהִי - עֶרֶב וַיְהִי - בֹקֶר יוֹם
 אֶחָד:

V. 3. וַיֹּאמֶר, *et dixit*, 3. f. m. fut. ob ו conv-
 versivum pro praet. valet (§. 118.) r. אָמַר, *dixit*,
 cujus exotica punctatio notatur §. 78. N. III. —
 וַיְהִי, *fit*, 3. f. m. fut. imperativi vices gerentis, (§.
 71.) ponitur per apocopen et cum transpositione pun-
 ctorum pro יְהִיָּה (§. 100. N. V.) r. הָיָה, *fuit* —
 אוֹר, *lux*, n. nudum gen. m. r. אֹר, *lucere, lucidum esse*.

V. 4. וַיֵּרָא, *et vidit*, 3. f. m. fut. cum ו conv.
 per apoc. pro וַיִּרְאֶה (§. 100. N. V. n. 2.) r. רָאָה,
vidit — כִּי, *quia*, conj. — טוֹב, *bonus*, adj. m. r.
 טוֹב, *bonum esse* — וַיַּבְדֵּל, 3. f. m. fut. Hiphil, ubi
 pro Chirek sub ד est Tferet j. §. 76. n. 2. lit. d. r. בָּדַל,
separavit, divisit — בֵּין, *inter*, praep. — וּבֵין, *et*
inter: Vau Schurekatum est ob lit. labialem j. §. 117.
 N. II.

V. 5. וַיִּקְרָא, *et vocavit*, 3. f. m. fut. Kal cum
 ו conv. r. קָרָא; vid. §. 101. reg. I. — לְאוֹר, n. ut
 dictum est v. 3, cum praef. ל, de se nota dativi; sed
 vid. §. 48. et 189. n. I. Kamets sub ל est ab excluso
 ה emphatico j. §. 48. n. I. — יוֹם, *dies*, n. nu-
 dum gen. m. radix incerta — וּלַחֹשֶׁךְ, vid. v. 2.

6 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים 3) Firmamentum constitutum.

יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מִבְדִּיל בֵּין מַיִם לַמַּיִם:

7 וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הָרָקִיעַ וַיְבַדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר

praefixa hic sunt ו et ל, cui subjectum est Patach
exclusi ה — לֵילָה, *nox*, n. nudum gen. m. cum ה

paragogico (§. 124. N. II.) et tono in penultima
(l. c. n. 3.) absolute dicitur לַיִל, r. לֵיל, cujus notio

videtur fuisse *intercedere inter duo* vel disjungenda
vel conjungenda — עָרַב, *vespera*, n. nudum gen.

m. r. עָרַב, *miscuit, obtenebratus fuit*, in Hiph.

vesperavit — בִּיקֵר, *mane*, n. nudum gen. m. r.

בִּיקֵר, quod in Piel inter alia significat *ortus est* —
אֶחָד, n. numerale cardinale, gen. m. *unus*; hic or-

dinale, *primus*: foemininum communiter אֶחָד j.

§. 42. n. 2.

V. 6. רָקִיעַ, *expansum, firmamentum*, n. m. r.

רָקַע, *expandit, diduxit*, ex Ezech. I. v. 22. —

בְּתוֹךְ, *in medio*, item *instar particulae, una cum*,

n. nudum gen. m. status constr. cum praef. ב *in*;
status absol. est תוֹךְ, *medium, centrum*, vid. §. 142.

N. II. r. תוֹךְ fyr. *quiescere* — וַיְהִי, *et sit*, est ex ו

conjunctive sumto et וַיְהִי vid. §. 119. n. 2. et §. 136.
reg. I. n. 2. — מִבְדִּיל, *dividens*, part. Hiph. r.

בִּדְלָה, *divisit*.

V. 7. וַיַּעַשׂ, *et fecit*, 3. f. m. fut. Kal cum ו

מִתַּחַת לְרִקִּיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לְרִקִּיעַ וַיְהִי -
 כֵּן : וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרִקִּיעַ שָׁמַיִם וַיְהִי - עֶרֶב וַיְהִי - 8
 בֶּקֶר יוֹם שֵׁנִי :

4) Aquae divisae; in maria collectae: terra
 9 plantis et arboribus ornata. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּ

הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל - מְקוֹם אֶחָד וַתֵּרָא

conv. et He apocopato j. §. 100. N. III. r. עָשָׂה,
fecit — אֲשֶׁר, *qui, quae*, pron. relativum invaria-
 bile (§. 57.) — מִתַּחַת, *subter*, part. separ. cum
 praef. מ, r. תַּחַת, aethiop. *inferior*, *humilis fuit* —
 מֵעַל, *desuper*, part. separ. itidem cum מ, (§. 110.)
 r. עָלָה, *ascendit* — כֵּן, *ita*, adv. r. כּוֹן, *disponere*,
 in Niph. *rectum esse*.

V. 8. שֵׁנִי, *secundus*, n. numerale ord. m. cu-
 jus foemininum est שְׁנִית j. §. 43. n. I. r. שָׁנָה,
iteravit, secundo fecit.

V. 9. יִקְוּ, *congregentur*, 3. pl. m. fut. Ni-
 phal, hic imperativi vim habentis, r. קָוָה, in Niph.
 significans *confluere, congregari* — אֶל, ante Mak-
 keph אֶל, *ad*, praep. — מְקוֹם, n. auctum ab in-
 itio j. §. 39. in adn. (vid. etiam elenchus Nominum
 heemanticorum p. 133.) est autem gen. comm. r.
 קוּם, *surgere, stare* — וַתֵּרָא, 3. f. f. fut. Niph.
 pro imperativo positi, cum ו conj. Tferre sub ת com-
 pensat Dagesch exclusum a Resch; r. רָאָה, *vidit*,

10 הַיְבֶשֶׁה וַיְהִי כֵן : וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיְבֶשֶׁה אֶרֶץ
וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיִּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב :
11 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תְּדַשְׁא הָאָרֶץ דָּשָׂא עֹשֵׁב מִזֵּרַע זֶרַע
עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ אֲשֶׁר זֶרְעוֹ - בּוֹ עַל - הָאָרֶץ

in Niph. *apparuit* — הַיְבֶשֶׁה, n. ex terminatione

f. j. §. 42. n. 2, significans *aridum*; id, quod *aridum* est vel *siccatum*, uti terra continens est; r. יִבֶּשׁ,

exaruit, *arefactum* est. Conf. §. 77.

V. 10. מִקְוֵה, *congregatio*, n. | auctum ab initio, gen. f. hic praefixa habet ו et ל : illud *schurekatum* est, ob sequentem *schevatam* literam j. §. 117. N. II. r. קוֹה, vid. v. 9. — יַמִּים, n. pl. gen. m. a יָם, *mare*, r. inusitata יָמִים.

V. 11. תְּדַשְׁא, *producāt*, 3. f. f. fut. Hiphil, itidem imperativi vices supplentis, r. דָּשָׂא, *herbascere*, in Hiph. *germinare facere*, *producere* — דָּשָׂא, *germen*, n. nudum f. gen. f. radix est praecedens verbum — עֹשֵׁב, *herba*, n. nudum, f. gen. m. ab inusitata radice מִזֵּרַע - עֹשֵׁב, *seminificans*, part. Hiphil, r. זָרַע, *seminavit*, inde est — זֶרַע, *semen*, n. nudum f. gen. m. — עֵץ, *lignum*, *arbor*, n.

singulare, sed collective acceptum, gen. m. hic in regimine, sed sine sui mutatione j. §. 50. in adn. radix nominalis a multis dicitur; sed commode radix verbalis עָצָה adsignatur, et ex arabico illustratur, ubi عِظَا inter alia significat *ramos expandere*

וַיְהִי כֵן : וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דָּשָׁא עֲשֵׁב מִזֵּרַע זֶרַע 12

לְמִינֵהוּ וַעֲנַן עֲשָׂה - פְּרִי אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא
אֱלֹהִים כִּי - טוֹב : וַיְהִי - עָרֵב וַיְהִי - בֶּקָר יוֹם 13
שְׁלִישִׁי :

וַיֹּאמֶר 5) Corporum coelestium ordinata statio. 14

etc. — פֶּרֶה, *fructus*, n. nudum f. gen. m. r. פְּרִי,

fructuosus fuit, mutato tamen ה in י j. elenchum
nominum pag. 130. Inst. hebr. est autem עֵץ פְּרִי,

arbor fructus, five *pomifera*, vid. §. 181. — עֵשָׂה,

faciens, part. Benoni j. 74. N. VI. et §. 99. reg. I.

— מִין, *species*, *convenientia*, n. nudum f. gen. m.

hic praefixum לֵי habet significans *juxta*, *secundum*
(§. 119.) et suffixum pronomen 3 pers. f. m. (§. 59.)
radix deperdita, sed notionis suae vestigia in arabi-
co relinquens, ubi significat *convenit* — אֲשֶׁר זָרְעוּ,

cujus semen j. §. 169. — בּוֹ, *in eo*, praef. בִּי cum
suff. 3. m. f. vid. §. 66. n. 2.

V. 12. וַתּוֹצֵא, *et protulit*, 3. f. fut. Hiphil cum
1 conv. j. §. 104. et 88, r. יָצָא, *exiit*, *prodiit*, quod
est verbum dupliciter imperfectum, sc. Pe-Jod et
Lamed - Aleph.

V. 13. שְׁלִישִׁי, *tertius*, n. numerale ord. r.
שָׁלַשׁ in Piel *triplicavit*.

V. 14. מְאֹר, *luminare*, n. auctum ab initio,
de se masculini generis, hic in plurali foeminino-
rum more formatum, (§. 45. n. 3.) hinc מְאֹרֹת,

אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין
הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה וְהָיוּ לְאֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים וְלַיִּמִּים
15 וְשָׁנִים: וְהָיוּ לְמְאֹרֶת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַאֲרִיךְ עַל-

r. אור — בְּרָקִיעַ, *in expanso*, vid. v. 6. ob statum
constr. pro רָקִיעַ est רָקִיעַ j. §. 141. n. 1, cumque ad
primam schevatam literam accedat ב itidem sche-
vandum; pro Scheva succedit Chirek j. §. 136. reg.
2. — לְהַבְדִּיל, *ad distinguendum*, inf. Hiphil cum
praef. ל, nota gerundii, j. §. 194. n. 1. r. בָּדַל — וְהָיוּ
et sint, 3. pl. m. praet. cum ו conv. ut accipiat signi-
ficationem futuri j. §. 118. N. I. quod tempus tamen
hic pro imperativo est, r. אֹת — הִיָּה, *signum*,
n. nudum f. gen. m. in plurali terminationem foe-
mininam habens, hinc לְאֹתֹת; praefixum ל hic si-
gnificat *in*, r. אֹת in Niphal *Gussetio* significans
similem esse, convenire — מוֹעֵד, *tempus constitu-*
tum, n. auctum ab initio f. gen. m. cujus pluralis
est מוֹעֲדִים, r. יָעַד, *condixit suo tempore*; confer.
dicta de nominibus heemanticis Inst. hebr. p. 132 —
יָמִים, pl. a יוֹם, *dies*, de quo v. 5. — שָׁנָה, *an-*
nus, n. nudum, f. gen. f. pluralem tamen more
masculinorum formans, hinc שָׁנִים, excluso ה ra-
dicis j. §. 46, r. שָׁנָה, *secundavit, iteravit, muta-*
tus est.

V. 15. לְהַאֲרִיךְ, *ad illuminandum*, inf. Hiphil
cum praefixo ל, r. אֹר, *lucere*, ex v. 4, est autem
verbum Ajin quiescentis j. §. 82: vid. §. 95.

- 16 הארץ ויהי כן: ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים
את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור
הקטן לממשלת הלילה ואת הכוכבים: ויהי
17 אתם אלהים ברקיע השמים להאיר על הארץ:
ולמשל ביום ובלילה ולהבדיל בין האור ובין החשך 18

V. 16. שְׁנַיִם, *duo*, n. numerale card. dualis numeri gen. m. in regimine j. §. 51. conf. etiam §. 182. n. 2. r. שְׁנָה, vid. v. 14 — גָּדוֹל, *magnus*, adj. f. gen. m. in plurali גְּדֹלִים, He emphaticum hic loci praefixum habet j. §. 115. N. II. — מְּשָׁלָה, *dominium*, n. auctum ab initio cum הַ foeminino in fine, siquidem et foeminini generis est: praefixum לְ hic significat *ad*; r. מָשַׁל, *dominatus fuit* — קָטָן, *parvus*, adj. f. gen. masc. cum הַ emphatico; r. קָטָן, *parvus fuit*. Confer. §. 77. — כּוֹכָב, *stella*, nom. aliis simplex, aliis compositum, incertae radicis, at m. gen. hic in plur.

V. 17. וַיִּתֵּן, *et dedit, posuit*, 3. perf. sing. m. fut. Kal cum וַי convers. r. נָתַן, quod est verbum Pe-Nun. Vid. §. 84. — אֵתָם, *eas*, sc. *stellas*, est acc. pl. m. gen. pron. 3. perf. הֵוא, in pl. הם (§. 54.)

V. 18. וּלְמָשָׁל, *et ad dominandum*, infin. in Kal cum לְ habente Chirek pro Scheva ob concur-

19 וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי - טוֹב : וַיְהִי - עֶרֶב וַיְהִי - בֹקֶר יוֹם
רְבִיעִי :

20 6) Reptilia, volucres ac pisces educti. וַיֹּאמֶר

אֱלֹהִים יִשְׂרְצוּ הַמַּיִם שָׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֶף עַל-

21 הָאָרֶץ עַל - פְּנֵי רִקִּיעַ הַשָּׁמַיִם : וַיִּבְרָא אֱלֹהִים

מַשָּׁל, sum duorum Schevajim, ut. d. aliquoties, r. *dominatus est.* — וּבַלַּיְלָהּ, *in diem*; בַּיּוֹם, *et in noctem.* Conferantur dicta ad V. 5: Vau schurekatum est ob sequentem litteram labialem: vid. v. 4.

V. 19. רְבִיעִי, *quartus*, nom. numerale ordin.

r. רַבַּע, *quadratus fuit* etc.

V. 20. יִשְׂרְצוּ, *abunde progignant*, 3. pers. pl.

m. Fut. Kal, significatione Imperativi, r. שָׂרָץ, *repsit*, h. l. *abunde produxit.* Hinc שָׂרָץ, *reptile*,

et collective sumtum, *reptilia*, est nom. nud. m. gen. — נֶפֶשׁ, *anima*, itidem nom. nud. at. f. gen.

r. נָבַשׁ, significasse videtur *respiravit*, *animatus fuit* — חַיָּה, *adj. foem. a חַי, vivus*, r. חָיָה, *vixit.* —

עוֹף, *volatile*, nom. nud. m. gen. r. עוֹף, *volare*, *avolare*, unde יְעוֹפֶף, quod est 3 pers. sing. m. Fut.

in Piel pro Imp. positi: est autem verb. Ajin quiescentis: vid. potissimum §. 96.

V. 21. וַיִּבְרָא, *et creavit*, ut וַיִּקְרָא v. 5. —

תַּנִּינִם, *cete*, nom. pl. m. a. תַּנִּין, *balaena*, vid.

§. 10. n. 2, r. תָּנַן, verb. inus. — כָּל, *omnis*, ob

seq. Makkeph habet Komets chatuph (§. 37. in adn.)

אַתְּ - הַתְּנִינִים הַגְּדֹלִים וְאַתְּ כָּל - נֶפֶשׁ הַחַיָּה וְ
 הַרְמְשֹׁת אֲשֶׁר שָׂרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם וְאַתְּ כָּל -
 עוֹף בְּנֶף לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי - טוֹב : וַיְבָרֶךְ 22
 אֶתְּ אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת - הַמַּיִם
 בַּיַּמִּים וְהָעוֹף יִרֶב בָּאָרֶץ : וַיְהִי - עָרֵב וַיְהִי - בֶּקָר 23
 יוֹם הַמִּישִׁי :

alias כִּל a r. כָּלֵל, *perfecit*. — רִמְשֹׁת, part. f. in
 Kal (§. 43. n. 2.) masculinum est רִמֵּשׁ, *repens*, a
 רָמַשׁ, *reptavit*: unde רִמָּשׁ, *reptile* — לְמִינֵיהֶם,
secundum speciem suam; praefixum est לְ et suffixum
 כָּנָף — לְמִינֵהוּ (§. 59.) hinc explia כָּנָף, —
ala, hinc *alatum*, nom. nud. gen. comm. r. deper-
 dita כָּנָף, Arabibus significat *cinxit*, *protexit*.

V. 22. וַיְבָרֶךְ, *et benedixit*, 3. perf. sing. m.
 Fut. in Piel (§. 74. N. V. n. 2.) cum ו convers. a
 בָּרַךְ, in Kal et Piel *genua flexit*, *benedixit*. (§. 74.
 N. II. n. 2.) — לֵאמֹר, per crasin pro לֵאמֹר, *di-*
cendo, infinit. cum praefixo לְ (conf. §. 78. et 136.
 reg. 3.) r. אָמַר, *dixit*. — פְּרוּ, *crescite*, 2. perf. pl.
 m. Imper. Kal, a פָּרָה, *fructuosus fuit*, (§. 99. reg. 2.)
 — וּרְבוּ, *et multiplicamini*, eadem perf. etc. cum ו
 conjunctivo a rad. רָבָה, *multiplicatus fuit* — וּמְלֵאוּ,
et replete, ejusdem personae etc. a rad. מָלָא, *plenus*
fuit, quod est verbum Lamed-Aleph: vid. §. 102.

24 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא 7) Animalia procreata.

הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וְרֶמֶשׂ וְחַיִּתוֹ - אֶרֶץ

25 לְמִינָהּ וַיְהִי - כֵּן : וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת - תֵּיִת הָאָרֶץ

לְמִינָהּ וְאֶת - הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְאֶת כָּל - רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה
לְמִינָהּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי - טוֹב :

8) Homo, in mundo aspectabili Dei creantis
opus princeps. 26 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם

et 77. — יָרַב, *multiplicet se*, 3. perf. sing. m. per
Apocopen extraordinariam citra ו converf. pro יָרַבָּה,
§. 100. N. II. r. רַבָּה.

V. 23. חֲמִישִׁי, *quintus*, nom. numer. ordina-
le: r. חָמַשׁ, *quasi quintavit*.

V. 24. בְּהֵמָה, *jumentum*, nom. sing. f. gen.
r. בָּהֵם in arabico, *mutus fuit* — חַיָּה, *bestia*,
nom. nud. f. gen. וְחַיִּתוֹ, *et bestia*, hic formae con-
structae est cum praefixo ו ac simul ו paragogico.
(§. 124. N. III.)

V. 25. אֲדָמָה, *terra*, nom. sing. f. gen. et
rectum quidem, (§. 49.) r. אָדָם, *rufus fuit*, ex
arabico alii alias significationes petunt, significat
venustus fuit, item *junxit*, *adjunxit*.

V. 26. נַעֲשֶׂה, *faciamus*, I perf. pl. fut. Kal;
sed pro imper. est: r. עָשָׂה, *fecit*, verbum gutturale
et Lamed - He; hinc vid. §. 78. N. II. et §. 99. reg.

בְּצִלְמֵנוּ כְּדִמוּתֵנוּ וַיִּרְדּוּ בְּדִגְתַּיִם הַיָּם וּבַעֲוֹף הַשָּׁמַיִם
 וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל - הָאָרֶץ וּבְכָל - הָרֶמֶשׂ הָרֶמֶשׂ עַל -
 הָאָרֶץ: וַיִּבְרָא אֱלֹהִים וְאֵת - הָאָדָם בְּצִלְמוֹ בְּצֶלֶם 27
 אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם: וַיְבָרֶךְ 28

I. — אָדָם, *homo*, nom. nud. sing. m. gen. hic
 collective significans. r. אָדָם, vid. v. 25. — צֶלֶם, *sta-*
tua, imago, nom. nud. sing. m. gen. בְּצִלְמֵנוּ, *in ima-*
gine nostra; praefixum habet ב, hic potius *se-*
cundum significans, et suffixum pronomen I. perf.
 plur. (§. 59.) ob punctorum mutationem vid. §. 136.
 reg. 2. et §. 143. N. III. r. צֶלֶם, apud Syros *figura-*
vit, pinxit, finxit — דְּמוּת, *similitudo*, nom. nud.
 at formae specialis (vid. p. 130.) sing. f. gen.
 בְּדִמוּתֵנוּ, *secundum similitudinem nostram*: praefi-
 xum כ significat *secundum*; (§. 119. n. I.) r. דָּמָה,
similis fuit, וַיִּרְדּוּ, *et dominantur*, 3. perf. pl. m.
 fut. Kal, at pro Imper. est, praecedit ו conjunct. r.
 דָּגָה, *dominatus est* — דָּגָה, nom. gen. f. *piscis*;
 בְּדִגְתַּיִם, est status constr. j. §. 50. cum praefixo ב,
 quam praepositionem verbum adsciscit; ob puncta-
 tionem vid. §. 141. n. I. et cit. jam §. 136. reg. 2.
 masculinum est דָּג, r. דָּגָה, *copiose multiplicari*,
 vel etiam דָּוָג, quod in Hiph. significat *piscari*.

V. 27. אֹתוֹ, *illum*, accus. sing. m. gen. pro-
 nominis הוּא, *hic, ille* (§. 54.) — זָכָר, *masculus*,
 nom. nud. sing. m. gen. r. זָכָר, *recordatus est*. —

אתם אליהם ויאמר להם אליהם פרו ורבו ומלאו

את הארץ וכבשה ורדו בדגת הים ובעוף השמים
29 ובכל חיה הרמשת על הארץ : ויאמר אליהם

הנה נתתי לכם את כל עשב וזרע זרע אשר
על פני כל הארץ ואת כל העץ אשר בו פרי -

30 עץ זרע זרע לכם יהיה לאכלה : ולכל חית הארץ

נָקָב, *foemina*, nom. auct. sing. f. gen. r. נִקְבָּה,
transforavit, expressit.

V. 28. לָהֶם, *illis*, dat. pl. m. gen. pron. 3. perf.
וּכְבַּשְׁתָּ, *et subjicite eam*, 2. perf. plur. m. Imper.
Kal, cum praefixo ו et suffixo 3. perf. f. (§. 59. et
et 61. N. III.) r. כִּבַּשׁ, *subegit, subjecit.* — וּרְדוּ,
et dominamini, 2. perf. pl. m. Imper. Kal; r. רָדָה,
dominatus fuit.

V. 29. הִנֵּה, *simplicius הֵן, en, ecce, partic.*
separ. — נָתַתִּי, *dedi*, I. perf. sing. praet. Kal;
(§. 97. in adn.) r. נָתַן — לָכֶם, *vobis*, dat. pl. m.
gen. pron. 2. perf. אַתָּה, *tu*, (§. 54.) — זֵרַע, *se-*
minificans, particip. Benoni; r. זָרַע, *seminavit.* —
אֲשֶׁר בּוֹ, *in quo*, (§. 169.) יִהְיֶה, *erit, hic fit,*
fut. verbi הָיָה, fuit: vid. v. 3. et §. 19. in adn. —
אֹכֶלֶת, *foem. ex אָכַל, cibis, quod est nom. nud.*

וְלִכְלֹ - עוֹף הַשָּׁמַיִם וְלִכְלֹ ׀ רוֹמֵשׁ עַל - הָאָרֶץ אֲשֶׁר -
 כּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה אֶת - כָּל - יֶרֶק עֹשֶׂב לֵאכֹלָה וַיְהִי -
 כֵּן: וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת - כָּל - אֲשֶׁר עָשָׂה וַהֲנִיחַ - טוֹב 31
 מְאֹד וַיְהִי - עֶרֶב וַיְהִי - בֹקֶר יוֹם הַשְּׁשִׁי:

§. II. *Specialia quaedam creationis capita sigillatim suis adjunctis illustrata. Cap. II.*

1) Creationis actus divino sabbato coronatus.

וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל - צְבָאָם: וַיְכַלּוּ אֱלֹהִים 1
 2

hic praefixum est ל significatione praepositionis in; r. אָכַל, comedit.

V. 30. יֶרֶק, olus, nom. nud. sing. m. gen. r.

יֶרֶק, exspuit — מְאֹד, valde, adv. (§. 184. n. 2.)

V. 31. עָשָׂה, sextus, nom. num. ord. r. שִׁשָּׁה,

formae Piel, sextavit, five sextam partem dedit.

CAPUT II.

V. 1. כָּלָה, verbum Lamed-He, perfectus, abso-

lutus fuit, 3. perf. pl. fut. in Pyal, (§. 99. reg. 2.)

— צְבָא, n. m. f. exercitus, agmen, hic siderum ac

aliarum rerum creatarum copia, r. צָבָא, militavit:

ם, est suffixum 3. perf. pl. m.

V. 2. וַיְכַלּוּ, per apocopen pro וַיְכַלּוּ 3. perf.

sing. m. fut. in Piel, ubi כָּלָה active significat,

(§. 74. N. II. n. 1.) sc. perfecit, absolvit; ׀ conver-

בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִלֹּאכָתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁכַּח בַּיּוֹם

3 הַשְּׁבִיעִי מִכָּל - מִלֹּאכָתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה : וַיְבָרֶךְ

אֱלֹהִים אֶת - יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת

מִכָּל - מִלֹּאכָתּוֹ אֲשֶׁר - בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת :

4 אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאָם בַּיּוֹם

עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהִים אֶרֶץ וּשְׁמַיִם :

fixum dat futuro significationem praeteriti, et hic quidem plusquamperfecti, (§. 69. in adn.) — בַּיּוֹם,

in die, Praefixo ב subscriptum est Patach exclusi He emphatici: de se dicendum esset בְּהַיּוֹם: vid.

§. 48. n. I. — שְׁבִיעִי, *septimus*, r. שבע, *juravit*,

— מִלֹּאכָה et מְלָאכָה, n. f. *opus*, r. לֹאךְ, arab. *mi-*

fit; *opus*, *negotium commisit*. — שָׁבַת, *quievit*, 3. f.

V. 3. קִדֵּשׁ, *sanctus fuit*, in Piel, cujus formae hic est, *sanctificavit* — לַעֲשׂוֹת, *ad perficiendum*,

vel *faciendo* Inf. kal. verbi עָשָׂה, j. §. 99. n. I.

Praefixum ל ob sequens chateph Patach pro Scheva simplici sub se Patach tanquam vocalem analogam habet, (§. 18. in adn. et §. 136. reg. 3.)

V. 4. אֵלֶּה, pron. pl. *illae*; sing. m. זֶה, *ille*,

f. זֵאת, *illa* (§. 56.) תּוֹלְדָה, n. f. *generatio*, hic

creatio, r. יָלַד, *genuit* — בְּהִבְרָאָם, *cum creata*

sunt, inf. Niph. cum praef. ב, quod hic instar con-

5 וְכָל־וְשִׁיחַ 2) Primitiva terrae tempora.

הַשָּׂדֶה טָרָם יִהְיֶה בָאָרֶץ וְכָל־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה
טָרָם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר יְהוָה אֱלֹהִים עַל־
הָאָרֶץ וְאָדָם אֵין לַעֲבֹד אֶת־הָאֲדָמָה: וְאֵד יַעֲלֶה
מִן־הָאָרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת־כָּל־פְּנֵי הָאֲדָמָה:

junct. est, et cum suff. pron. 3. perf. pl. m. a verbo בָּרָא,
(§. 65. et 194. n. I.) — עֲשׂוֹת, infin. nominascens
(vid. §. 168. in adn.) h. e. *in die, quo fecit.* — יְהוָה,
Jehovah, (§. 10. n. I.) Dominus, r. הָיָה, fuit.

V. 5. שִׁיחַ, n. m. frutex, r. שִׁיחַ, ut videtur
generatim proferre, producere — שָׂדֶה, n. m.
ager, r. שָׂדֶה vel potius שָׂדֶה, arab. *rore aspersus*
fuit, vel *maduit* — טָרָם, *antequam*, *nondum* —
יִצְמַח, *germinavit*; 3. perf. sing. m. fut. Kal de se
esset יִצְמַח vel יִצְמִיחַ, (§. 21.) sed ob significatio-
nem intransitivam fit יִצְמַח, (§. 76. n. 2.) cumque
accedit accentus distinct. m. ut hic, יִצְמַח —
מִטֵּר, in Hiph. cujus inf. hic est, *pluere fecit* —
אֵין, constr. אֵין, non — עָבַד, *coluit*: conf.
לַעֲשׂוֹת v. 3.

V. 6. אָר, n. m. vapor, r, אָר, aethiop. *cir-*
cuiuit, *vertit se* — עָלָה, *ascendit*, 3. perf. fut.
Kal — מִן, de, — שָׁקָה, *bibit*, in Hiph. cujus
praet. hic est, *irrigavit*.

3) Adami divinitus efformati peristases. וַיִּצַּר 7

יְהוָה אֱלֹהִים אֶת - הָאָדָם עֹפָר מִן - הָאֲדָמָה וַיִּפֹּחַ
בְּאַפּוֹ נְשֵׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה :

4) Paradifus; inhabitandus datus Adamo: praeceptum de non comedendo fructu arboris scientiae.

וַיִּטַּע יְהוָה אֱלֹהִים גֶּן - בְּעֵרֶן מִקְדָּם וַיִּשֶׂם שֵׁם אֶת - 8

V. 7. יִצַּר, verbum Pe - Jod *formavit*, 3. perf.

fut. Kal, vid. §. 89; Vau convers. tonum retrahente pro Ttere in ultima j. §. 88. n. I. fit Saegol ex §. 137. reg. I. — עֹפָר, n. m. *pulvis*, r. עָפַר, arab.

comminutus est, hebr. in Piel, *pulverem excitavit*, vel *sparsit* — נִפַּח, v. Pe - Nun, *flavit*, *inspiravit*,

3. perf. fut. Kal j. §. 84. — אָף, n. m. *nasus*, in dual, ut hic, *nares*: יִי, pronunciatur *av* vel *au*

(§. 10. n. 4.) est suff. 3. perf. sing. m. (vid. parad. p. 32.) r. אָנַף, *spiravit*, et hinc *iratus fuit* —

נְשֵׁמָה, n. f. *halitus*, *anima*, *spiritus*, r. נָשַׁם, *spi-*

ravit — חַיִּים, n. pl. *vita*, r. חָיָה, *vixit* — חַי, n. m. *vita*, *cujus foem. est חַיָּה*.

V. 8. נִטַּע, v. Pe - Nun, *plantavit*, 3. perf.

sing. m. fut. Kal — גֶּן, n. m. *hortus*, r. גָּנָן, *textit*

— עֵדֶן, n. m. *voluptas*, hic nomen proprium, r. עָדַן, *oblectavit se* —

קֶדֶם, n. m. *oriens*, etiam *antiqui-*

tas, r. קָדַם, *antevertit*: מִקְדָּם, *orientem versus*,

הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר׃ וַיִּצְמַח יְהוֹרָה אֶל־הַיָּם מִן־הָאֲדָמָה 9
 כָּל־עֵץ נְחֹמֶד לְמִרְאָה וְטוֹב לְמֹאכָל וְעֵץ הַחַיִּים
 בְּתוֹךְ הַגֵּן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע׃ וַנְּהַר יֵצֵא מִעֵדֶן 10
 לְהַשְׁקוֹת אֶת־הַגֵּן וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבַּעַה

vel instar partic. *ante, pridem* — שׁוֹם, v. Ajin
 quiesc. in Kal et Hiph. *ponere*, 3. perf. sing. m. in
 Hiph. j. §. 95. reg. 3. — שָׁם, partic. sep. *ibi*, r.
 שְׁמָה, vid. v. I.

V. 9. צָמַח, *progerminavit*, 3. perf. sing. m.
 fut. in Hiph. ubi significat *progerminare fecit, pro-*
duxit: יִצְמַח, est pro צָמַח j. §. 76. n. 2. lit. a, hoc-
 que pro יִצְמִיחַ ibid. lit. d. — נְחֹמֶד, pro נְחֹמֶד
 (§. 136. reg. 3. n. 2.) *desiderabilis*, part. Niph. r.
 נְחֹמֶד, *desideravit* — מִרְאָה, n. m. *aspectus*, r. מִרְאָה
 vidit — מֹאכָל, n. m. *cibus*, r. אָכַל, *comedit* —
 דַּעַת, n. m. *scientia* de se infin. verbi יָדַע, *scivit*.
 (§. 88. N. II. in adn.) Hoc nomen hic loci et re-
 ctum et regens est. (vid. §. 176. in adn.) — רָע, n. *ma-*
lus, malum, r. רוּע, *malum esse*.

V. 10. נְהַר, n. m. *fluvijs*, r. נָהַר, *fluxit* —
 יֵצֵא, *exiens*, part. verbi יָצָא — מִשָּׁם, *inde, illinc*:
 vid. §. 110. in adn. — פָּרַד, *divisit, separavit*, fut.
 Niph. five Aor. II. pro Praet. est: vid. §. 69. —
 אַרְבַּע, f. עֲרֻבָּעָה m. *quatuor*: vid. §. 42. n. 2. in
 adn. item §. 45. n. 4. r. רָבַע, *quadratus est* — רָאשִׁים,

11 ראשׁים : שם האחד פישון הוא הסבב את כל -

12 ארץ החוילה אשר - שם הזהב : וזה הארץ ההוא

13 טוב שם הבדלה ואבן שהם : ושם - הנהר

14 השני גיהון הוא הסבב את כל - ארץ כוש : ושם -

הנהר השלישי חזקל הוא ההלך קדמת אשור

15 והנהר הרביעי הוא פרר : ויקח יהוה אליהם

את - האדם וינחם בגן - עדן לעבדה ולשמרה :

pl. nominis ראש, *caput*, (§. 145.) hic brachium fluminis significat.

V. II. שם, n. m. *nomen*, r. ישם, arab. *notare* — הוא, pron. personale 3. perf. m. gen. (§. 54.) — סבב, verb. Ajin gemin. *circuivit*, part.

Benoni, (§. 92. reg. I. in exc.) — אשר - שם, *ubi*, (§. 169.) — זהב, etiam זהב, (§. 19. in adn.) n. m. *aurum*, r. זהב, chald. *splenduit*.

V. 12. בדילה, n. m. *bdellium*, aliis *gummi odoriferum arboris arabicae*, aliis *margarita* etc. radix incerta — אבן, n. f. *lapis*, r. incerta — שהם, n. m. *onyx*, vel potius *sardonix*, r. שהם, arab. *palluit*.

V. 14. הלך, it. ילך, *ivit*, part. Kal — קדמה, n. f. *oriens*, *plaga orientalis*: hic in statu constr. est.

V. 15. לקח, *sumsit*, 3 perf. fut. cum ו conv. construitur ut verba Pe - Nun (§. 90.) — נוח, v.

וַיֵּצֵא יְהוָה אֱלֹהִים עַל - הָאָדָם לֵאמֹר מִכָּל עֵץ - הָגֶן 16
 אֲכַל תֹּאכֵל: וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע לֹא תֹאכַל 17
 מִמֶּנּוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלָהּ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת:

5) Eva, ut postmodum compellata fuit, Adamo
 18 in sociam et conjugem data. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים
 לֵאמֹר - טוֹב הַיּוֹרֵת הָאָדָם לְבָדּוֹ אֶעֱשֶׂה - לוֹ עֶזֶר כְּנֶגְדּוֹ:

Ajin quiesc. *quiescere*, 3. perf. fut. Hiph. cum ו conv. et suff. 3. perf. m. ubi significat ponere —
 לַעֲבֹדָה, inf. v. עָבַד, *coluit*, cum praef. ל et suff. 3.
 f. vid. §. 147. — שָׁמַר, *custodivit*, inf. ejusdem
 rationis, ac insuper cum ו conj.

V. 16. צִוָּה, (Zivvah §. 10. n. I. item §. 94.
 in adn.) *praecepit*, 3. fut. Piel cum ו conv. et apoc.
 — אָכַל, v. gutt. *comedit*, primo loco est inf. Kal,
 secundo 2 perf. f. Kal pro imperativo positi. (§. 192.)

V. 17. מִמֶּנּוּ, *ab eo*, abl. pron. 3. perf. m. —
 אֲכָלָהּ, infin. Kal cum suff. 2. perf. m. conf. v. 4. —
 מוֹת, vel מוֹת v. Ajin quiesc. *mori*, primo loco inf.
 Kal, secundo, 2. m. fut. Kal.

V. 18. לְבָדּוֹ, *seorsim*, quasi *in solitudine*, hic so-
 lus, r. בָּדַד, *solitarius fuit* — עֶזֶר, n. m. *adjuto-*
rium, r. עָזַר, *adjuvit*, — נֶגֶד n. m. *conspectus*;
 adverbialiter *coram* כְּנֶגְדּוֹ, quoad literam, quasi *co-*
ram eo; quoad sensum, *similis ipsi*, r. נֶגַד, arab.
ante oculos esse.

19 וַיֵּצֵר יְהוָה אֱלֹהִים מִן־הָאָדָמָה כָּל־חַיַּת הַשָּׂדֶה

וְאֵת כָּל־עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיָּבֵא אֶל־הָאָדָם לְרְאוֹתָ

מָה־יִּקְרָא לּוֹ וְכָל־אֲשֶׁר יִקְרָא לּוֹ הָאָדָם נִפְשׁ

20 חַיָּה חַיָּה שְׁמוֹ: וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁמוֹת לְכָל־הַבְּהֵמָה

וְלַעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכָל־חַיַּת הַשָּׂדֶה וְלָאָדָם לֹא־מָצָא

21 עֹזֵר כְּנֶגְדּוֹ: וַיִּפֹּל יְהוָה אֱלֹהִים וַתִּרְדָּמָה עַל־

הָאָדָם וַיִּישָׁן וַיִּקַּח אֶחָת מִצְלָעָתָיו וַיַּסֵּךְ בָּשָׂר

V. 19. בּוֹא, v. Ajin quiesc. *venire*, 3. fut. Hiph. ubi significat *adducere* — מָה, *quid*, *quomodo*.

V. 20. שְׁמוֹת plur. abs. term. f. nominis m. שֵׁם, de quo N. II. Vid. §. 45. n. 3, uti etiam §. 145. — מָצָא, v. Lamed - Aleph *invenit*, 3. praet. Kal (§. 101. reg. 1.)

V. 21. נִפֹּל, v. Pe - Nun, *cecidit*, in Hiphil, cuius 3. perf. f. hic est, *cadere fecit*, *immisit*. — תִּרְדָּמָה, n. f. *sopor*, *somnus gravior*, r. דָּם in Niph. *sopitus est* — יִישָׁן, v. Pe - Jod *dormivit*, 3. fut. Kal — אֶחָת, foem. ab אֶחָד, *unus*, (§. 42. n. 2. in adn.) — צֶלַע, n. gen. comm. *costa* etiam *latus* — סָגַר, *clausit* — בָּשָׂר, n. m. *caro*, r. hebr. בָּשָׂר; extat syr. transpositis literis סָבַר, *aluit*, *nutrivit* — תַּחַת, nominaliter sumtum, *locus inferior*, ut particula, *loco*, *pro*, *vice*.

- תִּתְּנָהּ: וַיִּבֶן יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הַצֵּלַע אֲשֶׁר־
 לִקְחָהּ מִן־הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיִּבְאֶרְהָ אֶל־הָאָדָם:
 וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הִפְעַם עָצָם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר
 מִבָּשָׂרִי לְזָוָה יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לִקְחָהּ־וָאֵת:
 עַל־כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ

V. 22. בָּנָה, v. Lamed-He, *aedificavit*, 3. fut. apocopati in Kal cum ם conv. — אִשָּׁה, n. f. *foemina, uxor*, cujus m. est אִישׁ, *vir*, r. אִשׁ in Hithp. *fortis fuit*.

V. 23. פֶּעַם, n. gen. comm. *ictus, pulsus, vice*, r. פֶּעַם, in Piel, *agitavit, impulit*: זֹאת הַפֶּעַם, haec hac vice — עָצָם, n. f. *os, ossis*, r. עָצָם, *invaluit* — לִקְחָהּ, *sumpta est*, 3. perf. f. praet. Pyal a v. לָקַח: excidit Dagesch e media lit. radicis, et ob euphoniā scheva simplex abiit in Chateph Komets chatuph.

V. 24. עַל־כֵּן, *propterea* — עָזַב, v. gutt. *reliquit*, 3. f. Kal — אָב, n. m. *pater*: conf. §. 61. in adn. §. 145. hoc nomine, r. אָבָה, *voluit, amavit* etc. — אִמָּה, n. f. *mater*, (§. 144. N. III.) r. אִמָּה, arab. *praecivit, praefuit* — דָּבַק, *adhaesit* 3 praet. Kal cum ם conv. — בְּאִשְׁתּוֹ, *uxori suae* ob regimen verbi latini (§. 189. n. I.) confer. ob

וְהָיוּ לְבָשָׁר אֶחָד : וַיְהִיו שְׁנֵיהֶם עֶרְוִים הָאָדָם
וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יָתְבַשְׁשׁוּ.

§. III, *Praevaricatio primorum hominum ac punitio*
Cap. III,

I) Occasio lapsus : lapsus ipse. וְהִנֵּה הִיא I

עֶרְוִים מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהִים

וַיֹּאמֶר אֶל - הָאִשָּׁה אַף כִּי - אָמַר אֱלֹהִים לֵאמֹר

2 תֹּאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגָּן : וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל - הִנֵּה

3 מִפְּרִי עֵץ - הַגָּן נֹאכָל : וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ -

הַגָּן אָמַר אֱלֹהִים לֵאמֹר תֹּאכְלוּ מִכָּל פֶּתַח בּוֹ

suffixum §. 64. — אִשָּׁה, idem, quod אִשָּׁה, *mu-*
lier, uxor.

V. 25, עָרָה, adj. m. *nudus*, r. עָרָה, *nudus*
fuit: in pl. עֶרְוִים, hoc uno loco irreg. ו pro i
est — בּוֹשׁ, *erubescere*, 3. f. in Hithp.

CAPUT III.

V. I. נָחָשׁ, n. m. *serpens*, r. נָחָשׁ, hebr. *au-*
guratus est, arab. *pupugit*. — עָרָה, adj. m. *calli-*
dus, r. עָרָה, *callidus fuit*. — אַף, *etiam*: inter-
rogative hic accipi potest, una cum Ellipfi; (§. 200)
Etiamne verum est. — כִּי, *quod*.

פֶּן־תִּמְתּוֹן : וַיֹּאמֶר הַנָּחַשׁ אֶל־הָאִשָּׁה לֵאמֹר 4
 תִּמְתּוֹן : כִּי יָדַע אֱלֹהִים כִּי בְיוֹם אֲכַלְכֶּם מִמֶּנּוּ 5
 וַנִּפְקְחוּ עֵינֵיכֶם וַהֲיִיתֶם כְּאֱלֹהִים יֹדְעֵי טוֹב וָרָע :
 וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לִמְאֹכַל וְכִי תֹאֲוָה־הוּא 6
 לְעֵינַיִם וַנַּחֲמֵד הָעֵץ לְהַשְׁכִּיל וַתִּקַּח מִפְּרִיו וַתֹּאכַל

V. 3. נָגַע, *tetigit*, 2. pl. f. Kal. — פֶּן, *ne*,
ne forte, quam dubitationem tamen non necessario
 includit, (§. 194. n. 2.) r. פֹּן, *dubium esse, in metu*
esse — תִּמְתּוֹן, 2. pl. m. f. Kal cum ך paragogico
 (§. 124. N. V.) r. מוֹת, *mori*, ob punctuationem conf.
 §. 124. N. II. n. 3. §. 137. reg. 2. mutatio ך in ך
 libera est (§. 138. et 150.)

V. 5. יָדַע, *scivit, cognovit*, part. Benon. —
 פָּקַח, *aperuit*, 3. pl. Praet. Niph. cum ך conv. —
 עֵינַיִם, *oculi*, vid. עֵין, n. gen. comm. *oculus*, dual. עֵינַיִם, *oculi*, vid.
 §. 145. hoc vocabulo — וַהֲיִיתֶם, 2 pl. Praet. Kal
 r. הָיָה, *fuit* (§. 99. reg. 3.) — כְּאֱלֹהִים, *crasis*,
 pro כְּאֱלֹהִים, *sicut Deus*.

V. 6. וַתֵּרָא, 3. f. Kal apocopata : conf. §. 100.
 N. II. rad. רָאָה, *vidit* — תֹּאֲוָה, n. f. *desiderium*
 (abstractum pro concreto) r. אָוָה in Piel *desideravit*
 — שָׂכַל, *prudens fuit*, Inf. in Hiph. cum praef.
 ל, ubi significat *intelligentem reddidit, intellectum*

7 וַתִּתֵּן גַּם - לְאִשָּׁה עֵמָּה וַיֹּאכֶל : וַתִּפְקַחְנָה עֵינֶי

שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי עִרְמָם הֵם וַיִּתְּפוּ עָלֶיהָ תֵּאֵנָה
וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת :

2) Actio in transgressores praecepti divini et
condemnatio. 8 וַיִּשְׁמְעוּ אֶת - קוֹל יְהוָה אֱלֹהִים

מִתְּהִלָּךְ בַּגֵּן לְרוּחַ הַיּוֹם וַיִּתְּחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ

9 מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הַגֵּן : וַיִּקְרָא יְהוָה

dedit — מִפְּרִי, *de fructu ejus*, vid. §. 144. N. IV.

n. I. — גַּם, *etiam* — עִם, *cum*.

V. 7. וַתִּפְקַחְנָה, 3. pl. f. Niph. cum ו conv.

Tfere mutatione arbitraria in Patach converso, r.
עִירוֹם — *aperuit* — עֵינֶי, stat. constr. *oculi* — פָּקַח,

adj. m. *nudus*, r. עוֹר, *excitare, excitari*, item *nuda-*
ri — תִּפְּרָה, *consuit*, 3. pl. f. Kal — עָלָה, n. m.

folium, r. עָלָה, *ascendit* — תֵּאֵנָה, n. f. *figus*, r.

incerta — חֲגוּרָה, n. m. חֲגוּרָה, f. *cingulum*, r.

חָגַר, *cinxit*.

V. 8. שָׁמַע, *audivit* — קוֹל, n. m. *vox*, *sq-*

nus (קָאֵל arab. *dixit*) מִתְּהִלָּךְ, part. in Hithp. verbi

הִלַּח, *ambulavit* — לְרוּחַ הַיּוֹם, *ad auram vel ven-*

tum diei, h. e. *sub vespere* — חָבֵא, *latuit*, in

Hithp. *cujus* 3. perf. fut. hic occurrit, *abscondit se*

אֱלֹהִים אֶל - הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָהּ : וַיֹּאמֶר 10
 אֶת - קִלְכָּךְ שִׁמְעֵתִי בָּגָן וַאֲרֵא כִּי - עֵירֹם אָנֹכִי וְאַחְבָּא :
 וַיֹּאמֶר מִי הָגִיד לָךְ כִּי עֵירֹם אַתָּה הַמֶּן - הָעֵץ אֲשֶׁר 11
 צִוִּיתִיךָ לִבְלֹתִי אֲכַל - מִמֶּנּוּ אֲכַלְתָּ : וַיֹּאמֶר הָאָדָם 12
 הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִוא נָתַנָּה - לִי מִן - הָעֵץ
 וָאֲכַל : וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לָאִשָּׁה מַה - זֹאת 13
 עָשִׂיתָ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הִנֵּחֵשׁ הִשְׁיֵאֲנִי וָאֲכַל :

V. 9. אֵיכָהּ, *ubi*; אֵיכָהּ, *ubi tu*, (§. 123. N. II.)

V. 10. יֵרָא, *timuit*, I. perf. f. Kal cum ם conv.

— אֲחָבָא, I. p. f. Niph. cum ם conv. significatione reciproca *abscondi me*, r. חָבָא.

V. 11. מִי, *quis* (§. 58.) — הָגִיד, *indicavit*, 3. f. Hiph. ab inuf. נָגַד — הַמֶּן, *an de part. cum* praef. הִ interr. (§. 116.) — לִבְלֹתִי, *non*, בְּלֹתִי, *ne*

V. 12. עִמָּדִי, *mecum*, part. cum suff. I. perf.

הִוא, *stetit* — עָמַד, *propr. locus, statio*, r. עָמַד, *ipsa*, punctatio masorethica, videtur enim Mo-
 sis aetate generis comm. fuisse (§. 55. n. I.)

V. 13. מַה, *quid*, מַה, *cur*, seq. Makkeph — עָשִׂיתָ, *fecisti*, 2. f. praet. Kal verbi (§. 58.) — עָשָׂה, *fecit* — הִשְׁיֵא, *decepit*, 3. praet. in Hiph. suffixum habet pron. I. person. r. inuf. נִשָּׂא.

- 14 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶל - הַנָּחֵשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹאת
 אֲרוּר אַתָּה מְכַל - הַבְּהֵמָה וּמְכַל תַּיִת הַשָּׂדֶה
 15 עַל - גִּחְוֹנֶךָ תֵּלֵךְ וְעַפְרֹךָ תֹּאכַל כָּל-יְמֵי חַיֶּיךָ: וְאִיבָהּ
 אֲשִׁירָת בִּינֶךָ וּבֵין הָאֲשֵׁרָה וּבֵין זִרְעָהּ וּבֵין זִרְעָהּ הוּא
 16 יִשְׁוֹפֶכֶּה רִאשׁ וְאַתָּה תִּשְׁוֹפְנוּ עֲקֵב: אֶל - הָאֲשֵׁרָה
 אָמַר הַרְבֵּה אֲרֵבָה עֲצָבוֹנֶךָ וְהִלָּכֶךָ בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים
 17 וְאֶל - אִישׁךָ תִּשְׁוָקֶתָךְ וְהוּא יִמָּשֶׁל - בָּךְ: וּלְאָדָם

V. 14. אָרוּר, *maledictus*, part. Paul in Kal,
 אֲרַר, *maledixit* — גִּחְוֹן, n. *venter*, r. inuf. גִּחְוֹן,
incurvatus fuit, se pronum in ventrem abjecit —
 תֵּלֵךְ, ut: הִלָּךְ, *ivit, ambulavit*.

V. 15. אִיבָהּ, n. f. *inimicitia*, r. אִיב, *inimi-*
catus fuit — שׁוּף, *ponere*, I. f. Hiph. — שׁוּף,
conterere, 3. f. K. — עֲקֵב, n. m. *calcaneus*, pro-
prie, postremum rei, r. עֲקֵב, *a tergo secutus est*.

V. 16. הַרְבֵּה, *multiplicando*, inf. Hiph. verbi
 רָבָה (§. 76. n. 2. lit. d.) — עֲצָבוֹן, n. m. *dolor*,
 r. עֲצָב, *dolore affecit* — הִרְוֹן, n. m. *conceptus*, r.
 הָרָה, *concepit*, vid. §. 202. — עֲצָב, n. m. *aerumna*,
dolor, יָלַד, *genuit, peperit*, 2. f. Kal — בֵּן, n. m.
filius, pl. בָּנִים, *nati, liberi*. (§. 145. hoc. vocab.)

אָמַר כִּי שָׁמַעַתָּ לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ וְתֹאכַל מִן־הָעֵץ אֲשֶׁר
צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרָהּ
בְּעֲצָבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ : וְקוֹץ וְדַרְדַּר 18
תַּצְמִיחַ לָךְ וְאֹכַלְתָּ אֶת־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה : בְּזַעַר 19
אִפִּיךָ תֹאכַל לֶחֶם עַד שׁוּבָה אֶל־הָאֲדָמָה כִּי
מִמֶּנָּה לִקְחָתָהּ כִּי־עָפַר אֶתָּה וְאֶל־עָפָר תֵּשׁוּב :

r. בָּנָה, *aedificavit*. — הַשְׁוִיקָה, n. f. *appetitus*,
r. שׁוֹק, *abundare*, item *appetere* — בָּךְ, praef. ב
cum suff. 3. f.

V. 17. שָׁמַע, *audivit, obedivit* — בְּעִבּוּר,
propter — יָמֵי, stat. constr. n. יוֹם, *dies* (§. 145.
hoc vocab.) —

V. 18. קוֹץ, n. m. *spina*, r. קוֹץ, *taedere* —
דַּרְדַּר, n. m. *carduus*, r. דָּרַר, arab. *sponte sua cre-*
vit — תַּצְמִיחַ, *producet*, 3. f. fut. Hiph. r. צָמַח,
germinavit — לָךְ, pro לָךְ, *tibi*, Dat. sing. prono-
minis אֶתָּה cum transpositione punctorum, §. 137.
reg. 3. n. 2.

V. 19. זַעַר, n. f. st. constr. *sudor*, r. זָעַע, *se-*
movere — אֶף, *nasus*, h. l. *vultus* — לֶחֶם, n.
m. *panis*, r. לָחַם, *vesci* — עַד, *usque, donec*,
(§. 193. in adn.) שׁוּב, *reverti*, Inf. et 2. f. Kal.

3) Exilium indictum et executioni datum, non tamen sine omni levamine. **וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם** 20

אִשְׁתּוֹ חַוְוָה כִּי הוּא הִיְתָה אִם כָּל - חַי : **וַיַּעַשׂ** 21

יְהוָה אֱלֹהִים לָאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתֹנֹת עֹר

וַיִּלְבַּשׁם : **וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים הֵן הָאָדָם הִיא** 22

כְּאֶחָד מִמֶּנּוּ לָדַעַת טוֹב וָרָע וַעֲתָהּ פֶּן - יִשְׁלַח יָדוֹ

וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וְחַי לְעֹלָם : **וַיִּשְׁלַחֲהוּ** 23

יְהוָה אֱלֹהִים מִגֶּן - עֵדֶן לַעֲבֹד אֶת - הָאֲדָמָה אֲשֶׁר

לָקַח מִשָּׁם : **וַיִּגְרֹשׁ אֶת - הָאָדָם וַיֵּשֶׁב מִקְדָּם** 24

V. 20. **חַוְוָה**, n. pr. *Chavva*, *Eva*, r. **חַיָּה**, *vixit*.

V. 21. **כְּתֹנֹת**, n. f. *tunica*, **כְּתָן**, r. inuf. — **עֹר**, n. m. *cutis*, *pellis*, r. **עוֹר**, *excitari*, *nudari* — **לִבַּשׁ**, *induit*, *vestivit*, 3. f. Hiph.

V. 22. **שָׁלַח**, 3. f. Kal (§. 76. n. 2.) — **יָד**, n. gen. comm. *manus*, r. **יָדָה**, *jecit* etc. — **חַי**, *vivus*, nonnullis 3. p. praet. **חַיִּי**, quod esset verbum Ajin geminati: conf. §. 92. reg. I. — **עֹלָם**, *saeculum*, *aeternitas*, r. **עָלָם**, in Niph. *latuit*.

V. 23. **שָׁלַח**, Kal et Piel *misit*, *dimisit*, *abegit*.

V. 24. **גָּרַשׁ**, Kal et Piel *expulit*, 3. f. Piel — **שָׁכַן**, *habitavit*, *mansit*; in Hiphil, *cujus* 3. perf.

לְגַדְעוֹן אֶת־הַכְּרָבִים וְאֶת־לֶהֱטֵה הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת
לְשֹׁמֵר אֶת־דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים :

§. IV. *Caini et Abelis historia. Cap. IV.*

I) Utriusque nativitas ac diversum vitae genus

וְהָאָדָם יָדַע אֶת־חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת־¹

קַיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת־יְהוָה : וַתִּסָּף לְלֶדֶת²

אֶת־אָהֳיוֹ אֶת־הָבֶל וַיְהִי־הֶבֶל לְעֵדָה צֹאן וְקַיִן

הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה :

fut. hic est, collocavit — כְּרוּב, n. m. Cherubh, Angelus
vid. vocab. — לֶהֱטֵ, n. m. flamma, r. לֶהֱטֵ, flamma-
vit — חֶרֶב, n. f. gladius, r. חֶרֶב, chald. secuit
— מִתְהַפֶּכֶת, part. Hithp. versatilis, r. הִפֵּךְ, vertit
— דֶּרֶךְ, n. gen. comm. via, r. דֶּרֶךְ, calcavit.

CAPUT IV.

V. 1. יָדַע, cognovit — הָרָה, concepit 3. fut.

Kal cum Apocope — קָנָה, acquisivit, possedit, I.

praet. Kal יְהוָה אֶת, cum Domino, per Dominum,

j. §. 188. N. II. in adn. si אֶת pro אֶתָּה ponitur.

V. 2. יָסָף, addidit, (perrexit) 3. f. fut. Hiph.

(§. 88.) — לָדָת, inf. Kal, r. יָלַד, peperit, (§. 88.)

2) Invidiae iraeque a Caino in fratrem conceptae occasio et tristis effectus. וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים 3

וַיָּבֹא קֵין מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַיהוָה : וְהָבִיל 4

הָבִיא גַם - הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוּ וּמִחֲלָבֵהֶן וַיִּשַׁע יְהוָה 5
אֶל - הָבִיל וְאֶל - מִנְחָתוֹ : וְאֶל - קֵין וְאֶל - מִנְחָתוֹ לֹא

שָׁעָה וַיַּחַר לְקֵין מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָנָיו : וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל- 6

קֵין לָמָּה חָרָה לְךָ וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ : הֲלוֹא אִם - 7

N. II. in adn.) אָח, n. m. *frater*, r. inuf. אחָה, chald. *sociavit*. — רִיעָה, part. Ben. *pastor*, (vid. §. 159. N. I. Class. I. in adn.) r. רָעָה, *pavit*. — צִאֵן, n. gen. comm. *grex*, *oves*, *caprae*, r. צָנָא, arab. *foecundus fuit*.

V. 3. קָץ, n. m. *finis*, r. קָצַץ, *amputavit*. — יָבֹא, 3. f. Hiph. *adduxit*, *hic obtulit* r. בֹּא, *venire* — מִנְחָה, n. f. *oblatio*, *munus*, r. מָנַח, arab. *donavit* — לַיהוָה, *Domino*.

V. 4. הָבִיא, 3. praet. Hiph. r. בֹּא — בְּכוֹר, n. m. *primogenitus*, בְּכוֹרָה in f. *id*, *quod primogenitum est*, r. inuf. בָּכַר in Piel *primogenitum effecit*, *praecoces fructus tulit* — חֵלֶב, n. m. *adeps*, *id*, *quod optimum*, r. חָלַב, arab. *mulsit*.

V. 5. שָׁעָה, *aspexit*, *respexit*, 3. f. Kal. cum Apoc. — חָרָה, *exarsit*, 3. fut. Kal. cum Apocope.

V. 6. לָמָּה, *quare*, (§. §8. n. I.)

תִּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תִיטִיב לִפְתָּח חַטָּאת רִבֵּץ
 וְאֵלֶיהָ תִּשְׁוֹקְתּוּ וְאַתָּה תִּמְשָׁל - בּוֹ : וַיֹּאמֶר קִין אֶל - 8
 הָבֵל אָחִיו וַיְהִי בְּהִיּוֹתָם בְּשָׂדֶה וַיִּקָּם קִין אֶל -
 הָבֵל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ :

3) Fratricida in iudicium vocatus a Deo ; mul-
 9 tatus. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל - קִין אֵי הָבֵל אָחִיךָ וַיֹּאמֶר
 10 לֹא יָדַעְתִּי הֲשֹׁמֵר אָחִי אָנֹכִי : וַיֹּאמֶר מַה עָשִׂיתָ

V. 7. יָטַב — אִם, si (§. 116.) הָלֹא, *nonne* (*bonus fuit*, in Hiph. *cujus* 2. perf. fut. est, *bene, recte fecit*, (§. 89. n. 1.) — שְׂאֵת, n. f. *remissio*, *condonatio*, propr. *elevatio vultus*, r. נָשָׂא, *tulit*, *elevavit*, *condonavit*, — פֶּתַח, n. m. *ostium*, r. פָּתַח, *aperuit* — חַטָּאת et חַטָּאָה, *peccatum*, r. רִבֵּץ, part. Ben. I. *cubans*, r. חָטָא, *peccavit* — חָטָא, *cubuit*.

V. 8. אֶל - אָחִיו, *ad fratrem suum*, (§. 61. in adn.) — קוּם, *surgere*, 3. fut. Kal cum ו conv. — הָרַג, *occidit*, 3. fut. Kal cum Suff. 3. perf.

V. 9. אֵי, *ubi* — הַשֹּׁמֵר, *an custos*; part. Ben. hic nominaliter positum cum ה interrog. r. שָׁמַר, *custodivit*.

V. 10. מָה, *pro* מָה, *quid*, (§. 58.) — דָּם, n,

11 קוֹל דְּמִי אֶחִיד צִעֲקִים אֵלַי מִן - הָאֲדָמָה : וְעַתָּה

אֲרוּר אַתָּה מִן - הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת - פִּיהָ

12 לִקְחֹת אֶת - דְּמִי אֶחִיד מִיָּדָה : כִּי תַעֲבֹד אֶת -

הָאֲדָמָה לֹא - תִסָּפֵף תֶּת - כֶּחֶץ לָךְ נָע וְנָד תִּהְיֶה

13 בָּאָרֶץ : וַיֹּאמֶר קִין אֶל - יְהוָה גְּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוּא :

14 הֵן גִּרְשִׁית אֲתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפְּנֵי אִסְתֵּר

m. *sanguis* — צִעֵק, *clamavit*, part. Benon. (§. 163.

n. 4.) — אֵלַי, *ad me.* —

V. II. עֲתָה, *nunc* — פָּצָה, *aperuit*, 3. f. praet. Kal, (§. 99. reg. 2. in except.) — פֶּה, n. m. os, oris, אֶת - פִּיהָ, *os suum*, (vid. 144. N. III. n. 3. et §. 61. N. III.)

V. 12. תֶּת, *sequente Makkeph* תֶּת, *dare*, inf. Kal verbi נתן, (§. 86. n. 2.) — כֶּחֶץ, n. m. vis, robur, cum suff. 3. f. r. כֹּחַ arab. *praevaluit* — נָע, adj. m. *vagus*, *profugus*, propr. part. in Kal r. נֹע, *moveri*, *vagari* — נָד nomen ejusdem rationis, *vagus*, *profugus*, r. נָד, *vagari*, *errare*.

V. 13. עֲוֹן, n. m. *iniquitas*, *culpa*, metonymice, *poena*, r. עִוָּה, *curvus fuit*, hinc *perverse egit* — נִשְׂא, *tulit*, *condonavit*, inf. Kal (§. 101. reg. I. n. 2.) cum praefixo מ, h. l. *quam ut*, (§. 183.)

וְהָיִיתִי נֶעַ וְנָד בָּאָרֶץ וְהָיָה כָּל־מִצְאֵי יְהִרְגֵנִי: וַיֹּאמֶר 15

לֹו יִהְיֶה לָכֵן כָּל־הָרֹג קִין שִׁבְעָתַיִם יָקָם וַיִּשָּׁם יִהְיֶה

לְקִין אֹת לְבִלְתִּי־הַכּוֹת־אֹתוֹ כָּל־מִצְאוֹ: וַיֵּצֵא 16

קִין מִלִּפְנֵי יְהוָה וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ־נֹד קְדָמַת־עֵדֶן:

4) Caini posteritas; aliquoties biographicis ad-
notationibus illustrata — וַיֵּדַע קִין אֶת־אִשְׁתּוֹ 17

וַתֵּהָר וַתֵּלֶד אֶת־הַחֹנָן וַיְהִי בְנָה עֵיר וַיִּקְרָא שְׁם

הָעֵיר כְּשֵׁם בְּנוֹ חֹנָן: וַיּוֹלֵד לַחֹנָן אֶת־עֵירָד וְעִירָד 18

יָלַד אֶת־מַחֲוִיאל וּמַחֲוִיאל יָלַד אֶת־מֶתוֹשָׁאֵל

§. 14. סָתַר, *abscondit*, 1. fut. Niph. —
הַיּוֹם, *hodie*.

V. 15. לָכֵן, *propterea* — שִׁבְעָה, *septem* —
שִׁבְעָתַיִם, *septupliciter* — נָקָם, *ultus est*, 3. fut.
Hoph. (§. 84. in adn.) — אֹת, n. gen. comm.
signum, nota — נָכָה, in Hiph. *cujus Infinitivus*
hic est, percussit, necavit.

V. 16. יָשָׁב, *habitavit*, 3. fut. Kal, cum ו
CORV.

V. 17. עֵיר, n. f. *urbs* — בָּנָה, *aedificans*,
part. Benon.

V. 18. וַיּוֹלֵד, *et natus est*, 3. fut. Niph. verbi
יָלַד (§. 88. N. III.)

19 וּמִתּוֹשֵׁאֵל יֶלֶד אֶת - לִמָּד : וַיִּקַּח - לוֹ לִמָּד שְׁתֵּי

20 נָשִׁים שֵׁם הָאֶחָת עֲדָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית צִלָּה : וַתֵּלֶד

עֲדָה אֶת - יִבְל הוּא הָיָה אֲבִי יֹשֵׁב אֶהֱל. וּמִקְנָה :

21 וְשֵׁם אֶחָיו יוֹבֵל הוּא הָיָה אֲבִי כָל תַּפֵּשׁ כְּנֹור וְעוֹגֵב :

22 וַצִּלָּה גַם - הוּא יֵלְדָה אֶת - תּוֹבֵל-קָן לִטֵּשׁ כָּל-חֲרָשׁ

23 נְחֹשֶׁת וּבְרָחֵל וְאֶחָת תּוֹבֵל - קָן נַעֲמָה : וַיֹּאמֶר לִמָּד

לְנָשָׁיו עֲדָה וַצִּלָּה שִׁמְעוֹן קוֹלִי נָשִׁי לִמָּד הָאִזְנָה

V. 19. שְׁתֵּי, stat. constr. nominis *duae*, (§. 45. n. 4. et §I. in adn.) — נָשִׁים, n. pl. *mulieres, uxores* — שְׁנִי, f. a שְׁנִי, *secundus*, (§. 43. in adn.)

V. 20. אֲבִי, stat. constr. *pater* (§. 145. hoc vocab.) אֶהֱל, n. m. *tentorium*, r. אֶהֱל, *tentorium fixit* — מִקְנָה, n. m. *possessio, pecus*, r. קָנָה.

V. 21. תַּפֵּשׁ, *manibus tractavit*, part. Benon. — כְּנֹור, n. m. *Cithara* — עוֹגֵב, n. m. *instrumentum musicum, fistula*, r. עִיב, *adamavit*.

V. 22. לִטֵּשׁ, *acuit*, metaph. *erudit*, part. Benon. — חֲרָשׁ, *fabricatus est*, part. Kal. — בְּרָחֵל, n. gen. comm. *aes, vas aeneum* — נְחֹשֶׁת, n. m. *ferrum*, etc. — אֶחָת, n. f. *soror*.

אִמְרָתִי בִּי אִישׁ הָרַגְתִּי לְפָצְעִי וַיֵּלֶד לְחִבְרָתִי : כִּי 24
שִׁבְעָתַיִם יָקָם - קִיָּן וּלְמַד שִׁבְעִים וּשְׁבַעַה :

5) Probissimi Abelis jactura nato Setho, hujus-
25 que filio Enos compensata. וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת -

אֲשֶׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת - שְׁמוֹ שֵׁת בִּי שֵׁת - לִי
אֱלֹהִים זָרַע אַחֲרַי תַּחַת הָבֶל בִּי הָרַגְנִי קִיָּן : וַלְשֵׁת 26
גַּם - הוּא יָלַד - בֵּן וַיִּקְרָא אֶת - שְׁמוֹ אֲנוּשׁ אִזּוּ הוּחַל
לְקָרָא בְּשֵׁם יְהוָה :

V. 23. שִׁמְעוּ, *audite*, 2. pl. imp. Kal excluso
ה (§. 128. N. II.) -- אָזִן in Piel et Hiph. *auscul-*
tavit, 2. pl. imp. Hiph. — אִמְרָה, n. f. *sermo*, r.
אָמַר — פָּצַע, n. m. *vulnus*, r. פָּצַע, *vulneravit* —
יָלַד, n. m. *puer*, *juvenis*, praefixum לִּי hic signifi-
cat propter — חִבְרָה, n. f. *vibex*, r. חָבַר, *sociat-*
us est.

V. 24. שִׁבְעִים, *septuaginta*, (§. 45. n. 4.)
hic adverbialiter *septuagies* — יִשְׁבַּע, m. שִׁבְעָה,
f. *septem*, hic *septies*.

V. 25. עוֹד, *iterum*, *rursus* — שׁוּת, *ponere*,
3. praet. Kal — אַחֲרַי, *alius*, r. אַחֲרַי, *posterior fuit*.

V. 26. אִזּוּ, *tunc* — יָלַד, *natus est*, 3. praet.
Pyal — הָלַל, *confossus est*, arab. *aperuit*, in Hiph.
incepit, in Hoph. cujus praet. est, *coeptum est*.

§. V. *Vita longaeva Patriarcharum antediluvianorum. Ex cap. V.*

- 1) Adami aetas inde ab origine ad finem usque
chronologice deducta. זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם בְּיוֹם 1
בָּרָא אֱלֹהִים אֱדָם בְּדִמּוּת אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ:
2 זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָאם וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת־שֵׁמָם
3 אֱדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָה: וַיְחִי אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה
שָׁנָה וַיּוֹלֶד בְּדִמּוּתוֹ כְּצִלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שָׂרָה:

CAPUT V.

V. 1. זֶה, pron. dem. f. m. (§. 56.) — סֵפֶר,
liber, recensio, index, nom. f. m. r. סֵפֶר, *numera-*
vit, narravit, recensuit — סֵפֶר תּוֹלְדֹת, *genealo-*
gia — בָּרָא infinitivus nominascens in Kal pro ge-
nitivo valens, r. בָּרָא, *creavit*: unde

V. 2. בָּרָאם, *creavit eos*, 3. praet. Kal, cum
suff. 3. pl. m. et הַבְּרָאָה, *quo creati sunt*, vid. cap.
2. v. 4.

V. 3. וַיְחִי, *et vixit*, 3. fut. Kal cum ך conv.
et Apoc. (§. 100. N. V.) r. חָיָה, *vixit* — שְׁלֹשִׁים,
triginta, a שָׁלֹשׁ, *tres* (§. 45. n. 4.) — מֵאָה, *cen-*
tum, constructe מֵאָה —

וַיְהִי יָמֵי אָדָם אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־עֵרָת שְׁמֹנֶה 4
 מֵאֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ וַיְהִי כָל־יָמֵי אָדָם 5
 אֲשֶׁר־חָי תִּשְׁעַת מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיָּמָת׃
 23 וַיְהִי כָל־יָמָיו 2) Henochi maturior translocatio
 חֲנוּךְ הָמֵשׁ וּשְׁשִׁים שָׁנָה וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה׃
 וַיִּתְּחַלֵּךְ חֲנוּךְ וְאֶת־הָאֱלֹהִים וַיֵּינָנוּ כִּי־לָקַח אֹתוֹ 24
 אֱלֹהִים׃

V. 4. יָמֵי, stat. constr. plur. nominis יָוֵם, dies — אַחֲרֵי, post, postquam, partic. separ. formam status constr. habens: r. אַחֲרֵי, posterior fuit: אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ, postquam genuit, infin. Hiph. cum suff. 3. f. m. vid. §. 194. — שְׁמֹנֶה, m. שְׁמֹנֶה, f. octo, r. שְׁמֵן, pinguis fuit: שְׁמֹנֶה מֵאֹת, octingenti בֶּן, filius, pl. בָּנִים; בֵּת, filia, pl. בָּנוֹת, vid. §. 145. his vocabulis, r. בָּנָה, aedificavit.

V. 5. כָּל, omnis, sequente Makkeph כל per Komets chatuph j. §. 37. in adn. — תִּשְׁעַת, novem, j. quosdam radix nominalis: תִּשְׁעַת מֵאוֹת, nongenti.

V. 23. שְׁשִׁים, sexaginta, a שֵׁשׁ, sex — שְׁלֹשׁ, trecenti.

V. 24. הִלָּךְ, ambulavit, 3. f. Hithpaël, ubi notat constantem ambulationem, et improprie con-

3) Conspectus tabellaris diversitatis chronologicae ex Textu hebraico, samaritano et graeco.

Nomina Patriarcharum ante diluvium.	Anni, quos vixerant, cum gignerent.			Anni, quos vixerunt, postquam genuerant.			Anni, quos universim vixere.		
	Hebr.	Sam.	LXX.	Hebr.	Sam.	LXX.	Hebr.	Sam.	LXX.
1. אָדָם -	130	130	230	800	800	700	930	930	930
2. שָׂרָה -	105	105	205	807	807	707	912	912	912
3. אַבְרָהָם -	90	90	190	815	815	715	905	905	905
4. יִצְחָק -	70	70	170	840	840	740	910	910	910
5. מַחְלָאֵל -	65	65	165	830	830	730	895	895	895
6. יָרָד -	162	62	162	800	785	800	962	847	962
7. חֲנוּכָּה -	65	65	165	300	300	200	365	365	365
8. מֵתוֹשָׁלַח -	187	67	167	782	653	802	969	720	969
9. לָמֶךְ -	182	53	188	595	600	565	777	653	753
10. נֹחַ -	500	500	500	450	450	450	950	950	950

Nota. Si calculus ducitur; patet, ad diluvium usque, quod in annum 600 vitae Noëmi incidit, effluxisse ab orbe condito j. Textum hebr. annos 1656, j. Samar. 1307, j. LXX Interpretes 2262. Excedit igitur computus graecus Hebraeorum Chrono-

stantem vitae rationem -- אָת, pro אֶתָּה, cum, praepos. vid. cap. 4. v. 1. -- אֵינִי, non ipse, partic. cum suff. 3. f. m. subintelligitur *amplius fuit, comparuit.* (§. 66.)

logiam annis 606: samaritano autem ad eandem defuncti anni 349.

§. VI. *Terrarum orbis aquis submersus, Noëmi sacrificio expiatus ac novis incolis frequentatus.*

I) Universalis diluvii descriptio, ex Cap. VII.

II בְּשֵׁנֶת שֵׁשׁ - מֵאוֹת שָׁנָה לַחַיִּי - נִיחַ בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי

בְּשַׁבְעָה - עֶשְׂרִי יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה נִבְקְעוּ כָּל-

מַעֲיִנוֹת תְּהוֹם רַבָּה וְאַרְבַּת הַשָּׁמַיִם נִפְתָּחוּ: וַיְהִי

הַגֶּשֶׁם עַל-הָאָרֶץ אַרְבַּעַיִם יוֹם וְאַרְבַּעַיִם לַיְלָה:

CAPUT VII.

V. II. שָׁנָה, st. constr. שָׁנָה, abs. annus — שֵׁשׁ, *sex* — מֵאוֹת pl. מֵאוֹת, sing. *centum*, *cujus* status constr. est מֵאוֹת: numeri cardinales hic pro ordinalibus ponuntur — חֹדֶשׁ, n. m. *mensis*, r. חָדַשׁ, *innovavit* — עֶשְׂרִי, m. *decem*, r. עֲשָׂרָה, *decimavit* — לַחֹדֶשׁ, *mensis* genit. casus, (§. 50. in adn.) — בִּקְעָה, *fudit, rupit*, 3. pl. praet. in Niph. — מַעֲיִן, n. m. *fons*, r. עֵין, *vidit, aspexit*, arab. *fluxit, manavit* — רַב, m. *magnus*, f. רַבָּה, r. רַבָּה, *multus, magnus fuit* — אַרְבָּה, m. f. *cataracta, meatus*, r. אַרְבָּה, *prospexit* etc. — נִפְתָּחוּ, *pro aperti sunt*, 3. pl. Niph. (§. 137. reg. 3.)

13 בַּעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה בָּא גִיחַ וְשֵׁם - וְחַם וַיִּפֹּת בְּנֵי - גִּחַ

וְאִשָּׁת גִּחַ וּשְׁלֹשֶׁת נָשִׁי - בְּנֵי אֲתָם אֶל - הַתְּבָה :

14 הֵמָּה וְכָל - הַחַיָּה לְמִינָהּ וְכָל - הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְכָל -

הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׁ עַל - הָאָרֶץ לְמִינָהּ וְכָל - הָעוֹף לְמִינָהּ

15 כָּל צִפּוֹר כָּל - כָּנָף : וַיָּבֹאוּ אֶל - גִּחַ אֶל - הַתְּבָה שְׁנַיִם

16 שְׁנַיִם מִכָּל - הַבָּשָׂר אֲשֶׁר - בּוֹ רוּחַ חַיִּים : וְהַבָּאִים

זָכָר וּנְקֵבָה מִכָּל - בָּשָׂר בָּאוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים

V. 12. גִּשָׁם, n. m. *imber, pluvia*, r. גִּשָׁם in Hiph. *pluit, plueret fecit* — אַרְבָּעִים, *quadraginta*, (§. 45. n. 4.) r. רָבַע, *quadratus est*.

V. 13. בַּעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה, *eodem die isto*, (§. 166. n. 4.) — שְׁלֹשֶׁת, *tres* (§. 42. n. 2. in adn.) — אֲתָם, *cum eis*, partic. אֵת, *cum*, suffixum habens pron. 3. pl. m. (§. 66. n. 3.)

V. 14. הֵמָּה, *ipsi*, pron. pl. 3. perf. m. cum ה paragog. — צִפּוֹר, n. gen. comm. *avis*, r. צָפַר, *evolavit* — כָּנָף, *ala*.

V. 15. שְׁנַיִם שְׁנַיִם, *bina*.

V. 16. הַבָּאִים, part. pl. Kal verbi בָּא, *venire* — כַּאֲשֶׁר, *quemadmodum* (§. 57. in adn.) — בַּעַד, *post*.

וַיִּסְגֹּר יְהוָה וַבִּעְרוּ: וַיְהִי הַמַּבּוּל אַרְבָּעִים יוֹם עַל-17

הָאָרֶץ וַיִּרְבוּ הַמַּיִם וַיִּשְׂאוּ אֶת-הַתֵּבָה וְתָרַם מֵעַל-
הָאָרֶץ: וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם וַיִּרְבוּ מְאֹד עַל-הָאָרֶץ וַתִּלָּךְ 18

הַתֵּבָה עַל-פְּנֵי הַמַּיִם: וַהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד 19

עַל-הָאָרֶץ וַיִּכְסּוּ כָל-הַהָרִים הַגְּבוּהִים אֲשֶׁר-תַּחַת

כָּל-הַשָּׁמַיִם: חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה מִלְּמַעְלָה גָבְרוּ 20

הַמַּיִם וַיִּכְסּוּ הַהָרִים: וַיָּגוּעַ כָּל-בֶּשֶׂר הַרְמֵשׁ 21

עַל-הָאָרֶץ בַּעֲוֹן וּבִבְהֵמָה וּבַחַיָּה וּבְכָל-הַשָּׂרֵץ

V. 17. מַבּוּל, n. m. *diluvium*, r. incerta —
תֵּבָה, n. f. *arca*. — רוֹם, *elatum esse*, 3. f. Kal,
cum ך conv., Komets chat. sub Resch est ob retra-
ctum tonum.

V. 18. גָּבַר, *invaluit*.

V. 19. כָּסָה, *texit*, 3. pl. fut. in Pyal —
גְּבוּהָהּ, — הָרָר, r. (§. 115. N. III. n. 2.) n. m. *mons*,
n. m. *altus*, *excelsus*, r. גָּבַהּ, *altus fuit*.

V. 20. חֲמִשׁ, *quinque*. — עֶשְׂרֵה, *decem* —
אַמָּה, n. f. *cubitus*, r. אָמָם — מִלְּמַעְלָה, *a parte*
superiore, *desuper*, *superne*, r. עָלָה, *ascendit* —
וַיִּכְסּוּ, *et obtecti sunt*, 3. pl. fut. in Pyal, r. כָּסָה,
texit.

V. 21. גָּוַעַ, *expiravit*.

22 וְהֵשֵׁרָץ עַל-הָאָרֶץ וְכָל הָאָדָם: כָּל אֲשֶׁר

נִשְׁמַת רֹחַ חַיִּים בְּאַפּוֹ מִכָּל אֲשֶׁר בַּהֲרֵבָה מֵתוֹ:

23 וַיִּמַּח אֶת-כָּל-חַיִּיקוֹם אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה

מֵאָדָם עַד-בְּהֵמָה עַד-רֶמֶשׂ וְעַד-עוֹף הַשָּׁמַיִם

וַיִּמָּחוּ מִן-הָאָרֶץ וַיִּשְׁאַר אֲפֹ-נֶה וְאֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה:

24 וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם עַל-הָאָרֶץ חֲמִשִּׁים וּמֵאָת יוֹם:

2) Egressus Noëmi ex arca oblatiis victimis ac
divinis promissis coronatus, ex Cap. VIII. וַיֵּרָבֵר 15

16 אֱלֹהִים אֶל-נֶה לֵאמֹר: צֵא מִן-הַתֵּבָה אַתָּה

17 וְאִשְׁתְּךָ וּבְנֶיךָ וּנְשֵׁי-בְנֶיךָ אַתָּה: כָּל-הַחַיָּה אֲשֶׁר-

V. 22. נִשְׁמַת; absol. נִשְׁמָה; n. f. *halitus*,
anima — הֲרֵבָה, n. f. *siccitas*, *locus siccus*, h. e.
terra, r. הָרַב, *siccus fuit*. Praefixum ב sub se Sae-
gol exclusi ה demonstrativi habet, eo puncto j. §.
II5. N. III. n. 2. notandi.

V. 23. מָחָה, *delevit*, 3. fut. Niph. cum ו conv.
et Apoc. — יָקוֹם, n. m. *substantia viva*, *vivens*, r.
קוֹם, *surgere* — שָׁאֵר, *reliquus fuit*, *relictus fuit*
3. fut. Niph. cum ו conv. eadem significatione.

V. 24. חֲמִשִּׁים, *quingenta*, a חָמֵשׁ,
quinque.

V. 16. צֵא, *egredere*, imper. Kal, r. יֵצֵא,

אֶתָּהּ מִכָּל-בָּשָׂר בָּעוֹף וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל-הָרֶמֶשׂ הָרֶמֶשׂ
 עַל-הָאָרֶץ הוֹצֵא אֶתָּהּ וּשְׂרָצוּ בָאָרֶץ וּפְרוּ וּרְבוּ
 18 עַל-הָאָרֶץ : וַיֵּצֵא נָח וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וְנָשֵׁי-
 19 בָנָיו אִתּוֹ : כָּל-הַחַיָּה כָּל-הָרֶמֶשׂ וְכָל-
 הָעוֹף כָּל רוֹמֵשׁ עַל-הָאָרֶץ לְמִשְׁפַּחְתֵּיהֶם יֵצְאוּ
 20 מִן-הַתֵּבָה : וַיֵּבֶן נָח מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּקַּח מִכָּל-
 הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף הַטְּהוֹר וַיַּעַל עֲלֵית

exiit: vid. §. 103. et 104. in adn. — מִן, *de, ex* —

אֶתָּהּ, ob acc. pro אֶתָּהּ, *tecum*.

V. 17. הוֹצֵא, ubi Keri habet הֵצֵא, pro הוֹצֵא, vel potius הוֹצִיא, *educ*, imper. in Hiphil verbi יֵצֵא. Conf. §. 87. —

V. 19. מִשְׁפָּחָהּ, n. f. *genus, familia*, r. inuf. שִׁפַּח, aethiop. *extendit, diffudit*.

V. 20. וַיֵּבֶן, et *aedificavit*, 3. fut. Kal per apoc. r. בָּנָה: conf. §. 100. n. 2. — מִזְבֵּחַ, n. m. *altare*, r. זָבַח, *maclavit* — טְהוֹר, adject. m. gen. *mundus, purus*; hic loci, *aptus ad esum et sacrificia ex Majorum traditione*; r. טָהָר vel טָהֵר, *purus fuit* — עָלָה, *ascendit*, in Hiph. *obtulit*, inde — עֲלֹה, n. f. *holocaustum*.

21 בַּמִּזְבֵּחַ : וַיִּרַח יְהוָה אֶת־רֵיחַ הַנִּיחֹחַ וַיֹּאמֶר יְהוָה

אֵל־לִבּוֹ לֹא אֶסַּף לְקַלֵּל עוֹד אֶת־הָאָדָמָה בְּעִבּוֹר

הָאָדָם כִּי יֵצֵר לֵב הָאָדָם רָע מִנַּעֲרֻיּוֹ וְלֹא־אֶסַּף

22 עוֹד לְהַכּוֹת אֶת־כָּל־חַי כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי : עַד כָּל־

יְמֵי הָאָרֶץ זֶרַע וְקָצִיר וְקֵיר וְחֹם וְקִיץ וְחָרֵף וְיוֹם
וְלַיְלָה לֹא יִשְׁכָּחוּ :

V. 21. וַיִּרַח, *et odoratus est*, 3. fut. Hiph. re-
tracto tono: alias יִרַח, vel potius יִרִיחַ; r. inuf.
ריח: inde — רֵיחַ, n. m. odor — נִיחֹחַ, n. m.
quies, suavitas vel res grata, r. נוּחַ, *quiescere* —
לֵב, n. m. cor; r. לִבָּב, in Niph. *animosus redditus*
est: אֵל־לִבּוֹ, *ad cor suum*, h. e. *cogitavit secum* —
קַלֵּל, *levis fuit*, in Piel, *cujus infin. hic est, male-*
dixit, perdidit — כִּי, hic, *quamvis* — יֵצֵר, n. m.
figmentum, studia, r. יָצַר, *finxit, formavit* —
נַעֲרִים, n. pl. m. *pueritia*, r. נָעַר, *excussit* —
הִכָּה, *percussit, interemit*, inf. Hiph. cum praef. ל;
r. inuf. נָכָה.

V. 22. זֶרַע, *semen, sementis* — קָצִיר, n. m.
messis, r. קָצַר, *messuit* — קֵיר, n. m. *frigus*, r.
קָרַר, *friguit* — חֹם, n. m. *calor*; r. חָמָם, *ca-*

- II Ex Cap. IX. וַהֲקִמֹתִי אֶת - בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְלֹא -
 יִכְרֹת כָּל - בָּשָׂר עוֹד מִמֶּנִּי הַמַּבּוּל וְלֹא - יִהְיֶה עוֹד
 12 מַבּוּל לְשַׁחַת הָאָרֶץ : וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים זָכַרְתָּ אֹת -
 הַבְּרִית אֲשֶׁר - אֲנִי נָתַן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל - נֶפֶשׁ
 13 חַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם לְדֹרֹת עוֹלָם : אֶת - קִשְׁתִּי
 נָתַתִּי בְּעַנְּנִי וְהִיָּתָה לְאוֹר בְּרִית בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ :

lesactus fuit — קִיץ, n. m. *aestas*, r. קִיץ, *taedere*
 — חֶרֶף, n. m. *hiems*, r. חֶרֶף, *probro affecit*, etiam
hiemavit — יִשְׁבְּתוּ, *pro cessabunt*: conf.
 §. 137. reg. 3.

CAPUT IX.

V. II. וַהֲקִימֹתִי, *et erigam* I. praeter. in Hiph.
 cum ך conv. r. קוּם, *surgere* — בְּרִית, n. f. *foe-*
cus, r. בָּרָה, *securit, divisit* (adluditur in nomine
 ad morem sanciendo foedera) — כָּרַת, *exscidit*, 3.
 fut. Niph. — שַׁחַת in Piel, *cujus infin. hic est,*
corruptit, perdidit.

V. 12. דֹּר, n. m. *generatio, aetas, saeculum*;
 r. דֹּר, arab. etiam *aetatem agere.*

V. 13. קִשֶּׁת, n. f. *arcus, iris*; r. קִשֶּׁת, arab.
curvus, incurvatus fuit — עֲנָן, n. m. *nubes.* Prae-
 fixo כ Saegol exclusi ה subscriptum est, eo puncto
 j. §. 115. N. III. n. 2. notandi, radix verbum sub-
 sequens.

14 וְהִיָּה בְּעֵנַי עֵנָן עַל־הָאָרֶץ וְנִרְאָתָהּ הַקֶּשֶׁת בְּעֵנָי:

15 וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל־

נֶפֶשׁ חַיָּה בְּכָל־בָּשָׂר וְלֹא־יְהִיָּה עוֹד חַמִּים לְמַבּוּל

16 לְשִׁחָת כָּל־בָּשָׂר: וְהִיָּתָה הַקֶּשֶׁת בְּעֵנָי וְרִאִיתִיהָ

לְזָכֹר בְּרִית עוֹלָם בֵּין אֱלֹהִים וּבֵין כָּל־נֶפֶשׁ חַיָּה

17 בְּכָל־בָּשָׂר אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶץ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־

נָח זֶאת אֹת־הַבְּרִית אֲשֶׁר הִקְמַתִי בֵּינִי וּבֵין כָּל־

בָּשָׂר אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶץ:

3) Linguarum confusio, et subsecuta familia-
rum per orbem dispersio, ex Cap. XI. וְהָיָה כָּל־

2 הָאָרֶץ שִׁפְהָ אֶחָת וּדְבָרִים אֶחָדִים: וְהָיָה בְּנִסְעָם

V. 14. עֵנָן, formae Piel, *obduxit, obnubilavit*,
בְּעֵנַי, cum obduxero, inf. cum praef. ב et suff. י.
perf. Conf. 187. n. I.

V. 15. זָכַר, *recordatus est*: inde

V. 16. לְזָכֹר, *ad recordandum*, inf. Kal cum
praef. ל.

CAPUT XI.

V. I. שִׁפְהָ, n. f. *labium, sermo*, proprie ex-
tremitas rei: r. סָפָה vel סוּף, *finiri absolvi* — דִּבֶּר,

n. m. *verbum*, saepe *res* in plur. *oratio, lingua*, r.
דִּבֶּר, *locutus est*. — אֶחָדִים, *iidem*, plur. nominis

אֶחָד, *unus*.

מִקֶּדֶם וַיִּמָּצְאוּ בְּקַעָה בְּאַרְץ שִׁנְעָר וַיָּשֻׁבוּ שָׁם :
 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ הִבָּה נִלְבְּנָה לְבָנִים 3
 וְנִשְׂרָפָה לְשִׂרְפָּה וְתִהְיֶה לָּהֶם הַלְבָּנָה לְאַבֵּן וְהַחֲמֹר
 הִיא לָהֶם לַחֲמֹר : וַיֹּאמְרוּ הִבָּה 4 נִבְנֶה לָּנוּ עִיר
 וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂהָ לָּנוּ שֵׁם פֶּן־נִפְּוֹץ

V. 2. בְּנִסְעָם, *cum proficiscerentur*, Inf. Kal
 cum praef. ב et Suff. 3. perf. plur. r. נִסַּע, *profe-*
ctus est — בְּקַעָה, n. f. *vallis*, בָּקַע, *fidit*.

V. 3. אִישׁ, *vir*, hic quisque (§. 171. n. 4.) —
 רֵעֵהוּ, n. m. *amicus, socius*, r. רָעָה, *pavit*, etiam *con-*
sociavit se — הִבָּה, interjectio, *age*; est autem im-
 perativus Kal verbi יָהַב, *dedit*, cum ה parag. —
 לְבָנִים, *lateres fecit*, I. pl. fut. Kal cum ה parag.: in-
 de — לְבִנָּה, n. f. *later* — שִׂרְפָּה, *ussit, coxit*:
 inde שִׂרְפָּה, n. f. *ustio, coctio* — אֶבֶן, n. f. in-
 certae originis, *lapis* etc. Kamets est ob Accentum,
 etsi distinctivum minorem. (§. 137. reg. 3. n. 3.)
 — חֲמֹר, n. m. *bitumen* — חֲמֹר, n. m. *lutum*,
argilla, r. חָמַר, *rubuit*, etc.

V. 4. מִגְדָּל, n. m. *turris*, r. גָּדֹל, *magnus*,
altus fuit — רֹאשׁוֹ, hic *vertex, fastigium* — בַּשָּׁמַיִם,
usque ad coelum — שֵׁם, *nomen*, fortassis etiam
signum. Vid. vocab. — נִפְּוֹץ, *dispergi*, I. pl. fut.

5 על - פני כל - הארץ : וירד יהוה לראת את -

6 העיר ואת - המגדל אשר בנו בני האדם : ויאמר

יהוה הן עם אחד ושפה אחת לכלם וזה החלם

לעשות ועתה לא - יבצר מהם כל אשר יזמן

7 לעשות : הבה נרדה ונבלה שם שפתם אשר

8 לא ישמעו איש שפת רעהו : ויפץ יהוה אתם

משם על - פני כל - הארץ ויחדלו לבנת העיר :

Kal ; at v. 8. est 3. fut. Hiphil, et v. 9. 3. praeter. ejusdem formae, cum Suffixo.

V. 5. לראת, descendit, 3. fut. Kal -- לראת, ad videndum, Infinit. in regimine (§. 99. reg. I. n. I.)

V. 6. עם, n. comm. populus, r. עמם, textit -- החל, omnibus ipsis (§. 144. N. II.) -- לבנות, incepit, infin. nominascens cum suff. 3. pl. -- יבצר, praecidit, cohibuit, 3. fut. Niph. -- כל אשר, quidquid -- יזמן, alias זמן, cogitavit.

V. 7. בלל, confudit, I. plur. fut. Kal, cum ה parag. est autem נבלה pro נבלה -- אשר לא, ut non, hic loci.

V. 8. חדל, cessavit, 3. pl. fut. Kal -- לבנות, aedificare, infin. Kal cum praef. ל verbi בנה.

על - בן קרא שמה בכרל כי - שם בלל יהודה שפּרת 9

כל - הארץ ומשם הפיצם יהודה על - פני כל -

הארץ:

Nomina Patriarcharum post diluvium.		Anni, quos vixerunt.								
		ante generationem.			post generationem.			universim calculi.		
		Hebr.	Sam.	LXX.	Hebr.	Sam.	LXX.	Hebr.	Sam.	LXX.
1	{ שם } { Σημε }	100	100	100	500	500	500	600	600	600
2	{ ארפכשד } { Αρφαξαδ }	35	135	135	403	303	400	438	438	535
3	Καϊνάν	—	—	130	—	—	330	—	—	460
3	{ שלח } { Σαλα }	30	130	130	403	303	330	433	433	460
4	{ עבר } { Εβερ }	34	134	134	430	270	270	364	404	404
5	{ פלג } { Φάλεγ }	30	130	130	209	109	209	239	239	339
6	{ רעו } { Ραγαν }	32	132	132	207	107	207	239	239	339
7	{ סרוג } { Σερουχ }	30	130	130	200	100	200	230	230	330
8	{ נחור } { Ναχωρ }	29	79	179	119	69	125	148	148	304
9	{ תרח } { Θαρρα }	70	70	70	—	—	—	205	145	205

Gen. II.

v. 32.

§. VII. Sodoma cum finitimis urbibus, ob scelera sua igne depluo exusta, Lotho ac filiabus ejus salvatis, ex Cap. XIX.

וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים אֶל־לוֹט עַד־מִי־לָךְ כֹּה חָתָן 12

וּבְנִיךָ וּבְנֹתֶיךָ וְכָל־אֲשֶׁר־לָךְ בָּעִיר הוּצָא מִן־

הַמָּקוֹם׃ כִּי־מִשְׁחָתִים אָנַחְנוּ אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה 13

כִּי־גָדְלָה צַעֲקָתָם אֶת־פָּנֵי יְהוָה וַיִּשְׁלַחְנוּ יְהוָה

לְשַׁחֲתָהּ׃ וַיֵּצֵא לוֹט וַיְדַבֵּר וְאֶל־הַתְּנִיּוֹ לִיקָחִי 14

בְּנֹתָיו וַיֹּאמֶר קוּמוּ צֵאוּ מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי־מִשְׁחִית

יְהוָה אֶת־הָעִיר וַיְהִי כַּמְצַחֵק בְּעֵינֵי הַתְּנִיּוֹ׃ וְכַמוֹ 15

CAPUT XIX.

V. 12. אָנוּשׁ, *homo*, in pl. אֲנָשִׁים (vid. §. 145.) r. אִנּוּשׁ, *miser, aeger, infirmus fuit*; arab. *societatem inivit* — מִי, pron. interr. *quis*, (§. 58.) — חָתָן, n. m. *gener*, r. חָתָן, *affinis fuit*.

V. 13. צַעֲקָה, n. f. *clamor*, r. צָעַק, *clamavit*.

V. 14. לִיקָחִי, part. pl. Status constr., *qui accepturi, ducturi erant*, r. לָקַח, *sumsit, accepit, uxorem duxit* — כַּמְצַחֵק, part. in Piel cum praef. כַּ, *sicut jocans*, r. צָחַק, *risit, jocatus est*.

הַשַּׁחַר עָלָה וַיֵּאֲצוּ הַמַּלְאָכִים בְּלוֹט לֵאמֹר קוּם קַח
 אֶת - אִשְׁתְּךָ וְאֶת - שְׁתֵּי בָנֶיךָ הַנִּמְצָאוֹת פֶּן - תִּסָּפֶה
 בְּעֵינֵי הָעִיר : וַיִּתְמַהֲמָהּ : וַיַּחֲזִיקוּ הָאֲנָשִׁים בְּיָדוֹ וּבְיַד - 16
 אִשְׁתּוֹ וּבְיַד שְׁתֵּי בָנָיו בַּחֲמֶלֶת יְהוָה עָלָיו וַיֵּצְאוּהוּ
 וַיַּנְחֵהוּ מִחוּץ לָעִיר : וַיְהִי כְהוֹצִיָאֵם אֹתָם הַחוּצָה 17

V. 15. כִּמּוֹ, partic. *sicut*, etiam *cum*, *quando*,
 r. שַׁחַר, n. m. *aurora*, r. שָׁחַר, *niger fuit* —
 אוּץ, in Kal et Hiph. *ursit*, *institit*, 3. fut.
 Hiph. *cum* ו conv. — מַלְאָךְ, n. m. *le-*
gatus, *nuncius*, hinc *Angelus*, r. לֵאךְ, athiop. *mi-*
sit — נִמְצָאוֹת, *inventae*, hic, *praesentes*, part.
 plur. f. in Niph. r. מָצָא — סָפָה, *consumsit*, 2 fut.
 Niph. — עֵוֶן, n. m. *hic poena*, vid. c. 4. v. 13.

V. 16. וַיִּתְמַהֲמָהּ, *et cunctatus est*, 3. f. in
 Hithp. *cum* ו conv. pro יִתְמַהֲמָהּ, r. מָהָה, *cuncta-*
tus est. Conf. §. 93. — הִזִּק, *invaluit*, in Hiph.
cujus 3. fut. hic, *apprehendit* — חֲמִלָּה, n. f. *cle-*
mentia, r. חָמַל, *pepercit* — הִנִּיחַ, *collocavit*, 3.
 fut. Hiph. r. יָנַח vid. §. 90. — מִחוּץ, *extra*.

V. 17. כְּהוֹצִיָאֵם, *cum educerent illos* — הַחוּצָה,
 part. *cum* He parag. *foras* — נִמְלָט, *eripuit se*, *eva-*

וַיֹּאמֶר הַמַּלְטָה עַל־נַפְשָׁהּ אֶל־תִּבְּיט אַחֲרָיָה וְאֶל־
 תַּעֲמֹד בְּכָל־הַכֹּכָב הַהָרֹחַ הַמַּלְטָה פֶּן־תִּסְפָּדָה׃
 18 וַיֹּאמֶר לוֹט אֱלֹהִים אֵל־נָא אֲדֹנָי׃ הִנֵּה־נָא מֵצָא
 עֲבָדָהּ חַן בְּעֵינָיָהּ וַתִּגְדֵּל חֲסִדָּהּ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּדִי
 לְהַחְיֹת אֶת־נַפְשִׁי וְאֲנֹכִי לֹא אוֹכֵל לְהַמְלִיט הַהָרֹחַ
 20 פֶּן־תִּדְבַּקְנִי הָרָעָה וּמָתִי׃ הִנֵּה־נָא הָעִיר הַזֹּאת

נבט — *ne*, אֶל vel אֶל — מלט *fit*, *Imp. Niph.* r. —
 in Hiph. *cujus* 3 fut. *hic est*, *intuitus est*, *respexit*
 — כָּכָר, n. f. inter alia *planities*, radix incerta —
 סָפָה in Kal et Niph. etiam *consumtus est*.

V. 18. אֲדֹנָי, n. m. *dominus* — אֵל, *ne quaeso* — נָא
minus, hic vocativus pluralis excellentiae cum suf-
 fixo 1. perf. cui praemittitur ׀, ubi de Deo sermo
 est, ut *fit* אֲדֹנָי, r. אֲדֹן.

V. 19. עָבַד, n. m. *servus*, r. עָבַד, *servivit* —
 גָּדַל, *magnus fuit*, in Hiph. *magnificavit*, 2. fut.
 Hiph. — חָסַד, n. m. *benignitas*, r. חָסַד in Piel,
probrio affecit, in Hithp. *benigne egit* —
ad vivificandum, infin. Hiph. cum praef. ל, conf.
 §. 78. N. II. et §. 99. reg. I. n. I. r. חָיָה, *vixit* —
 יָכַל, *potuit*, I. fut. Hoph. vid. §. 77. et §. 88. —
 וּמָתִי, *et moriar*, I. praet. Kal cum ׀ conj. proprie
 מָתִי, r. מוֹת, *mori*.

קָרְבָּה לְנוֹם שָׁמָּה וְהוּא מִצְעָר אִמְלֻטָּה נָא שָׁמָּה הֲלֹא
 מִצְעָר הוּא וְתִהְיֶינָה נַפְשֵׁי : וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה נִשְׂאתִי 21
 פָּנֶיךָ גַּם לְדַבֵּר הַזֶּה לְבִלְתִּי הַפְּכִי אֶת - הָעִיר אֲשֶׁר
 דִּבַּרְתָּ : מִהֵרָה הַמֶּלֶט שָׁמָּה כִּי לֹא אוֹכֵל לַעֲשׂוֹת 22
 דָּבָר עַד - בָּאָה שָׁמָּה עַל - כֵּן קָרָא שֵׁם - הָעִיר
 צוּעַר : הַשֶּׁמֶשׁ יֵצֵא עַל - הָאָרֶץ וְלוֹט בָּא צֹעֲרָה : 23
 וַיִּהְיֶה הַמָּטִיר עַל - סָדֹם וְעַל - עֲמֹרָה גִּפְרִית וְאֵשׁ 24

V. 20. קָרְבָּה, *m. propinquus*, קָרֹב, *f. r.* *appropinquavit* - נוֹם, *fugere* - שָׁמָּה, *illuc*, *part.*
cum הַ *parag.* — מִצְעָר, *n. m. locus parvus*, *r.*
 צֹעַר, *parvus fuit*.

V. 21. נִשְׂאתִי פָנֶיךָ, *acceptavi faciem tuam*,
h. e. personae tuae rationem habeo — לְדַבֵּר הַזֶּה, —
hac in re — הִפָּךְ, *evertit*, *infin.* Kal *cum Suff. I.*
perf.

V. 22. מִהֵרָה, *festinavit in Piel*, *cujus imper.*
est. מִהֵרָה הַמֶּלֶט, *cito eripe te*: *vid. §. 91. n. 4.*

V. 23. שֶׁמֶשׁ, *n. comm. sol*, *r.* שֶׁמֶשׁ, *chald.*
ministravit. — יֵצֵא, *de sole dictum*, *exortus est*.

V. 24. גִּפְרִית, *n. f. sulphur*, *alias resina arbo-*
ris, *a גִּפְרָה, cedrus vel cupressus* — אֵשׁ, *n. comm.*

25 מֵאֵת יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם : וַיִּהְפֹּךְ אֶת־הָעָרִים

הָאֵל וְאֶת כָּל־הַכֶּבֶד וְאֶת כָּל־יֹשְׁבֵי הָעָרִים

26 וַצִּמַּח הָאֲדָמָה : וַתֵּבֶט אֲשֶׁתּוֹ מֵאַחֲרָיו וַתִּהְיֶי נָצִיב מֶלֶח :

§. VIII. *Praesens Abrahami prosperitas insolitis quibusdam Dei favoribus promota.*

I) Promissi de adeunda terrae Chanaan haereditate solemnis confirmatio et uberior explicatio;

7 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ ex Cap. XV.

מֵאוּר כְּשָׂדִים לְתֶת לָהּ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת

ignis, r. אש, fortis fuit, arab. agilis fuit — מאת, a.

V. 25. הָעָרִים, num. pluralis nominis עִיר, *urbs*, cum praef. ה, conf. §. 115. N. III. n. 2. — כֶּבֶד, n. f. hic *planities* — יֹשֵׁב, part. Benoni *habitans*, vel potius *habitor*, r. יָשַׁב, etiam *habitavit* — וַצִּמַּח, n. m. *germen*, r. צִמָּח, *germinavit*.

V. 26. נָצִיב, n. m. *statua*, r. נָצַב vel יָצַב, *posuit, statuit* — מֶלֶח, n. m. *sal*, r. מָלַח, *securit*, etiam *acris fuit, salivit*.

CAPUT XV.

V. 7. לְתֶת, infin. Kal cum praef. ל pro *gerundio valens, ad dandum*, r. נָתַן vid. §. 86. n. 2.

לְרִשְׁתָּהּ: וַיֹּאמֶר אֲדֹנֵי יְהוָה בְּמָה אֶרְעֶ כִּי אִירָשְׁנָה: 8
 וַיֹּאמֶר אֵלָיו קַחְהָ לִּי עֵגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת וְעֵז מְשֻׁלֶּשֶׁת 9
 וְאַיִל מְשֻׁלֵּשׁ וְתֹר וְגֹזֵל: וַיִּקַּח לוֹ אֶת - כָּל - אֵלֶּה 10
 וַיַּבְתֵּר אֹתָם בַּתּוֹךְ וַיִּתֵּן אִישׁ - בְּתֵרוֹ לִקְרֹאת רֵעֵהוּ

— לְ, *possedit*, infin. Kal cum praef. et Suff.

רִשָּׁה. 3. perf. foem. juxta §. 88. N. II. nude est

seq. ׁ. in fut. Jod ob anomaliam abjiciendum retinetur j. §. 89.

V. 8. יְהוָה, Nomen tetragrammaton integris punctis vocis אֱלֹהִים hic effertur. — בְּמָה, *ex quo* pron. interrog. f. cum praef. ב.

V. 9. קַחְהָ. *sume*, imper. K. cum ה parag. r. לקַח — עֵגְלָה, n. f. *vitula*, r. עָגַל, arab. *celeri cursu ferri*, item *saltitare* — מְשֻׁלֶּשֶׁת, מְשֻׁלֵּשׁ, part. pyal *triplicatus*, hic *triennis*, r. שֻׁלַּשׁ, *triplicavit* — עֵז, n. f. *capra*, r. עָז, *robustus fuit* — אֵיל, n. m. *aries*, r. אֹיִל, arab. *anteceffit*, *primus fuit* etc. — תּוֹר, n. m. *turtur*, vox a sono facta, ut ait *Simonis* in *Arcano formarum* p. 631. — גֹּזֵל, n. m. *pullus avium*, r. גָּזַל, *rapuit*.

V. 10. בַּתֵּר, *dissecuit*, 3. fut. Piel cum ו conv. — אִישׁ, hic *unusquisque*, vid. c. II. v. 3. — בַּתֵּר, n. m. *sectio*, *pars dissecta*, *frustum* — קְרֹאָה, n. f.

11 וְאַתָּה - הַצֶּפֶר לֹא בָתֵּר : וַיִּרְדּוּ הָעֵיט עַל - הַפְּגָרִים

12 וַיֵּשֶׁב אַתֶּם אֲבָרִם : וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לָבוֹא וְתִרְדְּמָה

נִפְלָה עַל - אֲבָרִם וְהָנָה אִמָּה חֲשֵׁכָה גְדֹלָה נִפְלָה

13 עָלָיו : וַיֹּאמֶר לְאֲבָרִם יָדַע תֵּדַע כִּי - גֵר יִהְיֶה יִרְעָה

בָּאָרֶץ לֹא לָהֶם וְעֲבָדוֹם וְעָנּוּ אֶתְּכֶם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה :

14 וְגַם אֶת - הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָן אֲנִכִּי וְאַחֲרָי - כֵּן יֵצְאוּ

15 בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל : וְאַתָּה תָּבוֹא אֵל - אֲכַתִּיךָ בְּשָׁלוֹם

occursus ; לקראת, e regione r. קרא, etiam occurrit —

צֶפֶר, n. m. *socius*, hic alter, vid. l. c. — רַע,

avis, hic collect. *aves*, vid. c. 7. v. 14.

V. 11. עֵיט, n. m. *rapax*, r. עוֹט in Hiph. *ir-*

ruit — פְּגֵר, n. m. *cadaver*, r. פִּגֵּר, *piger fuit* —

נִשֵּׁב, *flavit*, 3. fut. Hiph. ubi significat etiam *abegit* maxime *flatu*.

V. 12. בּוֹא, de sole *occidere* — אִמָּה, n. f.

terror, r. אִי, *terribilis fuit* — חֲשֵׁכָה, n. f.

tenebrae, vid. c. 1. v. 2.

V. 13. יָדַע תֵּדַע, *sciendo scias* h. e. *certissime*

— גֵּר, n. m. *peregrinus*, r. גָּוַר, *peregrinari* —

עָבַד, hic *servituti subjecit*, 3. pl. praet. Kal cum Suff.

3. pl. — עָנָה, *respondit*, in Piel, *affixit*.

V. 14. גּוֹי, n. m. *populus*, r. גוה, arab. *ope-*

ruit — דָּוֵן, *judicare*, part. Kal.

תַּקְבֵּר בְּשִׁיבָה טוֹבָה : וְדוֹר רַבִּיעִי יֵשׁוּבוּ הִנֵּה כִּי 16

לִיא - שְׁלָם עֹון הָאֲמָרִי עַד - חֲנֻדָּה : וַיְהִי הַשְּׁמִי' 17

בָּאֵה וְעֹלְטָה הִיָּה וְהִנֵּה תִנּוֹר עֵשֶׂן וּלְפִיד אֵשׁ אֲשֶׁר

עֲבַר בֵּין הַגְּזֵרִים הָאֵלֶּה : בֵּינָם הָיָא כְּרַת יְהוּדָה 18

את - אֲבָרֶם בְּרִית לְאֹמֶר לְזֶרַעְךָ נָתַתִּי אֶת - הָאָרֶץ

הַזֹּאת מִנֶּהָר מִצֵּרִים עַד - הַנֶּהָר הַגָּדוֹל נֶהָר -
פֶּרֶת :

V. 15. אָבוֹת, num. pl. nominis אָב, pater (§. 45. n. 3.) — שָׁלוֹם, n. m. pax, r. שָׁלַם, completus fuit, ut v. 16, in Hiph. pacem fecit — קָבַר, sepe-
livit, 2. fut. Niph. — שֵׁיבָה, n. f. canities, sene-
ctus, r. שׁוּב, canescere.

V. 16. הנה, *huc*; עד - הנה, *huc usque*.

V. 17. עֲלֻטָּה, n. f. *caligo densa*, r. inuf. עֲלֻט
— אֶתוֹן, n. m. *fornax*, vox composita ex אֶתוֹן,
aethiop. et arab. *fornax*, et נוֹר, *ignis* — עֲשָׂן, n.
m. *fumus*, r. עֲשָׂן, *fumavit* — לֶפֶד, n. m. *lam-*
pas, *fax* — r. inuf. לָפַד — עָבַר, *transiit* — גִּזָּר,
n. m. *segmentum*, *pars*, r. גִּזָּר, *securit.*

V. 18. כָּרַת, *secandi, exscindendi, item feriendi* significatum habet.

2) Sarae pudicitia divinitus vindicata; ex

Cap. XX. וַיִּסַּע מֶשֶׁם אֲבָרָהָם אֶרְצָה הַנֶּגֶב וַיָּשָׁב 1

2 בֵּין - קָדָשׁ וּבֵין שׁוּר וַיֵּגֶר בְּגֶרֶר : וַיֹּאמֶר אֲבָרָהָם

אֶל - שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אֲחֹתִי הִוא וַיִּשְׁלַח אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ

3 גֶּרָר וַיִּקַּח אֶת - שָׂרָה : וַיָּבֹא אֶל־הִים אֶל - אֲבִימֶלֶךְ

בַּחֲלוֹם הַלֵּילָה וַיֹּאמֶר לוֹ הִנֵּה מֵת עַל - הָאִשָּׁה אֲשֶׁר -

4 לָקַחְתָּ וְהִוא בַּעֲלַת בָּעַר : וַאֲבִימֶלֶךְ לֹא קָרַב אֵלֶיהָ

5 וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי הַגּוֹי גַּם - צַדִּיק תִּהְיֶה : הֲלֹא הִוא אָמַר -

לִי אֲחֹתִי הִוא וְהִיא גַּם - הִוא אָמְרָה אֲחִי הִוא בָּתֵּם -

CAPUT XX.

V. 1. נֶגֶב, n. m. *meridies, plaga australis*.

V. 2. אֶל - שָׂרָה, hic, *de Sara* — מֶלֶךְ, *Rex*,
r. מֶלֶךְ, *regnavit*.

V. 3. חֲלוֹם, n. m. *somnium*, r. חָלַם, *somnia-*
vit — מוֹת, *mori*, particip. Kal. — עַל, hic
propter — בָּעוּלָה, *maritata, foemininum partici-*
pium Paul a בעל, dominus, maritus fuit — בעל,
n. m. *dominus, maritus*.

V. 5. תָּוֹם, n. f. *integritas*, ob Makkeph est
Komets chatuph r. תָּמַם, *perfectus fuit* — לֵבָב,

n. m. *cor*, r. לֵבָב, in Niph. *cordatus factus est* —
נִקְיוֹן, n. m. *munditia, innocentia*, r. נִקָּה, *mundus*

fuit — בָּרָא, *vola, manus*.

לְבָבִי וּבִנְקִי כַּפִּי עָשִׂיתִי זָאֵרֶת : וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאֱלֹהִים 6
 בַּחֲלִים גַּם אֲנֹכִי יִדְעָתִי כִּי בָתָם - לְבַבְךָ עָשִׂיתָ זָאֵרֶת
 וַאֲחֻשְׁךָ גַּם - אֲנֹכִי אוֹתְךָ מִחֲטֹן - לִי עַל-כֵּן לֹא-נִתְּתִיךָ
 לְנֹגַע אֱלֹהִים : וְעַתָּה הָשֹׁב אִשָּׁת - הָאִישׁ כִּי - נָבִיא 7
 הוּא וַיִּתְּפֹלֵל בְּעַדְךָ וַחֲיֶיהָ וְאִם - אֵינְךָ מוֹשִׁיב דָּע כִּי -
 מוֹת תָּמוּת אֶתְּךָ וְכָל-אֲשֶׁר-לָךְ : וַיִּשְׁכַּם אֲבִימֶלֶךְ 8
 בַּבֶּקֶר וַיִּקְרָא לְכָל-עַבְדָּיו וַיְדַבֵּר אֶת-כָּל-הַדְּבָרִים
 הָאֵלֶּה בְּאָזְנֵיהֶם וַיִּירָאוּ חֲאֲנָשִׁים מְאֹד : וַיִּקְרָא 9

V. 6. הִשָּׁךְ, *cohibuit* — מִחֲטֹן, *a peccando*,
 vel, *ne peccares*, infin. cum praef. מ, deficit litera
 נ, est enim r. הִטָּא — נָתַן, hic, *permisit* — נֹגַע,
tetigit, inf. cum praef. ל.

V. 7. נָבִיא, *vates*, in Hiph. *restituere* — שׁוֹב, *restituere* —
tes, *propheta*, r. נָבִיא, in Niph. *prophetavit* —
 פָּלַל, in Piel, *judicavit*, in Hithp. *oravit*, *interces-*
sit — וַחֲיֶיהָ, *pro*, — בָּעַר, *pro*, —
 imper. cum ו conj. Confer. §. 136. reg. 3. n. 2. —
 עִם - אֵינְךָ מוֹשִׁיב, *restituens*, part. Hiphil: מוֹשִׁיב,
si non restitueris — יָדַע, imp. Kal r. דָּע, *scivit*.

V. 8. אָזַן, in Hiph. *mane surrexit* — שָׁכַם,
 n. m. *auris*, r. אָזַן, *auscultavit* — יָרָא, *timuit*,
 3. pl. fut. Kal. vid. §. 77.

אֲבִימֶלֶךְ לְאַבְרָהָם וַיֹּאמֶר לוֹ מָה - עֲשִׂיתָ לָּנוּ וְמָה -
 חָטָאתִי לָךְ כִּי - הֵבֵאתָ עָלַי וְעַל - מַמְלַכְתִּי חֲטָאָה
 גְּדוֹלָה מֵעַשִׂים אֲשֶׁר לֹא - יַעֲשׂוּ עֲשִׂיתָ עִמָּדַי :
 10 וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל - אַבְרָהָם מָה רָאִיתָ כִּי עֲשִׂיתָ
 11 אֶת - הַדָּבָר הַזֶּה : וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם כִּי אֲמַרְתִּי רַק
 אֵין - יִרְאָה אֵלֵיהֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה וַהֲרֹגוּנִי עַל - דְּבַר
 12 אִשְׁתִּי : וְגַם - אֲמַנָּה אֶחָתִי בֵּת - אָבִי הִוא אֵךְ לֹא
 13 בֵּת - אִמִּי וְתָהִי - לִי לְאִשָּׁה : וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִתְעוּ
 אֹתִי אֵלֵיהֶם מִבֵּית אָבִי וַאֲמַר לָהּ זֶה חֲסִידְךָ אֲשֶׁר

V. 9. הֵבֵאתָ, *induxisti*, 2. praet. Hiph. r. בּוֹא, *venire* — מַמְלָכָה et מַמְלָכָת, *regnum*, r. מֶלֶךְ, *regnavit* — מַעֲשֵׂה, n. m. *factum*, *opus*, r. עֲשָׂה, *fecit*.

V. 11. רַק. *tantum*, item *verumtamen*, *certe*, r. יִרְאָה, n. f. *timor*, r. יִרָא, *tenuis fuit* — רַקֵּק, *timuit* — עַל - דְּבַר, *propter*, *causa*.

V. 12. אֲמַנָּה, n. f. *veritas*, hic adverb. *vere*, *certe*, r. אֵין in Niph. *verum*, *firmum fuit* — אֵךְ, *tantum*, *attamen*.

V. 13. כַּאֲשֶׁר, *insuper* — הִתְעָה, *erravit*, in

תַּעֲשֵׂי עִמּוּדִי אֵל כָּל - הַמָּקוֹם אֲשֶׁר נָבֹא שָׁמָּה
 אֲמַר־לִי אֲחִי הוּא : וַיָּקָה אֲבִימֶלֶךְ צֹאן וּבָקָר וְעֶבְדִּים 14
 וַיִּשְׁפָּחֶת וַיִּתֵּן לְאַבְרָהָם וַיֵּשֶׁב לוֹ אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ :
 וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ הִנֵּה אֶרְצִי לְפָנֶיךָ בְּטוֹב בְּעֵינֶיךָ שָׁב : 15

3) Filius promissionis ex sterili parente natus :
 I ex Cap. XXI. וַיְהִי פֶקֶד אֶת - שָׂרָה כְּאִשֶּׁר אָמַר

וַיַּעַשׂ יְהוָה לְשָׂרָה כְּאִשֶּׁר דִּבֶּר : וַתַּהַר וַתֵּלֶד 2
 שָׂרָה לְאַבְרָהָם בֶּן לִזְקֻנָּיו לְמוֹעֵד אֲשֶׁר - דִּבֶּר אֲתוֹ
 אֱלֹהִים : וַיִּקְרָא אֲבְרָהָם אֶת - שֵׁם - בְּנוֹ הַנּוֹלֵד - 3

Hiphil, *discedere iussit*, 3. pl. praet. in Hiph. —
 וַיֵּשֶׁב, hic, *de me*. — אֲשֶׁר, hic *quocunque* .. שָׁמָּה

V. 14. צֹאן, n. comm. *grex maxime ovium*,
 r. צִנָּא, *foecundus fuit* — בָּקָר, n. m. *armentum*
boum, *bos* — שְׁפָחָה, n. f. *ancilla*, r. שִׁפָּחָה,
aethiop. extendit.

V. 15. שָׁב, *habita*, imper. Kal a יֵשֶׁב, *habita-*
tavit.

CAPUT XXI.

V. 1. פֶּקֶד, *visitavit*, (in utramque partem ac-
 cipitur) *hic benefecit*.

V. 2. זִקְנִים, n. pl. *senectus*, r. זָקֵן, *senuit*.

V. 3. נוֹלֵד, *natus*, part. Niph. a יָלַד.

- 4 לו אשר - ילדה - לו שרה יצחק : וימל אברהם
את - יצחק בנו בן - שמנת ימים כאשר צוה אתו
5 אליהם : ואברהם בן - מאת שנה בהולד לו את
6 יצחק בנו : ותאמר שרה צחק עשה לי אליהם כל -
7 השמע יצחק - לי : ותאמר מי מלל לאברהם היניקה
8 בנים שרה כי - ילדתי בן לזקנני : ויגדל הילד
ויגמל ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל
את - יצחק :

V. 4. מול, *circumcidere* — שמנת ימים, *ogdoas dierum*, h. e. *octo dies*.

V. 6. צחק, n. m. *risus*, *gaudium*, r. צחק, *risit*, *gavisus est*, de quo est hic יצחק, pro יצחק.

V. 7. מלל, in Kal et Piel, *locutus est*, *dixit* — ינק, *suxit*, in Hiphil, *cujus praeteritum hic est*, *lactavit* : conf. §. 89. n. I.

V. 8. גדל, *magnus fuit*, *adolevit* — ילד, *puer*, r. ילד — גמל, *ab lactavit*, 3. fut. et inf. Niphal — משתה, n. *potatio*, *convivium*, r. שתה, *bibit*, *convivatus est*.

§. IX. *Jacobus prolibus ac peculio auctus in Mesopotamia.*

- 16 I) Jacobi conjugia: ex cap. XXIX. וּלְלִבּוֹ שְׁתֵּי
 בָּנוֹת שֵׁם הַגְּדֹלָה לֵאמֹר וְשֵׁם הַקְּטָנָה רָחֵל: וַעֲיִנֵּי 17
 לֵאמֹר רַבּוֹת וְרָחֵל הִיטָּה יָפֶת-תָּאֵר וַיִּפְּרַת מִרְאָה:
 וַיֹּאחֲב יַעֲקֹב אֶת-רָחֵל וַיֹּאמֶר אֶעֱבְדָּךְ שִׁבְעַ שָׁנִים 18
 בְּרָחֵל בְּתָךְ הַקְּטָנָה: וַיֹּאמֶר לָבֵן טוֹב תְּתֵנִי אִתָּךְ 19

Ad CAPUT XXIX.

V. 16. שְׁתֵּי, stat. constr. a שְׁתֵּים, *duae*, in masc. שָׁנִים (§. 45. n. 4.) vid. c. I. v. 16. — גְּדֹלָה, in oppositione *major*, et קְטָנָה, *minor*: notandum hoc est, etiam ad locum mox cit.

V. 17. עֵינַי, *oculus*, hic st. constr. dualis numeri (§. 136. reg. 2. n. 2.) — רַךְ, m. רַכָּה, f. *mollis*, it. *infirmus*, r. רַכָּךְ, *mollis fuit* — יָפָה, m. יִפָּה, f. *pulcher*, a, r. יִפָּךְ, *pulcher fuit* — תָּאֵר, n. m. *forma*, r. תָּאֵר, *formavit* —

V. 18. אָהַב, *amavit* — שִׁבְעַ, *septem* — בְּרָחֵל, hic, *pro Rachele* — בְּתָךְ, *filia tua* (§. 145. voc. בַּת)

V. 19. טוֹב, hic, *melius*, (§. 183.) scilicet,

20 לֹךְ מִתַּתִּי אֵתָהּ לְאִישׁ אַחֵר שְׂבָה עִמָּדִי: וַיַּעֲבֹד

יַעֲקֹב בְּרַחֵל שִׁבְעַ שָׁנִים וַיְהִיו בְּעֵינָיו כִּימִים אַחֲדִים

21 בְּאַהֲבָתוֹ אֵתָהּ: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל - לְבִן הַבָּה אֶת -

22 אֲשֶׁר־תִּתֵּי כִּי מִלֹּאנוּ יָמֵי וַאֲבֹאֶה אֵלֶיהָ: וַיֹּאסֶף לְבִן

23 אֶת - כָּל - אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּהּ: וַיְהִי בָעָרֶב

וַיִּקָּח אֶת - לֵאָה בָתּוֹ וַיָּבֵא אֵתָהּ אֵלָיו וַיָּבֵא אֵלֶיהָ:

24 וַיִּתֵּן לְבִן לָהּ אֶת - זְלֹפָה שִׁפְחָתוֹ לֵלֵאָה בָתּוֹ שִׁפְחָהּ:

25 וַיְהִי בַבֶּקֶר וַהֲנִה - הוּא לֵאָה וַיֹּאמֶר אֶל - לְבִן מַה -

זֹאת עָשִׂיתָ לִּי הֲלֹא בְרַחֵל עָבַדְתִּי עֹמֶה וְלָמָּה רָמִיתָנִי:

תַּתִּי — *est melius dare me eam tibi quam alteri*

שְׂבָה, *mane, imp.* — *dedit*, נתן, *inf. verbi*, מִתַּתִּי

אֵתָהּ, *hic, alius, alter.* — יָשָׁב, *parag. a* הַ cum

V. 20. כִּימִים אַחֲדִים, *sicut dies singuli* —

אַהֲבָה, *n. f. dilectio*, אָהַב, *amavit.* Conf.

§. 178.

V. 21. יָהַב, *dedit, imper.* Kal cum הַ parag.

— מִלֹּא, *implevit et impletus est* — בֹּא, *venire*,

I. fut. K. cum הַ parag.

V. 22. אָסַף, *congregavit.*

V. 25. רָמָה, *jecit, in Piel decepit.*

וַיֹּאמֶר לְבֶן לֹא - יַעֲשֶׂה בֶן בְּמִקְוֵמֵנוּ לְחֵרֶת הַצִּעִירָה 26
 לִפְנֵי הַבְּכִירָה: מִלֹּא שִׁבְעַת זֹאת וְנִתְּנָה לָהּ גַם - 27
 אֶת - זֹאת בַּעֲבֹדָה אֲשֶׁר תַּעֲבֹד עִמָּדִי עוֹד שִׁבְעַת -
 שָׁנִים אַחֲרָיוֹת: וַיַּעַשׂ יַעֲקֹב בֶּן וַיִּמְלֹא שִׁבְעַת זֹאת 28
 וַיִּתֵּן - לוֹ אֶת - רָחֵל בָּתּוֹ לוֹ לְאִשָּׁה: וַיִּתֵּן לְבֶן 29
 לְרָחֵל בָּתּוֹ אֶת - בְּלָהָה שִׁפְחָתוֹ לָהּ לְשִׁפְחָה: וַיָּבֹא 30
 גַּם אֶל - רָחֵל וַיֹּאחֲב גַּם - אֶת - רָחֵל מִלֵּאָה וַיַּעֲבֹד
 עִמָּו עוֹד שִׁבְעַת שָׁנִים אַחֲרָיוֹת:

2) Foecunditas conjugalis: a) Liberi Liae. Ex
 31 eodem Capite. וַיֵּרָא יְהוָה כִּי - שָׁנוּאָה לֵאָרָה וַיִּפְתָּח

V. 26. יַעֲשֶׂה - לֹא, *non fieri solet*, 3. fut. Niphal. Conf. §. 158. in adn. — לִפְנֵי, *ante*, a פְּנִים cum praef. ל. — בְּכִירָה, n. f. *primogenita*, r. בכר in Piel, *primogenitum effecit*.

V. 27. שִׁבְעַת, n. m. ft. constr. *septimana*, proxime a שִׁבְעַת, *septem* — זֹאת genitivi casus est, *hujus* — וְנִתְּנָה, *et dabimus*, I. fut. K. cum הַ parag. — עֲבֹדָה, n. f. *servitus*, *servitium*.

V. 31. שָׁנוּאָה, foem. participii Paul r. שָׁנָא,

32 אֶת - רַחֲמָהּ וְרַחֲלָהּ עָקְרָהּ : וַתַּהַר לְאֵהָ וַתֵּלֶד בֶּן
 וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רַאוּבֵן כִּי אָמְרָהּ כִּי - רָאָה יְהוָה בְּעֵינַי
 33 כִּי עָתִידָהּ יֵאָהֲבֵנִי אִישִׁי : וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתֹּאמֶר
 כִּי - שָׁמַעַ יְהוָה כִּי - שָׁנוּאָהּ אֲנִי כִי וַיִּתֵּן - לָּהּ גַּם -
 34 אֶת - זֶה וַתִּקְרָא שְׁמוֹ שִׁמְעוֹן : וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד
 בֶּן וַתֹּאמֶר עָתִידָהּ הַפַּעַם לְיֹלֶדָהּ אִישִׁי אֵלַי כִּי - יִלְדֵתִי
 35 לוֹ שְׁלֹשָׁה בָנִים עַל - בֶּן קָרָא - שְׁמוֹ לֵוִי : וַתַּהַר
 עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתֹּאמֶר הַפַּעַם אֹדְדָהּ אֶת - יְהוָה עַל -
 בֶּן קָרָאָה שְׁמוֹ יְהוֹדָה וַתַּעֲמֹד מִלְּדָתָהּ :

odit, minus dilexit — רָחַם, n. m. *uterus*, r.
avul- עָקַר, r. *sterilis*, עָקָר — *mollis fuit*, רַחַם
fit, exstirpavit.

V. 32. עָנִי, n. f. *afflictio, miseria*, r. עָנָה,
respondit, etiam afflixit.

V. 34. לָוָה, *nunctandem* — עָתִידָהּ הַפַּעַם,
haesit, in Niph. adjunxit se, 3. fut. N.

V. 35. יָדָה, *jecit, in Hiph. laudavit, 1. fut.*
 H. — מִלְּדָתָהּ, *stetit, hic destitit, cessavit* — עָמַד,
a pariendo vel parere, inf. Kal verbi ילד.

I b) Proles ancillarum, ex Capite XXX. וַתֵּרָא

רָחֵל כִּי לֹא יֵלְדָה לְיַעֲקֹב וַתִּקְנָא רָחֵל בְּאֲחֹתָהּ

וַתֹּאמֶר אֶל-יַעֲקֹב חֲבֵה לִי בָנִים וְאִם-אֵין מִתָּהּ

אֲנִכִּי: וַיַּחַר-אַף יַעֲקֹב בְּרָחֵל וַיֹּאמֶר הֲתַחַת אֵלֵהִים²

אֲנִכִּי אֲשֶׁר-מָנַע מִמֶּךָ פְּרִי-בֶטֶן: וַתֹּאמֶר הִנֵּה³

אֲמַתִּי בִלְהָה בָּא אֵלֶיהָ וַתֵּלֶד עָלַי בְּרָכִי וְאֲבִנָּה גַם-

אֲנִכִּי מִמֶּנָּה: וַתִּתֵּן-לוֹ אֶת-בִּלְהָה שְׂפָחַתָּה לְאִשָּׁה⁴

וַיָּבֹא אֵלֶיהָ יַעֲקֹב: וַתַּהַר בִּלְהָה וַתֵּלֶד לְיַעֲקֹב בֶּן:⁵

וַתֹּאמֶר רָחֵל דָּגְנִי אֵלֵהִים וְגַם שָׁמַע בְּקֹלִי וַיִּתֵּן-⁶

CAPUT XXX.

V. 1. וַתֵּרָא, *et vidit*, 3. f. fut. Kal (§. 100. N. V. n. 2.) — קָנָא, *aemulatus fuit, invidit* — מִתָּהּ, *part. f.*

V. 2. אַף pro אָף, n. m. *nasus*, hic, *ira*, r. אָף, *spiravit, iratus est*. — הֲתַחַת, *num, pro* — מָנַע, *cohibuit* — בֶּטֶן, n. f. *venter*, hic, *uterus*, r. בֶּטֶן, *distentus fuit*.

V. 3. אֲמָה, *ancilla* — בָּרָךְ, n. f. *genu*, r. בָּרָךְ, *genua flexit* — אֲבִנָּה, *aedificabor*, hic, *prolem consequar*, I. fut. Niph. r. בָּנָה.

- 7 לִי בֶן עַל - בֶּן קִרְאָה שְׁמוֹ דָּן : וַתֵּהָר עוֹד וַתֵּלֶד
- 8 בְּלָהָה שִׁפְחַת רַחֵל בֶּן שְׁנֵי לִיעֶקֶב : וַתֹּאמֶר רַחֵל
נִפְתּוּלִי אֱלֵהִים ! נִפְתַּלְתִּי עִם - אֲחֹתִי גַם - יָכַלְתִּי
- 9 וַתִּקְרָא שְׁמוֹ נִפְתָּלִי : וַתֵּרָא לָאָה כִּי עֲמְדָה מִלְּדָת
- 10 וַתִּקַּח אֶת - זִלְפָּה שִׁפְחַתָּהּ וַתִּתֵּן אֹתָהּ לִיעֶקֶב לְאִשָּׁה :
- 11 וַתֵּלֶד זִלְפָּה שִׁפְחַת לָאָה לִיעֶקֶב בֶּן : וַתֹּאמֶר לָאָה
- 12 בֶּגֶד וַתִּקְרָא אֶת - שְׁמוֹ גֵּד : וַתֵּלֶד זִלְפָּה שִׁפְחַת
- 13 לָאָה בֶּן שְׁנֵי לִיעֶקֶב : וַתֹּאמֶר לָאָה בְּאִשְׁרֵי כִּי
אֲשֶׁרוֹנִי בְנוֹת וַתִּקְרָא אֶת - שְׁמוֹ אֲשֶׁר :

V. 6. דון, *judicare*, 3 praef. K. cum Suff. I. perf.

V. 8. נִפְתּוּלִים, n. m. *luctationes*, r. hic occurs, פתל, in Niph. *luctatus est* — יָכַל, *potuit*, *praevaluit* (§. 77. in adn.)

V. 11. גֵּד, n. m. *agmen*, *turma*, a r. גִּדֵּר, *turmatim venit*; j. alios ex arabico *prospera fortuna*. Nota, Chetibh habere בֶּגֶד, *cum turma*, vel *fortuna secunda*: Keri vero בָּא גֵד, *venit turma* vel *prospera fortuna*.

V. 13. אֲשֶׁר, n. m. *beatitudo*, r. אֲשֶׁר, *recta incessit*, hinc *felix fuit*, et in Piel, *cujus praeteritum hic se offert* 3. persona plurali, *felicem praedicavit*.

c) Filius ex Rachele natus, interpositis aliis Liae
14 partubus. וַיֵּלֶד רְאוּבֵן בְּיָמֵי קִצִּיר - חֲטִיִּם וַיִּמְצָא

דודאים בשדה ויבא אתה אל - לאה אמר ותאמר
רחל אל - לאה תני - נא לי מדודאי בנה : ותאמר 15

לה המעט קחתה את - אישוי ולקחת גם את - דודאי

בני ותאמר רחל לכן ישכב עמך הלילה תחת דודאי

בנה : ויבא יעקב ! מן - השדה בערב ותצא לאה 16

לקראתו ותאמר אלי תבוא כי שוכר שכרתיה בדודאי
בני וישכב עמה בלילה הוא : וישמע אליהם אל - 17

לאה ותהר ותלד ליעקב בן חמישי : ותאמר לאה 18

V. 14. בימי, *in diebus* (§. 136. reg. 2. n. 2.)

— חטה, n. f. *tritium*, r. חנט, *succo imbuat* —

דודאים, n. pl. m. *mandragorae*: vid. vocab. —
נתן, *da*, *quaeso*. 2. perf. f. imper. verbi נתן.

V. 15. המעט, *an parum est?* (§. 116. in adn.)

קחת, et cum suff. 2. faem. קחתה, *abstulisse te*: in-

fin. verbi לקח, *cujus* 3 faem. praeter. K. est לקחת

(lakaachth) vid. §. 21. — שכב, *cubuit*: in fut.

quod legitur וישכב (§. 76. n. 2.)

V. 16. שכר, *mercede* — לקראתו, *obuiam ipsi*

conduxit, *emit*, infin. Kal et I Praet. inde

נָתַן אֱלֹהִים שְׂכָרִי אֲשֶׁר - נָתַתִּי שְׂפָחָתִי לְאִשִּׁי
19 וַתִּקְרָא שְׁמוֹ יִשְׁשָׁכָר : וַתֵּהָר עוֹד לֵאמֹר וַתֵּלֶד בֶּן -

20 שְׁשִׁי לְיַעֲקֹב : וַתֹּאמֶר לֵאמֹר זָבַדְנִי אֱלֹהִים : אֲתִי

זָבַד טוֹב הַפַּעַם וּזְבַלְנִי אִשִּׁי כִּי - יִלְדֶתִי לוֹ שְׁשָׁה
21 בָּנִים וַתִּקְרָא אֶת - שְׁמוֹ זְבֻלֹן : וְאַחֵר יִלְדָה בֵּת

22 וַתִּקְרָא אֶת - שְׁמָהּ דִּינָה : וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת - רַחֵל

23 וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת - רַחֲמָהּ : וַתֵּהָר

24 וַתֵּלֶד בֶּן וַתֹּאמֶר אָסַף אֱלֹהִים אֶת - חֲרָפָתִי : וַתִּקְרָא

אֶת - שְׁמוֹ יוֹסֵף לֵאמֹר יוֹסֵף יְהוּדָה לִי בֶן אַחֵר :

3) Augmentum gregis. a) Narratio facti histo-
rica. 31 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ אֲתָן - לֵךְ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לֵאמֹר - תָּתֶנּוּ -

לִי מֵאוֹמָה אִם - תַּעֲשֶׂה - לִי הַדָּבָר הַזֶּה אֲשׁוּבָה

V. 18. שְׂכָר, n. m. *merces*.

V. 19. זָבַד, *donavit*, inde זָבַד, n. m. *donum*.
— זָבַל, *habitavit*, *cohabitavit*.

V. 23. חֲרָפָה -- אָסַף, *collegit*, *etiam ademit* --
n. f. *opprobrium*, r. חָרַף, *exprobravit*.

V. 24. יוֹסֵף, *addidit*, 3 fut. Hiphil.

V. 31. אֲשׁוּבָה אֶרְעָה -- מֵאוֹמָה, *quidquam* --
revertar et pascam h. e. *denuo pascam*. — שָׁמַר,
custodem egit, *curavit*.

אֲרַעָה צֹאנָה אֲשֶׁמֶר: אֶעְכֹר בְּכָל-צֹאנָה הַיּוֹם הַזֶּה 32
 מִשִּׁם כָּל-שָׂהוּ נָקַד וְטָלֹא וְכָל-שָׂה-חוֹם
 בַּשָּׂבִים וְטָלֹא וְנָקַד בְּעֵינִים וְהִיָּה שֹׁכְרִי: וְעִנְתָּהּ- 33
 בִּי צִדְקָתִי בַּיּוֹם מָחָר כִּי-תָבוֹא עָלַי שֹׁכְרִי לִפְנֵי
 כָּל-אֲשֶׁר-אֵינְנוּ נָקַד וְטָלֹא בְּעֵינִים וְחוֹם בַּשָּׂבִים
 גָּנוֹב הוּא אֲתִי: וַיֹּאמֶר לְבֶן הָאֵל לֵאמֹר כִּדְבָרָה: 34
 וַיֵּסֶר בַּיּוֹם הַהוּא אֶת-הַתִּשְׁיִים הָעֶקְדִים וְהַטְּלָאִים

V. 32. הַיּוֹם, *hodie* — סוֹר, *recedere*, in
 Hiph., *cujus imper. hic est, remove* — שָׂה, *pro*
 שִׂיָּה, *pecus*; radix inusitata — נָקַד, *punctatus*,
 r. נָקַד, *punctavit* — טָלֹא, *maculosus*, r. טָלָא,
maculis obduxit — חוֹם, *niger, fuscus, proprie*
ab aestu solis, r. חָמַם, *incaluit* — כָּשָׁב, n. m.
agnus; vid. vocab.

V. 33. עָנָה, *respondit*, constructum cum ב, *testatus est pro aliquo* — מָחָר, *cras, tempus poste-*
rum, r. מָחָר, arab. *secuit, definivit*: בַּיּוֹם מָחָר,
in posterum — גָּנוֹב, *furatus est*, part. Paul.

V. 34. לוֹ, *utinam, si modo, hic, ita, sic*.

V. 35. תִּישׁ, n. m. *hircus, caper*: vid. vocab.

— עָקַד, *varius, variegatus*, r. עָקַד, *ligavit* —

וְאַתְּ כָּל - הָעֵינִים הַנִּקְדָּוֹת וְהַטְּלָאֹת כָּל אֲשֶׁר - לִבָּן

36 בּוֹ וְכָל - הָוֹם בְּכַשְׁבִּים וַיִּתֵּן כִּיד - בְּנֵיו : וַיֵּשֶׁם

דָּרָךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בֵּינוּ וּבֵין יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹב רָעָה אֶת -

37 צֵאֵן לִבָּן הַנוֹתָרֹת : וַיִּקַּח - לוֹ יַעֲקֹב מִקָּל לְבָנָה לָהּ

וְלֹחַ וְעֶרְמוֹן וַיַּפְצֵל בָּהֶן פְּצָלוֹת לְבָנוֹת מִחֲשֹׁף

38 הַלְבָּן אֲשֶׁר עַל - הַמִּקְלוֹת : וַיִּצַּג אֶת - הַמִּקְלוֹת

לִבָּן, *albus*, r. לִבָּן, *lateres formavit*, in Hiphil *al-*
buit — יָד, n. comm. *manus*, r. יָדָה, *jecit*.

V. 36. דָּרָךְ, n. comm. *via*, *iter*, r. דָּרָךְ, *cal-*
cavit, *ivit* — יָתָר, in Hiph. *reliquit*, hic part.
Niphal, *reliquus*.

V. 37. מִקָּל, n. m. *baculus*, pl. מִקְלוֹת, r. מִקָּל,
arab. *portavit* — לְבָנָה, n. m. *populus* (*arbor*)
proprie alba — לָהּ, n. m. *humidus*, *recens*, *viri-*
dis, r. לוֹחַ, *humere*, arab. *lacrymosum esse*. — לוֹז,
n. m. *amygdalus*, *aliis corylus*, r. לוֹז, *decedere*,
recedere — עֶרְמוֹן, *castanea*, *platanus*, vid. vo-
cab. — פְּצָל, *decorticavit*, 3. fut. Piel; inde פְּצָלוֹת,
n. pl. f. *decorticationes*, item *cortices* — מִחֲשֹׁף,
n. m. *denudatio*, r. חֲשַׁף, *nudavit*.

V. 38. נִצַּג, inuf. Hiph. הִצִּיג, *posuit* —
רְהִטִּים, n. pl. m. *canales*, r. רֶהֱטָה, chald. *cucur-*

אֲשֶׁר פָּצַל בְּרֹהֲטִים בְּשִׁקְתוֹת הַמַּיִם אֲשֶׁר תִּבְאֵן הַצֹּאֵן
 לְשִׁתוֹת לְנִכַּח הַצֹּאֵן וַיַּחֲמֶנָה בְּבֹאֵן לְשִׁתוֹת: וַיַּחֲמוּ 39
 הַצֹּאֵן אֶל־הַמִּקְלוֹת וַתִּלְדֵּן הַצֹּאֵן עֲקָדִים נִקְדִּים וּמִלֵּאִים:
 וַהֲכִשְׁבִּים הַפְּרִיד יַעֲקֹב וַיִּתֵּן פָּגִל הַצֹּאֵן אֶל־עֶקֶד וְכָל־ 40
 חֹם בְּצֹאֵן לִבָּן וַיֵּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים לְבָדוֹ וְלֵיא שְׁתָּם
 עַל־צֹאֵן לִבָּן: וַהֲיָה בְּכָל־יָחִם הַצֹּאֵן הַמִּקְשָׁרוֹת 41

שִׁקְתוֹת, n. f. *aqualiculus*, pl. abf. שִׁקְתוֹת, — *rit* —
 constr. שִׁקְתוֹת, r. שָׁקָה, in Hiph. *potavit*, *adaqua-*
vit תִּבְאֵן, hic, *veniebant*, 3. pl. f. fut. K. vid. §.
 128. N. II. — שָׁתָה, *bibit* — נִכַּח, ut partic.
 וַיַּחֲמֶנָה, *recte antrorsum*, e regione —
incalescebant, *concupiebant*, 3. pl. fut. K., *litera*
aethinali m. et affirmativa f. r. — יָחִם, —
cum veniebant, infin. K. cum praef. ב and suff. 3. pl. f.
 V. 39. חָמָה, idem, quod יָחִם, praec. est
 autem 3 pl. m. fut. K.

V. 40. פָּרַד in K. et Hiph. *segregavit* —
 וַיִּתֵּן, hic *opposuit* — עָדָר, n. m. *grex*, r. עָדָר, *ordina-*
vit, *disposuit*.

V. 41. בְּכָל־יָחִם, *quotiescunque concipere*
solebant — מִקְשָׁרוֹת, *greges compacti, robusti*,
quales vernaes esse solent, dum primum se fo-

וְשֵׁם יַעֲקֹב אֶת־הַמִּקְלוֹת לַעֲיֹנֵי הַצֹּאן בְּרֹהֲטִים לִיחֲמָנָה

42 בַּמִּקְלוֹת: וּבִהְעֵטִיף הַצֹּאן לֹא יֵשִׁים וְהָיָה

43 הָעֵטָפִים לִלְבֹּן וְהַקְשָׁרִים לִיעֲקֹב: וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ

מְאֹד מְאֹד וַיְהִי־לוֹ צֹאן רְבוֹת וּשְׂפָחוֹת וַעֲבָדִים

וְגַמְלִים וְחֲמָרִים:

b) Jacobi rem exponentis oratio, ex cap. XXXI.

6 וְאַתָּנָה יִדְעָתֶן כִּי בְּכָל־כְּחִי עֲבַדְתִּי אֶת־אֲבִיכֶן:

ciant: part. pl. f. in Pyal verbi קָשַׁר, colligavit —

שׁוּם, ponere — לִיחֲמָנָה, ut conciperent, inf.

Piel cum Suff.

V. 42. עָטַף, operuit, hic viribus deficere vel

definere a coëundo, ut solent greges in autu-
mno, inde part. pl. in Pyal עֵטָפִים, agni debilio-

res, autumnales — קְשָׁרִים, pl. participii Paul,

agni robustiores, vernaes.

V. 43. פָּרַץ, erupit, auctus est, crevit. —

מְאֹד מְאֹד, plurimum (§. 184.) — עָבַד, servus,

r. עָבַד, servivit — גָּמַל, n. m. camelus r. גָּמַל,

tribuit etc. — חָמֹר, n. m. asinus, r. חָמַר, ru-

buit etc.

CAPUT XXXI.

V. 6. אַתָּנָה, vos, f. cum ה parag. — כָּח,

n. m. robur, vires, r. כָּוַח, arab. praeliando prae-
valuit.

וַאֲבִיכֶן הִתֵּל בִּי וַהֲחִלָּף אֶת - מִשְׁכְּרָתִי עֲשֹׂרֶת מִנִּים 7
 וְלֹא - נָתַנּוּ אֵלֵיהֶם לְהִרְעַע עִמָּדִי : אִם - כֹּה יֹאמֶר 8
 נִקְדִּים יִהְיֶה שְׂכָרָה וְיִלְדּוּ כָל - הַצֹּאן נִקְדִּים וְאִם -
 כֹּה יֹאמֶר עֲקָדִים יִהְיֶה שְׂכָרָה וְיִלְדּוּ כָל - הַצֹּאן
 עֲקָדִים : וַיִּצֵּל אֵלֵיהֶם אֶת - מִקְנֵה אֲבִיכֶם וַיָּתֵן - 9
 לִי : וַיְהִי בַּעַת יַחַם הַצֹּאן וַאֲשָׂא עֵינַי וָאֵרָא בַּחֲלוּם 10
 וַהֲנֵה הָעֶתְדִים הָעֲלִים עַל - הַצֹּאן עֲקָדִים נִקְדִּים
 וּבִרְדִּים : וַיֹּאמֶר אֵלַי מִלֶּאדָּה הָאֵלֵהֶם בַּחֲלוּם יַעֲקֹב 11
 וַאֲמַר הֲנִנִי : וַיֹּאמֶר שָׂא - נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה כָל - 12

V. 7. הִתֵּל, hic הִתֵּל, *delusit, fefellit*, 3. praet.
 Piel — חִלָּף, *mutavit* — מִשְׁכְּרָתִי, n. m. *merces*,
edis, r. שָׂכַר — מִנִּים, n. pl. *vices*, r. מִנָּה, *nume-*
ravit — רוּעַ, in Hiphil, *cujus inf. hic est, male*
agere.

V. 8. אִם, *si* — כֹּה, *sic*.

V. 9. נִצֵּל in Hiphil *eripuit*.

V. 10. בַּעַת יַחַם הַצֹּאן, *tempore, quo concipere solebant greges* — עֶתְדִים, n. pl. *hirci*, r. עֲתָדָה,
paravit — בָּרוּד, *sparsus, maculis distinctus*, r.
 בָּרַד, chald. *sparsit*.

הַעֲתִידִים הָעֲלִים עַל - הַצֵּאן עֲקָדִים נִקְדִּים וּבְרָדִים
 13 כִּי רָאִיתִי אֶת כָּל-אֲשֶׁר לָבֵן עָשָׂה לָךְ: אֲנִכִּי הָאֵל
 בֵּית - אֵל אֲשֶׁר מִשְׁחַת נָשָׁם מִצֵּבָה אֲשֶׁר נִדְרָת לִי
 שֵׁם נִדָּר עָתָה קוֹם צֵא מִן - הָאָרֶץ הַזֹּאת וְשׁוּב
 אֶל - אָרֶץ מוֹלָדְתָּה:

4) Feliciter defunctus lucta Jacobus in prae-
 mium illustriore compellatur nomine, ex cap. XXXII.

23 וַיִּקָּם בַּלַּיְלָה הוּא וַיִּקַּח אֶת - שְׁתֵּי נָשָׁיו וְאֶת -
 שְׁתֵּי שִׁפְחֹתָיו וְאֶת-אֶחָד עֲשָׂר יְלָדָיו וַיַּעֲבֵר אֶת מַעְבְּרָה
 24 יַכֵּם: וַיִּקָּחֵם וַיַּעֲבֵרֵם אֶת - הַנָּחַל - וַיַּעֲבֵר אֶת -
 25 אֲשֶׁר - לוֹ: וַיּוֹתֵר יַעֲקֹב לְבָדּוֹ וַיֵּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד

V. 12. נָשָׂא, *tolle*, imper. verbi שָׂא (§. 104.)

V. 13. מָשַׁח — הָ, *Deus*, cum praef. אֵל, *anxit* — שָׁם, vid. §. 27. n. I. מִצֵּבָה, n. f. *statua*, *monumentum*, r. נָצַב. — נִדָּר, *vovit*, inde יֵצָא, imp. verbi יָצָא, n. m. *votum* — צֵא, *exi*, (§. 104.) — מוֹלָדָת, n. f. *nativitas*, r. יָלַד.

Ad CAPUT XXXII.

V. 23. אֶחָד עֲשָׂר, *undecim* — יָלַד, *filius*, r. יָלַד — מַעְבְּרָה, n. m. *vadum*, r. עָבַר, *transiit*, in Hiphil *transire fecit*, *traduxit*.

עֲלוֹת הַשָּׁחַר: וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַע בְּכַף-יָרְכוֹ 26
וַתִּקַּע כַּף-יָרֶךְ יַעֲקֹב בְּהֶאֱבֹקוֹ עִמּוֹ: וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנִי 27
כִּי עֲלֵה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֵאמֹר אֲשַׁלַּחְךָ כִּי אִם-
בִּרְכַּתְנִי: וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַה-שְּׁמָךְ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב: 28
וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֹאמֶר עוֹד שְׁמָךְ כִּי אִם-יִשְׂרָאֵל 29
כִּי-שָׂרִיתָ עִם-אֱלֹהִים וְעַם-אֲנָשִׁים וַתּוֹכֵל:
וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הַגִּידָהּ-נָא שְׁמָךְ וַיֹּאמֶר לְמַה 30

V. 25. יֵתֵר, in Niphal *relictus est* vid. §. 88.
— אֶבֶק, in Niphal נֶאֱבַק j. §. 78. N. II. n. 2. *luctatus est* — עֲלָה, hic *oriri*, infin. K. conf. 194.
n. I. — שָׁחַר, n. m. *aurora*, quasi tempus antelucanum, adhuc obscurum, r. שָׁחַר, *niger fuit*, in P. *diluculo quaesivit*.

V. 26. נִגַּע, *tetigit* — כַּף, hic *acetabulum* — יָרֶךְ et יָרֶךְ, n. f. *femur*, r. רָכַךְ, *mollis, tener fuit* — יִקַּע, *luxatus est* 3. f. fut. K.

V. 29. לֵאמֹר, hic, *non solum* — שָׂרִיתָ, *principem se gessit, de principatu contendit, luctatus est*.
(§. 88.) יָכֹל, *praevaluisti*, 2 fut. Hophal verbi תּוֹכַל,

V. 30. שָׁאַל, *interrogavit* — הַגִּידָהּ, *indica*, imp. in Hiph. cum הַ parag. r. נִגַּד — לְמַה זֶּה, *quid ita, quorsum vero?*

31 וְהָתְשִׁיאוֹ לְשִׁמִּי וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שֵׁם: וַיִּקְרָא יַעֲקֹב

שֵׁם הַמָּקוֹם פְּנִיאל כִּי - רָאִיתִי אֱלֹהִים פָּנִים אֶל-

32 פָּנִים וַתִּנָּצַל נַפְשִׁי: וַיִּזְרַח - לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ כַּאֲשֶׁר עָבַר

33 אֶת - פְּנוֹאֵל וְהוּא צָלַע עַל-יָרְכוֹ: עַל - כֵּן לֵא - יֵאָכְלוּ

בָּנָי - יִשְׂרָאֵל אֶת - גִּיד הַנֶּשֶׁה אֲשֶׁר עַל - כָּף הַיָּרֵךְ

עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נָגַע בְּכַף-יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנֶּשֶׁה:

§. X. *Suprema Jacobi vaticinia. Caput XLIX.*

I) Filii universim ad excipienda patris morituri-
 rientis suprema verba excitantur. וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל- I

בָּנָיו וַיֹּאמֶר הָאֵסְפוּ וְאֶגִּידָה לָכֶם אֶת אֲשֶׁר - יִקְרָא
 2 אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית הַיָּמִים: הִקְבְּצוּ וּשְׁמַעוּ בָנָי יַעֲקֹב
 וּשְׁמַעוּ אֶל - יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם:

V. 31. נָצַל, in Niphal, *ereptus est, salvus evasit.*

V. 32. זָרַח, *exortus est* — צָלַע, *claudicavit,*
 part. Kal.

V. 33. גִּיד, n. m. *nervus* — נֶשֶׁה, *luxatus,*
 vel potius *luxabilis*, ita nervus vocatur, qui per femur
 et crus ad talos defertur, q. hic d. *obliviscens, nihil sen-*
tiens, vel etiam remissus r. נָשָׂה, *tradidit, missum fecit,*
oblitus est — עַד הַיּוֹם הַזֶּה, *usque in diem praesentem.*

AD CAPUT XLIX.

V. I. אָסַף, *collegit, congregavit,* 2 pl. imper.

N. — אֶגִּידָה, *indicabo,* I. fut. Hiphil cum ה pa-

2) Singuli de futura forte sua edocti. a) Ruben.

רְאוּבֵן בְּכֹרִי אֶתְּרָה כְּחִי וְרֹאשִׁית אוֹנִי יִתֵּר שְׂאֵת וַיִּתֵּר 3

עַן : פָּחַז כַּמִּים אֶל - תּוֹתֵר כִּי עָלִית מִשְׁכְּבִי אֲבִיךָ 4
אִז חָלַלְתָּ יִצְוֵי עֲלֶיךָ :

5 b) Simeon et Levi. שְׁמֵעוֹן וְלֵוִי אֶחָיִם כְּלִי חֲמָם

מִכְרֵתֵיהֶם : בְּסָדָם אֶל - תָּבֹא נַפְשִׁי בְּקַהֲלָם אֶל - 6

אֲחֵרִית — *evenit* et קָרָא, קָרָה — נגד. r. rag.

n. f. *postremum*, *finis*, r. אַחֵר, *posterior fuit*.

V. 3. אֹן, n. m. *fortitudo*, *vires*, *quamvis* etiam, *dolor*, *luctus*, r. אֹן, *deficere viribus* — יִתֵּר, n. m. *excellencia*, hic, *excellens* r. יִתֵּר, in-

ter alia, *excelluit* — שְׂאֵת, n. f. *dignitas*, r. נִשְׂא,

tulit — עַן, n. m. *robur*, r. עֲזֹז, *robustus*, *fortis*

fuit.

V. 4. פָּחַז, n. m. *rapiditas*, hic *levis*, *lascivus*, etiam *diffluens*, r. פָּחַז, *levis*, *lascivus fuit*, item *diffluxit* — אֶל - תּוֹתֵר, *non excellas*, 2. fut.

Hiph. conf. §. 137. reg. I. item §. 194. n. 2. r. יִתֵּר. — אִז, n. m. *cubile*, r. שָׁכַב, *cubuit* — מִשְׁכְּבִי, *tunc* — חָלַל, *profanavit*, in Piel — יִצְוֵי, n. m. *stratum*, r. יִצַּע, *stravit*.

V. 5. כְּלִי, n. m. *vas*, *instrumentum*, etiam *bellicum*, r. כָּלָה, *consumtus est* — חֲמָם, n. m. *violencia*, r. חָמָם, *crudus*, *durus fuit* — מִכְרָה,

תִּתֵּן כִּכְרֵי כִּי בְּאַפִּם הִרְגוּ אִישׁ וּבְרִצְנָם עָקְרוּ שׂוֹר:
 7 אֲרוֹר אַפִּם כִּי עָז וְעִבְרָתָם כִּי קִשְׁתָּהּ אֲחֻלָּקָם בִּיעָקֵב
 וְאַפִּיצֵם בְּיִשְׂרָאֵל:

8 יְהוּדָה אֶתָּה יוֹדִיָּה אֶחֱיָה יִדָּה בְּעֶרְפָּה c) Judas.

9 אִיבִיָּה יִשְׁתַּחֲוֶה לָּהּ בְּנֵי אֲבִיָּה: גִּוֹר אֲרִיָּה יְהוּדָה

n. f. *gladius*, r. כּוֹר, *fodere*; j. *alios conventus, consilia*.

V. 6. סוֹד, n. m. *arcanum; secretum consilium*,
 r. סוֹד, chald. *tegere* — קָהַל, n. m. *coetus*, r.

קָהַל, *congregavit, collegit* — יָחַד, *unitus fuit*, 3.

f. fut. K. conf. d. ad √. 4. — כָּבוֹד, n. m. *gloria*,

etiam *jecur, anima*, r. כָּבֵד, *gravis fuit* —

עָקַר — n. m. *voluntas*, r. רָצָה, inter alia, *voluit* —

שׂוֹר — *eradicavit, in Piel, nervos succidit, occidit* —

n. m. *bos, taurus*, ponitur pro principe.

V. 7. עָז, hic, *durus, vehemens fuit*: alia ad

√. 3. — עִבְרָה, n. f. *furor*, r. עָבַר, in Hithp.

excanduit, iratus est — קִשְׁתָּהּ, *durus fuit* —

חֲלָקָה — *divisit* — פָּוֶץ, *dispergi*, in Hiphil *dispergere*.

V. 8. יִדָּה, *jecit*, in Hiphil, *laudavit, cele-*

bravit — עֶרְפָּה, n. m. *cervix* — אִיב, n. m. *ini-*

micus, r. אִיב, *inimicatus est* — שִׁחָהּ, *abjecit*,

prostravit, in Hithp. *cujus futuri 3. persona pl. cum*

epenthético j. §. 100. N. V. hic est, *incurvavit se, adoravit*.

מִטָּרַף בְּנֵי עֲלִיָּה כָרַע רַבֵּן כְּאַרְיֵה וּכְלָבִיא מִי יְקִימֵנוּ:
 לֹא - יִסּוּר שִׁבְט מִיְּהוּדָה וּמִחֶקֶק מִבֵּין רַגְלָיו עַד כִּי -
 יָבֹא שִׁילָה וְלוֹ יִקְהָת עַמִּים : אֶסְרִי לְגַפֵּן עֵירוֹהָ II

V. 9. אַרְיֵה vel אֶרִי — *n. m. catulus* — גֹּר, *n. m.*
 טָרַף, *n. m. praeda, rapina*, r. טָרַף, *n. m. leo* —
 כָּרַע, *incurvavit se* — לָבִיא, *n. m. leo*
 יְקִימֵנוּ, *excitabit eum*, 3. fut. *immans, vetulus*
 Hiphil cum Suff. 3. m. f. r. קוּם, *surgere*.

V. 10. שִׁבְט, *n. comm.* — סוּר, *recedere*
 מִחֶקֶק, part. in Piel, hic *n. m.* —
 רַגְלָיו, *legislator, dux*, r. חָקַק, *statuit, decrevit*
 עַד כִּי — *n. comm. pes*, r. רָגַל, *loco movit*
 שִׁילָה, *Nomen proprium personae: signifi-*
 catur j. alios *pacificator, tranquillator*, r. שָׁלַח, *tran-*
 quillus fuit; j. alios *missus*, a radice שָׁלַח, *mi-*
 sit; j. alios aliud quid — יִקְהָת, *n. f. obedientia, adhae-*
 sio, r. יָקָה, arab. *obedivit* — עַם, *n. comm.*
 עַמִּים, *populus*, r. עָמַם, *texit*.

V. 11. אֶסְרִי, *ligavit*, part. K. cum i parag. (§.
 124. N. IV.) — גַּפֵּן, *n. comm. vitis* — עֵיר, *n.*
 שִׁרְקָה, *n. m.* — שִׁרְקָה, *f. vitis no-*
 בִּילִים — אֶתֹן, *n. f. asina* — כָּבַם, *formae Piel,*
 לְבוּשׁ, *n. m. vestis* — יַיִן, *n. m. vinum* —

וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֶתְנֹו כֶּכֶס בִּיָּין לְבָשׁוּ וּבָדָם - עֲנָבִים

12 סוּתָרָה: חֲכָלִילִי עֵינַיִם מִיָּין וּלְבָן - שְׁנַיִם מַחֲלָב:

13 זְבוּלֹן לְחוּף יַמִּים יִשְׁכֵּן וְהוּא לְחוּף d) Zabulon.

אֲנִית וַיִּרְכָּתוּ עַל - צִידֹן:

14 יִשְׁשַׁכָּר חֲמֹר גָּרָם רִבֵּץ בֵּין e) Ifachar.

15 הַמְשִׁפְתִּים: וַיֵּרָא מִנְחָה כִּי טוֹב וְאֵת - הָאָרֶץ כִּי

נַעֲמָה וַיֵּט שְׂכָמוֹ לְסֹכֵל וַיְהִי לָמָס - עֲבָד:

r. עֲנָב, n. m. — דָּם, *sanguis* — לְבָשׁ, *vestivit*

uva — סוּת, *vestimentum, velamen*, incerta radix; aliis est lectio mendosa vel figurata, ut סוּת sit pro כְּסוּת a כָּסָה, *texit*.

V. 12. חֲכָלִילִי, *rubicundus*, r. חָכַל, arab. *rubuit* — לְבָן et לְבָן, *albus* — שֵׁן, n. m. *dens*, r. שְׁנַיִם, *acuit* — חֲלָב, n. m. *lac*. Confer. hoc loco §. 182. et 183.

V. 13. חוּף, n. m. *portus*, r. חֲפָף, inter alia, *texit* — יִשְׁכֵּן, *habitavit* — אֲנִי, n. comm. *sed* אֲנִיָּה, n. f. *navis*, vid. vocab. — יִרְכָּה, n. f. *latus*, tam de rebus animatis, quam inanimatis, r. רִכָּךְ, *mollis fuit*.

V. 14. חֲמֹר, *asinus* — גָּרָם, n. m. *os, ossis* — מְשִׁפְתִּים, *sarcinae*, proprie *duae*, j. alios

- 16 f) Dan. : הָן יָדִין עִמּוֹ כְּאַחַד שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל
 17 יְהִי - דָּן נָחַשׁ עָלַי - דֶּרֶךְ שְׁפִיפֹן עָלַי - אֶרֶץ הַנָּשֶׁף
 18 עֲקָבִי - סוֹם וַיִּפֹּל לִכְבוֹ אַחֲוֹר : לִישׁוּעָתָהּ קִוִּיתִי
 יְהוָה :

vestes ad latera jumentorum in stabulis, r. שִׁפֹּת,
posuit.

V. 15. מְנוּחָה, n. f. *quies*, r. נוּחַ, *quiescere*
 — נָטָה, *amoenus fuit*, 3. f. praet. K. —
posuit, 3. fut. K. cum Apoc. conf. §. 104. —
 שִׁכְם, n. m. *humerus*, r. שָׁכַם, aethiop. *tulit, portavit*
 — סָבַל, *portavit* — מָס, n. m. *tributum*, r. מָסַם,
dissolutus est, metaph. *terrore et metu correptus est.*

V. 16. דִּין, *judicare*, 3. fut. Hiph. —
 אֶחָד, *unus*, j. *alios hic singularis, eximius* —
 שְׁבִטָה, n. comm. *hic tribus.* Vid. supra §. 10.

V. 17. נָחַשׁ, *serpens*, vid. supra §. III. n. 1.
 — עָלַי, proprie St. constr. pl. nominis *altitudo* etc. hic partic. *super, juxta*, r. עָלָה,
 דֶּרֶךְ - *n. comm. r. דֶּרֶךְ, calcavit, ivit* —
 שְׁפִיפֹן, n. m. *cerastes, serpens jaculus*, r. שָׁפַף, arab. *pupugit*,
 chald. *claudicavit* — אֶרֶץ, n. m. *semita*, r. אֶרֶץ,
 עֲקָבִי — *iter fecit* — נִשְׁךְ, *momordit*, part. Benoni —
 סוֹם, n. hic *calcaneus*, supra §. III. n. 2. —

g) Gad. גַּד גִּדְדוֹר יִגְדְּנוּ וְהוּא יִגְדַּ עֶקֶב : 19

h) Afer. מֵאֲשֶׁר שִׁמְנָה לַחֲמוֹ וְהוּא יִתֵּן מִעֲדָנָי - מֶלֶךְ : 20

i) Nephtali. נִפְתָּלִי אֵילָה שְׁלַחַה הִנָּתַן אֲמָרִי - שִׁפָּר : 21

m. *equus* — נִפַּל, *cecidit* — רָכַב, *equitavit*, part.

Ben. hinc *eques* — אָחֹר, *retro*.

V. 18. Hic versus intercalaris est. יְשׁוּעָה,

n. f. *salus*, r. יִשַׁע, in Hiph. *liberavit*, *servavit* — קָוָה, *expectavit*: conf. §. 10. n. I. et §. 94. in adn.

V. 19. גִּדְדוֹר, n. m. *turma*, *agmen*, r. גִּדַּד,

turmatim adgressus est, *depopulatus*, *depraedatus est* — גִּוֹר, *succidere*, *vastare* — עֶקֶב, hic *postre-*

mus exercitus, j. *alios e vestigio*, *statim*, j. *alios vicissim*: vid. §. 17.

V. 20. שִׁמֵּן, n. m. in f. שִׁמְנָה, *pinguis*, r.

שִׁמֵּן, *crassus*, *pinguis fuit* — מִעֲדָנִים, *deliciae*,

r. עֲדָן supra §. I. n. 4.

V. 21. אֵילָה, n. f. *cerva*, j. *alios hic aliis*

punctis, *quercus densa*, r. אֹל — שְׁלַחַה, שְׁלֹחַ,

emissus, a, part. Paul, r. שְׁלַח — נָתַן, *dans*,

proferens, part. Ben. r. נָתַן — אֲמָר, n. m. *ver-*

bum, *aliis punctis hic ramus*, r. אֲמָר — שִׁפָּר,

n. m. *elegantia*, *pulchritudo*, r. שִׁפָּר, *pulcher*

fuit.

- 22 בֶּן פֶּרֶת יוֹסֵף בֶּן פֶּרֶת עֵין - עֵין (k Joseph.
 23 בָּנוֹת צַעֲדָה עָלֶי - שׁוֹר : וַיִּמְרָהוּ וְרָבוּ וַיִּשְׁטַמְחוּ
 24 בְּעַלֵּי הַצִּיִּים : וַתָּשָׁב בְּאִיתָן קִשְׁתּוֹ וַיִּפְּזוּ זֶרַעַי יָדָיו
 25 מִיָּדֵי אֲבִיר יַעֲקֹב מִשָּׁם רָעָה אֲבִן יִשְׂרָאֵל : מֵאֵל

V. 22. פֶּרֶת — *filius*, j. alios hic *furculus* — *pro* פֶּרֶה, *foecunda*, *fruticans*, part. Ben. f. gen. *arborem* alii intelligunt r. פֶּרֶה — עֵין, hic aliis *oculus*, vel *aspectus*, aliis *fons*, r. עֵין, *vidit*, *aspexit*, arab. *manavit*, *fluxit* — בַּת, *filia*, hic aliis *ramus*, quasi *filia arboris*, vid. supra §. V. N. I. — צַעֲדָה, *incessit*, *progressus est*, 3. f. f. Praet. per enallagen *pro plur.* vid. §. 201. — שׁוֹר, n. m. *murus*, vid. §. 6.

V. 23. מָרַר, *amarus fuit*, *exacerbatus est*, in Piel, uti hic, *exacerbavit* — רָבַב, *multiplicatus*, hic *jaculatus est*: רָבוּ, est *pro* רָבוּ — שָׁטַם, *odio habuit* — בְּעַל, *dominus* — הֵץ, n. m. *sagitta*, r. הֵצֵץ, in Piel *jaculatus est*: *domini sagittarum*, h. e. *sagittarii* (§. 181. n. 2.)

§. 24. יָשָׁב, *sedit*, *mansit* — אִיתָן, n. m. *firmitas*, al. p. *vena cordis*, r. יָתֵן, arab. *perennis fuit* — קִשְׁתּוֹ, *arcus* — פָּזָו, *levis*, *agilis fuit*, aliis *roboratus est* — זָרַעַי, n. comm. *brachium*, r. זָרַעַי, *sparsit*, quod

אֲבִיר וַיַּעֲזֹר וְאֵת שְׁדֵי וַיְבָרֶכֶּה בְּרַכַּת שָׁמַיִם מֵעַל
 בְּרַכַּת תְּהוֹם רִבְצָת תַּחַת בְּרַכַּת שְׁדִים וְרַחֵם :
 26 בְּרַכַּת אֲבִיר גִּבּוֹר עַל - בְּרַכַּת הוֹרֵי עַד תַּאֲוֶה גִבְעַת
 עוֹלָם תִּהְיֶינָה לְרֹאשׁ יוֹסֵף וּלְקֶדֶד נֹזֵר אַחִיו :

et latinus de *manibus* dicit — מִיָּד, *manus* ;
a manibus : conf. §. 136. reg. 2. n. 2. — אֲבִיר,
 n. m. *fortis, potens*, r. אֲבַר, arab. etiam *praevaluit* —
 אֶבֶן, *pastor* supra §. IV. N. I. — רֹעֶה,
lapis.

V. 25. אֵל, *Deus* — עֲזָר, *juvit, adjuvit* —
 שְׁדֵי, *fulminator, omnipotens*, vid. vocab. Nomen
 Dei — בָּרַךְ, in Piel *benedixit*, inde בְּרַכָּה, n. f.
benedictio — מֵעַל, *desuper, ab alto, superne* —
 תְּהוֹם, *abyssus*, supra §. I. N. I. — רִבֵּץ, *cubans*,
 part. §. IV. N. II. — תַּחַת, *hic infra*, vid. §. I. N.
 4. — שָׁד, n. m. *uber*, r. שָׁדָה, chald. et syr. *fu-*
dit, effudit — רַחֵם, et רָחֵם, n. m. *uterus*,
 vid. supra §. IX. n. I.

V. 26. גִּבּוֹר, *praevaluit* — הוֹרֶה, *gignens*,
 hic *genitor, parens*, part. Ben. a הָרָה — עַד, *us-*
que — תַּאֲוֶה, n. f. *desiderium*, r. אָוָה, *desidera-*
vit : aliis *terminus*, r. תִּאֲוָה, *definivit* — גִּבְעָה,

27 1) Benjamin. בְּנֵימִין זֶאֵב יִטְרֹף בַּבֶּקֶר יֹאכֵל עֵד
וְלַעֲרֹב יַחֲלֹק שָׁלָל;

3) Epiphonema; tum suprema voluntas de fe-
28 pulturae loco. כָּל - אֱלֹהִים שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם עָשָׂר

וְזֹאת אֲשֶׁר - דָּבָר לַהֵם אֲבִיהֶם וַיְבָרֶךְ אוֹתָם

אִישׁ אֲשֶׁר כִּבְרַכְתּוֹ בָּרֶךְ אֹתָם: וַיֵּצֵא אוֹתָם וַיֹּאמֶר 29

אֱלֹהִים אֲנִי נֹאסֵף אֶל-עַמִּי קָבְרוּ אֹתִי אֶל-אֲבֹתִי אֶל-

הַמַּעֲרָה אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה עֶפְרוֹן הַחֲתָי: בַּמַּעֲרָה אֲשֶׁר 30

n. f. collis, radix incerta — עוֹלָם, n. m. aeter-
nitas, saeculum, mundus, r. עָלַם, abscondit —
הָיָה, erunt, fient, 3. f. pl. fut. verbi היה per
apocopen — קָדַר, n. m. vertex, r. קָדַד, incli-
navit verticem — נָזִיר, n. m. separatus, h. e. ele-
ctus, eximius, Nasaraeus, r. נָזַר, separavit.

V. 27. זֶאֵב, n. m. lupus — טִרֵּף, discerpfit
— עֵד, n. m. — בַּבֶּקֶר, mane, adv. cum praef. בַּ —
הָלַק, praeda, r. עָדָה, chald. et arab. abstulit —
שָׁלָל, n. m. spoliium, r. שָׁלַל, spoliavit.

V. 28. שְׁנַיִם, duo (§. 51. in adn.) — אִישׁ,
quisque, singuli, viritim — כִּבְרַכְתּוֹ, juxta benedi-
ctiorem ejus.

V. 29. קָבַר, sepelivit — מַעֲרָה, n. f. spe-

בְּשָׂדֶה הַמְּכַפְּלָה אֲשֶׁר - עַל - פְּנֵי מִמָּרָא בְּאַרְץ כְּנָעַן

אֲשֶׁר קָנָה אֲבִרְהָם אֶת - הַשָּׂדֶה מֵאַת עֶפְלֹן הַחִתִּי

31 לְאַחֲזֵת - קֶבֶר : שָׁמָּה קָבְרוּ אֶת - אֲבִרְהָם וְאֶת שָׂרָה

אִשְׁתּוֹ שָׁמָּה קָבְרוּ אֶת - יִצְחָק וְאֶת רִבְקָה אִשְׁתּוֹ

32 וְשָׁמָּה קָבְרָתִי אֶת - לָאָה : מִקְנֶה הַשָּׂדֶה וְהַמְעָרָה

33 אֲשֶׁר - בּוֹ מֵאֶת בְּנֵי - חֵת : וַיְכַל יַעֲקֹב לְצִוֹת

אֶת - בָּנָיו וַיֹּאסֶף רַגְלָיו אֶל - הַמִּטָּה וַיִּגֹּעַ וַיֹּאסֶף
אֶל - עַמּוּיוֹ :

lunca, r. עָרָה, vel potius עוֹר, *nudari* — בְּשָׂדֶה,

in agro, status abs. nominis שָׂדֶה cum praef. ב.

V. 30. מִמָּכְפָּלָה, n. f. *duplicitas*, hic nomen proprium — קָנָה, hic, *emi* — אַחֲזָה, n. f. *possession*, r. אָחַז, etiam *possedit* — קָבַר, n. m. *sepulchrum*, r. קָבַר, *sepelivit*.

V. 32. מִקְנֶה *emptio*, *res emta*, hic, *ager emptus pretio*, r. קָנָה, *emit*.

V. 33. כָּלָה, *absolvit*, *finivit*, supra §. II. N. i. — לְצִוֹת, *praecipere*, inf. in Piel cum praef. לְ — צִוָּה, — אָסַף, hic, *collegit*, *recepit*, paulo infra in Niphal *congregari*. — מִטָּה, n. f. *lectus*, r. נָטָה, *inclinavit* — גִּוַעַ, *expiravit* — עַם, *populus*.

- 4 וַיֵּרָא יְהוָה כִּי סָר לְרֹאשׁוֹת וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ
 5 הַסֶּנֶה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הֲנִנִי: וַיֹּאמֶר אֶל-
 תִּקְרַב הֵלֶם שָׁל - נַעֲלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם
 6 אֲשֶׁר אַתָּה עומֵד עָלָיו אֲדַמָּת - קָדֵשׁ הוּא: וַיֹּאמֶר
 אֲנֹכִי אֵלֶיךָ אֲבִיךָ אֱלֹהִים אֲבִרָהִם אֵלֶיךָ יֵצֵאק וּלְיָהִי
 יַעֲקֹב וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרָא מִהַבֵּיט אֶל-
 7 הָאֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר יְהוָה רָאָה רְאִיתִי אֶת - עֲנִי עַמִּי
 אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם וְאֶת - צַעֲקָתָם שָׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נַגְשָׁיו
 8 כִּי יִדְעָתִי אֶת - מַכְאֲבָיו: וְאֵרָד לְהַצִּילָם מִיַּד מִצְרַיִם
 וּלְהַעֲלִיתָם מִן - הָאָרֶץ הַהִוא אֶל - אֶרֶץ טוֹבָה וְרַחֲבָה

V. 5. הֵלֶם, *huc*, קָרַב, *appropinquavit* — נַעֲלֶיךָ, *extraxit, exuit, imp. K.* — קָדֵשׁ, *n. m.* *calceus* — נַעֲלֶיךָ, *etiam calceavit* — קָדֵשׁ, *n. m.* *sanctitas, r.* קָדֵשׁ, *sanctus fuit.*

V. 6. סִתֵּר, *latuit, in Piel et Hiph. abscondit* — רָאָה, *§. VII.* — נִבְטָה, *ab intuendo, a* *inf. K. a* רָאָה.

V. 7. עֲנִי, *n. m. afflictio, §. IX. N. 2.* — נַגְשָׁיו, *exegit, part. K. hinc exactor* — מַכְאֲבָיו, *n. m. dolor, r.* כָּאֵב, *doluit.*

אֶל - אֶרֶץ זֶבֶת חֶלֶב וְדִבֵּשׁ אֶל - מְקוֹם הַכְּנַעֲנִי
 וְהִתְּלִי וְהֵאמְרִי וְהִפְרֹזִי וְהִחַיִּי וְהִיבֹוֹסִי : וְעַתָּה הִנֵּה 9
 צִעֲקַת בְּנֵי - יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלַי וְגַם - רָאִיתִי אֶת -
 הַלֶּחֶץ אֲשֶׁר מִצְרִים לִי־חָצִים אַתֶּם : וְעַתָּה לֵךְ 10
 וְאֶשְׁלַחְךָ אֶל - פַּרְעֹה וְהוֹצֵא אֶת - עַמִּי בְנֵי - יִשְׂרָאֵל
 מִמִּצְרַיִם : וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל - הָאֱלֹהִים מִי אֲנֹכִי 11
 כִּי אֵלֶךְ אֶל - פַּרְעֹה וְכִי אוֹצִיא אֶת - בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 מִמִּצְרַיִם : וַיֹּאמֶר כִּי - אֶהְיֶה עִמָּךְ וְיָהּ - לְךָ הָאוֹת 12
 כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאָךְ אֶת - הָעָם מִמִּצְרַיִם
 תַּעֲבֹדוּן אֶת - הָאֱלֹהִים עַל הַהָר הַזֶּה : וַיֹּאמֶר 13

V. 8. וַיֵּרֶד, *et descendi*, a יָרַד §. VI. N. 3.
 — לְהַצִּילוֹ, *ad liberandum*, a נָצַל §. IX. N. 4. —
 רָחֵב, *et ad faciendum eum ascendere* —
latus, amplius, r. רָחַב, *latus fuit* — זָוַב, *fluere*,
 part. f. K. forma stat. constr. — חֶלֶב, n. m. *lac*,
 r. חֶלֶב §. IV. N. 2. — דִּבֵּשׁ, n. m. *mel*.

V. 9. לֶחֶץ, n. m. *oppressio*, r. לָחַץ, *pressit*,
oppressit, *cujus part. pl. mox sequitur*.

V. 12. עִמָּךְ, *cum transpositione punctorum te-*
cum — יֵצֵא, *cum eduxeris*, a יָצָא —

מֹשֶׁה אֶל־הָאֱלֹהִים הִנֵּה אֲנִי בֹא אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וְאָמַרְתִּי לָהֶם אֵלֵּי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם
 14 וְאָמְרוּ לִי מַה - שְׁמוֹ מַה אָמַר אֱלֹהִים : וַיֹּאמֶר
 אֱלֹהִים אֶל - מֹשֶׁה אֲהִיָּה אֲשֶׁר אֲהִיָּה וַיֹּאמֶר כֹּה
 15 תֹּאמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲהִיָּה שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם : וַיֹּאמֶר
 עוֹד אֱלֹהִים אֶל - מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 יְהוָה אֵלֵּי אֲכַתִּיכֶם אֵלֵּי אֲבֹרָהֶם אֵלֵּי יִצְחָק
 וְאֵלֵּי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם זֶה - שְׁמִי לְעֹלָם זֶה
 זְכוֹרִי לְדֹר דָּר :

§. XII. *Mosis prodigia praestigiis vel artibus
 Aegyptiorum superiora. Caput VII.*

I) Baculus Aaronis in serpentem mutatus.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל - מֹשֶׁה רְאֵה נִתְּתִיָּה אֵלֵּיכֶם I

coletis 2 pl. f. K. cum ¶ parag. a verbo עָבַד, §. XII. N. 2.

V. 14. אֲהִיָּה אֲשֶׁר אֲהִיָּה, *sum, qui sum*,
 (§. 174. n. 4.) hoc verbum inter nomina Dei reponi
 videtur ex seq.

V. 15. עוֹד, *hic porro, amplius*, *in ae-*
ternum, §. III. N. 3. — זְכוֹר, n. m. *memoria*, *hic*
memoriale, r. זָכַר, *recordatus est* — דֹּר, *gene-*
ratio, §. VI. N. 2. Gen. 9. ו. 12.

לַפְּרָעָה וְאַהֲרֹן אָחִיהָ יִהְיֶה נְבִיאָהּ : אֶתְּךָ תְּדַבֵּר 2
 אֶת כָּל - אֲשֶׁר אֶצְוֶה וְאַהֲרֹן אָחִיהָ יְדַבֵּר אֶל - פְּרָעָה
 וְשִׁלַּח אֶת - בְּנֵי - יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְצוֹ : וְאֲנִי אֶקְשֶׁה 3
 אֶת - לֵב פְּרָעָה וְהִרְבִּיתִי אֶת - אֶתְּךָ וְאֶת - מוֹפְתֵי
 בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם : וְלֹא - יִשְׁמַע אֲלֵיכֶם פְּרָעָה וְנִתְּתִי 4
 אֶת - יָדִי בַּמִּצְרַיִם וְהוֹצֵאתִי אֶת - צְבָאתִי אֶת - עַמִּי
 בְּנֵי - יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁפְטִים גְּדֹלִים :
 וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי - אֲנִי יְהוָה בְּנִטְתִּי אֶת - יָדִי עַל - 5
 מִצְרַיִם וְהוֹצֵאתִי אֶת - בְּנֵי - יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם :
 וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתָם כֵּן עָשׂוּ : 6

AD CAPUT VII.

V. 1. נְבִיאָהּ, *Propheta*,
 V. I. רָאָה, *vidit*, imper. —
 supra §. VIII. N. 2.

V. 3. קָשָׁה, *induravit*, in Hiphil *permisit in-*
durari — רָבָה, *multus fuit*, in Hiph. *multiplica-*

vit, ut supra §. III. N. 2. — אוֹת, *miraculum*,
 supra §. I. N. 5. — מוֹפֶת, n. m. *prodigium*, *por-*

tentum, r. יָפַת, arab. *avertit*, *amovit*.

V. 4. צְבָאתִי, *exercitus mei*, supra §. II. N. 1. —

שִׁפְטִים, n. pl. m. *judicia*, r. שָׁפַט, *judicavit*.

V. 5. מִתּוֹכָם, *de medio eorum*, a תּוֹךְ supra
 §. I. N. 3.

- 7 וּמֹשֶׁה בֶּן - שְׁמֹנִים שָׁנָה וְאַהֲרֹן בֶּן - שָׁלֹשׁ וּשְׁמֹנִים
 8 שָׁנָה בִּרְבֹרֶם אֶל - פְּרַעֲהַ : וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל - מֹשֶׁה
 9 וְאֶל - אַהֲרֹן לֵאמֹר : כִּי יִדְבֹר אֲלֵכֶם פְּרַעֲהַ לֵאמֹר
 תִּתְּנוּ לָכֶם מוֹפֶת וְאִמְרַתְי אֶל - אַהֲרֹן קַח אֶת - מִטְּבָה
 10 וְהִשְׁלַךְ לִפְנֵי - פְּרַעֲהַ יְהִי לְתַנִּין : וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן
 אֶל - פְּרַעֲהַ וַיַּעֲשׂוּ כֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה וַיִּשְׁלַךְ
 אַהֲרֹן אֶת - מִטְּהוֹ לִפְנֵי פְרַעֲהַ וּלְפָנֵי עַבְדָּיו וַיְהִי לְתַנִּין :
 11 וַיִּקְרָא גַם - פְּרַעֲהַ לַחֲכָמִים וּלְמַכְשָׁפִים וַיַּעֲשׂוּ גַם -
 12 הֵם חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם בְּלִהְטִיהֶם כֵּן : וַיִּשְׁלִיכוּ אִישׁ

V. 7. שְׁמֹנִים, *octoginta*, a שְׁמֹנָה, *octo*, supra
 §. V. N. 2.

V. 9. תִּתְּנוּ, *date*, a נתן — מִטְּבָה, n. m. *baculus*, r. נִטָּה, §. X. v. 33. vid. §. 64. הִשְׁלַךְ, *projice imp. Hiphil.* a שָׁלַךְ — תַּנִּין, *hic serpens*, supra
 §. I. N. 6.

V. 11. חֲכָם, n. m. *sapiens*, r. חָכַם, *sapuit*.
 — מַכְשֵׁף, *praestigiator*, proprie part. Piel verbi
 כִּשַׁף, arab. *obscuravit* — חֲרָטוֹם, *magus*, r. חָרַט, *fyr. incidit*, arab. *colligavit*. —
 לְאִשִּׁים pro לְהִטִּים — *praestigiae*, r. לוּט, *operire, abscondere*. (Spectato
 etymo de personis hic sermo est, occulta vel mira

מִטָּהוּ וַיְהִי לְתַנִּינִם וַיִּבְלַע מִטָּה - אֶת - מִטָּתָם:

וַיַּחֲזֹק לֵב פִּרְעֹה וְלֹא שָׁמַע אֱלֹהִים כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה: 13

וַיֹּאמֶר יְהוָה: 2) Aqua in sanguinem conversa: 14

אֶל - מִשֶּׁה כָּבֵד לֵב פִּרְעֹה מֵאֵן לְשַׁלַּח הָעָם: לָךְ 15

אֶל - פִּרְעֹה בַּבֹּקֶר הִנֵּה יֵצֵא הַמַּיִמָּה וְנִצְבָּתָה לִקְרָאתוֹ
עַל - שַׁפְּרַת הַיָּאֵר וְהַמַּטָּה אֲשֶׁר - נִהַפָּךְ לְנַחֲשׁ

תִּקַּח בִּידָךְ: וְאָמַרְתָּ אֵלָיו יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִים 16

שְׁלַחֲנִי אֵלֶיךָ לֵאמֹר שְׁלַח אֶת - עַמִּי וַיַּעֲבֹדֵנִי בַמִּדְבָּר

וְהִנֵּה לֹא - שָׁמַעְתָּ עָד - כֹּה: כֹּה אָמַר יְהוָה בְּזֹאת 17

quadam arte quidquam agentibus, aut de actibus eodem artificio factis.)

V. 12. בִּלַּע, *devoravit* — חֲזַק, *invaluit*, *obduratus fuit*.

V. 14. כָּבֵד et כָּבֵד, *gravis*, *contumax fuit*, *aggravatus est* — לֵב, n. m. *cor* — מֵאֵן, *formae Piel*, *revertit*.

V. 15. הַמַּיִמָּה, *ad aquas* — נִצַּב, *ut* in *N. stitit se*, *constitit*, hic Aor. primus ob nexum pro imper. valet — שַׁפְּרָה, hic *ripa*, supra §. VI. N. 3.

— הַפָּךְ, n. m. *rivus*, *fluvius*, vid. vocab. — יָאֵר, *convertit*, praet. N.

V. 16. עִבְרִי, *Hebraeus*, עָבַר, *transiit* —

תִּדְעֵ כִּי אֲנִי יְהוָה הַיֵּה אֲנֹכִי מִכָּהּ בַּמַּטָּה אֲשֶׁר -

18 בְּיָדִי עַל - הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּיָּאֵר וְנִהַפְּכוּ לְדָם : וְהִדְגָּה

אֲשֶׁר - בַּיָּאֵר תָּמוּת וּבֹאֵשׁ הַיָּאֵר וְנִלְאוּ מִצְרַיִם לְשָׁתוֹת

19 מַיִם מִן - חַיָּאֵר : וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל - מֹשֶׁה אָמַר אֶל -

אֶהְרֹן קַח מַטֶּה וְנָטָה - יָדְךָ עַל - מִימֵי מִצְרַיִם עַל -

נִהְרָתָם עַל - יֹאֲרִיחֵם וְעַל - אֲגַמִּיחֵם וְעַל כָּל -

מְקוֹה מִימֵיחֵם וַיְהִי - דָּם וְהָיָה דָּם בְּכָל - אֶרֶץ

20 מִצְרַיִם וּבְעַצִּים וּבְעַבְבִּיִם : וַיַּעֲשׂוּ - כֵּן מֹשֶׁה

עַבַּד , hic coluit — מִדְּבָר , n. m. hic desertum , r.

דִּבֶּר , locutus est — עַד - כֹּה , hucusque.

V. 17. מִכָּה , per hoc — בְּזֹאת , sic — כֹּה ,

percutiens , part. Hiphil verbi נָכָה —

V. 18. בֹּאֵשׁ , piscis , supra §. I. N. 8. — דִּגָּה ,

foetuit — לָאָה , defatigari , taedio affici — שָׁתָה ,

bibit.

V. 19. אֲגָם , n. m. — נָטָה , hic extendit —

מְקוֹה , col- stagnum , r. גָּמַם , arab. abundavit —

מַיִם , aqua , vid. §. 145. — מִימֵם , supra §. I. N. 4. —

עֵץ , hic vas li- hoc vocabulo , et vocabularium —

אֶבֶן , vas lapideum.

וַיֹּאמְרוּ כָאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה וַיָּרֶם בַּמָּטָה וַיִּקֶּה אֶת־
 הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּיָּאֵר לְעֹנֵי פְרָעָה וּלְעֵינֵי עֲבָדָיו וַיִּהְפְּכוּ
 כָּל־הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּיָּאֵר לְדָם׃ וַהֲדָגָה אֲשֶׁר־ 21
 בַּיָּאֵר מָתָה וַיָּבֹאֲשׁ הַיָּאֵר וּלֹא־יָכְלוּ מִצְרַיִם לִשְׁתּוֹת
 מִיָּם מִן־הַיָּאֵר וַיְהִי הַדָּם בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם׃
 וַיַּעֲשׂוּ־כֵן הָרָטָמִי מִצְרַיִם בַּלְטִיָּהִם וַיַּחֲזֹק לֵב־ 22
 פְּרָעָה וּלֹא־שָׁמַע אֱלֹהִים כָּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃ וַיִּפֶּן 23
 פְּרָעָה וַיָּבֹא אֶל־בֵּיתוֹ וּלֹא־שָׁתָה לִבּוֹ גַּם־לָזָאת׃
 וַיַּחֲפְרוּ כָל־מִצְרַיִם סְבִיבַת הַיָּאֵר מִיָּם לִשְׁתּוֹת כִּי 24
 לֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מִמֵּי הַיָּאֵר׃ וַיִּמְלֵא שְׁבַעַת יָמִים 25
 אַחֲרֵי הַכּוֹת־יְהוָה אֶת־הַיָּאֵר׃

3) Ranae magno numero in poenam eductae.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בֹּא אֶל־פְּרָעָה וְאָמַרְתָּ 26
 אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה שְׁלַח אֶת־עַמִּי וַיַּעֲבֹדֵנִי׃ וְאִם־ 27

V. 20. רִם, *tollere, elevare*, 3. fut. Hiphil.

V. 23. פָּנָה, *hic convertit, vel avertit se, abiit*

שׁוֹת, *ponere ad cor, h. e. ad animum revocare, attendere.*

V. 24. חָפַר, *effodit* — סָבִיב, *n. m. ambitus, hic circa*, ר. סָבַב, *circuivit.*

V. 25. מָלָא, *implevit.*

V. 26. שְׁלַח, *pro שְׁלַח, (§. 76. n. 2.) dimitte,*

מֵאֵן אֶתָּה לְשַׁלַּח הַנֵּר אֲנֹכִי נִגַּף אֶת - כָּל - גְּבוּלָהּ

28 בַּצַּפְרָדַּעַיִם : וְשָׂרָץ הַיָּאֵר צַפְרָדַּעַיִם וְעָלוּ וּבָאוּ

בְּבֵיתָהּ וּבַחֲדָר מִשְׁכָּבָהּ וְעַל - מִטָּתָהּ וּבְכִירַת עֲבָדֶיהָ

29 וּבַעֲמָהּ וּבַתְּנוּרָהּ יִבְמַשְׂאוּתֶיהָ : וּבָכָה וּבַעֲמָהּ וּבְכָל -

עֲבָדֶיהָ יַעֲלוּ הַצַּפְרָדַּעַיִם :

Ex Capite VIII. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל - מֹשֶׁה אָמַר

אֶל - אֶהְיוֹן נֹטָה אֶת - יָדְךָ בְּמִטָּה עַל - הַנְּהָרֹת עַל -

הַיָּאֵרִים וְעַל - הָאֲגָמִים וְהָעֵל אֶת - הַצַּפְרָדַּעַיִם עַל -

imp. Piel. — V. 27. נִגַּף, *percussit* — גְּבוּל, n. m.

terminus, r. גָּבַל, *terminavit* — צַפְרָדַּע, n. gen.

comm. *rana*.

V. 28. וְשָׂרָץ, *scatuit*, supra §. I. N. 6. —

מִשְׁכָּב, n. m. *conclave*, r. חָדַר, *intravit* —

cubile, §. X. N. 2. — מִטָּה, *lectus*, §. X. N. 3.

— תְּנוּרָה, *clibanus*, §. VIII. N. 1. *circa finem* —

מִשְׂאֵרָה, n. f. *mastra*, vid. vocab.

V. 29. וּבָכָה, *et in te*, pron. 2. perf. cum praef.

וְ et ב et ה parag.

AD CAPUT VIII.

V. 1. אָמַר, *dic*, imp. K. (§. 78. N. 1.) V. 2.

הָעֵל, *extende*, imp. K. a נָטָה, (§. 104.) —

ascendere fac, imp. Hípbil ex עָלָה cum apoc.

אֶרֶץ מִצְרַיִם : וַיִּט אֶהְרֹן אֶת־יָדוֹ עַל מִימֵי 2
 מִצְרַיִם וְהָעַר הַצְּפֹרֶדַּע וְתָכַם אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם :
 וַיַּעֲשׂוּ־בֶן הַחֲרָטִמִּים בְּלִטְיָהֶם וַיַּעֲלוּ אֶת־ 3
 הַצְּפֹרֶדַּעַיִם עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם : וַיִּקְרָא פֶרְעֹה 4
 לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר הֶעֱתִירוּ אֵל־יְהוָה
 וַיִּסַּח הַצְּפֹרֶדַּעַיִם מִמֶּנִּי וּמֵעַמִּי וְאַשְׁלַחָה אֶת־ 5
 הָעָם וַיִּזְבְּחוּ לַיהוָה : וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְפֶרְעֹה הִתְפַּאֵר 5
 עָלַי לְמַתִּי אֶעֱתִיר לָךְ וְלַעֲבָדֶיךָ וְלַעֲמָךְ לְהַכְרִית
 הַצְּפֹרֶדַּעַיִם מִמָּךְ וּמִבְּתֶיךָ בֶּן־בִּיָּאֵר תִּשְׁאַרְגֶּה :
 וַיֹּאמֶר לְמָחָר וַיֹּאמֶר כְּדַבְּרְךָ לְמַעַן תֵּדַע כִּי־אֲנִי 6
 כִּיהוָה אֱלֹהֵינוּ : וַסֵּרוּ הַצְּפֹרֶדַּעַיִם מִמָּךְ וּמִבְּתֶיךָ 7

V. 2. וַיִּט, *et extendit*, 3 fut. K. a נִטָּה *cum*
 apoc. conf. §. 105. — כָּסָה, *texit*, etiam in Piel,
 cujus fut. 3. perf. f. hic est *cum* apoc.

V. 3. עָתָר, in K. et Hiphil *supplicavit* —
 סָוּר, *recessit*, in Hiphil *removit*, §. IX. N. 3. —
 זָבַח, *sacrificavit*.

V. 5. פִּאֵר, formae P. *glorificavit*, in Hithp.
honorem sibi habuit — מָתִי, *quando*, quo-
 usque — שָׂאֵר, *superfuit*, §. VI. N. 1. sub fin. —
 לְמָחָר, *in crastinum*; §. IX. N. 3.

8 וּמַעֲבִידֶיהָ וּמֵעַמָּהּ רַק בִּיאָר תִּשְׁאַרְנָהּ : וַיֵּצֵא מֹשֶׁה
וְאַהֲלֵן מֵעִם פֶּרְעֹה וַיִּצְעֵק מֹשֶׁה אֶל - יְהוָה עַל -
9 דְּבַר הַצְּפֹרְדַּעִים אֲשֶׁר - שָׁם לַפֶּרְעֹה : וַיַּעַשׂ יְהוָה
כְּדִבְרֵי מֹשֶׁה וַיָּמָתוּ הַצְּפֹרְדַּעִים מִן - הַבָּתִּים מִן -
10 הַחֲצֹת וּמִן - הַשָּׂדֶה : וַיִּצְבְּרוּ אֹתָם חֲמָרִים חֲמָרִים
וַתִּבָּאֵשׁ הָאָרֶץ :

4) Plaga ciniphum aut pediculorum ; ex eodem

11 וַיֵּרָא פֶּרְעֹה כִּי הִיָּתָה הָרוּחָהּ וְהַכִּבֹּד אֶת - Cap.
12 לְבֹו וְלֹא שָׁמַע אֱלֹהִים כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה : וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל - מֹשֶׁה אָמַר אֶל - אַהֲלֵן גִּטָּה אֶת - מִטָּה
וְהִךְ אֶת - עַפְרָיִם הָאָרֶץ וְהִיָּה לְכֹנָם בְּכָל - אֶרֶץ
13 מִצְרַיִם : וַיַּעֲשׂוּ - כֵּן וַיִּט אַהֲלֵן אֶת - יָדוֹ בְּמִטָּהּ

V. 7. מֵעַם, *a cum*, h. e. a loco, ubi, erant
cum Pharaone, five ex ejus conspectu —
עַל - דְּבַר — V. 9. בָּתִּים, pl. בֵּית, §. 145. hoc voc.
propter — הָצֵר, n. comm. *atrium*, *villa*, five locus septus,
r. חֲצֵר, arab. *arête circumdedit*.

V. 10. צָבַר, *coacervavit*, *congeffit* — חָמָר,
n. m. *acervus*, r. חָמָר §. VI. N. 3. Conf. §. 165.

V. 11. רוּחָהּ, n. f. *relaxatio*, *respiratio*, r.
רוּחַ, §. I. N. 1.

V. 12. וְהִךְ, *et percute*, imp. Hiphil per apoc.
cum ו conj. a נָכָה §. VI. N. 2. sub fin. — כֵּן, *pe-*

וַיֹּאמֶר אֶת - עֶפְרַיִם הָאָרֶץ וְתַהֲלִי הַכֶּנֶם בְּאֶדָם וּבְבִהמָה
 כָּל - עֶפְרַיִם הָאָרֶץ הִיָּה כִנִּים בְּכָל - אֶרֶץ מִצְרַיִם:
 וַיַּעֲשׂוּ - כֵּן הַחֲרָטִמִּים בְּלִטְיָהֶם לְהוֹצִיא אֶת - הַכֶּנֶם 14
 וְלֹא יָכְלוּ וְתַהֲלִי הַכֶּנֶם בְּאֶדָם וּבְבִהמָה: וַיֹּאמְרוּ 15
 הַחֲרָטִמִּים אֶל - פַּרְעֹה אֶצְבַּע אֱלֹהִים הוּא וַיַּחֲזֹק
 לֵב - פַּרְעֹה וְלֹא - שָׁמַע אֱלֹהִים כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה:

§. XIII. *Israëlitarum ex Aegypto discessus.*

1) Moses a) eventus certitudinem Pharaoni de-
 nunciat: Caput XI. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל - מֹשֶׁה עֹד -
 נִגַּע אַחֲרֵי אֲבִיא עַל - פַּרְעֹה וְעַל - מִצְרַיִם אַחֲרֵי -
 כֵּן יִשְׁלַח אֲתֶכֶם מִזֶּה כְּשִׁלְחוֹ כָּל־הָגֵרֶשׁ יִגְרֶשׁ

dicubus, pl. כִּנִּים, j. §. 144. N.II. r. כִּנֵּן, vid. vocab.
 inde V. 13. כִּנִּים, n. comm. *copia pediculorum*, Inft.
 hebr. p. 136.

V. 15. אֶצְבַּע, n. f. *digitus*, r. צָבַע, *tinxit*.

AD CAPUT XI.

V. 1. וַיֹּאמֶר, hic: *dixerat autem* (§. 69. in
 adn.) — נִגַּע, n. m. *plaga*, r. נִגַּע, *percussit* —
 כָּל־הָגֵרֶשׁ, n. f. *consummatio*, hic, *totum vel omne*, five
universi — גֵּרֶשׁ, §. III. N. 3.

- 2 אֶתְכֶם מִזֶּה: דְּבַר - נָא בְּאֲזְנֵי הָעָם וַיִּשְׁאַלּוּ אִישׁ
מֵאֶרֶץ רֵעֵהוּ וְאִשָּׁה מֵאֶרֶץ רֵעוּתָהּ כָּלִי - כֶּסֶף וְכָלִי
3 זָהָב: וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת - חֵן הָעָם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם גַּם
הָאִישׁ מִשֶּׁה גְדוֹל מְאֹד בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּעֵינֵי עַבְדֵי-
4 פַרְעֹה וּבְעֵינֵי הָעָם: וַיֹּאמֶר מִשֶּׁה כֹּה אָמַר יְהוָה
5 כַּחֲצֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם: וּמֵת כָּל-
בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר פַּרְעֹה הַיּוֹשֵׁב עַל-כִּסְאוֹ
עַד בְּכוֹר הַשְּׂפִיחָה אֲשֶׁר אַחֲרֵי הָרְחִיִּים וְכָל בְּכוֹר
6 בַּהֲמָה: וְהִיתָה צַעֲקָה גְדוֹלָה בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם

V. 2. וַיִּשְׁאַל, *petiit, etiam mutuo* — רֵעַ, *ami-*
cus, vicinus; רֵעוּת, *amica, vicina*, §. VI. N. 3. —
כֶּסֶף, *n. m. vas, suppellex*, §. X. lit. b. — כָּלִי,
m. argentum — זָהָב, *aurum*, §. II. N. 4.

V. 3. חֵן, *n. m. gratia*, ר. חָנַן, *gratiosus fuit*.

V. חֲצוֹת, *n. f. medium, dimidium*, ר. חָצָה,
dimidiavit, divisit.

V. 5. בְּכוֹר, *primogenitus*, §. IV. N. 2. —
כִּסֵּא, *proprie כִּסֵּה, thronus, solium*, ר. כָּסָה, *texit*
— שְׂפִיחָה, *ancilla*, §. VIII. N. 3. — רְחִיִּים, *n.*
duale, mola.

V. 6. צַעֲקָה, *clamor*, §. VII. — כִּמוֹ *sicut ex*

אֲשֶׁר כָּמֹהוּ לֹא נִהְיָתָה וּכְמֹהוּ לֹא תִסָּף : וּלְכָל ו 7
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחַרֵּץ - כָּלֵב לְשֹׁנוֹ לְמַאִישׁ וְעַד -
 בְּהִמָּה לְמַעַן תִּדְּעוּן אֲשֶׁר יַפְלֶה יְהוָה בֵּין מִצְרַיִם
 וּבֵין יִשְׂרָאֵל : וַיִּרְדּוּ כָל - עַבְדֵּי אֱלֹהֵי 8
 וְהִשְׁתַּחֲוּ - לִי לֵאמֹר צֵא אֲתָהּ וְכָל - הָעָם אֲשֶׁר -
 בְּרַגְלֶיךָ וְאַחֲרֵי - כֵּן אֵצֶא וַיֵּצֵא מֵעַם - פְּרָעָה בַּחֲרֵי -
 אָף : וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל - מֹשֶׁה לֹא - יִשְׁמַע אֲלֵיכֶם 9
 פְּרָעָה לְמַעַן רַבּוֹת מוֹפְתֵי בָאָרֶץ מִצְרַיִם : וּמֹשֶׁה 10
 וְאַחֲרָיו עָשׂוּ אֵת - כָּל - הַמּוֹפְתִים הָאֵלֶּה לִפְנֵי פְרָעָה
 וַיַּחֲזֶק יְהוָה אֶת - לֵב פְּרָעָה וְלֹא - שָׁלַח אֶת - בְּנֵי -
 יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְצוֹ :

praef. כ et syllabica adjectione כֹּמוֹ ; *sicut ille* ;
 אֲשֶׁר כָּמֹהוּ, *cui similis*.

V. 7. חָרַץ, *movit, acuit linguam* — כָּלֵב,
 n. m. *canis* — לְשׁוֹן, *lingua* — פִּלָּה, in Hiphil,
separavit, distinxit — בְּרַגְלֶיךָ, *sub pedibus tuis,*
sive sub ductu tuo.

V. 8. יָחַרֵּץ, n. m. *aestus, excandescencia, r.*
 §. IV. N. 2. — אָף, *ira*, ut §. X. lit. b. vid.

§. I. N. 3.

V. 9. רַבּוֹת, *ut multiplicentur*, inf. K. a רָבָה

2) Deus praemittenda discessui distinctius ordi-

nat: ex Capite XII. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל - מֹשֶׁה 1

וְאֶל - אֶהֱרֹן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר: הַחֹדֶשׁ הַזֶּה 2

לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לַחֲדָשִׁי

הַשָּׁנָה: דִּבְרוּ אֶל - כָּל - עַדְתִּי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּעֲשׂוֹר 3

לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שָׂה לְבֵית - אָכֶת

שָׂה לְבֵית: וְאִם - יִמְעֹט הַבֵּית מִהַיּוֹרֶת מִשָּׂה 4

וּלְקַח הוּא וּשְׁכָנוֹ הַקָּרֵב אֶל - בֵּיתוֹ בְּמִכְסַּת נִפְשָׁת

— n. m. *prodigium, portentum, r. inuf.*
 יפת, j. *quosdam ostendit.*

AD CAPUT XII.

V. 2. חֹדֶשׁ, *mensis*, §. VI. N. I. רִאשׁוֹן, *primus*, a ראש, *caput*, §. I.

V. 3. עֲדָה, n. f. *conventus, coetus, r. יַעַד* in
 N. *convenit, congregatus est*, vid. §. I. N. 5. —
 עֲשׂוֹר, m. *decem*, hic *decimus*, §. VI. N. I. fc. *de-*
cimo die mensis j. §. 163. n. 3. — שָׂה, *pecus par-*
vum, uti *agnus*, §. IX. N. 3.

V. 4. מְעֹט, *paucus*, hic, *minor fuit* — שָׁכֵן,
 n. m. *vicinus*, r. שָׁכַן, *habitavit* — קָרֹב, *pro-*
pinquus, proximus, §. VII. — מִכְסָּה, n. f. *nume-*
rus, summa, r. כָּסַם, *numeravit*, ut *infra*. —

אִישׁ לְפִי אָכְלוּ תִכְסּוּ עַל־הַשָּׂדֶה : שָׁה תַּמִּים זָכַר 5
 בֵּן־שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם מִן־הַכֹּבָשִׁים וּמִן־הָעִזִּים
 תִּקְחוּ : וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד־אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם 6
 לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְשַׁחֲטוּ אֹתוֹ כָּל־קָהָל־עֵדֶת־יִשְׂרָאֵל
 בֵּין־הָעֲרֵבִים : וְלָקַחְתֶּם מִן־הַדָּם וְנָתַנּוּ עַל־שְׁתֵּי 7
 הַמְּזוּזוֹת וְעַל־הַמִּשְׁקוֹף עַל־הַבָּתִּים אֲשֶׁר־יֹאכְלוּ
 אֹתוֹ בָּהֶם : וְאָכְלוּ אֶת־הַבָּשָׂר בַּלֵּילָה הַזֶּה צֵלִי־ 8
 אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל־מִרְרִים יֹאכְלֶהוּ : אַל־תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ 9

פי, constr. פה, — §. I. N. 6. *hic, persona*, נֶפֶשׁ
 אֵכֶל — *pro ratione*, לְפִי, §. IV. N. 3. *hic ratio*,
 אֵכֶל, r. *cibus*.

V. 5. תַּמִּים, *integer, perfectus*, r. תָּמִם,
absolutus, perfectus fuit — כֹּבֶשׂ, *agnus*, §. IX.
 N. 3. — עִז, *capra, hoedus*, l. c.

V. 6. מִשְׁמֶרֶת, n. f. *locus custodiae*, vid. N. 5.
 עֲרֵבִים, dual. — קָהָל, *coetus*, §. X. lit. b. — שֹׁמֵר, r.
 §. I. *duae vesperae, i. e. media vespera*, vid. עֶרֶב.

V. 7. נָתַן, *hic sparsit* — מְזוּזָה, n. f. *postis*
 — מִשְׁקוֹף, n. m. *superliminare*, r. שָׁקַף, in N.
spectavit.

V. 8. צֵלִי, m. *assus*, r. צָלָה, *assavit* — מִצָּה,
 n. f. *azymum, non fermentatum*, vid. voc. — עֵל,

נָא וּבִשְׂרָא מִבִּשְׂרָא בְּמִים כִּי אִם - צְלִי - אִשׁ רֹאשׁוֹ

10 עַל - כְּרַעְיוֹ וְעַל - קֶרְבּוֹ : וְלֹא - תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד -

11 בִּקְרָא וְהִנֵּתָר מִמֶּנּוּ עַד - בִּקְרָא בִּשְׂרָא תִשְׁדָּפוּ : וְכִכָּהֶּ

תֹּאכְלוּ אֹתוֹ מִתְּנִיכֵם חֲגָרִים נֶעְלִיכֶם בְּרִגְלֵיכֶם

וּמִקְלֵכֶם בְּיָדֵכֶם וְאֵכְלֶתֶם אֹתוֹ בַּחֲפֹזֹן פֶּסַח הוּא

12 לִיהוֹרָה : וְעִבְרָתִי בְּאַרְצִי - מִצְרַיִם בַּלֵּילָה הַזֶּה

hic, una cum — מְרִירִים, amara, speciatim her-
bae amarae, r. מָרַר, amarus fuit.

V. 9. נָא, m. crudus, semicoctus, r. נוֹא, arab.
crudum esse — בִּשְׂרָא, m. coctum, r. בִּשְׂרָא, coctus
fuit, ejus part. in Pyal hic — כִּי אִם, sed —
כְּרַעְיוֹ, crura — קֶרְבּוֹ, hic, intestina.

V. 10. יִתֵּר in Hiph. reliquit §. IX. N. 3., vid.
etiam §. X. lit. a. — שָׂרַף, combussit.

V. 11. כִּכָּהֶּ, sic — מִתְּנִיכֵם, n. m. lumbi —
חֲגָר, accinxit, part. Paul — נֶעַל, calceus, §. XI.
— מִקְלָא, baculus, §. IX. N. 3. — חֲפֹזֹן, n. m.
festinatio, r. חָפִיז, festinavit — פֶּסַח, n. m. transi-
tus, ut n. propr. Paefach vel Pascha per metonymiam
significat festum, vel, ut hic, sacrificium transitus,
sive paschale, agnus paschalis, r. פָּסַח, transiit,
ut V. 13.

וַהֲבִיתִי כָל-בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאֲדָם וְעַד-בְּהֵמָה
 וּבְכָל-אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֲעֲשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה:
 וַהֲיִהְיֶה הָדָם לָכֶם לְאֹת עַל הַכֹּתִים אֲשֶׁר אֶתֶם שָׂם⁹ 13
 וּרְאִיתִי אֶת-הָדָם וּפִסַּחְתִּי עֲלֵכֶם וְלֹא-יִהְיֶה בְּכֶם
 נֶגֶף לְמִשְׁחִית בְּהִכֹּתִי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: וַהֲיִהְיֶה הַיּוֹם⁹ 14
 הַזֶּה לָכֶם לְזִכְרוֹן וַחֲגַתְּם אֹתוֹ חֹג לַיהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם
 חֲקֹר עוֹלָם תַּחֲגִּהוּ: שִׁבַּעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ 15
 אֶךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבְּתוּ שְׁאֵר מִבְּתֵיכֶם כִּי כָל-

V. 12. נכה, *percussit* §. XII. — עבר, *transiit* —
 N. 4. — אֱלֹהִים, *Dii*, h. e. *magistratus*, *optimates* — שְׁפָטִים, *judicia*, *plagae*, *supplicia*, r. שִׁפֹּט, *judicabit*.

V. 13. נֶגֶף, n. m. *plaga*, r. נֶגַף, *percussit* —
 מִשְׁחִית, n. m. *perditio*, vel etiam ut part. Hiph. *perditor*, r. שָׁחַת, *perdidit* — בְּהִכֹּתִי, *cum percussero*.

V. 14. זִכְרוֹן, n. m. *memoria*, *monimentum*, r. —
 חֲגִגָּה, *festum celebravit*, inde — חֲגִגָּה, *festum*. —
 חֲקֹר, n. f. *statutum*, *lex*, r. חָקַק, §. X. lit. c. —

V. 15. אֶךְ, etiam *penitus*, *statim* — שִׁבַּת, *in Hiph. removit*, §. II. N. I. — שְׁאֵר, n. m. *fer-*

- אֵכֶל הַחֵמֶץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם
 16 הָרִאשׁוֹן עַד-יוֹם הַשְּׁבִיעִי: וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-
 קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל-
 מְלָאכָה לֹא-יַעֲשֶׂה בָהֶם אִךְ אֲשֶׁר יֹאכַל לֶכֶל-
 17 נֶפֶשׁ הוּא לִבְדּוֹ יַעֲשֶׂה לָכֶם: וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-
 הַמִּצְוֹת כִּי בַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת-צְבָאוֹתֵיכֶם
 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-הַיּוֹם הַזֶּה לְדֹרֹתֵיכֶם
 18 הַקֵּת עוֹלָם: בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
 בָּעֶרֶב תֹּאכְלוּ מִצֶּרֶת עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֶשְׂרִים לַחֹדֶשׁ

mentum, r. שָׂאֵר (§. XII. n. 3.) — חֵמֶץ, n. f.
fermentatum, r. חֵמֶץ, *acris fuit, fermentatus est* —
 כָּרַת, *excidit, delevit*.

V. 16. מִקְרָא, n. m. *convocatio, coetus*, r.
 מְלָאכָה — קֹדֶשׁ, n. m. *sanctitas*, r. קֹדֶשׁ — קֹדֶשׁ
opus, §. II. n. I. — לִבְדּוֹ, *hoc solum*.

V. 17. שְׁמַר, *hic, observavit* — צֶבָא, *exer-*
citus, copiae, §. II. N. I.

V. 18. עֶשְׂרִים, *viginti, hic, vicesimus*.
 (§. 45. n. 4.)

V. 19. מִחֻמָּצַת, f. *fermentatum*, r. חֵמֶץ quasi

בְּעֶרְבִי : שְׁבַעַת יָמִים שָׁאֵר לֹא יִמָּצֵא בְּבִתְיֵכֶם כִּי 191
 כָּל - אֵכֹל מִחֲמֶצֶת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִעֲרַת
 יִשְׂרָאֵל בָּגֵר וּבְאִזְרָח הָאָרֶץ : כָּל - מִחֲמֶצֶת לֹא 20
 תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם תֹאכְלוּ מִצֹּרֶת :

3) Mofes divina juffa exequitur : ibidem :

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל - זְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים 21
 מִשְׁכּוֹ וּקְחוּ לָכֶם צֹאן לְמִשְׁפַּחְתֵּיכֶם וְשַׁחֲטוּ הַפֶּסַח :
 וְלִקְחֶתֶם אֲגֻדַּת אֵזוֹב וּטְבַלְתֶּם בָּדָם אֲשֶׁר - בַּסֶּף 22
 וְהִגַּעְתֶּם אֶל - הַמִּשְׁקוֹף וְאֶל - שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת מִן -
 הַדָּם אֲשֶׁר בַּסֶּף וְאֵתֶם לֹא תֵצֵאוּ אִישׁ מִפֶּתַח -

part. foem. in Hiph. — גֵּר, *peregrinus*, §. VIII.

N. I. — אֲזִרָח, n. m. *indigena*, r. זֶרַח, §. IX.

N. 4.

V. 20. מוֹשָׁב, hic, *habitaculum*, r. יֹשֵׁב.

V. 21. זְקֵנֵי, pl. constr. hic, *seniores* — מִשְׁךְ, *extraxit*, *selegit* — שָׁחַט, *jugulavit*, *maclavit* —

פֶּסַח, hic *agnus paschalis*, supra V. II.

V. 22. אֲגֻדָּה, n. f. *fasciculus*, r. inuf. אָגַד, *colligavit* — אֵזוֹב, n. m. *hyssopus*; aliis alia —

טָבַל, *intinxit* — סֶף, n. m. *pelvis*.

- 23 בֵּיתוֹ עַד-בֶּקֶר : וַעֲבַר יְהוָה לִנְגָף אֶת-מִצְרַיִם וַרְאֵה
 אֶת-הַדָּם עַל-הַמִּשְׁקוֹף וְעַל-שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וּפֶסֶח
 יְהוָה עַל-הַפֶּתַח וְלֹא יָתֹן הַמִּשְׁחָת לָבֹא אֶל-
 24 בְּתוֹכָם לִנְגָף : וַשְּׁמֵרְתֶּם אֶת-הַדְּבָר הַזֶּה לְחֹק-לָךְ
 25 וּלְבִנְיֶיךָ עַד-עוֹלָם : וַהֲיִה כִּי-תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר יִתֵּן יְהוָה לָכֶם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר וַשְּׁמֵרְתֶּם אֶת-
 26 הָעֲבֹדָה הַזֹּאת : וַהֲיִה כִּי-יֹאמְרוּ אֵלֵיכֶם בְּנֵיכֶם
 27 מַה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם : וַאֲמַרְתֶּם זִכָּר-פֶּסֶח הוּא
 לַיהוָה אֲשֶׁר פָּסַח עַל-בְּתֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם
 בְּנִגְפוֹ אֶת-מִצְרַיִם וְאֶת-בְּתֵינֵנוּ הִצִּיל וַיִּקַּד הָעַם
 28 וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ : וַיִּלְכוּ וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּאֲשֶׁר צֻוְּהָ
 29 יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כִּן עָשׂוּ : וַיְהִי בַּחֲצִי

V. 23. נָגַף, *percussit*.

V. 24. חֹק, n. m. *lex*, vid. V. 14.

V. 25. עֲבֹדָה, n. f. *cultus*, r. עָבַד, *servivit, coluit*.

V. 27. נָצַל in Hiphil *eripuit, liberavit*, §. IX.

N. 4. — קָרַד, *inclinauit verticem honoris causa*,

3 fut. K. more chaldaeorum.

V. 29. חֲצִי, n. m. *medium*, supra N. 1. — הַיָּשֵׁב,

הַלַּיְלָה וַיְהוּדָה הָכָה כָּל - בְּכוֹרֵי אֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכֹר
פֶּרֶעַה הַיֹּשֵׁב עַל - כֶּסֶאֱוֹ עַד בְּכוֹר הַשְּׂבִי אֲשֶׁר בְּבֵית
הַבּוֹר וְכָל בְּכוֹר בְּהֶמָּה :

4) Aegyptii profectionem urgent : ibidem :

וַיָּקָם פֶּרֶעַה לַיְלָה הוּא וְכָל - עַבְדָּיו וְכָל - מִצְרַיִם וַתְּהִי 30
צִעָקָה גְדֹלָה בְּמִצְרַיִם כִּי - אֵין בֵּית אֲשֶׁר אֵין - שֵׁם
מֵת : וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לַיְלָה וַיֹּאמֶר קוּמוּ צִאוּ 31
מִתּוֹךְ עַמִּי גַם - אַתֶּם גַּם - בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְכוּ עִבְדוּ
אֶת - יְהוָה כְּרַבָּרְכֶם : גַּם - צִאֲנֶכֶם גַּם - בְּקִרְכֶם 32
קָחוּ כֹאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם וּלְכוּ וּבְרַכְתֶּם גַּם - אֹתִי : וַתִּחַזַּק 33
מִצְרַיִם עַל - הָעָם לְמַהֵר לְשַׁלְּחָם מִן - הָאָרֶץ כִּי

hic, *sessurus*, part. Ben. a יֹשֵׁב — כֶּסֶא, supra
N. I. — שְׂבִי, n. c. *captivitas*, hic, *captivus*, r.
שָׁבָה, *captivum duxit* — בּוֹר, n. m. *fovea*, *carcer*
subterraneus, per periphrasin בֵּית הַבּוֹר, conf.
§. 181. n. 2. r. בֹּאֵר, arab. *effodit*.

V. 30. מֵת, *mortuus*, part. in plur. מֵתִים,

V. 33. חָצַק, hic *urfit*, §. XI. N. I. sub fin. —

מַהֵר, *ad festinandum*, inf. Piel a מָהַר.

34 אמרו כלנו מתים: וישא העם את בצקו טרם

יחמץ משארתם צררת בשמלתם על שכמם:

5) Israëlitae spoliata Aegypto abitum maturant.

35 ובני ישראל עשו כדבר משה וישאלו ibidem:

36 ממצרים כלי-כסף וכלי זהב ושמלות: ויהוה נתן

את חן העם בעיני מצרים וישאלום וינצלו את-

37 מצרים: ויסעו בני ישראל מרעמסס סבחה פוש-

V. 34. בצק, n. m. *massa* farinacea fermento intumescens, r. בצק, *intumuit*. — חמץ, *fermentatus est* — משארה, n. f. *mastra*, r. שאר, unde שאר, *fermentum* supra N. 2. — צרר, *ligavit*, part. pl. f. Paul — שמלה, n. f. *vestis* pl. V. seq. שמלות (§. 140. in adn.) r. שמל, arab. *circumdedit* — שכם, n. m. *humerus* §. X. lit. e.

V. 35. שאל, *mutuatus est*, supra N. 1. in Hiph, ut in seq. *mutuum dedit* — כלי, *vas etc.* conf. l. c.

V. 36. חן, *gratia*, supra N. 1. — נצל, hic *spoliavit*, supra V. 27.

V. 37. נסע, *profectus est*, conf. §. 85. — אלה, n. comm. *mille*, vid. voc. מאות-אלה, *quasi*

מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלֵי הַגְּבָרִים לְבַד מִטָּף: וְגַם - עָרֵב רַב 38
עָלָה אֲתָם וַצֵּאן וּבָקֶר מִקְנֶה כָּבֵד מְאֹד: וַיֹּאפּוּ אֶת- 39
הַבָּצֵק אֲשֶׁר הוּצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עִגְת מִצּוֹת כִּי לֹא חִמָּץ
כִּי-גִרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יִכְלּוּ לְהִתְמַהֵּמֶה וְגַם-צִדָּה
לֹא - עָשׂוּ לָהֶם: וּמוֹשֵׁב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵשְׁבוּ 40
בְּמִצְרַיִם שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה: וַיְהִי 41

vel circiter sexcenta millia (§. 119.) רַגְלֵי, n. m.
גְּבָר, — §. X. N. 2. lit. e. רַגְלֵי, r. pedes, pedites,
לְבַד sequente §. VI. N. 1. — גְּבָר, r. n. m. vir,
טָף, n. m. par- praef. מ, praeter, §. II. n. 5. — טָף, n. m. par-
vulus, minorennis, r. טַפָּה, leviter incescit.

V. 38. עָרֵב, n. m. mixtura, colluvies, turba
promiscua, r. עָרֵב, §. I. N. 3. — כָּבֵד, multus,
numerosus, r. כָּבֵד, §. X. lit. b. et §. XII. N. 2.

V. 39. אָפָה, coxit — עִגָּה et עִוָּה, n. f. pla-
centa, vid. voc. — מִצָּה, azymum, supra V. 8. —
הִתְמַהֵּמֶה, cunctari, inf. in Hithp. §. VII. —
צִדָּה, n. f. hic viaticum, r. צִוָּד, venari.

V. 40. מוֹשֵׁב, habitatio, tempus habitationis,
(§. 159. in nom. auctis p. 133.) vid. V. 20.

V. 41. קֵץ, finis, §. IV. N. 2. — צָבָא, exer-
citus, §. II. N. 1. pl. צְבָאוֹת et צְבָאִים, hic fs.
constr.

מִקֵּץ יְשֻׁלָּשִׁים שָׁנָה וָאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיְהִי בַעֲצֹם

42 הַיּוֹם הַזֶּה יֵצְאוּ כָל־צְבָאוֹת יְהוָה מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:

לַיֵּל שְׁמֵרִים הוּא לִיהוָה לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם

הוּא־הַלַּיְלָה הַזֶּה לִיהוָם שְׁמֵרִים לְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

לְדֹרֹתָם:

6) Josephi ossibus una elatis eunt: ex Capite XIII.

19 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כִּי הִשְׁבַּע הַשְּׁבִיעַ

אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פֶּקֶד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם

20 וַהֲעֲלִיתֶם אֹהֶ־עֲצָמֹתַי מִזֶּה אֶתְכֶם: וַיִּסְעוּ מִסִּכָּת

וַיַּחֲנוּ בְּאֶתֶם בְּקֶצֶה הַמִּדְבָּר:

V. 42. לַיֵּל, *nox* §. I. N. 2. constr. לַיֵּל (§. 142. N. 1.) — שְׁמֵרִים, n. pl. *custodiae*, *observatio-*
nes, r. שָׁמַר, *custodivit*, *observavit*.

AD CAPUT XIII.

V. 19. עֲצָם, *os*, *ossis* §. II. N. 5. — שָׁבַע, in Hiphil, *cujus inf. et praet. hic est*, *adjuravit* — פֶּקֶד, *visitavit* §. VIII. N. 1. — עָלָה, *ascendit*, 2 pl. praet. in Hiphil.

V. 20. הִנָּה, *Hebraeis castra posuit* — קֶצֶה, constr. קֶצֶה, n. m. *finis*, *extremitas*, r. קָצָה, *succidit*.

21 וַיְהִי הַלַּיְלָה 7) Angelo itineris duce : ibidem :
 לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעֶמּוּד עֵנָן לְנַחֲתָם הַדֶּרֶךְ וּלְלֵילָה בְּעֶמּוּד
 אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם לָלֶכֶת יוֹמָם וּלְלֵילָה : לֹא־יִמַּשׁ עֶמּוּד 22
 הָעֵנָן יוֹמָם וְעֶמּוּד הָאֵשׁ לֵילָה לִפְנֵי הָעָם :

§. XIV. *Israëlitarum prodigiosus per mare rubrum transitus. Ex Capite XIV.*

5 וַיָּגֵד לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח 1) Ejus occasio.
 הָעָם וַיַּחֲפֹךְ לִבָּב פֶּרַעָה וַעֲבָדֵיו אֶל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ
 מִה־זֹּאת עֲשִׂינוּ כִּי־שָׁלַחֵנוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעֲבָדֵנוּ :

V. 21. יוֹמָם, adverb. *interdiu* — עֶמּוּד, n. m. *columna*, r. עָמַד, *stetit* — עֵנָן, *nubes*, §. VI. N. 2. — נָחָה, *duxit*, inf. Kal cum suff. 3. pl. et praef. ל Patach pro Chirek habente — אֵשׁ K. et H. *lucere*, §. I. N. 5. — לָלֶכֶת, *ut irent*, inf. verbi יָלַךְ.

V. 22. מוֹשׁ, *recedere*.

AD CAPUT XIV.

V. 5. נִגַּד, in Hophal *nunciatum est*, vid. §. 84. in adn. — בָּרַח, *fugit*. — הֲפִיךָ, *mutavit* — מֵעֲבָדֵנוּ, *a serviendo nobis*, hoc est, *quominus serviant nobis*.

- 6 וַיֹּאסֶר אֶת־רֶכֶבּוֹ וְאֶת־עַמּוֹ לָקַח אִמּוֹ: וַיִּקַּח נְשִׂי־
7
מֵאוֹת רֶכֶב בָּחֹר וְכָל רֶכֶב מִצְרַיִם וּשְׁלִישׁ עַל־
8 כָּלּוֹ: וַיַּחֲזֶק יְהוָה אֶת־לֵב פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיִּרְדֹּף
אַחֲרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִצְאִים בְּיַד רָמָה:
9 וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵיהֶם וַיִּשְׁיִגּוּ אוֹתָם חֲנִיִּם עַל־הַיָּם
כָּל־סוּם רֶכֶב פַּרְעֹה וּפָרָשָׁיו וַחֲיִלּוֹ עַל־פִּי הַחִירֹת
10 לִפְנֵי פַעַר צִבּוֹן: וּפַרְעֹה הִקְרִיב וַיִּשְׁאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל

V. 6. אֹסֶר, *hic alligavit* — רֶכֶב, n. m. *cur-*
rus, r. רֶכֶב, *equitavit*, *curru vectus est*.

V. 7. בָּחֹר, n. m. *delectus*, h. e. *optimus* —
שְׁלִישׁ, n. m. *tertianus*, *tribunus*, r, שְׁלִישׁ.

V. 8. חֲזָק, *hic obduravit* — רָדַף, *persecutus*
est — אַחֲרֵי, *post* — בָּם, רָמָה, *excelsus*, a, r.
רוֹם, §. VI. [N. I.]

V. 9. נִשְׁגָּה, in Hiphil *hic affecutus est* — סוּם,
equus — פָּרָשׁ, *eques*, vid. vocab. — פֶּה, *hic*
fauces, §. IV. N. 3.

V. 10. קָרַב, *appropinquavit* — נִסָּע, part.
Ben. a נִסָּע, *profectus est*.

אֶת־עֵינֵיהֶם וְהִנֵּה מִצְרִים וְנָסַע אַחֲרֵיהֶם וַיִּרְאוּ
 מֵאֲדָר וַיִּצְעְקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה וַיֹּאמְרוּ אֶל־II
 מִשְׁדֵּה הַמִּכְלִי אֵין־קְבָרִים בְּמִצְרַיִם לְקַחְתָּנוּ לְמוֹת
 בַּמִּדְבָּר מֵהַזֹּאת עֲשִׂיתָ לָּנוּ לְהוֹצִיאֵנוּ מִמִּצְרַיִם׃
 הֲלֹא־זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֵלֶיךָ בְּמִצְרַיִם לֵאמֹר I2
 חָדַל מִמֶּנּוּ וְנַעֲבֹדָה אֶת־מִצְרַיִם כִּי טוֹב לָנוּ עֲבָד
 אֶת־מִצְרַיִם מִמֶּתְנֹו בַּמִּדְבָּר׃ וַיֹּאמֶר מִשְׁדֵּה אֶל־I3
 הָעָם אֶל־תִּירְאוּ הִתִּיצְבוּ וּרְאוּ אֶת־יְשׁוּעַת יְהוָה
 אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר רָאִיתֶם אֶת־מִצְרַיִם
 הַיּוֹם לֹא תִסְפּוּ לִרְאֹתָם עוֹד עַד־עוֹלָם׃ יְהוָה I4
 יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תִּחְרְשׁוּ׃

V. II. בְּלִי, אֵין, subst. *defectus*, adv. *non*, hinc
 הַמִּכְלִי אֵין־קְבָרִים, an ob defectum defectus sepul-
 chorum, sive, num, quod plane non essent sepul-
 chra etc.

V. I2. חָדַל, cessavit — עֲבָד, servivit, i. pl.
 fut. K. cum הַ par. et inf. — יִצַּב, in Hithp.
 consistere — יְשׁוּעָה, *salus*, §. X. N. I. lit. f. et
 infra N. 30.

V. 14. לָחֶם, consumpsit, in K. et Hiph. ut hic
 cognovit — חָרַשׁ, tacuit.

15 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵל־ 2) Modus a Deo praedictus.

מִשָּׁה מֶה־תִּצַּעַק אֵלַי דְּבַר אֵל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ:

16 וְאַתָּה הָרָם אֶת־מִטָּה וְנָטַת אֶת־יָדְךָ עַל־הַיָּם

וּבִקְעָהוּ וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיּוֹשֻׁה:

17 וְאֲנִי הִנְנִי מַחֲזֵק אֶת־לֵב מִצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם

וְאֶכְבְּדָהּ בַּפְּרָעָה וּבְכָל־חֵילוֹ בָּרַכְבוֹ וּבַפְּרָשָׁיו:

18 וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּהַכְבְּדִי בַּפְּרָעָה בָּרַכְבוֹ

19 וּבַפְּרָשָׁיו: וַיִּסַּע מֶלֶאךָ הָאֱלֹהִים הַהֵלֶךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה

יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם וַיִּסַּע עֲמֹד הָעֲנָן מִפְּנֵיהֶם

V. 15. מֶה־תִּצַּעַק, *quid clamas*: conf. §. 76. N. 2.

V. 16. רָם in Hiphil, *tollere* §. XII. N. 2. — בָּקַע, *divisit*, imp. K. — יוֹשֻׁה, *aridum, siccum*, §. I. N. 4.

V. 17. בָּרַךְ, in N. *glorificatus est*, §. XII. N. 2. — חֵיל, n. m. *robur*, hinc *exercitus*, r. חֵיל et חוֹל, *etiam robustum esse*.

V. 19. מַחֲנֵה, n. f. *castra*, r. חָנָה, §. XIII. N. 3. — מֵאַחֲרֵי, *post, pone*.

וַיַּעֲמֹד מֵאַחֲרֵיהֶם: וַיָּבֹא בֵּין מַחֲנֶה מִצְרַיִם וּבֵין 20
 מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הָעֲנָן וַהֲחֹשֶׁךְ וַיֹּאדָר אֶת־הַלֵּילָה
 וְלֹא־קָרָב זֶה אֶל־זֶה כָּל־הַלֵּילָה:

3) Executio fausta Israëlitis, Aegyptiis infauſta.

וַיִּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עַל־הַיָּם וַיּוֹלֶךְ יְהוָה אֶת־הַיָּם 21
 בְּרוּחַ קָדִים עֲזָה כָּל־הַלֵּילָה וַיִּשֶׁם אֶת־הַיָּם לַחֲרֹבָה
 וַיִּבְקְעוּ הַמַּיִם: וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם 22

V. 20. וַיֹּאדָר . . . וַיְהִי, ſenſus diſtributivus eſt, ſcilicet; *ita ut eſſet illis nubes et tenebrae five tenebricoſa nubes, et hos illuminaret.*

V. 21. וַיִּט, *et extendit*, r. נָטָה §. X. N. 2. lit. e. — וַיּוֹלֶךְ, *et abduxit*, a יָלַךְ, *per ventum* — קָדִים, n. m. *oriens, ventus orientalis, Eurus*, r. קָדָם, §. II. N. 4. — עֲזָה, *vehemens*, r. עָזָן, §. X. N. 2. — שִׁם, *hic facere* — חֲרֹבָה, *siccitas*, §. VI. N. 2.

V. 22. בָּאוּ, *hic ingredi* — חוֹמָה, n. f. *murus*, r. חוֹם, arab. חָאם, *circuivit* — יָמִין, n. f. *dextra manus, dextrum latus*, Conf. §. 139. Reg. 2. N. 2, r. יָמָן, in Hiphil, *dexteram petiit* — שְׂמָאל, n. m. *ſiniſtra manus*, r. שְׂמָל, in Hiphil *ſiniſtram petiit*.

בִּיבְשֻׁהָ וְהַמִּים לָהֶם חֹמָה מִיְּמִינָם וּמִשְׁמָאלָם :

23 וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אֲחֵרֵיהֶם כָּל יָסוֹם פִּרְעֹה

24 רָכְבוּ וּפָרְשָׁיו אֶל־תּוֹךְ הַיָּם : וַיְהִי בְּאַשְׁמֶרֶת הַבֹּקֶר

וַיִּשְׁקֹף יְהוָה אֶל־מַחֲנֵה מִצְרַיִם בַּעֲמֹד אֵשׁ וְעָנָן

25 וַיֹּהֶם אֶת מַחֲנֵה מִצְרַיִם : וַיִּסַּר אֶת אֶפְן מַרְכָּבָתוֹ

וַיִּנְהֲגֵהוּ בְּכִבְדָּתָהּ וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אֲנוֹסָהּ מִפְּנֵי

26 יִשְׂרָאֵל כִּי יְהוָה נִלְחָם לָהֶם בַּמִּצְרִיִּם : וַיֹּאמֶר יְהוָה

אֶל־מֹשֶׁה נִטָּה אֶת־יָדְךָ עַל־הַיָּם וַיָּשׁוּבוּ הַמַּיִם עַל־

27 מִצְרַיִם עַל־רָכְבוֹ וְעַל־פָּרָשָׁיו : וַיָּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ

V. 24. אֲשֶׁמֶרֶת, n. f. *vigilia*, r. שָׁמַר, §. III.

N. 2. — שָׁקַף in N. et Hiph. *prospexit* — הִמָּם, *perturbavit*.

V. 25. סֹר, in Hiphil *dimovere, dejicere*, §. XI. — אֶפְן, n. m. *rota*, vid. vocab. — מַרְכָּבָהּ, n. f.

כִּבְדָּתָהּ, r. רָכַב, V. 6. — נִהַג, *duxit* —

n. f. *gravitas, difficultas*, r. כָּבַד, §. XII. N. 2. —

נוֹס; *fugere* (§. VII.) hic i. f. K, et N. 27. part. pl.

V. 26. שׁוּב, *reverti*.

V. 27. פָּנָה, hic *rediit*, §. I. N. 1. —

הִיתָן, *peren-*

עַל־הַיָּם וַיָּשֶׁב הַיָּם לַפָּנוֹת בְּקֶרֶל לְאִיתָנוּ וּמִצָּרִים
 נָסִים לְקִרְאָתוֹ וַיִּנָּעַר יְהוָה אֶת־מִצְרַיִם בְּתוֹךְ הַיָּם:
 וַיֵּשְׁבוּ הַמַּיִם וַיִּכְסּוּ אֶת־הָרֶכֶב וְאֶת־הַפָּרָשִׁים 28
 לְכָל־חֵיל פְּלֹעָה הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם בַּיָּם לֹא־נִשְׁאָר
 בָּהֶם עַד־אֶחָד: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בִּיבֹשָׁה בְּתוֹךְ 29
 הַיָּם וְהַמַּיִם לָהֶם חֲמָה מִיָּמִינָם וּמִשְׁמָאלָם: וַיּוֹשַׁע 30
 יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרַיִם וַיֵּרָא
 יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שֹׁפֶת הַיָּם: וַיֵּרָא 31
 יִשְׂרָאֵל אֶת־חֵיד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְרַיִם
 וַיֵּרְאוּ הָעָם אֶת־יְהוָה וַיֹּאמְרוּ בִּיהוָה וּבַמֶּשֶׁה עֲבָדוּ:

nis aquarum fluxus, aliis littus, §. X. N. 2. lit. K.
 — קָרָאָה, *occursus*, §. IX. N. 2. — נָעַר, *excussit*.

V. 28. נִשְׁאָר, *reliquus fuit*, §. XII. N. 3. —
 עַד־אֶחָד, *usque ad unum*.

V. 30. יֹשַׁע, in Hiph. *servavit, liberavit*.

V. 31. יָד, hic *potentia, vis*, §. III. N. 3. —
 אָמֵן, in Hiph. *credidit, fidem habuit*: §. VIII. N. 2.

§. XV. *Alimenta divinitus Israëlitis in deserto praeparata.*

1) Comedenda : ex Capite XVI. a) Promissum de danda carne et pane. וַיִּלִּינוּ כָּל־עַדְתִּי בְנֵי־

3 יִשְׂרָאֵל עַל־מִשָּׁה וְעַל־אַהֲרֹן בַּמִּדְבָּר : וַיֹּאמְרוּ

אֱלֹהִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי־יִתֵּן מוֹתָנוּ בְּיַד־יְהוָה בָּאָרֶץ

מִצְרַיִם בְּשִׁבְתָּנוּ עַל־סִיר הַבָּשָׂר בְּאֲכִלְנוּ לֶחֶם לְשֹׁבַע

כִּי־הוֹצֵאתָם אֹתָנוּ אֶל־הַמִּדְבָּר הַזֶּה לְהָמִית אֶת־

4 כָּל־הַקָּהָל הַזֶּה בָּרָעַב : וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה

הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן־הַשָּׁמַיִם וַיֵּצֵא הָעָם

AD CAPUT XVI.

V. 2. לֹון, Keri Niphal, Chethibh Hiphil habet, utrobique *murmurare*.

V. 3. מִי־יִתֵּן, *quis dabit*, h. e. *utinam* — סִיר, n. — יֵשֵׁב, *cum sederemus*, inf. a שֹׁבַע, n. m. *fatietas*, r. שֹׁבַע, *satur, jaturatus fuit* — לְהָמִית, *ad occidendum*, inf. H. a מוֹת.

V. 4. מִטָּר in Hiph. *pluere fecit*, §. II. N. 2. — לָקַט, *collegit* — דָּבָר, *hic portio* — לְמַעַן, *ut* — נִסָּה formae Piel, *tentavit* — תּוֹרָה, n. f. *lex*, r. יָרָה, *posuit*, in Hiph. *instituit*.

וְלָקְטוּ דְּבַר-יוֹם בְּיוֹמוֹ לַמֶּעַן אֲנַסְנוּ הָיִלָּה בְּתוֹרָתִי
 אִם-לֹא: וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי וְהָכִינוּ אֶת אֲשֶׁר-יָבִיאוּ 5
 וְהָיָה מִשְׁנֶה עַל אֲשֶׁר-יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם: וַיֹּאמֶר 6
 מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲרֹב וַיִּדְעֻתְּם כִּי
 יְהוָה הוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וּבָקֶר וּרְאִיתֶם 7
 אֶת-כְּבוֹד יְהוָה בְּשִׁמְעוֹ אֶת-תְּלַנְתִּיכֶם עַל-יְהוָה
 וְנִחַנּוּ מֶה כִּי תִלְוְנוּ עָלֵינוּ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּתַת יְהוָה 8
 לָכֶם בְּעֶרֶב בָּשָׂר לֹאכֹל וּלְחֶם בִּבְקָר לְשֹׂבַע בְּשִׁמְעֶ
 יְהוָה אֶת-תְּלַנְתִּיכֶם אֲשֶׁר-אַתֶּם מַלִּינִם עָלָיו וְנִחַנּוּ

V. 5. כּוּן, in K. et H. *parare, praeparare* —
 מְשִׁנֶּה, n. m. *duplum*, r. שְׁנָה, §. I. N. 3. —
 יוֹם יוֹם, *singulis diebus* sc. reliquis (§. 65.)

V. 7. כְּבוֹד, *gloria*, §. XII. N. 2. —
 נִחַנּוּ, et תְּלַנְתָּה, n. f. *murmuratio*, r. לוֹן, V. 2. —
 מִי, hic — אֲנַחְנוּ, *nos* pro aphaerefis (§. 126.)
 quid sc. *fumus*.

V. 8. שֹׂבַע, *ut saturemini*, inf. a שִׁבַּע, V. 3.
 — מַלִּינִם, *murmurantes*, part. H. a לוֹן, *quasi esset*
 נלוֹן, hic *sed*.

9 מִהָּלָא - עָלֵינוּ תִּלְנְתִיכֶם כִּי עַל - יְהוָה : וַיֹּאמֶר
 מֹשֶׁה אֶל - אֶחָדָן אָמַר אֶל - כָּל - עֵדָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 10 קִרְבוּ לִפְנֵי יְהוָה כִּי שָׁמַע אֶת תִּלְנְתִיכֶם : וַיְהִי
 כַּדְבָּר אֶחָדָן אֶל - כָּל - עֵדָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּפְּנוּ אֶל -
 11 הַמִּדְבָּר וְהִנֵּה כְבוֹד יְהוָה נִרְאָה בָּעֵינַי : וַיִּדְבֹּר יְהוָה
 12 אֶל - מֹשֶׁה לֵּאמֹר : שָׁמַעְתִּי אֶת - תְּלִונֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 דִּבְרֵי אֱלֹהִים לֵאמֹר בֵּין הָעֶרְבִים תֹּאכְלוּ בָשָׂר וּבִבְקָר
 תִּשְׁבְּעוּ - לֶחֶם וַיִּדְעֻתֶם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם :

13 וַיְהִי בָּעֶרֶב וַתַּעַל הַשָּׁלֹו b) Promissi impletio.
 וַתִּבְּסֶם אֶת - הַמַּחֲנֶה וּבִבְקָר הִיתָה שִׁכְבַּת הַטֹּל סָבִיב

V. 9. עֵדָה. *coetus, multitudo*, §. XIII. N. 2.

V. 10. כַּדְבָּר, *cum loqueretur*, inf. Piel —
 מִנָּה, *hic respexit, se convertit*.

V. 12. בֵּין הָעֶרְבִים, *inter duas vesperas, sive media vespera* — וַיִּדְעֻתֶם, *et cognoscetis*, a ידע.

V. 13. שָׁלֹו, j. Chethibh et שָׁלִיו, j. Keri, *co-
 turnix, aliis locusta, aliis piscis volatilis*, vid. vo-
 cab. — שִׁכְבָּה, n. f. *fusio, effusio*, abstractum pro

לְמַחְנֶה: וַתַּעַל שְׂכַבְתָּ הַטֵּל וְהִנֵּה עַל-פְּנֵי הַמִּדְבָּר 14
 בָּק מִחֲסִפִּים בָּק כִּכְפֹּר עַל-הָאָרֶץ: וַיֵּרְאוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל 15
 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אָחִיו מִן הוּא כִּי לֹא יָדְעוּ מַה-הוּא
 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם הוּא הַלֶּחֶם אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה
 לָכֶם לֶאֱכֹלָה: זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לִקְטוֹ 16

concreto positum, r. שָׁכַב, *fudit, effudit*, §. IX.

N. 2. — טֵל, n. m. *ros*, r. טָלַל, *tectus fuit*.

V. 14. עָלָה, *hic disparuit, desit* — בָּק, *mi-*
nutus, tenuis, r. בָּקַק, *comminuit* — מִחֲסִפִּים, *ro-*
tundus, aliis valde exiguus ex מִחֲסִפָּה, part. Pyal
 a חֲסַף arab. *diminutus est*, et כִּס, *minutum*, r.
 כִּסִּים, *imminutus est*, aliis *molle* — כִּכְפֹּר, n. m.
pruina, vid. vocab.

V. 15. מִן, *quis? quid?* (haec interrogatio
mannae nomen dedit) propria Chaldaeis haec inter-
 rogandi vox est; alii ex מַה eam natam putant,
 He in Nun epentheticum mutato: aliis *donum sin-*
gulare — אֶכְלָה, *cibus*, §. I. N. 8.

V. 16. פָּה, *hic mensura*, §. IV. N. 3. —
 לִפִּי אֶכְלֶנּוּ, *ad mensuram vel pro ratione cibi ejus*,
sive τὸ comedere ejus: h. e. quantum edere solet vel
potest. — עֹמֶר, *Omer, Gomer*, mensura continens

מִמֶּנּוּ אִישׁ לְפִי אָכְלוּ עֹמֶר לַגְּלָלָה מִסֵּפֶר נִפְשֵׁיכֶם

17 אִישׁ לְאִשׁר בָּאֵהֶל תִּקְחוּ: וַיַּעֲשׂוּ-כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

18 וַיִּלְקְטוּ הַמִּרְבָּה וְהַמִּמְעִיט: וַיִּמְדּוּ בְּעֹמֶר וְלֹא הָעֲדִיף

הַמִּרְבָּה וְהַמִּמְעִיט לֹא הָחֲסִיר אִישׁ לְפִי-אָכְלוּ לִקְטוֹ:

c) Statuta circa divinum hoc beneficium.

19 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִישׁ אֶל-יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד-בֶּקֶר:

20 וְלֹא-שָׁמְעוּ אֶל-מֹשֶׁה וַיּוֹתֵרוּ אַנְשֵׁים מִמֶּנּוּ עַד-בֶּקֶר

decimam partem Ephae, vid. V. 37. hic, et vocab. — לַגְּלָלָה, n. f. *caput*, r. גָּלַל, *volvere* — מִסֵּפֶר, n. m. *numerus*, r. סָפַר, *numeravit* — אֵהֶל, *tentorium*, §. IV. N. 3. — מִרְבָּה, *multiplicans*, forsitān, numerosam habens familiam, part. Hiphil verbi רָבָה — מִמְעִיט, *diminutus est*, in part. Hiphil — רָבָה, *diminuens*, forte, exiguam habens familiam.

V. 18. מִדָּר, *mensus est* — עָרַף, *abundavit*, in Hiphil, *superfluum accepit*, hic, *collegit* — חָסַר, *caruit*, *eguit*, in Hiphil, *minus accepit*, nisi et hic significationem formae kal habeat.

V. 20. שָׁמַע, hic *obedivit*, §. III. N. 2. — אַנְשֵׁים, hic *quidam* — רָמַם, *extulit se*, *vermes*

וַיֵּרָם תּוֹלְעִים וַיִּבְאֵשׁ וַיִּקְצֹף עֲלֵהֶם מִשָּׁה: וַיִּלְקְטוּ 21

אֹתוֹ בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר אִישׁ כָּפִי אָכְלוּ וְהֵם חֲשָׁמַשׁ וְנִמְס:

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁנִי לִקְטוֹ לֶחֶם מִשָּׁה שְׁנֵי הָעָמָר 22

לְאַחַד וַיִּבְאוּ כָל־נְשֵׂי־הָעֵדָה וַיִּגְדּוּ לְמִשָּׁה: וַיֹּאמֶר 23

אֱלֹהִים הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה שְׁבַתוֹן שְׁבַת־קָדֵשׁ

לַיהוָה מָחָר אֵת אֲשֶׁר־תֹּאפּוּ אִפּוֹ וְאֵת אֲשֶׁר־תִּבְשְׁלוּ

בְּשִׁלּוֹ וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הַנִּיחִיו לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד־

produxit — תּוֹלֵעַ, n. m. *vermis*, vid. vocab. —

בָּאֵשׁ, *computruit*, §. XII. N. 2. — קִצֹּף, *succensuit iratus est*.

V. 21. חָמַם, *incaluit*, §. IX. N. 3. lit. a. —

מָדַם, *liquefactus est*, §. X. N. 2.

V. 22. לְאַחַד, *in singulos* — נְשֵׂי־אֵל, *princeps*,

r. נְשֵׂי־אֵל.

V. 23. שְׁבַתוֹן, n. m. et שְׁבַת, n. comm. *quies*,

Sabbathum, r. שָׁבַת, *quievit* — אָפָה, *coxit*, §. XIII.

N. 2. (ex Syriasmō hic est imp. k, אָפּוֹ, pro אָפּוֹ)

— בָּשָׁל, *coctus est*, in Piel *elixavit* — עֵדָה, hic

residuum, part. k. vid. V. 18. — נוּחַ, in Hiph.

24 הִבָּקֵר : וַיִּנִּיחוּ אֹתוֹ עַד-הַבֶּקֶר כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה
 25 וְלֹא הִבָּאִישׁ וְרִמָּה לֹא-הִיָּתְהָ בּוֹ : וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
 אֲכַלְהוּ הַיּוֹם כִּי-שֶׁבֶת הַיּוֹם לִיהוָה לֹא תִמְצָאֵהוּ
 26 בַשָּׂדֶה : שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקֹטְהוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבֶת
 27 לֹא יִהְיֶה-בּוֹ : וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יָצְאוּ מִן-הָעַם
 28 לִלְקֹט וְלֹא מִצָּאוּ : וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה עַד-אַנֶּה
 29 מֵאַנְתָּם לְשֹׁמֵר מִצְוֹתַי וְתוֹרֹתַי : רְאוּ כִי-יְהוָה נָתַן
 לָכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי לֶחֶם יוֹמִים שְׁבוּ אִישׁ תַּחֲתָיו

hic seposuit, §. VI. N. 2. — מְשֻׁמֶּרֶת, *locus custodiae*, §. XIII. N. 2. vel potius hic *id, quod asser-*
vatur, hinc לְמִשְׁמֶרֶת, *ad asservandum*, vel *ut*
asservetur, r. שֹׁמֵר.

V. 24. רִמָּה, n. f. *vermis*, r. רִמָּה.

V. 26. שֵׁשׁ, f. שֵׁשֶׁה, m. *sex*, r. שֵׁשֶׁה, §. I.
N. 8.

V. 28. עַד-אַנֶּה, quousque — מֵאֵן, formae Pi.
renuit — מִצְוָה, n. f. *praeceptum*, r. צִוָּה.

V. 29. יוֹמִים, *duo dies*, kamets ob acc. —
תַּחֲתָיו, *sub se*.

אֶל-יֵצֵא אִישׁ מִמָּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי : וַיִּשְׁבְּתוּ הָעָם 30
 בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי : וַיִּקְרְאוּ בֵּית-יִשְׂרָאֵל אֶת-שְׁמוֹ מִן 31
 וַהּוּא כְּזֶרַע גֶּר לֶבֶן וַטַּעְמוֹ כְּצִפְיַחַת בְּדִבְשׁ :

d) Memoria beneficii ad posteros transmissa.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה מֵלֵא הָעֹמֵר 32
 מִמֶּנּוּ לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹרֹתֵיכֶם לְמַעַן יֵרְאוּ אֶת-הַלֶּחֶם
 אֲשֶׁר הָאֵכְלָתִי אֶתְכֶם בְּמִדְבָּר בְּהוֹצִיאִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ
 מִצְרַיִם : וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן קַח צִנְצָנֹת אַחֶרֶת 33
 וְתֵן-שָׁמָּה מֵלֵא הָעֹמֵר מִן וַהֲנִחַ אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה

V. 31. גֶּר, n. m. *coriandrum*, vid. voc. —
 טַעַם, n. m. *sapor, gustus*, — טָעַם, *gustavit* —
 צִפְיַחִית, n. f. *laganum, placenta*, r. צָפַח, *humecta-*
vit — דִּבְשׁ, §. XI. N. I.

V. 32. מֵלֵא, n. m. *plenitudo*, r. מָלָא, *im-*
plevit — אָכַל, in Hiphil *comedendum dedit, cibavit*.

V. 33. צִנְצָנֹת, n. f. *urna, vasculum*, צָנַן, inuf.
asservavit — נָתַן, hic *immisit* — יָנַח, in Hiph. *cujus*
imp. hic est, collocavit, (§. 90.)

34 לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹתֵיכֶם : כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה

35 וַיְנַיִּיחֵהוּ אֶהְרֹן לִפְנֵי הָעֵדֻת לְמִשְׁמֶרֶת : וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל

אָכְלוּ אֶת־הַמֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה עַד־בָּאָם אֶל־אֶרֶץ

נוֹשְׁבֹת אֶת־הַמֶּן אָכְלוּ עַד־בָּאָם אֶל־קִצָּה אֶרֶץ כְּנָעַן :

36 וְהָעֹמֶר עֲשָׂרִית הָאֶפָּה הִוא :

2) *Potanda*. Mose percutiente petram, aqua
profluit : ex Capite XVII. וַיִּסְעוּ כָל־עַדֹּת בְּנֵי־

יִשְׂרָאֵל מִמִּדְבַּר־סִין לְמִסְעֵיהֶם עַל־פִּי יְהוָה וַיַּחֲנוּ

V. 34. עֵדוּת, n. f. *testimonium*, *oraculum*, r.
עוּר, in Hiphil *testari*.

V. 35. נוֹשְׁבֹת, *habitatus*, part. N. verbi יָשַׁב
— קִצָּה, §. XIII. N. 3.

V. 36. עֲשָׂרִית, n. f. *decima pars* — אֶפָּה,
Epha vel *Ephi*, nomen mensurae.

AD CAPUT XVII.

V. I. מִסָּע, n. m. *profectio*, *iter*, r. נָסַע, pro-
fectus est — שָׁתָה, *bibit*.

- בְּרִיזִים וְאֵין מַיִם לְשִׁתּוֹת הָעָם : וַיִּרְבּוּ הָעָם עִם - 2
 מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ תָנוּ-לָנוּ מַיִם וְנִשְׁתֶּה וַיֹּאמֶר לָהֶם מֹשֶׁה
 מַה-תִּרְיֹבוּן עִמָּדִי מַה-תִּנְסֹון אֶת-יְהוָה : וַיִּצְמָא 3
 שֵׁם הָעָם לַמַּיִם וַיִּלֶן הָעָם עַל-מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶה
 הֶעֱלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם לַהֲמִית אֹתִי וְאֶת-בְּנֵי וְאֶת-מִקְנִי
 בַצִּמָּא : וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל-יְהוָה לֵאמֹר מַה אֶעֱשֶׂה 4
 לָעָם הַזֶּה עוֹד מֵעַט וְסִקְלָנִי : וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה 5
 עֲכֹר לִפְנֵי הָעָם וְקַח אֶתְּךָ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִטָּף אֲשֶׁר
 הִכִּיתָ בּוֹ אֶת-הַיָּאֵר קַח בִּידְךָ וְהִלַּכְתָּ : הִנְנִי עִמָּךְ 6

V. 2. מַה-תִּנְסֹון, *litigare, contendere* — רֹב, *litigare, contendere* —
quid tentatis, Aor. 2. in Piel cum Nun parag.
 verbi נססה.

V. 3. צִמָּא, *sitivit inde* — צִמָּא, n. m. *sitis* —
 מִקְנֵה, *pecus*, §, IV. N. 3.

V. 4. עוֹד-מֵעַט, *parum abest*, supra N. 1. lit.
 6. — סִקַּל, *lapidavit*.

V. 5. יָאֵר, *rivas, fluvijs*, §. XII. N. 2.

V. 6. צוּר, n. m. *rupes*, r. צוּר, *arctare*.

לִפְנֵיהֶם שָׁם 1 עַל־הַצּוֹר בַּחֲרֵב וְהַכּוֹרֶת בַּצּוֹר וַיֵּצְאוּ
מִמֶּנּוּ מֵיִם וְשָׁתָה הָעָם וַיַּעַשׂ כֵּן מֹשֶׁה לְעֵינֵי זִיקְנֵי
יִשְׂרָאֵל 2 וַיִּקְרָא שָׁם הַמָּקוֹם מִסָּה וּמְרִיבָה עַל־רִיב 3
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל נִסְתָּם אֶת־יְהוָה לֵאמֹר הֲיֵשׁ יְהוָה
בְּקִרְבָּנוּ אִם־אֵין 4 :

§. XVI. *Amalec Mosis precibus magis quam Israël
gladio devictus : ex eodem Cap.*

8 וַיָּבֹא עֲמֶלֶק וַיִּלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל בְּרַפִּידִם :
9 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בַּחֲרֵ־לָנוּ אַנְשִׁים וְצֵא
הִלָּחֶם בְּעֲמֶלֶק מֵחֵר אֲנֹכִי נֹצֵב עַל־רֹאשׁ הַגְּבֻעָה

V. 7. מִסָּה, n. f. *tentatio*, r. נִסָּה, *tentavit*,
quod in infin. Piel hic legitur — מְרִיבָה, n. f. et
רִיב, m. *lis*, *contentio*, aliis infin. kal pro רִיב,
V. 2. — יֵשׁ, hic, *est*; praefixum habet He interrog.
Alia vide §. 173. n. 2. — בְּקִרְבָּנוּ, *in medio nostri*.

V. 8. לָחֶם in V. *pugnavit*, hic Aor. 2. et
V. 10. Infin.

V. 9. בַּחֲרֵב *elegit* — נֹצֵב, hic *stabo*, Aor. 1.
V. 10. — רֹאשׁ, hic *vertex* — גְּבֻעָה, *collis*, §. XI.

10 וַיִּמָּטָה הָאֱלֹהִים בְּיָדָיו: וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כַּאֲשֶׁר אָמַר-
 לוֹ מֹשֶׁה לְהִלָּחֵם בְּעַמְּלֵק וּמֹשֶׁה אֶהְרֹן וְחֹזֶר עָלוּ רָאשׁ
 11 הַגִּבְעָה: וַהֲיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגִבְרֵי יִשְׂרָאֵל
 12 וְכַאֲשֶׁר יִנִּיחַ יָדוֹ וְגִבְרֵי עַמְּלֵק: וַיֵּדֵי מֹשֶׁה כְּבָרִים
 וַיִּקְחוּ-אָבָן וַיִּשְׁיִמוּ תַּחְתָּיו וַיָּשֶׁב עָלֶיהָ וְאֶהְרֹן וְחֹזֶר
 תָּמְכוּ בְּיָדָיו מִזֶּה אַחֵד וּמִזֶּה אַחֵד וַיְהִי יָדָיו אֲמוֹנָה
 13 עַד-בֹּא הַשָּׁמֶשׁ: וַיַּהֲלֵשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת-עַמְּלֵק וְאֶת-
 14 עַמּוֹ לְפִי-חֶרֶב: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה כָּתֹב זֹאת

V. 10. נָחַ in Hiph. hic *demittere*, §. VI. N. 2.

V. 12. תַּחְתָּיו, *sub ipsum* — תָּמַךְ, *sustentavit*,
fulsit — מִזֶּה אַחֵד וּמִזֶּה אַחֵד, *hinc unus, isthinc*
alter, (§. 170) — אֲמוֹנָה, n. f. *firmitas*, hic adj.
firmus, r. אָמַן.

V. 13. הָלַשׁ, *debilitavit, perdomuit* —
 לְפִי-חֶרֶב, *ore gladii*, h. e. *gladio*, §. 181. N. 3.

V. 14. כָּתֹב, *scripsit* — זִכָּרוֹן, n. m. *memoriale*,
monimentum, r. זָכַר, *recordatus est*, — סֵפֶר, *liber*,
 §. V. N. o. — מָחָה *delevit*, inf. et fut. k. — זָכַר,
 n. m. *memoria*, r. זָכַר.

זָכְרוֹן בַּסֵּפֶר יֵשׁוּס בְּאֶזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּי־מַחֲהָ אֶמְחֶה

15 אֶת־זֶכֶר עַמְלֹק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם׃ וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ

16 וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יְהוָה נָסִי׃ וַיֹּאמֶר כִּי־יָד עַל־כָּס יְהוָה

מִלְחָמָה לַיהוָה בַּעֲמֹלֶק מִדֶּר דֶּר׃

EX LIBRO ב מ ד ב ר

§. XVII. *Moses, ob diffidentiam in patrandō prodigio, punitus, ex Capite XX.*

וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל כָּל־הָעֵדָה מִדְּבַר־צֹן בַּחֲדָשׁ I

הָרֹאשֹׁן וַיָּשֶׁב הָעָם בְּקֶרֶשׁ וַתִּמָּת שָׁם מִרְיָם וַתִּקָּבֶר

2 שָׁם׃ וְלֹא־הָיָה מַיִם לָעֵדָה וַיִּקְהֵלוּ עַל־מִשְׁחַת

V. 15. מִזְבֵּחַ, *altare*, §. VI. N. 2. — נָסִי, *n. m. signum, vexillum*, (Jehovah nissi h. e. Jehovah est vexillum meum.)

V. 16. כָּס, *solium*, pro כֶּסֶּב, §. XIII. N. 1. — יְהוָה, *Dominus* — מִלְחָמָה, *bellum*, r. לַחֲמָה supra.

AD NUMERORUM CAPUT XX.

V. 1. וַיָּשֶׁב, *hic, consedit* — קֶבֶר, §. X. N. 2.

V. 2. קָהַל, *congregavit*

וְעַל־אַהֲרֹן׃ וַיִּרְבּ הָעָם עִם־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר 3
 וְלוֹ גִּוְעָנוּ בְּגֹוע אַחֲינוּ לִפְנֵי יְהוָה׃ וּלְמַה הִבֵּאתָם 4
 אֶת־קֹהֶל יְהוָה אֶל־הַמִּדְבָּר הַזֶּה לָמוּת שָׁם אֲנַחְנוּ
 וּבְעִירָנוּ׃ וּלְמַה הֶעֱלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם לְהַבְיֵא אֹתָנוּ 5
 אֶל־הַמָּקוֹם הַרְע הַזֶּה לֹא־מָקוֹם זֶרַע וְתֵאֵנָה וְגִפֶּן
 וְרִמּוֹן וּמִים אֵין לְשִׁתּוֹת׃ וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מִפְּנֵי 6
 הַקֹּהֶל אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיֵּרָא

V. 3. וְלוֹ גִּוְעָנוּ, *utinam vero exspirassemus* —
 בְּגֹוע, *cum exspirarunt*, inf. K. cum praef. ב.

V. 4. קֹהֶל, n. m. *coetus*, *congregatio*, r. קָהָל,
 V. 2. — בְּעִיר, n. m. *brutum*, *pecus*, r. בָּעַר, *inter*
alia obbrutuit, §. XI.

V. 5. זֶרַע, *malus*, §. II. N. 4. — זֶרַע, *semen*,
 §. I. N. 4. — תֵּאֵנָה, *ficus*, §. III. N. 2. — גִּפֶּן,
vitis, §. X. N. 2. — רִמּוֹן, n. m. *malogranatum*,
 r. רִמָּם.

V. 6. מִפְּנֵי, *hic a* — פֶּתַח, n. m. *janua*, *ostium*,
 r. פָּתַח, *aperuit* — מוֹעֵד, *hic conventus*, §. I. N. 5.
 — וַיֵּרָא, *et visa est*, *apparuit*, 3. fut. N. per apoc.
 literae ה.

- 7 כְּבוֹד־יְהוָה אֲלֵיהֶם: וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:
 8 קַח אֶת־הַמִּטָּה וְהַקֶּהֶל אֶת־הָעֵדָה אִתָּהּ וְאַהֲרֹן
 אֶחָיו וְדִבַּרְתֶּם אֶל־הַסֹּלֶעַ לַעֲיִינֵיהֶם וְנָתַן מִיָּמֶיךָ
 וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מַיִם מִן־הַסֹּלֶעַ וְהִשְׁקִיתָ אֶת־הָעֵדָה
 9 וְאֶת־בְּעִירָם: וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַמִּטָּה מִלִּפְנֵי יְהוָה
 10 כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ: וַיִּקְהִלוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת־הַקֶּהֶל אֶל־
 פְּנֵי הַסֹּלֶעַ וַיֹּאמֶר לָהֶם שְׁמָעוּ־נָא הַמַּוִּיִּם הַזֶּה־
 11 הַסֹּלֶעַ הַזֶּה נוֹצֵיא לָכֶם מַיִם: וַיֵּרָם מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ
 וַיַּךְ אֶת־הַסֹּלֶעַ בַּמִּטָּחוֹ פַּעַמַּיִם וַיֵּצְאוּ מַיִם רַבִּים

V. 8. מִלֵּע, n. m. *petra*, r. סלע, arab. *fidit*

V. 9. מִלִּפְנֵי, a — *coram*, h. e. a loco, ubi
 erat coram Domino: sed אֶל־פְּנֵי, V. 10. *ante*.

V. 10. מָרָה, *rebellis fuit*, part. pl. Benoni.

V. 11. וַיַּךְ, *et percussit*, 3. fut. Hiphil verbi
 נָכָה, cum apoc. — פַּעַמַּיִם, *duabus vicibus*, §. II.
 N. 5. — וַתִּשְׁתֵּה, *et bibit*, f. f. fut. k. cum apoc.
 verbi שָׁתָה: conf. §. 100. N. V.

וַתֵּשֶׁת הָעֵדָה וּבְעִירָם: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה 12
וְאֶל-אַהֲרֹן יַעַן לֹא-הִאֲמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישָׁנִי לְעֵינַי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִכְן לֹא תָבִיאוּ אֶת-הַקָּהָל הַזֶּה אֶל-הָאָרֶץ
אֲשֶׁר-נָתַתִּי לָהֶם: הִמָּה מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר-רָבוּ 13
בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-יְהוָה וַיִּקְדָּשׁ בָּם: וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה 14
מַלְאָכִים מִקִּדְשׁ אֶל-מֶלֶךְ אֲדֹמ כֹּה אָמַר אַחִיָּה
יִשְׂרָאֵל אֶתָּה יָדַעְתָּ אֵת כָּל-הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצַּאתָנוּ:

§. XVIII. *Israëlitae aenei serpentis aspectu
persanati: ex Capite XXI.*

וַיִּסְעוּ מִדֶּהָר הַדָּהָר יָם-סוּף לִסְכַּב אֶת-אֶרֶץ 4
אֲדֹמ וַתִּקְצַר נַפְשׁ-הָעָם בַּדֶּהָר: וַיְדַבֵּר הָעָם 5

V. 12. יַעַן, *propterea quod* — אָמֵן, in Hiphil,
credidit — קָדַשׁ, in Hiphil *sanctificavit* —
in oculis

V. 13. הִמָּה, *hae*, pron. pl. cum He parag.

AD CAPUT XXI.

V. 4. קָצַר, *decurtatus fuit*, hic *impatiens factus est*.

V. 5. בְּאֱלֹהִים, *contra Deum* — קוֹץ, *taedere*,
fastidire — קָלוּקָל, n. m. *vilissimus*, j. §. 184. N. 7.
r. קָלִיל, *levis*, *vilis fuit*.

בָּאֱלֹהִים וּבְמֹשֶׁה לֵּמַר הֶעֱלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם לְמוֹת
 בְּמִדְבָּר כִּי אֵין לָחֶם וְאֵין מַיִם וְנִפְשָׁנוּ קָצָה בַּלָּחֶם
 6 הַקֶּלֶקֶל: וַיִּשְׁלַח יְהוָה בָּעָם אֶת־הַנְּחָשִׁים הַשֹּׂרְפִים
 7 וַיִּנְשְׁכוּ אֶת־הָעָם וַיָּמָת עִם־רֹב מִיִּשְׂרָאֵל: וַיָּבֹא
 הָעָם אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ חַטָּאנוּ כִּי־דִבַּרְנוּ בַּיהוָה
 וּבְךָ הַתְּפִלֵּל אֶל־יְהוָה וַיִּסַּר מֵעֲלֵינוּ אֶת־הַנְּחָשׁ
 8 וַיִּתְּפִלֵּל מֹשֶׁה בְּעַד הָעָם: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
 עֲשֵׂה לָּךְ שָׂרָף וְשִׂים אֹתוֹ עַל־גֵּם וְהָיָה כָּל־הַנִּשְׁוֹף
 9 וְרָאָה אֹתוֹ וַחֲיִי: וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נָחָשׁ נְחָשֶׁת וַיִּשְׁמְהוּ

V. 6. שָׂרָף, n. m. *prester, causon, serpens igni-*
tus, r. שָׂרָף, *ussit* — נָשָׁךְ, *momordit*, §. X.

V. 7. חַטָּא, *peccavit* — וּבְךָ, *et contra te* —
 פִּלֵּל, *hic oravit*, §. VIII. N. 2. — בְּעַד, *pro*.

V. 8. וְשִׂים, *et pone*, imp. H. per aphaeresin
 literae praeform. (§. 126) verbi שִׂים — גֵּם, *signum*
hic pertica, r. נָסָה, *elevavit*, praecipue vexillum.

V. 9. נְחָשֶׁת, *aes*, §. IV. N. 5. — נָבֹט, in H.
intuitus est.

עַל־הַנֶּסֶם וְהָיָה אִם־נִשְׁכָּה הַנַּחֲשׁ אֶת־אִישׁ וְהִבִּיט
אֶל־נַחֲשׁ הַנִּחְשֶׁת וְהָיָה:

§. XIX. *Balaamus ab asina reprehensus,
ex Capite XXII.*

וַיָּבֹא אֶל־הַיִּם אֶל־בִּלְעָם לִילָהּ וַיֹּאמֶר לוֹ אִם־20
לִקְרָא לָךְ בָּאוּ הָאֲנָשִׁים קוּם לָךְ אַתָּם וְאָךְ אֶת־הַדָּבָר
אֲשֶׁר־אָדַבְרָה אֵלַיךְ אַתּוּ תַעֲשֶׂה: וַיָּקָם בִּלְעָם בִּכְקָר 21
וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־אַתָּוֹ וַיִּלָּךְ עִם־שָׂרֵי מוֹאָב: וַיִּחַר־אַף 22
אֶל־הַיִּם כִּי־הוֹלִךָ הוּא וַיִּתְּצַב מִלֶּאֲךָ יְהוָה בַּדֶּרֶךְ
לְשָׂטָן לוֹ וְהוּא רֹכֵב עַל־אַתָּוֹ וּשְׁנֵי נַעֲרָיו עִמּוֹ:

AD CAPUT XXII.

V. 20. לִקְרָא, *ad vocandum* — וְאָךְ, *sed tantum, verumtamen.*

V. 21. חֲבֹשׁ, *ligavit, stravit* — אַתָּוֹ, *asina.*

V. 22. וַיִּחַר־אַף, *et accensa est ira*, conf. §. IV. N. 2. — יִצַּב, in V. uti V. 23. et hic in Hiph. *stitit se, vel stetit*, §. XII. N. 2. — שָׂטָן, n. m. *adversarius*, r. שָׂטָן *adversatus est, infestus fuit* — רֹכֵב, *equitavit.*

23 וַתֵּרָא הָאֶתּוֹן אֶת־מִלְאָךְ יְהוָה נֹצֵב בַּדֶּרֶךְ וַחֲרָבּוֹ

שְׁלֹפָה בִּידּוֹ וַתֵּט הָאֶתּוֹן מִן־הַדֶּרֶךְ וַתִּלָּךְ בַּשָּׂדֶה

24 וַיִּךְ בַּלָּעַם אֶת־הָאֶתּוֹן לְהַטִּתָּהּ הַדֶּרֶךְ׃ וַיַּעֲמֵר

25 מִלְאָךְ יְהוָה בַּמַּשְׁעוֹל הַכְרָמִים גָּרַר מִזָּה וּגְרָר מִזָּה׃

וַתֵּרָא הָאֶתּוֹן אֶת־מִלְאָךְ יְהוָה וַתִּלָּחֵץ אֶל־הַקִּיר

וַתִּלָּחֵץ אֶת־רַגְלָהּ בַּלָּעַם אֶל־הַקִּיר וַיִּסַּף לְהַכְתָּהּ׃

V. 23. חָרָב, *gladius*, §. III. N. 3. — שְׁלָף, *eduxit, evaginavit, strinxit* part. Paul. — נָטָה, in H. *declinavit*, alias *inclinavit*, *posuit*, *extendit* vid. §. X. XI. et XII. — וַיִּךְ, *et percussit*, 3. fut. H. a נָכָה — לְהַטִּתָּהּ, *ad reducendum eam in viam*, inf. H. a נָטָה.

V. 24. מַשְׁעוֹל, *trames, angusta semita*, r. שָׁעַל arab. תַּעַל, *confertus, compressus fuit* — כְּרָם, n. m. *vinea*, r. כָּרַם, *amputavit* — גָּרַר, n. m. *septum, maceries, murus*, r. גָּרַר, *sepsit* — מִזָּה, bis *positum, hinc, illinc* —

V. 25. לָחֵץ, *pressi, compressit*, in N. hic significationem reciprocam habet — קִיר, n. c. *paries murus*, r. קוֹר *effodere*.

וַיּוֹסֶף מִלֶּאֶף יְהוָה עָבוֹר וַיַּעֲמֹר בְּמָקוֹם צָר אֲשֶׁר 26
 אֵין דֶּרֶךְ לְנִטּוֹת יָמִין וּשְׂמֹאל : וַתֵּרָא הָאֲתוֹן אֶת־ 27
 מִלֶּאֶף יְהוָה וַתִּרְבֵּץ תַּחַת בְּלָעַם וַיַּחַר אָף בְּלָעַם
 וַיִּךְ אֶת־הָאֲתוֹן בַּמֶּקֶל : וַיִּפְתַּח יְהוָה אֶת־פִּי הָאֲתוֹן 28
 וַתֹּאמֶר לְבָלָעַם מַח־עֲשִׂיתִי לָךְ כִּי הִכִּיתָנִי זֶה עֲשִׂישׁ
 רַגְלִים : וַיֹּאמֶר בְּלָעַם לְאֲתוֹן כִּי הִתְעַלְלָתָּ כִּי לֹא 29

V. 26. עָבוֹר, *praeterire* — צָר, et צָר, *angustus*, r. צוֹר pro צוֹר, *arctare*, etc. — יָמִין, n. m. *dextra*, hic, ad dextram sive dextrorsum, r. יָמִין in H. *dextram petiit* — שְׂמֹאל, cum ׀ otioso, n. m. *sinistra manus*, hic, ad sinistram, sive sinistrorsum, r. שְׂמֹאל in H. *sinistram petiit*.

V. 27. רִבֵּץ, *hic succubuit, procubuit*, §. IV. N. 2. — מֶקֶל, *baculus*, §. IX. N. 3.

V. 28. פָּתַח, *aperuit* — רַגֶּל, *pes*, in pl. *vices*, uti hic: *tribus vicibus*.

V. 29. עָלַל, *fecit*, in Hithp. *etiam illusit, ludificatus est*; conf. §. 93. in adn. — לוֹ יֵשׁ־חָרֶב, *ut* *nam esset gladius* vid. §. 113. n. 2.

30 יֵשׁ-חֶרֶב בְּיָדַי כִּי עָתָה הִרְגֵתִיךָ : וַתֹּאמֶר הָאֲתוֹן
 אֶל-בָּלְעָם הַלּוֹא אֲנִכִּי אֲתִנֶּךָ אֲשֶׁר-רָכַבְתָּ עָלַי
 מֵעוֹדְךָ עַד-הַיּוֹם הַזֶּה הִהֵם הַהֶסֶכֶן הַסִּכְנָתִי לַעֲשׂוֹת לָךְ
 31 כֹּה וַיֹּאמֶר לֹא : וַיַּגֵּל יְהוָה אֶת-עֵינָי בָּלְעָם וַיֵּרָא
 אֶת-מַלְאָךְ יְהוָה נֹצֵב בַּדֶּרֶךְ וַחֲרָבוֹ שְׁלֹפָה בְּיָדוֹ וַיִּקָּר
 32 וַיִּשְׁתַּחוּ לָאֲפִיו : וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַלְאָךְ יְהוָה עַל-מָה

V. 30. עוֹד, n. m. *duratio*, adv. *adhuc*: מֵעוֹד,
hic ex quo scilicet tu equitare soles, r. עוֹד, arab.
redire, vid. §. XV. N. 1. Lit. d. — סִכָּן, *profuit*,
in H., uti *hic*, *solitus sum*, *consuevi*, inf. et
praet. est.

V. 31. גָּלָה, *migravit*, et potissimum in P.
revelavit, *retexit* — קָרַד, *inclinavit verticem*, 3.
fut. Kal. more chald. — שָׁתָה, *incurvavit se* §. X.
 N. 8. — אָף, *facies*.

V. 32. עַל-מָה, *propter quid*, *quare* — יֵצָא,
exivi — יָרַט, *divertit*, *declinavit*, *hic*, *devius*, *ma-*
lus fuit — לְנִגְדִי, *hic*, *in conspectu meo*.

הִכִּיתָ אֶת-אֶתְנָהּ זֶה שְׁלוֹשׁ רַגְלִים הִנֵּה אֲנֹכִי יֹצֵאתִי
 לְשִׁטֹּן כִּי-יִרְט הַדֶּרֶךְ לְנִגְדִי : וַתִּרְאֵנִי הָאֲתוֹן וַתֵּט 33
 לִפְנֵי זֶה שְׁלֹשׁ רַגְלִים אֲוִלִי נִטְתָּה מִפְּנֵי כִי עָתָה
 גַּם-אֶתְכָּה הִרְגֵּתִי וְאוֹתָהּ הִחַיִּיתִי : וַיֹּאמֶר בְּלָעָם 34
 אֶל-מֶלֶאךָ יְהוָה חָטָאתִי כִי לֹא יָדַעְתִּי כִי אַתָּה נֹצֵב
 לִקְרֹאתִי בַדֶּרֶךְ וְעָתָה אִם-רָע בְּעֵינַיִךָ אֲשׁוּבָה לִי :
 וַיֹּאמֶר מֶלֶאךָ יְהוָה אֶל-בְּלָעָם לֵךְ עִם-הָאֲנָשִׁים 35
 וְאַפֶּס אֶת-הַדָּבָר אֲשֶׁר-אָדַבְּרָה אֵלֶיךָ אֲתוּ תִדְבֹּר
 וַיֵּלֶךְ בְּלָעָם עִם-שָׂרֵי בָלָק :

V. 33. וַתֵּט, *et declinavit*, apoc. a נִטָּה —
 אֲוִלִי, *hic, nisi* — חָיָה, *vixit*, in H. *vivum con-*
servavit.

V. 34. לִי, *mihi*, pleon. — לִקְרֹאתִי, *contra me*.

V. 35. אַפֶּס, *defectus, finis*, *hic adv. tantum-*
modo, r. אָפַס, *defecit, desit* — שָׂרֵי et שָׂר, *prin-*
ceps, r. שָׂרָה, *principem egit*.

EX LIBRO דברים

§. XX. Moses Israëlitis supremo bene precatus:
Cap. XXXIII.

1 וְחָאֵת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרַךְ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים
2 אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי מוֹתוֹ: וַיֹּאמֶר יְהוָה מִסִּינֵי בָא
וְזָרַח מִשְׁעִיר לָמוֹ הוֹפִיעַ מִהָר פָּאֲרֹן וְאַתָּה מֵרַבְּבָת
3 קָדֵשׁ מִיְמִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ: אֶף חֲבַב עַמִּים כָּל־

AD DEUTERONOMII CAP. XXXIII.

V. 1. בְּרָכָה, *benedictio*, §. X. V. 25.

V. 2. זָרַח, *exortus est* — in H. *exsplenduit*,
apparuit — אָתָּה, *venit* — רַבְּבָה, n. f. *myrias*, r.
רַב־ב, *magnus*, *multus fuit* — קָדֵשׁ, *sanctitas* —
מִיְמִינוֹ, *a dextra ejus*, §. XIX. — דָּת, n. f. *lex*,
r. יָדָה: §. III. N. 3. §. X. V. 8; אֵשׁ דָּת, *ignis*
legis, subintelligitur, *datus est*, scilicet *lex ignea*,
sive inter fulgura et tonitrua data est.

V. 3. אֶף, *etiam*, *profecto* — חֲבַב, *dilexit* —
קָדוֹשׁ, *sanctus* — הִתְכָּה, *recubuit*, in Pyal, *prostra-*
tus est — נִשָּׂא, *sumsit*, *accepit*, (subint. אִישׁ, *quis-*
que) — דְּבָרוֹת, n. pl. *imperium*, hic, *verba*.

קִדְּשׁוּ בִּירָה וְהִם תָּכֻּ לְרִגְלָהּ יֵשֶׁא מִדְּבָרְתֶּיהָ:
 תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מִוְרָשָׁה קְהֵלָת יַעֲקֹב: וַיְהִי
 בִּישְׁרוֹן מֶלֶךְ בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עַם יַחַד שְׁבֹטֵי יִשְׂרָאֵל:
 יְחִי רָאוּבֵן וְאַל-יָמָת וַיְהִי מִתִּיּוֹ מִסְפָּר: וְזֹאת לִיהוּדָה
 6
 7

V. 4. תּוֹרָה, *doctrina, institutio, lex*, r. יָרָה,
 posuit, jecit, in H. etiam *irrigavit*, hinc, *docuit*,
instituit — מִוְרָשָׁה, n. f. *possessio, haereditas*, a
 יָרַשׁ, §. VIII. N. I. — קְהֵלָה, n. f. *congregatio* a
 קָהַל §. X. V. 16.

V. 5. בִּישְׁרוֹן, in *Jeschurun* h. e. *Israël* —
 בְּהִתְאַסֵּף, inf. in. Hithp. hic, *cum congregarent se*,
 §. X. V. I. — יַחַד, *una, simul*, r. יָחַד, l. c. V. 6.

V. 6. מִתִּיּוֹ, n. pl. *homines* (mortales) a
 מוֹת, *mori* — מִסְפָּר, n. m. *numerus*, hic, *exi-*
guus: sensus est; erit tamen, quod ad homines attinet,
numerus exiguus; vel: erunt tamen homines ejus
pauci.

V. 7. צִוָּה, in H. hic *adducere, deducere* —
 רִיב, *litigare, contendere* — לוֹ, *pro se* — עָזַר, n.
auxilium, r. עָזַר, *adjuvit* — צָר, n. m. *hostis*,
 r. צֹר, *concludere, angere*.

וַיֹּאמֶר שִׁמְעֵה יְהוָה קוֹל יְהוֹדָה וְאַל-עֲמֹ תִּבְיֹאֲנוּ יָדָיו
 8 רַב לוֹ וְעֹזר מִצָּרָיו תִּהְיֶה : וּלְלוֹי אָמַר תְּמִיד וְאוֹרָה
 לְאִישׁ חֲסִידָה אֲשֶׁר נִסִּיתוֹ בְּמִסָּה תְּרִיבָהוּ עַל-מִי
 9 מְרִיבָה : הָאָמַר לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא רָאִיתִיו וְאֶת-אָחִיו
 לֹא הִכִּיד וְאֶת-בָּנוֹ לֹא יָדַע כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתָהּ וּבְרִיתָהּ

V. 8. וּלְלוֹי, *de Levi* — תָּם, n. m. *perfectio*,
 in pl. תְּמִיד, hic ut proprium, *Thummim*, r.
 תָּמָם, *absolutus, perfectus est* — אֹר, n. m. *ignis*,
lumen, in pl. אֹרִים, ut proprium, *Urim*, r: אֹר, *lucere*, P. I. N. 2. (significantur duobus hisce vo-
 cabulis gemmae politissimae et lucidissimae, ratio-
 nali, ut dicitur, vel pectorali insertae, quo indu-
 tus summus Pontifex divina confulebat oracula.)
 — הִסְדִּי, *sanctus*, r. הִסְדִּי, Arabibus *convenit*,
confuit; Syris *probro affecit*: vid. MICHAELIS in
 supplementis — נִסָּה, in P. *tentavit* — מִסָּה,
 מְרִיבָה, hic nomina propria, alias appellative *ten-
 datio, contentio*.

V. 9. נָצַר, in H. *agnovit* — אָמַרָה, n. f. *ver-
 bum*, r. אָמַר, *dixit* — נָצַר, *custodivit, observavit*.

יִנְצְרוּ : יֹורוּ מִשְׁפָּטֶיהָ לְיַעֲקֹב וְתוֹרָתָהּ לְיִשְׂרָאֵל יִשְׁיִמוּ 10
 קְטֹרֶה בְּאַפָּה וּכְלִיל עַל־מִזְבֵּחַהּ : בָּרֶךְ יְהוָה חֵילוֹ 11
 וּפַעַל יָדָיו תִּרְצָה מִחֵץ מִתְנַיִם קָמְיוֹ וּמִשְׁנֵאוֹ מִן־
 יְקוֹמֹן : לְבָנִימֹן אָמַר יָדִיד יְהוָה יִשְׁכֵּן לְבֶטַח עָלָיו 12

V. 10. ירה, in H. *docuit* — מִשְׁפָּט, n. m. *judicium*, *lex*, *praeceptum*, r. שָׁפַט, *judicavit* — קְטֹרֶה, n. f. *suffimentum*, r. קטר in P. et H. *adolevit*, *suffitum fecit* — כָּלִיל, *perfectus*, *totus*, hic *holocaustum*, r. כָּלַל, *perfecit*, *absolvit* — מִזְבֵּחַ, *altare*
 §. VI. N. 2.

V. 11. חֵיל, *robur*, (§. XIV. N. 2.) vid. Inst. hebr. §. 142. N. II. — פַּעַל, n. m. *opus*, r. פָּעַל, *operatus est* vid. l. c. §. 141. N. 2. — רָצָה, *acceptum habuit*, *approbavit*, *acceptavit* — מִחֵץ, *percussit* — מִתְנַיִם, duale n. m. *lumbi*, r. מתן, arab. *firmus fuit* — קָם, n. m. *adversarius*, l. c. §. 144. N. I. r. קוּם, *surgere* — שָׁנֵא, *odit*, hic part. pl. in P. hinc *osores*.

V. 12. יָדִיד, n. m. *dilectus*, r. יָדַד, *jecit*, *conjecit*, etiam improprie, uti amorem — בֶּטַח, n. m. *fiducia*, *securitas*, hic adverbium, *secure* — חָפָה,

- 13 חֲפָה עָלָיו כָּל-הַיּוֹם וּבֵין כְּתָפָיו שָׁכַן : וּלְיוֹסֵף אָמַר
מְבָרֶכֶת יְהוָה אֶרֶצוֹ מִמֶּגֶד שָׁמַיִם מִטָּל וּמִתְהוֹם רִבְצָת
14 תַּחַת : וּמִמֶּגֶד תְּבוּאָת שָׁמֶשׁ וּמִמֶּגֶד גֶּרֶשׁ יְרֵחַיִם :
15 וּמִרְאֵשׁ הַרְרֵי-קָדֶם וּמִמֶּגֶד גְּבָעוֹת עוֹלָם : וּמִמֶּגֶד
16 אֶרֶץ וּמִלְאָה וּרְצוֹן שֹׁכֵנֵי סֵנָה תְּבוּאָתָהּ לְרֹאשׁ יוֹסֵף

texit, protexit, obtexit — כְּתָף, n. f. *humerus, scapula*, r. כתף, arab. *constrinxit*.

V. 13. מְבָרֶכֶת, *benedicta*, part. f. in Py. —
מִמֶּגֶד, n. m. *quidquid pretiosum est*, r. מִגֶּד, *ex-*
celluit — טָל, n. m. *ros*, r. טָלַל, *tectus fuit*.

V. 14. תְּבוּאָה, n. f. *proventus*, r. בּוֹא —
גֶּרֶשׁ, §. VII. — גֶּרֶשׁ, n. m. *protrusum*, r. גֶּרֶשׁ,
§. III. N. 3. — יָרֵחַ, n. m. *mensis*, a יָרֵחַ, *luna*,
vid. vocab.

V. 15. רֹאשׁ, *hic primitiae* — הָרָר, *mons*,
pl. ft. constr. — קָדֶם, *antiquitas, oriens* §. II.
N. 4. — גְּבָעָה, *collis*, §. X. lit. k.

V. 16. מִלְאָ, n. m. *plenitudo, res, qua aliquid*
repletur, r. מִלְאָ, *plenus fuit* — רְצוֹן, n. m. *bene-*
placitum, benevolentia, r. רָצָה, *gratum habuit* —

וְלִקְדָּקְדָּר נִזִּיר אֲחִיו: בְּכוֹר שׁוֹר הָדָר לוֹ וְקָרְנֵי דָאִם דִּז
 קָרְנָיו בָּהֶם עֲמִים יִנְגַּח יַחְדָּו אֶפְסֵי-אָרֶץ וְהֵם
 רַבְבוֹת אֶפְרִים וְהֵם אֶלְפֵי מִנְשָׁה: וְלִזְבוּלֹן אָמַר 18

סִנָּה, *habitans*, part. Ben. cum Jod parag. — בּוֹא, *rubus*, §. XI. — תָּבוֹאתָה, 3. foem. fut. verbi *venire* cum duplici He parag. priore tamen in Thaa mutato; alii hanc formam ex Synonymis בּוֹא et אָתָה compositam volunt: quoad caetera vid. §. X. lit. k.

V. 17. בְּכוֹר, *primogenitus*, (supplenda hic est particula similitudinis) — שׁוֹר, *bos*, §. X. lit. b. — הָדָר, n. m. *honor, decus*, r. הָדָר, *ornavit* — קָרְנֵי, n. c. *cornu*, r. קָרַן, *emisit*, potissimum *radios*, *cornua* — דָּאִם, n. m. *monoceros*, vid. vocab. — יִנְגַּח, *petiit cornibus* — אֶפְסֵי, n. m. *defectus, finis*, r. דָּבַב, *defiit, defecit* — רַבְבוֹתָה, n. f. *myrias*, r. רַב, *magnus, multus fuit* — אֶלְפֵי, n. c. *mille, chalias*, r. אָלַף, arab. *conjunxit*, in H. *in millia se diffudit*.

V. 18. שָׂמַח, *laetatus est* — בְּצֵאתָהּ, inf. k. cum praef. ב and suff. 2. perf. m. verbi יָצָא, *exiit*, hic, *in exitu tuo* — אֹהֶל et אֹהֶל, *tentorium*, §. IV. N. 4.

19 שֶׁמֶח זְבוּלֹן בִּצְאָתָהּ וַיִּשְׁשֶׁכֶּר בְּאַהֲלֶיהָ : עַמִּים

הַר-יִקְרָאוּ שָׁם יִזְבְּחוּ זִבְחֵי-צֶדֶק כִּי שִׁפַּע יַמִּים

20 יִינָקוּ וּשְׁפָנֵי טְמוּנֵי חוּלִי : וּלְגַד אֲמַר בְּרוּךְ מִרְחֹיב

21 גֵּד כְּלָבִיא שָׁלֹן וְטֶרֶף זְרוּעַ אֶף-קֶדְקֵד : וַיֵּרָא רֵאשִׁית

V. 19. הָר, *mons*, §. VI. N. I. et supra V. 15.

— קָרָא, *hic convocavit* — זָבַח, *maclavit*, *specia-*

tum sacrificavit, inde זָבַח, n. m. *maclatio*, *sacrifi-*

cium — שִׁפַּע, n. m. *affluentia*, r. שִׁפַּע, *chald.*

affluxit, *abundavit* — יִנָּק, *suxit* — שְׁפָן et V. 21.

סָפַן, *texit*, *obtexit*, *hic part. pl. Paul. ft. const.*

חֹלִי — טָמַן, *occultavit*, *ibid. hic occulta* —

n. m. *arena*, r. חֹלִי et חִיל, *torqueri etc.*

V. 20. רָחַב, *dilatatus fuit*, in H. *cujus part.*

hic, *dilatavit*, *latitudinem dedit* — לָבִיא, *leo*,

§. X. lit. c. — זָרַע, *dilaniavit*, *discerpsit* —

זֶרַע, §. X. lit. k. — קֶדְקֵד, *vertex*, l. c.

V. 21. חֶלְקָה, *hic primitiae*, §. I. —

n. f. *pars*, *portio*, r. חֶלֶק, *etiam distribuit etc.*

— אָתָּה, *legislator*, §. X. lit. c. — מַחֲקֵק, *venit*

3. fut. k. apoc. fed insuper productis punctis bre-

לֹא כִי-שֵׁם חִלְקָת מַחֲקֵק-סָפּוֹן וַיִּתֵּן רֹאשִׁי עִם צְדָקָה
 יְהוָה עָשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם-יִשְׂרָאֵל : וַלְדֹן אָמַר דָּן 22
 גֹּזֵר אֲרִיָּה יִזְנֵק מִן-הַבָּשָׂן : וַלְנִפְתָּלִי אָמַר נִפְתָּלִי 23
 שָׁבַע רָצוֹן וּמָלֵא בִרְכַת יְהוָה יָם וּדְרוֹם יְרֻשָׁה:
 וַלְאֲשֶׁר אָמַר בָּרוּךְ מִבְּנִים אֲשֶׁר יְהִי רָצוֹן אֶחָיו וְטָבַל 24

vibus in longa, et facta metathesi literarum, ita
 ut sit וַיִּתֵּן pro וַיֵּתֵן — ראש, *caput*, aliis hic prin-
 cipium exercitus — צְדָקָה, n. f. *justitia*, r. צָדֵק,
justus fuit — מִשְׁפָּט, *judicium*, r. שָׁפַט, *judicavit*.

V. 22. vid. §. X. lit. c. יִזְנֵק, in P. *profiliit*.

V. 23. שָׁבַע, n. m. *satiatus*, *satur*, r. שָׁבַע,
satur fuit — יָם, *mare*, hic, *occidens*, §. I. N. 4.
 — דְּרוֹם, n. m. *meridies*, r. דָּרַר, arab. *libere*
fluxit, item *splenduit* — יְרֻשָׁה, *possedit*, imp. Kal
 cum ה parag.

V. 24. רָצוֹן, *gratus*, *acceptus*, part. Paul verbi
 רָצָה V. 16. vid. §. 93. reg. I. — טָבַל, *intinxit* —
 שָׁמֶן, n. m. *oleum*, r. שָׁמֵן, *crassus fuit*.

25 בַּשָּׁמֶן רָגְלוֹ : בְּרֹזֶל וְנִחֲשֶׁת מִנְעֵלָהּ וְכִימִיָּה דְּבִאָה :

26 אֵין כֶּאֱלֵי יִשְׁרָאֵן רִכָּב שָׁמַיִם בְּעֶזְרָהּ וּבִגְאוּתוֹ שְׁחָקִים :

27 מִעֲנָה אֱלֹהֵי קֶדֶם וּמִתַּחַת זְרָעֹת עוֹלָם וַיִּגְרֶשׁ מִפָּנֶיהָ

28 אוֹיֵב וַיֹּאמֶר הַשֹּׁמֵר : וַיִּשְׁכֵּן יִשְׂרָאֵל בְּטַח בְּדָרְ עֵין

V. 25. בְּרֹזֶל, *ferrum* — נִחֲשֶׁת, *aes*, §. IV.

N. 5. — מִנְעֵל, n. m. *calceamentum*, r. נָעַל, *etiam calceavit* — דְּבִאָה, n. m. *quies*, aliis *fama*, דְּבִאָה, arab. *quievit*, chald. *fluere fecit*.

V. 26. עֶזֶר, *auxilium* — גִּאּוּתָהּ, n. f. *elatio*

magnificentia, r. גִּאּוּתָהּ, *extulit se* — שְׁחָק, n. m. *pulvis tenuis*, hic *nubes*, r. שְׁחָק, *contudit*.

V. 27. מִעוֹן, m. *מעוֹנָה*, f. *habitaculum*, r. עוֹן,

habitare — זְרָעֹת עוֹלָם, *brachia aeternitatis* five

aeterna — אוֹיֵב, hic *hostis*, *inimicus*, r. אוֹיֵב, part.

Ben. §. III. N. 2. — שֹׁמֵר, in H. *perdidit*.

V. 28. בְּדָר, *solitudo*, hic adv. *solitarie* — דָּגָן,

n. m. *frumentum*, r. דָּגָהּ, *auctus fuit* — הַיְרוֹשׁ,

n. m. *mustum*, r. יְרֹשׁ, in H. *occupavit*, *etiam ex-*

pulit — עָרַף, *refecuit*, hic, *stillavit*.

יַעֲקֹב אֶל-אֶרֶץ דָּגָן וְתִירוֹשׁ אֶף-שָׁמִיז יַעֲרֹפוּ-טָל:
 אֲשֶׁרִיהּ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹהָ עִם נוֹשָׁע בִּיהוָה מִגֵּן 29
 עֲזָרָה וְאֲשֶׁר-חָרַב גִּאוֹתָהּ וַיִּכְחָשׁוּ אֵיבֶיהָ לָּהּ וְאֶתָּה
 עַל-בְּמוֹתֵימוֹ תִּדְרֹךְ:

EX LIBRO JOSUE.

§. XXI. *Transitus Jordanis, ex Cap. III.*

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-יְהוֹשֻׁעַ הַיּוֹם הַזֶּה אֶחָל גִּדְלָהּ 7
 בְּעֵינַי כָּל-יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִדְעוּ כִּי בְּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִם-
 מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ: וְאֶתָּה תַצִּיחַ אֶת-הַכֹּהֲנִים 8

V. 29. אֲשֶׁרִי, pl. constr. dubiae etymologiae, beatitudines, hic, beatus — כְּמוֹהָ, sicut tu, vid. §. 149. voc. כָּמוֹ — נוֹשָׁע, salvatus, part. N. a יִשָּׁע — בְּחָשׁ, n. m. clypeus, r. גָּנָן, §. I. N. 4. — מִגֵּן, mentitus est, in N. deceptus est — בְּמָה, excelsum, r. בּוֹם uti במה, altum, elatum esse — דָּרָךְ, calca- vit, incessit.

AD CAPUT III. LIB. JOSUE.

V. 7. חָלַל, in H. incepit — גִּדְלָהּ, in P., cujus inf. hic, magnum fecit — אֲשֶׁר יִדְעוּ, ut sciant, fut. cum Nun parag.

- 8 וַיָּשִׂי אֲרֹן-הַבְּרִית לֵאמֹר כְּכֹאכֶם עַד-קִצְרוֹ מִי
 9 הִירְהוּ בִירְהוֹ תַעֲמִדוּ: וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 10 נִשְׂאוּ הֵנָּה וְשִׁמְעוּ אֶת-דְּבָרֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וַיֹּאמֶר
 יְהוֹשֻׁעַ בְּזֹאת תִּדְרְעוּן כִּי אֵל חַי בְּקִרְבְּכֶם וְהוֹרֵשׁ
 יוֹרֵשׁ מִפְּנֵיכֶם אֶת-הַכְּנַעֲנִי וְאֶת-הַחִתִּי וְאֶת-הַחִיטִּי
 11 וְאֶת-הַפְּרִזִּי וְאֶת-הַגִּרְגָּשִׁי וְהָאֹמִרִי וְהַיְבוֹסִי: הֵנָּה
 אֲרֹן הַבְּרִית אֲדֹנָן כָּל-הָאָרֶץ עֹבֵר לִפְנֵיכֶם בִּירְהוֹ:
 12 וְעָתָּה קָחוּ לָכֶם שְׁנֵי עָשָׂר אִישׁ מִשִּׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל

V. 8. כִּיֶּהֱנָה, n. m. *Sacerdos*, r. כִּיֶּהֱנָה, formae P.
ministravit — אֲרֹן, n. comm. *arca*, r. אֲרָה,
collegit.

V. 9. הֵנָּה, *huc* — נִשְׂאוּ, *accessit*.

V. 10. חַי, *vivus*, r. חִיָּה, *vixit* — יוֹרֵשׁ, *hic*
in H. expulit.

V. 11. אֲדֹנָן, u. m. *dominus*, r. אֲדֹן, fortasse
ut arab. אֲדָא, *viribus polluit* — עֹבֵר, *transit*.

V. 12. שִׁבְטֵי, *hic*, *tribus*, §. X. lit. c.

אִישׁ - אֶחָד אִישׁ - אֶחָד לִשְׁבֹּט : וְהָיָה כְּנוּחַ כְּפֹת 13
 רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים נִשְׂאִי אֲרוֹן יְהוָה אֲדֹנָי כָּל-הָאָרֶץ
 בְּמֵי הַיַּרְדֵּן מִי הַיַּרְדֵּן יִכְרְתֹון הַמַּיִם הַיַּרְדִּים מִלְּמַעְלָה
 וַיַּעֲמְדוּ נָד אֶחָד : וַיְהִי בְּנִסְעַ הָעָם מֵאֶהְלֵיהֶם לַעֲבֹר 14
 אֶת-הַיַּרְדֵּן וְהַכֹּהֲנִים נִשְׂאִי הָאֲרוֹן הַבְּרִית לִפְנֵי הָעָם :
 וּכְבֹּא נִשְׂאִי הָאֲרוֹן עַד-הַיַּרְדֵּן וְרַגְלֵי הַכֹּהֲנִים נִשְׂאִי 15
 הָאֲרוֹן נִטְבְּלוּ בַקָּצֶה הַמַּיִם וְהַיַּרְדֵּן מָלֵא עַל-כָּל-
 גְּדֻתָיו כָּל יְמֵי קָצִיר : וַיַּעֲמְדוּ הַמַּיִם הַיַּרְדִּים 16

V. 13. נֹוה, *quiescere* — כָּוֶת, *exscidit* —
 מִלְּמַעְלָה, *desuper*, scilicet affluentes aquae §. VI.
 N. I. — נוֹד, n. m. *cumulus*, r. נוֹד, §. IV. N. 3.

V. 15. טָבַל, *tinxit* — מָלֵא, *plenus fuit*, hic de
 eo, quod fieri solet — גָּרָה, n. f. *ripa*, r. גָּרָה,
 arab. *avulsi* — קָצִיר, *messis*, §. VI. N. 2.

V. 16. רָחַק, K. et H. *elongavit se*, longe *dis-*
cessit — צָר, *latus*, n. m. r. צָר, arab. *obstitit* —
 מָלַח, — עָרַב, §. I. N. 2. — עָרְבָה, n. f. *planities*, r.
sal, §. VII. — תָּמַם, *consumtus fuit*, *defecit*, item
consummarit, *finivit*, uti V. 17.

מִלְמַעְלָה קָמוּ נֹד־אֶחָד הַרְחֵק מֵאֵד בְּאֶרֶץ הָעִיר
 אֲשֶׁר מִצַּד צִרְתָּן וְהִירְדִים עַל יַם הָעֲרֵבָה יַם־הַמֶּלַח
 17 תָּמוּ נִכְרָתוֹ וְהָעָם עָבְרוּ נֹגֵד יְרִיחוֹ: וַיַּעֲמְדוּ הַכֹּהֲנִים
 נִשְׂאֵי הָאָרוֹן בְּרִית־יְהוָה בַּחֲרָבָה בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן הַכֵּן
 וְכָל־יִשְׂרָאֵל עֹבְרִים בַּחֲרָבָה עַד אֲשֶׁר־תָּמוּ כָל־
 הַגֹּיִם לַעֲבוֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן:

14 בַּיּוֹם הַהוּא גָּדַל יְהוָה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ *Ex Cap. IV.*

בְּעֵינָי כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיֵּרְאוּ אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר יֵרְאוּ אֶת־מֹשֶׁה
 15 כָּל־יְמֵי חַיָּיו: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר:
 צִוֵּה אֶת־הַכֹּהֲנִים נִשְׂאֵי אָרוֹן הָעֵדוּת וַיַּעֲלוּ מִן־
 16 הַיַּרְדֵּן: וַיָּצִו יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר עֲלוּ מִן־

V. 17. חֲרָבָה, *siccitas, siccum*, §. VI. N. 1. —
 כֹּן, *aptare, hic viam*, inf. H.

AD CAPUT IV.

V. 14. יֵרָא, *timuit*.

V. 16. עֵדוּת, n. f. *testimonium*, r. עִיד, *testari*.

חִירָדָן : וַיְהִי בַעֲלוֹרַת הַכְּהֲנִים נְשֵׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית-
 יְהוָה מִתּוֹךְ חִירָדָן נִתְקוּ כַּפּוֹת רַגְלֵי הַכְּהֲנִים אֶל
 הַחֲרֵבָה וַיֵּשְׁבוּ מִי-חִירָדָן לְמִקּוֹמָם וַיֵּלְכוּ כְּתָמוּל-
 שְׁלֵשִׁים עַל-כָּל-גְּדוֹתָיו :

§. XXII. *Expugnatio urbis Jericho ex Cap. VI.*

וַיְרִיחוּ סִנְרַת וּמִסְגָּרַת מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין
 יוֹצֵא וְאֵין בָּא : וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-יְהוֹשֻׁעַ רֵאֵה נִתְּתִי
 בְּיָדְךָ אֶת-יְרִיחוֹ וְאֶת-מַלְכָּהּ גִּבּוֹרֵי הַחֵיל : וְסִכַּתְּם

V. 18. נָתַק, *avulsit* — כָּף, n. f. *curvatura*
quaevis vel cavum, hinc *vola*, et, uti hic, *planta*
pedis r. כָּפָה, *curvavit, incurvavit* — כְּתָמוּל-שְׁלֵשִׁים,
sicut heri et nudius tertius.

AD CAPUT VI.

V. 2. גִּבּוֹרֵי הַחֵיל, *fortes robore*, vid. §. 182.
 et §. 115. N. III.

V. 3. מַלְחָמָה, n. f. *bellum*, r. לָחַם, *consum-*
sit, hinc *edit*, in N. *pugnavit, bellavit*, §. III.
 N. 2. — נִקְּףָה, in H. *circumdedit, circuiivit* —
 שֵׁשׁ, m. שֵׁשׁ, f. *sex*, §. I. N. 8.

אֶת־הָעִיר כָּל־אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה הִקִּיף אֶת־הָעִיר
 4 פַּעַם אַחַת כֹּה תַעֲשֶׂה שֵׁשֶׁת יָמִים : וְשִׁבְעָה לַחֲנִינִים
 יֵשְׁאוּ שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת הַיּוֹבְלִים לִפְנֵי הָאָרוֹן וּבְיוֹם
 הַשְּׁבִיעִי תִסָּכּוּ אֶת־הָעִיר שִׁבַּע פַּעֲמִים וְהַכְּהֲנִים
 5 יִתְקְעוּ בַשּׁוֹפְרוֹת : וְהָיָה בְּמִשְׁךָ בִּקְרֹן הַיּוֹבֵל

V. 4. שִׁבַּע, f. שִׁבְעָה, m. *septem* §. IX. N. I. et §. II. N. I. — שׁוֹפֵר, n. m. *buccina*, r. שִׁפֵּר, *pulcher fuit* — יוֹבֵל, n. comm. *sonus continuo profluens* sive longe protractus, quali sono annus jubilaeus promulgabatur, hinc et tubae jubilantium a nonnullis hic intelliguntur; vel etiam יוֹבֵל, *tuba* ex metallo trahendo producta, quae Cl. MICHAELIS conjectura est in Supplem. r. יֵבֵל chald. et arab. *magno impetu fluxit* — תִּתְקַע, etiam *clanxit*.

V. 5. מִשְׁךָ, *traxit, protraxit* — בְּשִׁמְעֵכֶם, *keri* בְּשִׁמְעֵכֶם, *cum audieritis* — קֶרֶן, *cornu, buccina* — רִיעַ, *vociferari*, 3. pl. fut. H. (confer. §. 171. N. 3.) inde תִּרְוָעָה, n. f. *vociferatio* — חוֹמָה, n. f. *murus*, r. חוֹם, ex arabico *circuire, circumdare*.

בְּשִׁמְעֶכֶם אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר יִרְעוּ כָּל־הָעָם תְּרוּעָה
 גְּדוּלָה וְנִפְלָא חֹמַת הָעִיר תִּחְתֶּיָּה וְעָלוּ הָעָם אִישׁ
 בְּגֵדוֹ׃ וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן אֶל־הַכֹּהֲנִים וַיֹּאמֶר 6
 אֱלֹהִים שְׂאוּ אֶה־אֲרוֹן הַבְּרִית וּשְׁבַעְתִּי כֹהֲנִים יִשְׂאוּ
 שְׁבַעַת שְׁוֹפְרוֹת יוֹבְלִים לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה׃ וַיֹּאמְרוּ 7
 אֶל־הָעָם עֲבְרוּ וְסִבּוּ אֶת־הָעִיר וְהַחֲלוּץ יַעֲכֹר לִפְנֵי
 אֲרוֹן יְהוָה׃ וַיְהִי כַּאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם וּשְׁבַעְתִּי 8
 הַכֹּהֲנִים נְשִׂאִים שְׁבַעַת שְׁוֹפְרוֹת הַיּוֹבְלִים לִפְנֵי
 יְהוָה עֲבְרוּ וְתִקְעוּ בַשּׁוֹפְרוֹת וְאֲרוֹן בְּרִית יְהוָה הֵלֵךְ
 אַחֲרֵיהֶם׃ וְהַחֲלוּץ הֵלֵךְ לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים תִּקְעוּ 9
 הַשּׁוֹפְרוֹת וְהַמֵּאֲפָה הֵלֵךְ אַחֲרֵי הָאֲרוֹן הַלּוֹךְ וְתִקְעוּ

חֲלוּץ — וַיֹּאמֶר *keri*, et *dixit* — V. 7. וַיֹּאמְרוּ, *part. Paul, expeditus*, h. e. *armatus*, r. הֵלֵךְ, *expedivit*.

V. 9. וַיִּקְרָא, *etiam in P.*, *cujus part. hic est*, *congregavit*, *hic*, *finivit*, *clausit agmen*.

10 בַּשּׁוֹפְרוֹת : וְאֵת-הָעַם צִוָּה יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר לֹא תִרְיֶעוּ
 וְלֹא-תִשְׁמִיעוּ אֶת-קוֹלְכֶם וְלֹא-יֵצֵא מִפִּיכֶם דָּבָר
 11 עַד יוֹם אֲמַרִי אֵלֵיכֶם הִרְיֶעוּ וְהִרְעִיתֶם : וַיִּסַּב
 אֲרוֹן-יְהוָה אֶת-הָעֵיר הַקָּדָשׁ פַּעַם אַחַת וַיָּבֹאוּ הַמַּחֲנֶה
 12 וַיֵּלִינוּ בַּמַּחֲנֶה : וַיִּשְׁכְּם יְהוֹשֻׁעַ בַּבֶּקֶר וַיִּשְׁאוּ הַכֹּהֲנִים
 13 אֶת-אֲרוֹן יְהוָה : וַשְּׁבַעַה הַכֹּהֲנִים נִשְׂאִים שְׁבַעַה
 שׁוֹפְרוֹת הַיִּבֻלִּים לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה הַלְכִים הָלוֹךְ
 וְתִקְעוּ בַּשּׁוֹפְרוֹת וְהַחֲלוֹץ הַלֵּךְ לִפְנֵיהֶם וְהַמֵּאֲפָה
 הַלֵּךְ אַחֲרֵי אֲרוֹן יְהוָה הוֹלֵךְ וְתִקֹּעַ בַּשּׁוֹפְרוֹת :

V. 10. אֵלֵיכֶם אֲמַרִי, *usque ad diem, quo dixero ad vos.*

V. 11. טָבַב, in H., *cujus fut. more chaldaico hic ponitur, circuire fecit* — מַחֲנֶה, n. comm. *castra*, r. חָנָה, hebr. *castra metatus est* — לוֹן, *pernoctare.*

V. 12. שָׁכְם, hebr. *mane surrexit.*

V. 13. יֵלֵךְ pro הַלֵּךְ, *ivit, incessit.* (V. 15. pro כְּעָלוֹת keri *rursus habet בעָלוֹת, cum adscenderet* five *surgeret aurora.*)

וַיָּסֹבּוּ אֶת־הָעִיר בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי פַעַם אַחַת וַיָּשֻׁבוּ 14
 הַמַּחֲנֶה כֹּה עָשׂוּ שְׁשֶׁת יָמִים : וַיְהִי בַיּוֹם 15
 הַשְּׁבִיעִי וַיִּשְׁכְּמוּ בַּעֲלוֹת הַשָּׁחַר וַיָּסֹבּוּ אֶת־הָעִיר
 כַּמִּשְׁפָּט הַזֶּה שֶׁבַע פַּעֲמִים רַק בַּיּוֹם הַהוּא סָבְבוּ
 אֶת־הָעִיר שֶׁבַע פַּעֲמִים : וַיְהִי בַּפֶּעַם הַשְּׁבִיעִית 16
 הִתְקַעוּ הַכֹּהֲנִים בַּשּׁוֹפְרוֹת וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם
 הֲלִיעוּ כִּי־נָתַן יְהוָה לָכֶם אֶת־הָעִיר : וַהֲיִתָּה הָעִיר 17
 חֶרֶם הִיא וְכָל־אֲשֶׁר־בָּהּ לִיהוָה רַק דָּחַב חַזוּנָהּ
 תַּחֲיִיהָ הִיא וְכָל־אֲשֶׁר אַתָּה בֹּכֵיר כִּי הַחֲבָאֲתָהּ
 אֶת־הַמַּלְאָכִים אֲשֶׁר שְׁלַחְנוּ : וְרַק־אַתָּם שְׁמְרוּ 18

V. 17. חֶרֶם, n. m. *anathema*, *devotio*, h. e.
res religionis causa internecioni devota: r. חֶרֶם
in H. extirpavit, internecione delevit, anathemati
dedit, item active V. 18. devovit, sacravit —
 חַזוּנָה, *meretrix, scortum*, r. חַזוּנָה *etiam scortatus est,*
vel cauponaria, hospita ex ar. חַזוּנָה, pascere, alere —
 חֲבָא *in H. occultavit — מַלְאָךְ, nuncius, legatus,*
 §. VII.

V. 18. שָׁמַר, *hic sibi cavet — עָכַר, turbavit.*
perturbavit.

מִן־הַחֶרֶם פֶּן־תַּחְרִימוּ וְלִקְחֶתֶם מִן־הַחֶרֶם
 וְשִׁמַּתֶּם אֶת־מִחְנֶה יִשְׂרָאֵל לְחֶרֶם וְעִבְדֶתֶם אוֹתוֹ:
 19 וְכָל־כֶּסֶף וְזָהָב וְכָל־נְחֹשֶׁת וּבָרָזִל קֹדֶשׁ הוּא
 20 לַיהוָה אוֹצָר יְהוָה יִבְנֶה: וַיִּרַע הָעָם וַיִּתְקַעוּ
 בַּשּׁוֹפְרוֹת וַיְהִי כְשִׁמְעַם הָעָם אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר
 וַיִּרְעוּ הָעָם תְּרוּעָה גְדוֹלָה וַתִּפֹּל הַחֹמָה תַּחְתִּיהָ
 וַיַּעַל הָעָם הָעִירָה אִישׁ נֶגְדוֹ וַיִּלְכְּדוּ אֶת־הָעִיר:
 21 וַיַּחְרִימוּ אֶת־כָּל־אֲשֶׁר בָּעִיר מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה
 מִנֶּעֶר וְעַד־זָקֵן וְעַד שׂוֹר וְשִׁנָּה וְחֲמֹר לְפִי־חֶרֶב:
 26 וַיִּשְׁבַּע יְהוֹשֻׁעַ בַּעֲת הַהִיא לֵאמֹר אֲרוֹר הָאִישׁ לִפְנֵי

V. 19. קֹדֶשׁ, n. m. *sanctitas, res consecrata*, r.
 קֹדֶשׁ, *ab usu communi separatus, consecratus, sanctus*
fuit -- אוֹצָר, *thesaurus*, r. אֹצָר, *recondidit, the-*
saurum collegit.

V. 20. לָכֶר, *cepit, occupavit*.

V. 21. לְפִי־חֶרֶב, *ore gladii h. e. gladio*, vid.
 §. 181. n. 3.

V. 26. שָׁבַע in H. *adjuravit* -- בְּכוֹר, *primò-*

יְהוָה אֲשֶׁר יָקוּם וּבִנָּה אֶת־הָעִיר הַזֹּאת אֶת־יְרִיחוֹ
בְּבִכְרוֹ יִסְדְּנָהּ וּבַצֵּעִירוֹ יִצִּיב דְּלָתֶיהָ:

§. XXIII. Sol ad Josuae imperium inhibens
cursum, ex Cap. X.

וַיְהִי בְּנוֹסָם מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם בְּמוֹרֵד בֵּית־II
הוֹרֵן וַיְהִי הַשְּׁלִיךְ עֲלֵיהֶם אֲבָנִים גְּדֹלוֹת מִן־
הַשָּׁמַיִם עַד־עֲזָקָה וַיָּמָתוּ רַבִּים אֲשֶׁר־מָתוּ בְּאֲבָנֵי
הַבֶּרֶד מֵאֲשֶׁר הִרְגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּחֶרֶב: אִזּוֹ יִדְבַּר 12

genitus — יִסַּד, *fundavit* — צָעִיר, *parvus*, *natus*
minor — דָּלָת, n. comm. *valva*, *janua*, r. דָּלָה,
evexit, *extulit*.

AD CAPUT X.

V. II. נֹס, *fugere* — מוֹרֵד, n. m. *locus decli-*
vis, *descensus*, a יָרַד, *descendit* — אֲבָנִים, pl.
nominis אֶבֶן, *lapis*, §. XII. N. 2. — בֶּרֶד, n. m.
grando, r. ברד. §. IX. N. 3.

V. 12. דָּמָם, *siluit*, *quievit*, *hinc stetit*, *cujus*
fut. V. seq. more chaldaico ponitur — יָרַח, n. m.
luna — עֲמָק, n. m. *vallis*, r. עֲמָק, *profundus fuit*.

יְהוֹשֻׁעַ לַיהוָה בַּיּוֹם תָּתַת יְהוָה אֶת־הָאֲמֹרִי לִפְנֵי בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ לְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל שָׁמַשׁ בְּגִבְעוֹן הַיּוֹם
 13 וַיִּרְחַ בְּעַמֶּק אֵילֹון: וַיִּדָּם הַשָּׁמַשׁ וַיִּרְחַ עֲמֹד עַד־
 יָקָם גּוֹי אֲיִכּוֹ הֲלֹא־הִיא כְּתוּבָה עַל־סֵפֶר הַיָּשָׁר
 וַיַּעֲמֹד הַשָּׁמַשׁ בַּחֲצֵי הַשָּׁמַיִם וְלֹא־אָץ לָבוֹא בַּיּוֹם
 14 תָּמִים: וְלֹא הָיָה בַּיּוֹם הַהוּא לִפְנֵי וְאַחֲרָיו לְשִׁמּוֹעַ
 15 יְהוָה בְּקוֹל אִישׁ כִּי יְהוָה נִלָּחַם לְיִשְׂרָאֵל: וַיָּשָׁב
 יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ אֶל־הַמַּחֲנֶה הַגָּלִילִי:

V. 13. נִקָּם, *altus est* — גּוֹי, *gens, populus*,
 §. VIII. N. 1. — כָּתַב, *scripsit* — סֵפֶר, *liber* §. V.
 N. 1. — יָשָׁר, n. m. *rectus, justus*, r. יִשְׁרָר, *rectus*,
aequus fuit — חֲצִי, n. m. *medium*, r. חֲצָה, §. III.
 N. 1. — אָץ, *festinare* — בּוֹא, *hic occidere*.

V. 14. לִפְנֵי וְאַחֲרָיו, *ante ipsum et post ipsum*
 (diem) — לָחַם, in N. *pugnavit*, §. 74. N.
 III. n. 1.

V. 15. שׁוּב, *reverti* — עִם, *cum*.

EX LIBRO ב ל כ י ם

§. XXIV. Eliae translatio, ex Cap. II.

וַיָּגֶשׁוּ בְנֵי-הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בִּירִיחוֹ אֶל-אֱלִישָׁע 5
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִירָעָתָ כִּי הַיּוֹם יִהְיֶה לְקַח אֶת-
אֲדֹנֶיךָ מֵעַל רֹאשֶׁךָ וַיֹּאמֶר גַּם-אֲנִי יִדְעָתִי הַחֲשׂוֹ:
וַיֹּאמֶר לוֹ אֵלֵיהֶם שֵׁב-נָא כֹּה כִּי יִהְיֶה שְׁלַחְנִי 6
הִירָגָה וַיֹּאמֶר הִי-יִהְיֶה זֶה-נַּפְשֶׁךָ אִם-אֶעֱזֹבָךְ
וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם: וַחֲמִשִּׁים אִישׁ מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים הָלְכוּ 7
וַיַּעֲמֵדוּ מִנְּגַד מֵרְחוֹק וּשְׁנֵיהֶם עָמְדוּ עַל-הִירְדֵּן:

Ad Cap. II. Libri Regum nobis quarti.

V. 5. נָגַשׁ, *accessit* — נָבִיא, *Propheta*, §. VIII.N. 2. — חָשָׂה, *siluit*, imper. pl. Hiphil.V. 6. יָשַׁב, *sedit, mansit*, imp. K. — פֹּה, *hic*— הִי st. constr. a חַיִּים, *vita*, hic jurandi formula: *Per vivum Jehovah et per vitam animae meae*— עָזַב, *deserui*, §. II. N. 5.V. 7. חֲמִשִּׁים, *quinquaginta* — מִנְּגַד, *e re-**glone* — רָחוֹק, *longinquus*, r. רָחֵק, *longè, procul* fuit.

8 וַיִּקַּח אֱלֹהֵינוּ אֶת-אֲדָרְתוֹ וַיִּגְלֹם וַיִּכָּה אֶת-הַפְּמִים

9 וַיַּחֲצוּ הֵנָּה וְהֵנָּה וַיַּעֲבְרוּ שְׁנֵיהֶם בַּחֲרֹבָה: וַיְהִי

כַּעֲבָרָם וְאֱלֹהֵינוּ אָמַר אֶל-אֱלִישָׁע שְׂאֵל מָה אֶעֱשֶׂה-

לָךְ בְּטָרָם אֶלְקָח מֵעַמֶּךָ וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע וַיְהִי-נָא-

10 פִּי-שְׁנַיִם בְּרוּחֶךָ אֵלַי: וַיֹּאמֶר הִקְשִׁיף לְשֹׁאוֹר-

אִם-תִּרְאֶה אֹתִי לִקַּח מֵאִתְּךָ יְהִי-לָךְ כֵּן וְאִם-אֵין

11 לֹא יִהְיֶה: וַיְהִי הַמָּחָה הַלְכִים הַלּוֹךְ וַדְּבָר וְהֵנָּה

רֶכֶב-אִשׁ וְסוּסֵי אִשׁ וַיִּפְרְדּוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם וַיַּעַל אֱלֹהֵינוּ

V. 8. אֲדָרְת, n. f. *toga, pallium*, r. אָדָר in
N. *magnificus fuit* — גִּלֵּם, *convolvit* — חָצָה,
divisit, §. XXXIII.

V. 9. שְׂאֵל, *postulavit* — בְּטָרָם, *antequam* —
פִּי et פִּי פֶה, *hic pars*.

V. 10. קָשָׁה, *durus, difficilis fuit*, in H. *diffi-*
cile fecit, *hic sensus est: rem arduam et difficilem*
petiisti.

V. 11. רֶכֶב, *carrus*, §. XIV. — סוּס, *equus* —
פָּרַד, *etiam in H. disjunct* — סִעָרָה, n. f. *turbo*,
r. סָעַר, *vehementer commovit*.

בסערה השמים: ואלישע ראה והוא מצעק אביו¹²
 אבי רכב ישראל ופרשיו ולא ראהו עוד ויחזק
 בבגדיו ויקרעם לשנים קרעים: וירם את אדרת¹³
 אליהו אשר נפלה מעליו וישב ויעמד על שפרת
 הירקן: ויקח את אדרת אליהו אשר נפלה מעליו¹⁴
 ויכה את המים ויאמר איה יחזה אלהי אליהו
 אף הוא ויכה את המים ויחצו הנה והנה
 ויעבר אlishע:

§. XXV. Sol retrogradus, ex Cap. XX.

בימים ההם חלה הזקיהו למות ויבא אליו¹

V. r2. פרש, n. m. *eques*, r. פרש, *separavit*,
 in H. *pupugit*, arab. *pavit equum* — חזק, *appre-*
hendit — בגד, n. comm. *vestis*, r. בגד, *texit* —
 קרע, *dirupit*, inde קרעים, n. pl. *frusta*.

V. 13. רים, in H. *tollere*.

Ad Cap. XX. ejusdem Libri.

V. 1. חלה, *aegrotavit* — צוה, *praecepit*, hic
 de suprema voluntate intelligitur — חיה, hic
convaleuit.

יִשְׁעִיחוּ בֶן אֲמוֹן הַנְּבִיאָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה אָמַר
 2 יְהוָה צוּ לְבֵיתָךְ כִּי מֵרַת אֶתָּה וְלֹא תִהְיֶה: וַיִּסַּב
 3 אֶת-פָּנָיו אֶל-הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל-יְהוָה לֵאמֹר: אֲנִי
 יְהוָה זָכַר-נָא אֶת אֲשֶׁר הִתְחַלֵּכְתִּי לְפָנֶיךָ בְּאִמְרַת
 וּבְלִבְבִּי שָׁלֹם וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי וַיִּבֶךְ הַזִּקְיָהוּ
 4 בְּכִי גָדוֹל: וַיְהִי יִשְׁעִיחוּ לֹא יֵצֵא הָעִיר הַתִּיכְנָה

V. 2. סָבַב, in H. cujus fut. hic est more chald.,
vertit, convertit — קִיר, n. comm. *paries*, r. קוּר,
fodere — פִּלֵּל in Hithp. *precatus est*, §. VIII. N. 2.

V. 3. אָנֹכָה et אֲנִי, idem quod נָא, *quaeso*,
obsecro, §. 108. N. III. — אֱמֶת, n. f. *veritas*, hic
 adverb. *sincere, fideliter*, r. אֱמֶן, *verus, fidus fuit*.
 — שָׁלֹם, *integer*, r. שָׁלֵם, *integer, perfectus*
fuit — בָּכָה, *flevit*, 3. fut. K. cum apoc. (conf.
 §. 100. N. II. et IV.) inde בָּכִי, n. m. *fletus*.

V. 4. הָעִיר ab עִיר, *urbs*, pro quo *keri* habet
 חָצֵר, n. comm. *atrium*, r. חָצַר, arab. *securit* —
 הַתִּיכָן, m. *medius*, r. תוֹךְ, §. I. N. 3.

וְדַבֵּר - יְהוָה הָיָה אֵלָיו לֵאמֹר : שׁוּב וְאִמְרָתִי אֶל-5
 חֲזָקִיהֶנּוּ נָגִיד עָמִי כֹה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי דָוִד אֲבִיךָ
 שָׁמַעְתִּי אֶת-תְּפִלָּתְךָ רֵאִיתִי אֶת-דִּמְעָתְךָ הִנְנִי רֹפֵא
 לְךָ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי תַעֲלֶה בֵּית יְהוָה : וְהִסַּפְתִּי עַל-6
 יָמֶיךָ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּמִכָּה מֶלֶךְ-אֲשׁוּר אֶצִּילְךָ
 וְאֶת הָעִיר הַזֹּאת וְגִנוֹתַי עַל-הָעִיר הַזֹּאת לְמַעַנִּי
 וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי : וַיֹּאמֶר יִשְׁעִיהוּ קָחוּ דְבָלָת תֵּאֱנִי־7

V. 5. נָגִיד, n. m. *princeps, dux*, r. נגד, arab. *clarus fuit* — תְּפִלָּה, n. f. *hic precatio, oratio*, r. *clarus fuit* — דִּמְעָה, n. f. *lacrima*, r. דָּמַע, *lacr-
matus est* — רֹפֵא, *sanavit*, part. Ben.

V. 6. הִסַּפְתִּי, i. perf. praet. H. a יָסַף, *addi-
dit* — כָּה, *hic, manus* — נָצַל, H. *eripuit* — גָּנָן, *protexit*.

V. 7. דְּבָלָה, in reg. דְּבָלָת, n. f. *palatha* five *massa ficuum aridarum*, r. דָּבַל ex arab. *in unum coëgit* — שְׁחִין, n. m. *ulcus*. (Quae dicuntur V. 8. tempore plusquam-perfecto accipienda sunt.

- 8 וַיִּקְחוּ וַיֵּשִׁימוּ עַל-הַשָּׁחִין וַיָּחִי: וַיֹּאמֶר חֲזַקְיָהוּ אֶל-
 יִשְׁעִיָּהוּ מַה אֹרֶת כִּי-יִרְפָּא יְהוָה לִי וְעָלִיתִי בַּיּוֹם
 9 הַשְּׁלִישִׁי בֵּית יְהוָה: וַיֹּאמֶר יִשְׁעִיָּהוּ זֶה-לָּךְ הָאוֹר
 מֵאֵת יְהוָה כִּי יַעֲשֶׂה יְהוָה אֶת-הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר
 הֵלֶךְ הֵצֵל עֲשׂוֹר מַעְלוֹת אִם-יָשׁוּב עֲשׂוֹר מַעְלוֹת:
 10 וַיֹּאמֶר יְחֲזַקְיָהוּ נֶקֶל לֵצֵל לְנִטּוֹת עֲשׂוֹר מַעְלוֹת לֹא כִי
 11 יָשׁוּב הֵצֵל אַחֲרָנִית עֲשׂוֹר מַעְלוֹת: וַיִּקְרָא יִשְׁעִיָּהוּ
 הַנָּבִיא אֶל-יְהוָה וַיֵּשֶׁב אֶת-הֵצֵל בַּמַּעְלוֹת אֲשֶׁר
 יִרְדֶּה בַּמַּעְלוֹת אַחֲזָה אַחֲרָנִית עֲשׂוֹר מַעְלוֹת:

V. 9. הֵלֶךְ, hic, subintellecta particula inter-
 rogativa: *An procedere debet* — צֵל, n. m. *umbra*,
 r. צָלָל, *obumbratus est* — מַעְלָה, n. f. *gradus*, r.
 עָלָה — עָם, hic, an.

V. 10. קָלִל, *facilis fuit*, praet. N. (anomalit-
 ce zere ponitur.) — נִטָּה, hic, *ulterius progressus*
 est — כִּי, hic, *sed* — אַחֲרָנִית, *retrosum*.

EX LIBRO II. CHRONICORUM CAP. XXXII.

בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה יְחִזְקִיָּהוּ עַד-לָמוֹת וַתִּפְּלֹל²⁴
 אֶל-יְהוָה וַיֹּאמֶר לוֹ וּמוֹפֶת נָתַן לוֹ : וְלֹא-כִגְמוֹלָ²⁵
 עָלָיו הִשָּׁיב יְחִזְקִיָּהוּ כִּי גָבָהּ לָבוֹ וַיְהִי עָלָיו קֶצֶף וְעַל-
 יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם : וְכֵן בְּמַלְיָצִי שָׂרִי בְכֹל³¹
 הַמְּשָׁלָחִים עָלָיו לְדָרֶשׁ הַמוֹפֶת אֲשֶׁר הָיָה בָאָרֶץ
 עֲזָבוּ הָאֱלֹהִים לְנַסּוֹתָיו לְדַעַת כָּל-בְּלָבָבוֹ :

AD CAPUT XXXII. L. II. PARALIPPOMENON.

V. 24. מופת, *signum, portentum*, r. יפת, j. *quosdam ostendit.*

V. 25. גמול, n. m. *retributio*, r. גמל, *retribuit* — גבה, *altus fuit, extulit se* — קצף, n. m. *spuma*, item ut hic, *ira*, r. קצף, *excanduit.*

V. 31. מליץ, n. m. *orator, interpres*, r. לויץ, *deridere* — דרש, *quaesivit* — נסה, in P. *tentavit.*

E X יו נ ה

§. XXVI. *Jonas ex mari salvatus.*

- I) Jonas ad sedandam tempestatem in mare
 praecipitatus. Cap. I. וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-יוֹנָה 1
 בֶּן-אֲמֹתַי לֵאמֹר: קוּם לֵךְ אֶל-נִינְוָה הָעִיר הַגְּדוֹלָה 2
 וְקֹרֵא עֲלֶיהָ כִּי-עָלְתָה רָעָתָם לִפְנֵי: וַיִּקָּם יוֹנָה 3
 לְבָרַח תְּרִשְׁיָשָׁה מִלִּפְנֵי יְהוָה וַיֵּרֶד יָפוֹ וַיִּמְצָא אֲנִיָּה ו
 בָּאָה תְרִשְׁיָשׁ וַיֵּתֶן שֹׂכְרָהּ וַיֵּרֶד בָּהּ לְבוֹהַ עֲמָהֶם
 תְרִשְׁיָשָׁה מִלִּפְנֵי יְהוָה: וַיְהוֶה הַטִּיל רוּחַ-גְּדוֹלָה 4

AD JONAE CAPUT I.

V. 2. קָרָא, *clamavit, praedicavit* — עָלֶיהָ,
contra eam — רָעָה, n. f. *malitia*, r. רוּעַ, *malus*
fuit.

V. 3. אָנִי, n. comm. אֲנִיָּה, f. *navis*, r. נוֹא,
elongare se, בָּרַח, *fugit* — שֹׂכֵר, n. m. *merces*,
hic, naulum, r. שֹׂכֵר, *mercede conduxit.*

V. 4. טוֹל, in H. *immisit*, V. 5. et 12. *projecit*
 — סָעַר, n. m. *tempestas, procella*, r. סָעַר, *vehe-*
menter commovit, item procellosus fuit, ut V. 11.
 — חָשַׁב, *cogitavit* — שָׁבַר, *fregit.*

אֶל-הַיָּם וַיְהִי סַעַר-גָּדוֹל בַּיָּם וְהָאֲנִיָּה חָשְׁבָה
 לְהִשָּׁבֵר׃ וַיִּירָאוּ הַמַּלְחִים וַיַּזְעִקוּ אִישׁ אֶל-אֱלֹהָיו׃
 וַיִּטִּילוּ אֶת-הַכֵּלִים אֲשֶׁר בָּאֲנִיָּה אֶל-הַיָּם לְהַקֵּל
 מֵעֲלֵיהֶם וַיּוֹנֶה יָרֵד אֶל-יָרֵכְתִי הַסְּפִינָה וַיִּשְׁכַּב וַיָּרֶם׃
 וַיִּקְרַב אֵלָיו רַב הַחֲבֵל וַיֹּאמֶר לוֹ מַה-לָּךְ נִרְדָּם קוֹם׃
 קִרְא אֶל-אֱלֹהֶיךָ אֹלֵי יִתְעַשֶּׂת הָאֱלֹהִים לָנוּ וְלֹא
 נֵאָבֵד׃ וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ לָכֵן וַנִּפְּלָה גּוֹרְלָנוּ׃

V. 5. מַלְחִים, n. pl. *nautae*, r. מלח, §. VII
 — סְפִינָה, n. f. *latus*, §. X. lit. d. — יָרֵכְתִי et יָרֵךְ —
 n. f. *navis*, r. סָפֵן, *texit* — רָדָם, in N. *obdormi-*
vit, somno sopitus est.

V. 6. עָשָׂתָּ, *candidus fuit*, in Hithp. *benevo-*
lum se exhibuit — אָבֵד, *perit.*

V. 7. רָע et רָעָה, *socius*, §. VI. N. 3. נִפְּלָה,
jaciamus, I. pl. fut. H. cum ה parag. a נָפַל, *cecidit*
 — גּוֹרֵל, n. m. *calculus, lapillus, sortilegio infer-*
uens, fors, r. גָּרַל, ex arab. *lapidosus fuit* — מִי,
quis, cum praef. ל, ש, ב, *sensus est: propter quid,*
quod cuiquam est, fiat malum hoc nobis.

וַיִּנְדְּעָה בַּשְּׁלֹמִי הָרַעָה הַזֹּאת לָנוּ וַיִּפְּלוּ גִּזְרֵי־לֹוֹת
 8 וַיִּפֹּל הַגִּזְרֵל עַל־יוֹנָה: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הַגִּידָה נָא לָנוּ
 בְּאִשֶּׁר לְמִי־הָרַעָה הַזֹּאת לָנוּ מֵהַמְּלָאכָתָךְ וּמֵאֵין
 9 תָּבוֹא מִה אֶרְצָךְ וְאִי־מִזֶּה עִם אֶתָּה: וַיֹּאמֶר
 אֲלֵיהֶם עֲבְרִי אֲנֹכִי וְאֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲנִי
 10 יֵרָא אֲשֶׁר־עָשָׂה אֶת־הַיָּם וְאֶת־הַיַּבֶּשֶׁה: וַיִּירָאוּ
 הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְּדוֹלָה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מֵהַזֹּאת עָשִׂיתָ
 כִּי־יָדְעוּ הָאֲנָשִׁים כִּי־מִלְּפָנֵי יְהוָה הוּא בָרָח כִּי

V. 8. נגד, *indicavit*, imp. H. cum He parag.
 — בְּאִשֶּׁר, *propter quid* — לְמִי, *cui*, supple *quod* —
 מְלָאכָה, *hic negotium*, §. II. N. I. — מֵאֵין, *unde*,
 וְאִי־מִזֶּה, *unde, ex quo*.

V. 9. עֲבְרִי, *Hebraeus*, r. עָבַר, *transiit*.

V. 10. וַיִּירָאוּ, *timuerunt igitur a* יֵרָא, *timuit*,
 inde יִרְאָה, n. f. *timor*: conf. §. 187. N. I.

הַגִּיד לָהֶם : וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מַה-נַּעֲשֶׂה לָּךְ וַיִּשְׁתַּק 11

הֵם מֵעֲלִינוּ כִּי הֵם הוֹלֵךְ וְסֹעֵר : וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם 12

שְׂאוּנִי וְהִטִּילְנִי אֶל-הֵם וַיִּשְׁתַּק הֵם מֵעֲלֵיכֶם כִּי

יֹדַע אָנִי כִּי בְשָׁלִי הִסְעָר הַגָּדוֹל הַזֶּה עֲלֵיכֶם : וַיַּחֲתִּרוּ 13

הָאֲנָשִׁים לְהָשִׁיב אֶל-הַיַּבֶּשֶׁה וְלֹא יָכְלוּ כִּי הֵם הוֹלֵךְ

וְסֹעֵר עֲלֵיהֶם : וַיִּקְרְאוּ אֶל-יְהוָה וַיֹּאמְרוּ אָנָּה יְהוָה אֱלֹהֵי- 14

נָא נֹאבְדָה בְּנַפְשׁ הָאִישׁ הַזֶּה וְאֶל-תִּתֵּן עֲלֵינוּ דָם

נָקִיָּא כִּי-אַתָּה יְהוָה כְּאֲשֶׁר תִּפְצֶה עֲשִׂיתָ : וַיִּשְׂאוּ 15

V. 11. הוֹלֵךְ וְסֹעֵר — *filuit, quievit* — שְׁתַּק, *siluit*, *pergebat esse procellosum, five magis magisque aestuabat.*

V. 12. בְּשָׁלִי — *tollite me*, וַיִּשְׂאוּ, *a* שְׂאוּנִי, *tollite me*, *propter id, quod mihi est.*

V. 13. הִסְעָר, *fodit, remigavit* — שׁוּב, *in H. reduxit* — יָכְלוּ, *potuit*, §. 77.

V. 14. נָקִיָּא vel redundante Aleph נָקִי, *mundus, innocens*, r. נָקָה, *vacuus, mundus fuit.*

V. 15. וַיִּעַף, *n. m. ira, aestus, furor*, r. וַיִּעַף, *indignatus est.*

אֶת-יוֹנָה וַיִּטְלֶהוּ אֶל-הַיָּם וַיַּעֲמֵד הַיָּם מִזְעָפוֹ׃
 16 וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְדוֹלָה אֶת-יְהוָה וַיִּזְכְּחוּ-
 זִבְחַ לַיהוָה וַיִּדְּרוּ נְדָרִים׃

2) Jonas divino beneficio libertatus. Cap. II.

1 וַיֵּמֶן יְהוָה דָּג גָּדוֹל לִבְלֹעַ אֶת-יוֹנָה וַיְהִי יוֹכָח׃
 2 בְּמַעֵי הַדָּג שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לַיְלוֹת׃ וַיִּתְּפֹלֵל
 3 יוֹנָה אֶל-יְהוָה אֱלֹהָיו מִמַּעַי הַדָּגָה׃ וַיֹּאמֶר קִרְאתִי
 מִצָּרָה לִי אֶל-יְהוָה וַיַּעֲנֵנִי מִבֶּטֶן שְׂאוֹל שׁוֹעֵתִי׃

V. 16. זִבַּח, *maclavit, sacrificavit*, inde זִבַּח, n. m. sacrificium — נָדָר, *vovit*, inde נָדָר, *votum*.

AD CAPUT II.

V. 1. מָנָה, *numeravit*, in P. *praeparavit*, 3. f. P. per apoc. — דָּג, *piscis*, §. 1. N. 8. — בָּלַע, *absorpsit* — מַעֵים, *viscera*.

V. 3. צָרָה, *angustia* — עָנָה, *respondit* — בֶּטֶן, *venter* — שְׂאוֹל, n. comm. *sepulchrum, locus, quo detinentur animae defunctorum, infernus, locus inferior*, ע. שָׁאֵל, *rogavit* — שָׁוַע, *clamare, vociferari*.

שִׁמְעָה קוֹלִי : וַתִּשְׁלִיכֵנִי מִצֹּלָה בְּלִבִּי יָמִים נָהָר 4
 יִסְבְּבֵנִי כָל־מִשְׁבָּרֶיהָ וְגִלְיָה עָלַי עָבְרוּ : וַאֲנִי אֲמַרְתִּי 5
 נִגְרַשְׁתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיהָ אֶךָ אוֹסִיף לְהַפִּיט אֶל־הַיִּכָּל
 קִרְשָׁהּ : אֶפְפוֹנִי מִיָּם עַד־נֶפֶשׁ תִּהְיוּם יִסְבְּבֵנִי סוּף 6
 חֲבוּשׁ לְרֹאשִׁי : לְקַצְבֵּי הָרִים יִרְדְּתִי הָאָרֶץ בִּרְחִיָּה 7

V. 4. מִצֹּלָה, n. m. *locus profundus*, r. צול,
profundum esse — נָהָר, *flumen*, §. II. N. 4. —
 מִשְׁבָּרִים, n. pl. *fluctus maris*, r. שָׁבַר, *fregit* —
 גִּלְלִי, *cumulus*, hic, *aquae*, r. גִּלְלִי.

V. 5. אֶךָ, *verumtamen* — נִגְרַשׁ, *expulit* —
 נִבַּט, N. et P. *intuitus est*, *respexit*, §. VII. --
 הַיִּכָּל, *palatium*, hic, *templum*, alias *tabernaculum*
Mosis, r. הַכֵּל, *ex arab. magnus fuit*.

V. 6. אָפַף, *circumdedit* — סוּף, n. m. *alga*, r.
 סוּף, *deficere* — חֲבַשׁ, *ligavit*.

V. 7. קֶצֶב, n. m. *praecisio*, hinc *extremitas*
rei, *radix*, *pes*, r. קָצַב, *praecidit* — בִּרְיָה, *vectis*,
repagulum — שִׁחַת, n. m. *fovea*, r. שוּחַ, *in-*
clinare.

8 בְּעָרִי לְעוֹלָם וַתַּעַל מִשְׁחַת חַיִּי יְהוָה אֱלֹהֵי : בְּהִתְעַטָּה
 עָלַי נִפְשִׁי אֶת־יְהוָה זִכְרָתִי וַתָּבֹא אֵלַי תִּפְלְתִּי אֶל־
 9 הַיָּבֵל קָדְשָׁהּ : מְשַׁמְרִים הַבָּלִי־שׁוֹא חֶסֶד יַעֲזֹבוּ :
 10 וַאֲנִי בִקּוֹל תּוֹרָה אֶזְבְּחָהּ־לָּךְ אֲשֶׁר נִדְרָתִי אֲשַׁלֶּמֶת
 11 יִשׁוּעָתָה לִיהוָה : וַיֹּאמֶר יְהוָה לֶדָג וַיִּקָּא אֶת־
 חֲנָה אֶל־הַיָּבֵשָׁה :

V. 8. עָטָה, *operuit*, in Hithp. *defecit*.

V. 9. הַבָּל, *observantes*, part. P. — הַבָּל, *evanuit*, *vanus*
 n. m. *vapor*, hinc *vanitas*, ר. הַבָּל, *evanuit*, *vanus*
fuit — שׁוֹ et שׁוֹא, n. m. *vanitas*, *mendacium*, ר.
 שׁוֹ et שׁוֹה, *aequatus est* — חֶסֶד, *benignitas*.

V. 10. תּוֹרָה, *confessio*, *laus*, ר. יִדָּה — יִשׁוּעָה
 et יִשׁוּעָתָה, *salus*.

V. 11. קוֹא, *evomere*.

SPECIMEN ANALYSEOS

IN QUOSDAM PSALMOS DAVIDICOS.

§. 1. Felicitas piorum et impiorum infelicitas. Ps. I.

- 1 אֲשֶׁרִי הָאִישׁ אֲשֶׁרִי לֹא הָלַךְ בְּעֵצַת רָשָׁעִים וּבְדֶרֶךְ
 2 הַטָּאִים לֹא עָמַד וּבִמְשָׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב: כִּי אִם—
 בְּתוֹרַת יְהוָה חֲפָצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וּלְיָלָה;
 3 יִהְיֶה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל-פְּלִגֵּי מַיִם אֲשֶׁר פָּרְיוֹ יִתֵּן יִתֵּן

V. 1. אֲשֶׁרִי, *beatitudo*, pl. emphaticus, pro concreto valens; nisi velis abstractum pro fausta acclamatione positum: vid. § XX. ad Deuter. Cap. XXXIII. V. 29. — אִישׁ, *vir* — הָלַךְ, *ambulavit* — רָשָׁע, *improbus*, r. יַעַץ, *consuluit* — עֵצָה, *consilium*, r. רָשָׁע, *improbus fuit* — דֶּרֶךְ, *via* — הַטָּאִים, *peccatores*, r. הָטָא, *etiam peccavit* — עָמַד, *stetit, constitit* — מוֹשָׁב, *habitatio* — לֵץ, n. m. *derisor*, r. לִוץ, *illudere, deridere*.

V. 2. תּוֹרָה, *lex* — חֲפֵץ, *voluntas*, r. חֲפֵץ, *placuit, voluit* — הִגָּה, *meditatus est* — יוֹמָם וּלְיָלָה, *diu noctuque*.

V. 3. עֵץ, *lignum, arbor* — שָׁתַל, *plantavit* — פְּלִג, *aquae ductus potius, quam rivus*, r. פְּלִג, *—*

4 בָּעֵתוֹ וְעָלָהּ לֹא יִבּוֹל וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יִצְלִיחַ : לֹא

5 בֶּן הָרָשָׁעִים כִּי אִם בְּכֶמֶן אֲשֶׁר תִּדְפְּנוּ רוּחַ : עַל-

בֶּן לֹא יִקְמוּ רָשָׁעִים בְּמִשְׁפָּט וְחַטָּאִים בַּעֲדָתָם

6 צְדִיקִים : כִּי יוֹדַע יְהוָה דֶּרֶךְ צְדִיקִים וְדֶרֶךְ

רָשָׁעִים תֵּאבֵד :

עָלָה — *tempus* — עֵת — *dedit* — נָתַן — *fructus* — פְּרִי —

folium, r. עָלָה, *ascendit* — נָבַל — *emarcuit, decidit*

— עָשָׂה, *hic, suscipit*; aliis allegoriae insistentibus

idem est, ac *fructus tulit*: ex prioris significatione

sensus est: *Et quidquid suscipit vir probus, feliciter*

succedit; ex posteriori: *Et quoscumque fructus pro-*

fert hujus generis arbor, bene procedunt — צָלַח,

prosperatus est.

V. 4. כִּי עִם — *sed* — מוֹץ, *gluma, palea*, r.

מוֹץ, *premere, exprimere* — נִדְּרָה, *dispulit, dissipavit* —

רוּחַ, *ventus*.

V. 5. עַל-בֶּן, *propterea* — קוּם, *surgere*, *hic*

consistere — מִשְׁפָּט, *judicium* — עֵדָה, *congregatio,*

coetus — צְדִיק, *justus, pius*.

V. 6. יוֹדַע, *novit, vel approbando, vel fecun-*

dando — דֶּרֶךְ, *hic, vitae ratio* — אֵבֶר, *perit,*

hinc infelix fuit, 3. fut. kal. vid. *Inst. hebr.* §. 78.

N. III.

§. 2. Oratio ad Deum plura spes ac fiducia. Ps. III.

1 מִזְמוֹר לְדָוִד בְּכִרְחֹו מִפְּנֵי אֲבִשָׁלוֹם בְּנוֹ : יְהוָה
2 מָה רַבּוֹ צָרִי רַבִּים קָמִים עָלַי : רַבִּים אֹמְרִים לְנַפְשִׁי
3 אֵין יְשׁוּעָתָה לִּי בָאֱלֹהִים סִלָּה : וְאַתָּה יְהוָה מִגֵּן
4 בְּעָדִי כְבוֹדִי וּמִרְיִם רֹאשִׁי : קוֹלִי אֶל-יְהוָה אֶקְרָא

V. 1. מִזְמוֹר, *Psalmus*, ר. זָמַר, *amputavit*, in
P. *cecinit* — בָּרַח, *fugit* — בֵּן, *filius*.

V. 2. מָה, *quantopere*, item, *quam* — רַבּב,
multus fuit, *multiplicatus est* — צָר, *hostis* — רַב,
multus — קָם *adversarius*, five *is*, *qui insurgit*.

V. 3. אָמַר, *dixit*, Part. Ben. — נַפֶּשׁ, *anima*,
(*animae meae hic idem est ac mihi*) — יְשׁוּעָה,
salus, *auxilium*, et addito ה intensivo, יְשׁוּעָתָה,
omnimoda salus, *potentissimum auxilium*, — סִלָּה, *vox*
saepius Psalmis interjecta, incertae significationis
et originis: nonnullis videtur instar notae musicae
esse ac pausam indicare.

V. 4. מִגֵּן, *clypeus*, *scutum* — כְּבוֹד, *gloria*,
honor — רוֹם, *altum esse*, in H. *exaltare*, *erigere*
— רֹאשׁ, *caput*.

V. 5. קוֹל, *vox* — קָרָא, *clamavit* — עָנָה, *respon-*
dit, *exaudivit*, ut dicimus vulgo — הָר, et הַר,
mons (*mons Sion designatur*) — קִדְּשׁ, *sanctitas*.

- 6 וַיַּעֲנֵנִי מִהֵרָ קִדְּשׁוּ סִלָּה : אֲנִי שָׁכַבְתִּי וַאֲשַׁנְהָ
 7 הִקִּיצוּתִי כִּי יִהְיֶה יִסְמְכֵנִי : לֹא-אִירָא מִרַבְּבוֹת עַם
 8 אֲשֶׁר סָבִיב שָׁתוּ עָלַי : קוֹמָה יִהְיֶה הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהֵי
 כִּי-הִכִּיתָ אֶת-כָּל-אֹיְבֵי לִחֵי שְׁנֵי רַשָּׁעִים שִׁבְרָתָ :
 9 לִיהְוֶה הַיְשׁוּעָה עַל-עַמָּךְ בִּרְכָתְךָ סִלָּה :

§. 3. Majestas Dei creatoris et dignitas ho-
 minis. Ps. VIII. לְמִנְצָה עַל-הַגָּתִית מִזְמוֹר לְדָוִד :

V. 6. קוֹץ — *dormivit*, יָשָׁן — *cubuit*, שָׁכַב,
taedere, item *evigilare* — סָמָךְ, *fulsit*, *sustentavit*.

V. 7. סָבִיב — *myrias*, רַבְּבָה — *timuit*, יָרָא,
ambitus, *circuitus* — שׁוֹת, *ponere*, *speciatim*, *castra*.

V. 8. יִשַּׁע, in H. *salvavit* — נָכָה, in H. *per-*
cussit — אֹיֵב, *inimicus* — לִחֵי, hic ab *pausam*
 שִׁבַּר — *improbis*, רַשָּׁע — *dens*, שֵׁן — *maxilla*
fregit. Sensus allegoriae est: Hostes suis exuas
 armis, ne noceant.

V. 9. בִּרְכָה — *populus*, עַם, *benedictio*.

* * *

V. 1. מִנְצָה, *praefectus musicae*, נִצָּח, *vicit*,
praefuit — גָּתִית, *instrumentum musicum* est, for-
 tassit ab urbe Gath vel a forma torculari sic dictum:
 est enim גָּת, *torcular*, hinc vulgatus interpretes cum
 plerisque graecis vertit, *super torcularibus*, quasi

יְהוָה אֲדִינֵנוּ מִה־אֲדִיר שְׁמֹהּ בְּכָל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּנְהַ 2
הוֹדָה עַל־הַשָּׁמַיִם: מִפִּי עוֹלָלִים וַיִּנְקִיט יִסְדָּתָ 3

carmen eucharisticum esset vindemiantibus solemne.

— מִזְמוֹר, *psalmus*, r. זָמַר, *amputavit*, P. *cecinit* —

V. 2. אֲדִן, *Dominus* — מִה, *quam*: conf. Inst. hebr. §. 29. N. 1. — אֲדִיר, *magnificus*, hinc *admirabilis*, r. אָדַר, *magnificatus fuit*, §. XXIV. — שֵׁם, *nomen* — אֲשֶׁר, *qui*, *quantum*, vel *quoniam* — תִּנְהַ, sic punctatum, est a verbo נָתַן, ejusque infinitivus cum He paragogico, vertique locus potest: *Qui ostendisti gloriam tuam* etc. Alii punctant תִּנְהַ, vertuntque: *Quantum celebratur gloria tua*; siquidem תִּנְהַ etiam in cognatis linguis significat *laudavit*, *praedicavit*. Alii legunt: תִּנְהַ, 2. fut. apocopati in Hiph. a verbo נָהַה, quod Arabicis significat *pervenit*: vertendumque putant: *Quoniam exaltasti gloriam tuam*: hinc Valgata: *Quoniam elevata est gloria tua* — הוֹדָה, *decus*, *gloria*, r. הוֹדָה, forma Hiphil verbi יָדָה, vid. §. X. N. 2. lit. c.

V. 3. פֶּה, *os* — עוֹלָל, *parvulus*, r. עָלָל, in P. *fecit* — יָנַק, *suxit* — יִסַּד, *fundavit*, hic, *paravit* — צוֹרֵר, *robur*, hinc *munimentum*, item *laus* — שָׂבַת, *in hostis*, r. צָרַר, *ligavit*, *hostiliter egit* —

- 4 עָז לַמַּעַן צוֹרְרִיהָ לְהִשְׁכִּיר אֹיֵב וּמִתְנַקֵּם : כִּי —
 אֲרָאָה שָׁמַיָּה מַעֲשֵׂה אֶצְבָּעֶתִּיהָ יָרַח וְכּוֹכָבִים אֲשֶׁר
 5 כּוֹנְנָתָהּ : מָה — אָנוּשׁ כִּי — תִּזְכְּרֵנוּ וּבֶן — אָדָם כִּי
 6 תִּפְקְדֵנוּ : וְתִחַפְּדֵהוּ מֵעַט מַאֲלֵהִים וְכְבוֹד וְהָדָר
 7 תַּעֲטִיֶהוּ : תִּמְשִׁילֵהוּ בַּמַּעֲשֵׂי יָדֶיהָ כָּל שְׁתֵּתָה תַּחֲתֵי

Hiph. *compscere* — נִקָּם, *ultus est*, hic part. Hithp. quasi sui ipsius ultor.

V. 4. כִּי, *quoniam, cum* — רָאָה, *vidit*, Aor. 2. pro Praef. accipitur — שָׁמַיִם, *coelum* — מַעֲשֵׂה, *opus* — אֶצְבָּע, *digitus* — יָרַח, *luna* — כּוֹכָב, *stella* — כּוֹן, *aptare, parare*, 2. Fut. Piel.

V. 5. מָה, *quid* — אָנוּשׁ, *homo* — זָכַר, *recor-*
datus est — בֶּן, *filius* — פָּקַד, *visitavit, curavit*.

V. 6. חָסַר, *defecit*, in P. *inferiorem fecit, mi-*
nuit — מֵעַט, *parum* — אֲלֵהִים, *Angeli*, ut etiam Paulus habet ep. ad Hebr. 2. 7., *secutus LXX.*; aliae versiones graecae ipsum intellexerunt *numen* — הָדָר, *decor*, r. הָדָר, *ornavit* — עָטַר, *circumdedit*, in P. *coronavit*.

V. 7. מָשַׁל, *dominatus est*, in Hiph. *dominum*
fecit — יָד, *manus* — כָּל, *omnis* — שׁוּת, *ponere* — רַגְלִי, *per*.

דגליו : צנה ואלפים כלם וגם בהמור שדי : 8
 צפור שמים ודגני הים עבר ארחות ימים : יהוה 9
 אדנינו מה אדיר שמה בכל הארץ :

§. 4. Messias Rex et Sacerdos. Ps. Hebraeis CX.

לדוד מזמור נאם יהוה : לאדני שב לימיני עד- 1
 אשית איביה הרה לרגליה : מטה ענה ישלח יהוה 2

V. 8. צנה et צאן, *pecus parvum* — אלפים,
 שדה, *ager*. — בהמה, *bestia* — boves, alias millia.

V. 9. צפור, *avis* — ים, *mare* — דג, *piscis* —
 אורח, *via*. — עבר, *transit*.

* * *

V. 1. נאם, Part. Paul. St. constr. a נאם,
 עד, *donec* — ימין, *dextra* — ישב, *dixit* —
 איב, *inimicus* — supra §. 2. V. 7. רגל, שות
 הדם, *scabellum*.

V. 2. מטה, *virga*, *sceptrum* — עז, *robur* —
 רדה, *dominatus est*.

- 3 מִצִּיּוֹן לְדָה בְּקֶרֶב אֲבִיָּה : עֲמָךְ נִרְבָּה בְּיוֹם הַיְלָלָה
 4 בַּהֲדָרֵי-קֹדֶשׁ מִרְחֹם מִשְׁחָר לָהּ טַל יִלְדֶתָהּ : נִשְׁבַּע
 יְהוָה וְלֹא יִנָּחֵם אֶתָּה-כֹּהֵן לְעוֹלָם עַל-דְּבָרָתִי
 5 מֶלֶךְ-צֶדֶק : אֲדֹנָי עַל-יְמִינָהּ מַחֵץ בְּיוֹם-אַפּוֹ מְלָכִים :

V. 3. עַץ, *populus* — נִרְבָּה, *spontaneitas*, *promptitudo*, item *voluntaria oblatio*, ו. נָרַב, *sponte dedit* — יוֹם, *dies* — תֵּיִל, *robur* — הֶדֶר, *decus*, *ornatus*, *splendor*, vid. §. 2. V. 6. — קֹדֶשׁ, *sanctitas* — רֶחֶם, *uterus* — שְׁחָר, fortassis etiam *aurora* — טַל, *ros* — יְלָדוֹת, *juventus*. In gratiam tironum loci hujus vexatissimi interpretationem exscribam ex SCHMIDIO, magis presse hebraici textus literae insistentem. Sic autem illa habet: *Populus tuus erit populus promptitudinum, in die fortitudinis tuae, in honoribus sanctitatis: ex utero aurorae tibi ros juventutis tuae. Sed plura de his loco opportuniore.*

V. 4. שָׁבַע, in N. *juravit* — נִחָם, in N. *poenituit* — כֹּהֵן, *Sacerdos* — לְעוֹלָם, *in sempiternum* — דְּבָרָה, *modus*, *ordo*, ו. דְּבָרָה.

V. 5. מַחֵץ, *percussit* — אַף, *hic*, *ira* — מֶלֶךְ, *Rex*.

יָדִין בְּגוֹיִם מִלֵּא גִיּוֹת מִחֵץ רֹאשׁ עַל-אֶרֶץ רַבָּה : 6
 מִנַּחַל בַּדְּרֹךְ יִשְׁתָּה עַל-כֵּן יָרִים רֹאשׁ : 7

§. 5. Nihil prospere succedit, nisi auspice
 I Deo. Ps. CXXVII. — שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְשִׁלְמָה אִם —
 יְהוָה לֹא-יִבְנֶה בַּיִת שׁוֹא עֲמָלוֹ בּוֹנִיו בּוֹ אִם-יְהוָה

V. 6. דִּין, *judicare* — מִלֵּא, *implevit* — גִּיּוֹת,
corpus, tam vivum quam mortuum, hinc *cadaver*,
 r. גוה, *operuit*, *continuit*.

V. 7. נַחַל, *torrens* — שָׁתָה, *bibit* — רוֹם,
altum esse, in Hiph. *exaltare* — רֹאשׁ, *caput*.

* * *

V. I. שִׁיר, *canticum* — מַעֲלָה, *ascensus*, *gra-*
das, item *profectio quaevis*, imo etiam *reditus* —
 בָּנָה, *aedificavit* — בַּיִת, *domus* — שׁוֹא, *vanitas*,
adverbialiter, *frustra*, r. שׁוֹא, *tumultuatus est* —
 עָמַל, *laboravit* — בּוֹנִים, *structores* — שָׁמַר, *custo-*
divit — עִיר, *urbs*, *civitas* — שָׁקַד, *vigilavit* —
 שׁוֹמֵר, *custos*.

- 2 לֹא־יִשְׁמַר־עֵיד שׁוּא יִשְׁקַד שׁוּמַר : שׁוּא לָכֶם
 מִשְׁכִּימֵי קוֹם מֵאַחֲרֵי־שֹׁבֶת אֲכָלִי לֶחֶם הָעֲצָבִים
 3 בֶן יִתָּן לְיָדֵינוּ שֵׁנָה : הִנֵּה נַחֲלַת יְהוָה בְּנִים שֹׁכֵר
 4 פֶּרִי הַבֶּטֶן : כְּתָצִים בְּיַד־גִּבּוֹר כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים :

V. 2. שׁוּמַר in Hiph. *cujus Part. hic est, matutinavit* : sensus hebraismi est : *Frustra esis, qui mane surgitis* — אַחַר, *prolongavit*, Part. in Piel ; sensus est, *qui prolongatis sedere* : Vulgata sequitur hic LXX. Interpretes, aliis punctis et accentibus locum distinguentes. — יָשַׁב, *sedere* — אָכַל, *comedit* — לֶחֶם, *panis* — עֲצָב, *dolor* — יָדִיד, *dilectus* — שֵׁנָה, *somnus*, r. יָשָׁן, *dormivit*.

V. 3. הִנֵּה, *ecce* — נַחֲלָה, *possessio, hereditas*, vel quidquid possidendum accipitur, hinc *donum* — בֶּן, *filius* — שֹׁכֵר, *praemium* — פֶּרִי, *fructus* — בֶּטֶן, *uterus*.

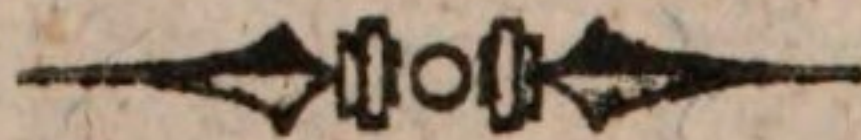
V. 4. חָצֵץ, *sagitta*, r. חָצַץ, in P. *jaculatus est* : adagialis locutio hic notatur, et in V. seq. ; scilicet, quod sagittae vel tela sunt bellatoribus, hoc parenti animosa soboles — יָד, *manus* — גִּבּוֹר, *potens*

אֲשֶׁר־הַגִּבֹּר אֲשֶׁר מָלֵא אֶת־אֲשַׁפְתּוֹ מֵהֶם לֹא־יִבְשׁוּ

כִּי־יִדְבְּרוּ אֶת־אֹיְבֵי־בִשְׁעָרָא :

— נְעוּרִים, nom. pl. *juvenes*, vel *juventus*, r. נָעַר, *excussit*; hinc in Part. Paul. *excussus*, ut intellexit hunc locum cum LXX. vulgatus Interpres; hinc habet: *fili excussorum*, h. e. parentum male vexatorum, variis calamitatibus vel insectationibus pressorum.

V. 5. אֲשַׁפָּה — מָלֵא, *implevit* — גִּבֹּר, *vir* — כִּי, *cum* — בּוֹשׁ, *erubescere* — לֹא, *non* — אֹיֵב, *inimicus*, *hostis* — שַׁעַר, *porta*, hic *judicium*, vel potius *locus judicii*, *tribunal*, r. שָׁעַר, *divisit*, *aperuit*.

CHRESTOMATHIAE BIBLICAE ANALYTICAE

PARS POSTERIOR, EX TEXTU SAMARITANO AC PRAECIPUE EX VERSIONIBUS ORIENTAL. EXHIBENS FRAGMENTA, QUOSDAM LOCOS PRIORUM CAPITUM GENESEOS ILLUSTRANTIA.

SUBJICIUNTUR CETERAE IN LAUDATA CAPITA TUM
VARIANTES, TUM NOTATU DIGNIORES VERSIONUM
LECTIONES ETC., UNA CUM SPECIMINE ANA-
LYTICO CHALDAISMI BIBLICI.

I.

Arabs Genesis I. 1—5.

لَرَّ مَا خَلَقَ اَللهُ السَّمَا وَاَلْاَرْضَ *

Primum quod creavit Deus, fuit coelum et terra.

اول, primus, principium. مَا, alias interro-
gativum, hic relativum, qui etc. خَلَقَ, creavit.
الله, Deus, r. اَلله, coluit, adoravit. سَمَا, coelum, r. سَمَا, altus fuit. وَ, idem, quod ۛ,
particula insep. اَرْضَ, terra, r. اَرْضَ, humilis, depressus fuit.

وَكَلَّتْ الْأَرْضُ شَامِرَهُ مُسْتَبْحَرَةً *
 وَظَلَامٌ عَلَيَّ وَجْهِ الْغَمْرِ * وَرِيَّاحٌ آلَاةُ
 تَهْبُّ عَلَى وَجْهِ الْمَاءِ *

*Eratque terra abyssi cooperta, obruta mari:
 et tenebrae super faciem abyssi, et venti Dei flabant
 super faciem aquae.*

غَامِرٌ, fuit, item, ut infra, factus est. كَانَ,
 inculta, inhabitata regio, maxime quae aquis
 submersa est, vide infra. فَحَرَ, attonitus fuit
 prae terrore, in Forma X. Conj. m., alte de-
 mersus fuit, inde Participium, مُسْتَبْحَرَةً,
 obruta mari, scilicet terra. ظَلَامٌ, tenebrae, ob-
 scuritas, r. ظَلِمَ, injustus fuit, in Forma V. ob-
 scuratus fuit. وَجْهٌ, super. عَلَيَّ, facies,
 vultus. غَمْرٌ, abyssus, r. غَمَرَ, aqua superstitit.
 رِيَّاحٌ, ventus, pl. رِيَّاحٌ, r. رَلَّحَ, vespertino tem-
 pore quid egit, رِيَّاحٌ, vento agitatus est. هَيَّ,

flavit. مَاءٌ, aqua, r. مَوِيّ five مَلَّة, aquam
conspicuum habuit.

فَتَشَاءُ ٱللّٰهُ أَنْ يَكُونَ نُورٌ فَكَانَ
نُورٌ *

Voluitque Deus, ut esset lux, et fuit lux.

وَأَنْ شَهِدَ, voluit. ف, particula insep., hic et.
ut. نُورٌ, lux, r. نَكَرَ, luxit.

كَمَا عَلِمَ ٱللّٰهُ أَنَّ النُّورَ جَيِّدٌ
فَصَدَّ ٱللّٰهُ بَيْنَ النُّورِ وَٱلظَّلَامِ *

*Cum cognovisset Deus, lucem esse bonam, divisit
Deus inter lucem et tenebras.*

جَيِّدٌ, hic quod. أَنْ, cum. عَلِمَ, cognovit.
بَيْنَ, divisit. فَصَدَّ, bonus fuit. جَايٍ, bonus, r.
inter.

وَسَمَّى آللهُ أَوْتَانَ السُّورِ نَهْلَرًا *
 وَأَوْتَانَ الطَّلَامَ لَيْلًا *

Et vocavit Deus tempora lucis, diem: et tempora tenebrarum, noctem.

سَمَّى item سَمَوِ et سَمَوِ, *altius fuit, in Forma II. nominavit.* أَوْتَانَ, *hora, tempus, pl.* وَتَن, *praeфинivit certo tempore.* نَهْلَر, *dies, r.* نَهْلَر, *fluxit copiose per terram, in Forma V. interdiu aliquid fecit.* لَيْل, *nox, r.* كَلال, *in Forma IV. noctem ingressus fuit.*

II.

Syrus Genesis I. 1 - 3.

* حَبِيبُهُ جَزَا كَلَامًا نَهْلَرًا مَضَرًا
 مِنْهُ أَنْدَرًا.

In principio creavit Deus esse coeli et esse terrae.

א, Praefixum, ut hebraicum כ, in. אֶרֶץ,
 principium. יָרָא, creavit. אֱלֹהִים, Deus. אֶרֶץ,
 Not. Acc. uti אֶרֶץ apud Hebraeos. מַעֲרָב, coelum.
 א, Praefixum, idem, quod א, Hebraeorum. אֶרֶץ,
 terra.

אֶרֶץ חֲדָשָׁה. אֶרֶץ חֲדָשָׁה. אֶרֶץ חֲדָשָׁה.
 אֶרֶץ חֲדָשָׁה. אֶרֶץ חֲדָשָׁה. אֶרֶץ חֲדָשָׁה.
 אֶרֶץ חֲדָשָׁה. אֶרֶץ חֲדָשָׁה. אֶרֶץ חֲדָשָׁה.

*Terra autem erat deserta et inculta, tenebrae-
 que super faciem abyssi: Et spiritus Dei incubabat
 superficiei aquarum.*

אֶרֶץ, esse. אֶרֶץ, desertus. אֶרֶץ, incultus.
 אֶרֶץ, tenebrae, r. אֶרֶץ, tenebrosum esse.
 אֶרֶץ, super. אֶרֶץ, facies. אֶרֶץ, abyssus.
 אֶרֶץ, spiritus. אֶרֶץ, incubans, r.
 אֶרֶץ, incubare. אֶרֶץ, aqua.

אֶרֶץ חֲדָשָׁה. אֶרֶץ חֲדָשָׁה. אֶרֶץ חֲדָשָׁה.
 אֶרֶץ חֲדָשָׁה. אֶרֶץ חֲדָשָׁה. אֶרֶץ חֲדָשָׁה.

Dixitque Deus: Fiat lux, factaque est lux.

III.

Onkelos Genefis I. 26 et 27.

וַאֲמַר יי נַעֲבַד אֲנָשׁ בְּצִלְמֵנוּ כְּדִמוּתֵנוּ
וַיִּשְׁלֹטֵן בְּנוּנֵי יָמָא וּבַעֲוָפָא דְשָׁמַיָא וּבַבְּעִירָא וּבְכָל־
אֲרֻעָא וּבְכָל־רֶחֶשׁ אֲרֻעָא עַל־אֲרֻעָא:

Et dixit Deus: Faciamus hominem ad imaginem nostram, sicut similitudo nostra, et dominetur in pisces maris, et in volatilia coelorum, et in jumenta, et in omnem terram, et in omne reptile, quod reptat super terram.

אֲנָשׁ, *dixit.* יי, *Dominus.* נַעֲבַד, *fecit.* אֲנָשׁ, *emph.* אֲנָשׁ, *homo.* צִלְמָא, *imago,* cum Suff. i. perf. pl. דְּמוּת, *similitudo.* שָׁלֹט, *dominari.* נוּן, *piscis.* יָמָא, *mare.* עוֹפָא, *volatile.* דְּשָׁמַיָא, *praef. hic denotat nomen rectum;* שָׁמַיָא, *coelum.* בְּעִיר, *jumentum.* אֲרֻעָא, *terra.* רֶחֶשׁ, *reptile.* רֶחֶשׁ, *praef. pro Relativo valet,* רֶחֶשׁ, *Participium Benoni Verbi רֶחֶשׁ, repere.*

וַיִּבְרָא יי יֵת־אָדָם בְּצִלְמֵיהּ בְּצִלְמָא דְּיי בְּרָא
יְתֵיהּ דְּכַר וְנוֹקְבָא בְּרָא יְתֵיהּ:

Et creavit Deus hominem ad imaginem suam; ad imaginem Dei creavit illum: masculum et foeminam creavit eos.

יָרָא, *creavit*. יָת, nota Accusativi, ut dicitur. אָדָם, *homo*. יִתְהוּן, in plur. Accus. a Pronomine הוּא, *ille*, זָכָר, *masculus*. נִקְבָּא, *foemina*.

Pseudo - Jonathan Genesis l. c.

וַיֹּאמֶר יי לַמַּלְאכִיָּא דְּמִשְׁמַשֵּׁין קוּמוּ דְּאַתְּבְּרִין
בְּיוֹם תַּנִּין לְבְרִייתָא עֲלֵמָא נַעֲבִיד אָדָם בְּצִלְמֵנָא
בְּדִיוֹקְנָא וַיִּשְׁלֹטוּן בְּכוֹרֵי יָמָא וּבַעֲוֹפָא דְּבְּאֵוִיר שְׁמַיָּא
וּבַבְּעִירָא וּבְכָל אֶרֶעָא וּבְכָל רִיחֵשָׁא דְּרִחִישׁ עֲלֵי
אֶרֶעָא:

Et dixit Dominus Angelis ministrantibus coram ipso, qui creati sunt die secundo creationis mundi: Faciamus hominem in imagine nostra in similitudine nostra; ut dominantur in pisces maris, et in volucrem aëris coelorum, et in jumentum et in omnem terram; et in omne reptile, quod reptat super terram.

מַלְאָךְ, *Angelus*, hic pluralis emphaticus. שִׁמְשׁ Formae Paël, *servivit, ministravit*, hic Participium pl. num. קוּם, pro קָדָם, *ante, coram*, תַּנִּין, *secundus* בְּרִיָּה, *creatio*, stat. constr. hic. עֲלֵמָא, *mundus*. דִּיוֹקָן, *similitudo, imago*, עֲלֵי, *super*. כּוֹר, *piscis*. אֵוִיר, *aër*. יָקָן, *r.*

וּבְרָא יי ית אֲדָם בְּדִיוֹקְנִיהָ בְּצֶלְמָא יי בְּרָא יְתִיהָ
 בְּמֵאֶתָּן וְאַרְבָּעִין וְתִמְנִי אֵיבָרִין בְּתֵלַת מֵאָה וְשִׁיתִין
 וְחֲמִשָּׁא גִידִין וְקָרָם עָלָיו מוֹשָׁכָא וּמְלִי יְתִיהָ בְּסָרָא
 וְאַדְמָא דְכָר וְנוֹקְבָא בְּגוֹהוֹן בְּרָא יְתִהוֹן :

Et creavit Dominus hominem in imagine sua, in similitudine Dei creavit ipsum; eum ducentis quadraginta octo membris, et trecentis sexaginta quinque nervis, et obduxit ea pelle. et implevit eam carne et sanguine: marem et foeminam in corpore suo creavit eos.

et מֵאֶתָּן, *ducenti*. אֵיבָרִין, *quadraginta*. מֵאָה, *centum*. אֵבָר, *et אֵבָרָא, membrum*. תִּמְנִי, *octo*. תֵּלַת, *trecenti*; significat enim תֵּלַת, *tres*. שִׁיתִין, *sexaginta*. חֲמִשָּׁא, *quinque*. גִּיד, *nervus*. מֹשָׁכָא, *pellis, cutis*. קָרָם, *obduxit*. מִלָּא, *implere*. בְּסָרָא, *caro*. דָּם, *cum א pleonastico אֲדָמָא, sanguis*. גוֹיָה, *corpus, cum Suff. 3. p. pl.*

IV.

Scholia in Caput I. Genesis varietatem lectionum vel translationis concernentia.

V. 1. בְּרָא. LXX. Interpretes legunt, *εποίησε, fecit*. Aquila, *εκτίσεν*: ceterum servili plane

interpretatione versum primum is ita reddit: εν κεφαλαιω εκτισεν ο Θεος συν τον υρανον, και συν την γην.

V. 2. יהו. etc. LXX. αορατος και ακατασκευαστος, *invisibilis et incomposita*: (hanc lectionem citat Graecus Syriace apud Ephremum, et sequitur Josephus Antiq. L. I. C. I.; Theodoretus vero QQ. in Gen. Interrog. V. explicat. Aquila, κενωμα και υδεν, *inanitas et nihil*: consentit Theodotio, Symmachus, αργον και αδιακριτικον, *iners et indiscretum quiddam*. Chaldaeus Onkelos, צְרִיָא וְרִיקְנִיָא, *deserta et vacua*.

Ibidem etc. ורוח, Onkelos, נְרוּחָא, et Spiritus a conspectu Dei insufflabat. Targum Jerosolymitanum, נְרוּחָא דְרַחֲמִין, et ventus miserationum a conspectu Domini fuit flans: Similia Targum Pseudojonathanis. Versioni arabicae, cujus verba recitata sunt supra, consona est Versio persica, et confirmat samaritana, quae habet פִּנְיָא, *perflans*: incubandi vel fovendi significationem syriaci verbi פָּנָה confirmat Basiliius Hom. 2. in Hexaëem. Ephremum Syrum tamen hunc locum de vento intellexisse, ex ejus Commentariis discimus.

V. 4. ויברל, LXX. διεχωρισεν, *disgregavit, discrevit*.

V. 5. והי-ערב etc. Arabs, *cumque praeteriisset nox et dies, dies unus h. e. primus*.

V. 6. רקיע, LXX. στερωμα, *firmamentum*. Pseudojonathan, V. 7. utriusque nominis et hebraici et graeci significationem quodammodo conjungens: רקיעא סומכיה, *expansum sustentans ipsum*. Huic versui addunt LXX., quod Hebraeus V. 7. habet: και εγενετω εως, *et factum est sic*. Eodem modo legit Versio syriaca, quae vulgo figurata dicitur. Similia utrobique in sequentibus.

V. 11. תרשא, ex conjectura D. Rondet in Bibliis avenionensibus תוצא ut Ps. 12.

V. 24. וחיתו־ארץ. Samaritanus legit חיתא ארץ, *et bestiam terrae*, uti etiam Hebraeus habet V. 25.; eodem modo utrobique chaldaeus Onkelos.

V. 26. בדמותנו, de Roffi hic in nonnullis suis codicibus בדמותנו, *in similitudine nostra*. Praeter Targumim Onkelosi et Pseudojonathanis, mendose in Polyglottis passim latine redditi, eodem modo legunt Arabs communis in Polyglottis parisiensibus editus, et hebraeo-mauritanus, de quo in Epitome mea Sect. II. §. XV. n. 1. lit. c, Accedit Vulgata, quae habet: *Ad imaginem et similitudinem nostram*.

Ibid. וירדו, Arabs, اِبِلًا مُسَلِّطًا يَسْتَوْطِي, *eumque dominantem, qui praesit*: Vulgata, *et praesit*.

Ibidem וּבְכָל-הָאָרֶץ, Pentateuchus venetus de anno 1566 omittit praefixum ו, sensumque planissimum efficit: *dominentur . . . in jumentum, quod est super omnem terram.* Joannis Clerici conjectura est, legi debere: וּבְכָל חַיַּת הָאָרֶץ, *et in omnem bestiam terrae.*

V. 27. זָכָר, etc. Pseudojonathan absurde supra: זָכָר וְנִקְבָּא בְּגִידוֹן בְּרָא יְתָהוֹן: *marem et foeminam in corpore suo creavit eos.*

R. 30. אֶת-כָּל-יֶרֶק עֵשָׂב, addita conjunctione legerunt locum LXX, habentque: καὶ πάντα χορτον χλωρον, *et omne pabulum viride:* Nominant Kennicott et de Rossi plures codices ו praefigentes. Distinctius Arabs cum paraphrasi

الآن جميع خضر العشب جعلته مأكلًا.

Denique omnia olera herbae constitui escam. Deest tamen conjunctio in Textu samaritano, proinde in latina ejus versione expungenda.

V.

Textus Samaritanus Gen. II. 1-3.

* וַיִּמְלֵךְ אֱלֹהִים אֶת-הָאָרֶץ וְאֶת-כָּל-צֶבָא *
וַיִּמְלֵךְ אֱלֹהִים אֶת-הָאָרֶץ וְאֶת-כָּל-צֶבָא

Et perfecti sunt coeli et terra, et omnis exercitus eorum.

Cum Textus hebraicus et samaritanus passim tantummodo caractere inter se differant: analysis hujus et sequentium versuum ex locis parallelis textus hebraici repetenda plerumque est.

23 3 'mwm' 'mwm' 'mwm' 23 *
 23 3 'mwm' 'mwm' 'mwm' 23 *
 23 3 'mwm' 'mwm' 'mwm' 23 *

Et perfecit Deus in die sexto opus suum quod fecerat: et requievit in die septimo ab omni opere suo, quod fecerat.

mwm, mwm, hebraice 'שש', sextus.

mwm mwm 'mwm' 'mwm' 'mwm' 23 *
 23 3 'mwm' 'mwm' 'mwm' 23 *
 23 3 'mwm' 'mwm' 'mwm' 23 *

Et benedixit Deus diei septimo, et sanctificavit illum: quia in eo requieverat ab omni opere suo, quod creaverat Deus, ut faceret.

Versio Samaritana l. c.

23 3 'mwm' 'mwm' 'mwm' 23 *
 23 3 'mwm' 'mwm' 'mwm' 23 *

Et perfecti sunt coeli et terra, omnisque creatura eorum.

23, perfecit, in Ethpeel, perfectus est, idem, quod Chaldaeis est לון. mwm, coelum. mwm, terra, sic etiam apud Chaldaeos: 23, omnis. p23, pars, in plur. mwm, etiam creaturae, hic cum Suff. plur.

'אֵל הַשֵּׁשִׁי 'אֶלְמִלְכָּם 'אֲשֶׁר־עָשָׂה 'אֵל 'עָשָׂה *
 'עָשָׂה 'עָשָׂה 'אֶלְמִלְכָּם 'אֲשֶׁר־עָשָׂה 'עָשָׂה 'עָשָׂה
 =: עָשָׂה 'אֵלְהֵשֶׁשׁ

Perfecit autem Deus in die sexto opus suum, quod fecerat: Et cessavit in die septimo, ab omni opere suo quod fecerat.

עָשָׂה, *perfecit, absolvit.* אֵל, אֵלְהֵשֶׁשׁ, *Deus.*
 אֲשֶׁר־עָשָׂה, *dies.* אֶלְמִלְכָּם, *sextus.* אֵלְהֵשֶׁשׁ, *opus,*
ministerium, chaldaice פִּלְחָן, r. עָשָׂה, *dominatus*
est. עָשָׂה, *fecit,* cum praefixo ע, quod perinde
 ac ע apud Chaldaeos pro relativo valet. עָשָׂה,
quievit, cessavit. אֶלְמִלְכָּם, *septimus,* immediate א
 עָשָׂה, *septem.* עָשָׂה idem, quod עָשָׂה, *omnis.*

'אֵל עָשָׂה 'אֶלְמִלְכָּם 'אֲשֶׁר־עָשָׂה 'אֵל 'עָשָׂה *
 'אֵל הַשֵּׁשִׁי 'עָשָׂה 'עָשָׂה 'עָשָׂה 'עָשָׂה 'עָשָׂה 'עָשָׂה
 -<: עָשָׂה 'עָשָׂה 'עָשָׂה

Et benedixit Deus diei septimo, et sanctificavit eum: quia in ipso cessaverat ab omni opere suo, quod creaverat Deus, ut faceret.

עָשָׂה, ut apud Hebraeos, *benedixit.* אֵל, nota
 accusativi. עָשָׂה, itidem ut apud Hebraeos, *sancti-*
ficavit. אֵלְמִלְכָּם, Pron. sep. 3. perf. אֵלְהֵשֶׁשׁ, *quia, quod.*
 אֵל, praef. ע, cum Suff. 3. perf. עָשָׂה, *cessavit.*
 עָשָׂה, *creavit.* עָשָׂה, *ut faceret,* Infin. in
 Peal five Kal cum praef. ע.

V I.

Scholia in Caput II. Genesis etc.

V. 1. וְכָל-צִבְאוֹ, LXX. καὶ πᾶς ὁ κόσμος αὐτῶν, *et omnis ornatus eorum.*

V. 2. בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי, etiam LXX. ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑκτῇ, uti Samaritanus uterque: consentit Syrus: ܠܝܬܝܢܐ ܠܝܬܝܢܐ, *die sexto.*

Notae marginales ad textum graecum, quae ὁ Ἑβραῖος inscribuntur, addunt: τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ, confirmantes mendosam lectionem textus hebraici, transcripto ex sequenti pericopa vocabulo fortassis ortam: eandem retinuit vulgatus Interpres.

V. 3. בָּרָא, LXX. ηρξάτο, *coeperat*: conjiciunt nonnulli, eos שָׂרָא, quod Chaldaeis significat *incipere*, pro בָּרָא, legisse.

V. 6. וְאֵר, Arabs ܐܝܪܐ, *nec vapor vel exhalatio.* LXX. verterunt: πηγή δε, *cujus obvia significatio est fons*, quam adoptavit Vulgata.

Etiam Syrus legit: ܠܝܬܝܢܐ ܠܝܬܝܢܐ ܠܝܬܝܢܐ, *et fons emergebat*: radix nominis est ܠܝܬܝܢܐ, *scaturivit.* Pseudojonathan ridicula sua paraphrasi contradicit textui et ceteris versionibus, habetque distinctim: ܠܝܬܝܢܐ ܠܝܬܝܢܐ, *et descendere fecit pluviam.*

V. 7. עפר מן הארמה, dilucidationis gratia a librariis, ut videtur, additum scholion est, dum legimus in LXX. editionis complutensis et aldinae: λαβων χουυ απο της γης, accipiens pulverem de terra. Ariolatus hic iterum more suo Pseudo-jonathan, ac pulverem e loco domus sanctuarii et ex quatuor plagis mundi sumtum asserit etc.

Ibidem באפי, obvia significatione Aquila et Symmachus habent: εις μυκτηρα αυτου, in nasum ejus.

Ibidem לנבש היה, Onkelosus, לרוח, in spiritum loquentem: Arabs hodie-

nus ex versione samaritano-arabica نَغْسًا زَلَطًا, anima rationalis, scilicet factus est Adam; potest tamen etiam, ut Chaldaeus legit, verti loquens, est enim ar. نطق, locutus fuit. Conjectura est,

Saadiam transtulisse حَيًّا, viva; reipsa citat Pocockius ms., Polygl. Lond. Tom. VI. in Lect. var. arab.) quod utramque lectionem conjungit: نَغْسًا حَيًّا زَلَطًا, anima vivens rationalis.

V. 8. מקדם, Versiones graecae passim: ad orientem, item contra vel versus orientem: Onke-

Iofus, מִלְּקֶדֶם, *a principio*, Syrus, ^{مِنْ}
 מִמֶּנֶּה, *ab anteriori parte*.

V. 11. פִּישוֹן, *Arabs*, interprete Saadia,
 ut ex Aben Esra colligimus eam interpretationem

Saadiae tribuente, ^{اِسْمُ أَحَدِهَا الْذِيْلُ}, *nomen*
 unius ex eis, Nilus.

V. 12. טוֹב, Samaritanus addit ^{טוֹב},
h. e. bonum valde sc. aurum; consentit Penta-
 teuchus membranaceus rabbinicus, inter codices
 kennicottianae collationis nonus; Vulgatae lectio
 inde confirmatur, quae habet *aurum optimum*:
 Pseudojonathan vertit ^{בְּחֵיר}, *electum*.

V. 13. אֶת - כָּל - אֶרֶץ כּוּשׁ, LXX. verterunt
^{πασαν την γην Αιθιοπιας}, *omnem terram Aethio-*
piae, similiter Vulgata: intelligitur autem Aethio-
 pia Asiae, non Africae.

V. 14. ^{ذِي شَرْقِي} קֶדְמַת אֲשׁוּ, *Arabs*,
^{الْمَوْصِلُ}, *in partem orientalem Mesopotamiae*.

V. 15. בְּגֵן - עֵדֶן, Vulgatus interpres, quod
 jam V. 8. factum est, significatum pro nomine
 proprio posuit, ac habet: *in paradiso voluptatis*,
 cum dicere deberet: *in horto Eden*. Sic et

Symmachus, εν παραδεισῳ της αλσους, qua insolita voce significatur, ut Hieronymus notavit, notione ex traditione accepta, voluptas, amoenitas.

V. 17. מוֹת הַמּוֹת, LXX. hic ubique pluralem habent; hinc θανατῶ ἀποθανεῖσθε, morte moriemini: Samaritana Versio, מִמְּלָאָה מִכְּמָלָה, consumendo consumeris. Symmachus, θνητός ἐσῆ, mortalis erit; accedunt Syrus et Rabbinici;

Arabs vero habet, تَسْتَحِقُّ أَنْ تَمُوتَ, me-reberis mori, vel dignus eris, qui moriaris; est

enim حَقٌّ, advenit, in Forma X. meritis, dignus fuit: Pseudojonathan, תְּהִי חַיִּיב, eris reus mortis.

V. 18. כְּנִגְדּוֹ, Onkelos, כְּקִבְלִיָּהּ, quasi eum, h. e. faciam ei adjutorium, quod sit, qualis ipse est; vel etiam ex adverso, vel e regione ejus, uti etiam habet Arabs: Syrus, مِثْلُ نَفْسِهِ, adjutorem similem ipsi: scilicet est لَمِثْلٍ idem ac sicut, similiter.

V. 19. Post אֱלֹהִים, Samaritanus addit עַד, amplius, et LXX ἐτι, adhuc.

Ibidem נפש היה, codex de-rossianus Saec. XIV. exhibens Pentateuchum cum Targ. et comment. R. Jarchi habet נפש היה. *nomen*

animae viventis. Sane et Arabs vertit, *من*

فَخَسَ حَيَّةً بِاسْمِ, scilicet: *ex anima vivente nomine aliquo quidquid vocavit Adam, ipsum est nomen ejus usque modo.*

V. 20. מָצָא, passiva significatione acceperunt hoc Verbum LXX. Syrus et Vulgata; fortassis etiam illud Forma Pyal legerunt: aliqui Ellipsin vocabuli הַמָּצָא sic circumscriptam volunt. Cum

Hebraei pro reciproco, quo pronomine carent, etiam ipsum nomen solent ponere: pericopa haec verti quoque potest; *at sibi non invenit Adam adiutorium* etc. Notandum adhuc est, vocem הַמָּצָא addi etiam volatilibus in codice oxoniensi, quem maximi facit Kennicottus et Num. 69. notavit. Idem additamentum videre est in Pseudojonathane, tum in Versionibus τῶν LXX. Syr. et Vulg.

V. 21. תרדמה, LXX. ἐκστασιν *extasin*: Aquila, καταφοραν, *altum somnum*, ejus significationis etiam est vox καρος, qua utitur Symmachus: Syrus, هَدَنٌ, *quietem*: Arabs addit immisum esse somnum Adamo, *ne sentiret*,

أَيْلًا بِحَسٍّ, est enim حَسٍّ, pro حَسٍّ, *sensit.*

Ibidem, ויקח, Arabs, *وَأَسْخَلَ*, et extraxit,
quae significatio passim in Versione latina Verbo
مَسَخَ tribuitur.

Ibidem מצלעותי, *costae* significationem adop-
tarunt Versiones; attamen πλευρα, quo vocabulo
LXX. utuntur, et נֶפֶשׁ, quo Paraphrastae chaldaei,
etiam *lateris* notionem habent. Pseudojonathan
inepto more suo acutius videns, costam tertiam et
decimam dextri lateris fuisse ait.

V. 23. *WND*, Samaritanus *שמואל*, a viro
ejus; consentiunt LXX. Onkelos, Symmachus
et Arabs Erpenii, etiam Textum masorethi-
cum secutus, de quo in Epitome Sect. II. §. XV.
N. 1. lit. c. (Arabs enim in Polyglottis omit-
tit suffixum Pronomen, uti et Syrus, Vulgata
et Theodotio.)

V. 24. וְהָיָה etc. Ab Hebraeo non dissentit Onkelos: at Samaritanus, ⲙⲁⲣⲁⲕⲁ ⲙⲁⲣⲁⲕⲁ ⲙⲁⲣⲁⲕⲁ ⲙⲁⲣⲁⲕⲁ, et erit ex duobus illis una caro: LXX. καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σὰρκα μίαν, et erunt duo in carne una: eadem Syrus, Arabs, Vulgata et Pseudojonathan et Paraphrasis Hierosolymitana habent; itidem, qui recentior est, Graecus in codice veneto Bibliothecae S. Marci, quem, ad Pentateuchum quod attinet, nuper edere instituit Ammon Erlangae, (vid. Epitome mea Sect. II. §. XI. N. I. lit. d.) Numero suo duali idem exprimit; nam vertit: τελεσετον τε εἰς

σάρκα μίαν, erunt sc. ambo in carne una. Idem habent, quod majus est, loci paralleli in N. T. sc. Matth. XIX. 5. Marc. X. 6. 1. Cor. VI. 16. Ephes. V. 31. Nihilominus opinantur alii, merum illud esse additamentum Textus Samaritani, a LXX Interpretibus adoptatum, unde etiam in s. Textum N. T. vel a descriptoribus vel ab ipsis auctoribus theopneustis illatum fuisset.

VII.

Syrus Genesis III. 1-5.

* סֶרְפִּיִּם חָיִים הָיוּ מִן הָאֵלֶּה שֶׁבָּרָא
וְהָיוּ בְּחַיִּים מִן הָאֵלֶּה. וְהָיוּ בְּחַיִּים
לְאִלָּהּ מִן הָאֵלֶּה. אֵלֶּה הָיוּ בְּחַיִּים
לְאִלָּהּ מִן הָאֵלֶּה אֵלֶּה הָיוּ בְּחַיִּים.

Et serpens callidior erat cunctis animantibus campi, quae fecerat Dominus Deus: Et dixit serpens ad mulierem; Verene dixit Deus, ut ne comederetis ex omnibus arboribus paradisi?

סֶרְפִּיִּם, serpens. חָיִים, callidus, astutus. הָיוּ, esse. מִן, hic, prae, infra ex, de. אֵלֶּה, omnis. שֶׁבָּרָא, bestia, animans. וְהָיוּ, desertum, solitudo, item campus, cum Praef. Dolath. עָשָׂה, fecit; Praefixum? hic pro Relati-

vo valet. ^τוֹדַי, ^ודַּיְךָ, Dominus. ^ואֱלֹהִים, Deus.

^ואָמַר, dixit. ^ואִשָּׁה, mulier, hic cum Praefixo Lomad, quae nota Dativi est, vel per Praepositio-

nem circumscribitur. ^ואִשָּׁה, vere, (adjecta duo puncta, oblique in dextram inclinata, inter-

rogationis index sunt, hinc verene.) ^ולֹא, non;

cum Praefixo ?, ut sit ^ולֹא?, sequente Nomine significat sine, absque etc., sequente Verbo, quia non, ut ne.

^ואָכַל, comedit. ^ואֵילָן, ^ואֵילָן, arbor.

^ועֵדֶן, paradisus.

* ^ואָמַרְתִּי אֵלַי חַיִּים. מִן פְּרִי אֵילָן
^ועֵדֶן כֻּלָּם אָכַלְנוּ.

Et dixit mulier ad serpentem, de fructibus arborum, quae sunt in paradiso, cunctarum comedimus,

^ופְּרִי, fructus. ^וכֻּלָּם, omnes.

* מִן פְּרִי אֵילָן ^ועֵדֶן
^וכֻּלָּם אָכַלְנוּ. ^ואֵילָן
^ואֵילָן כֻּלָּם אָכַלְנוּ.

At de fructibus arboris, quae est in medio Paradisi, dixit Deus, Ne comederitis ex ea, neque accesseritis ad eam, ut ne moriamini.

וְיָ, medium, cum Praef. Dolath, significante, qui, quae, et ו, in. אֶלֶּה, ex ea. מִתְּכָּל, appropinquare, tangere. לֹא, mori.

* וְיָ אֱלֹהִים יֹדֵעַ כִּי בַּיּוֹם הַהוּא . לֹא מָרָא .

Dixitque serpens ad mulierem, haudquaquam moriemini.

וְיָ, Infin. pro Gerundio, moriendo; praecedente particula negante hic asseveranter negat.

* וְיָ אֱלֹהִים יֹדֵעַ כִּי בַּיּוֹם הַהוּא . לֹא מָרָא .
וְיָ אֱלֹהִים יֹדֵעַ כִּי בַּיּוֹם הַהוּא . לֹא מָרָא .
וְיָ אֱלֹהִים יֹדֵעַ כִּי בַּיּוֹם הַהוּא . לֹא מָרָא .
וְיָ אֱלֹהִים יֹדֵעַ כִּי בַּיּוֹם הַהוּא . לֹא מָרָא .

Nam novit Deus, quod, qua die comederitis ex ea, aperientur oculi vestri, et eritis sicut Deus scientes bonum et malum.

וְכִי, particula causalis sequenti voci Dolath
 praefixo, quia, nam, alias propter. וְכִי, novit.
 יוֹם, dies, cum Praefixis ? et ד. וְכִי,
 comedit, cum Praef. Dolath. פִּתּוּחַ, aperire,
 hic Participium pass. pl. num. עֵינַי, oculus.
 הוּא, esse. אַתְּ, vos. כֵּן, secundum, sicut.
 טוֹב, bonus. רָע, malus etc.

VIII.

Targum Pseudojonathanis Genesis III. 4 – 6.

בִּי הִיא שְׁעָתָא אָמַר חַיָּיָא דְלָטוֹר עַל בְּרִיָּה
 וְאָמַר לְאִתָּתָא לֹא מִמָּת תִּמּוּתוֹן בְּרָם כָּל אוֹמְנָא
 סְנֵי בֶר אוֹמְנוּתִיהָ :

*Ea hora dixit serpens accusans creatorem suum,
 et dixit mulieri: Non moriendo moriemini; verum
 omnis opifex odit filium opificii sui.*

דְלָטוֹר, *serpens*. חַיָּיָא, *hora*. שְׁעָתָא, *hora*.
 בְּרִיָּה, Particip. דְלָט, *delator, accusator*, r. inus.
 אִתָּתָא, *wife*, cum Suff. בְּרָא, *creator*, hic, *creator*.
 מוֹת, *mori*. מִמָּת, *non*. לֹא, *mulier*.
 בְּרָם, *verum*. אוֹמְנָא, *artifex*. סְנֵי, *odisse*.
 בֶר, *filius*. אוֹמְנוּתָא, *opificium*.
 אוֹמְנוּתָא, *opificium*.

אָרום גַּלִּי קָדָם יי אָרום כִּיּוֹמָא דְהִיכְלוֹן מִנִּיה
וְהַהוּן כְּמַלְאכֵין רַבְרַבִּין דְּחֻכְמִין לְמַנְדַּע בֵּין טַב
לְבִישׁ:

Quoniam manifestum est coram Domino, quoniam die, quo ex ea comedetis, eritis sicut angelus magni, qui sapientes sunt ad cognoscendum inter bonum et malum.

גַּלִּי, *quod*, (uti V. seq.) hic *quoniam*. אָרום, *revelavit, manifestavit, item revelatus est, hic manifestus est*. קָדָם, *coram*. יי, *Dominus*. הַהוּן, 2. perf. pl. Aor. 2. Verbi. מַלְאכֵין, *fuit*. הוּא, *Angelus, nuncius, r. aethiop. misit*. מַלְאכָא, *magnus, r. hebr. multus, magnus fuit*. רַבְרַב, *sapiens fuit, inde חָכָם, חָכִים, sapiens*. חָכָם, *scivit, למַנְדַּע, Infin. anomalicus cum Praef. ל*. לְמַנְדַּע, *inter*. טַב, *bonus*. בִּישׁ, *malus, cum Praef. ל, significante hic et*.

וְחֻמַּת אֶתְתָּא ית סַמָּאל מַלְאכֵין מוֹתָא וְדְחִילָת
יִידְעָת אָרום טַב אִילְנָא לְמִיכַל וְאָרום אָסוּ הוּא
לְנִהוּרָא דְעֵינִין וּמַרְגָּא אִילְנָא לְאִיסְתַּבְּלָא בֵּיה וְנִסְיַבָּת
מֵאִיבִיה וְאִבְלָת וִיחַבְּת אָף לְבַעֲלָה עֲמָה וְאִכְרָת:

*Et vidit mulier Sammaëlem Angelum mortis, et
timuit: et cognovit, quod bona esset arbor ad eden-
dum, et quod medicina esset ad lucem oculorum, et
desiderabilis ad intelligentiam consequendam ea; et
accepit ex fructu ejus, et comedit: et dedit etiam
marito suo secum, qui comedit.*

וַיֵּדָהּ, וַיִּתְּנָהּ, vidit. סַמָּאֵל, Sammaël, angelus
seductor. מוֹתָא, mors. דָּחַל, timuit. אֵילָנָא, אֵילָן,
arbor. לְמִיכָל; Inf. verbi אָכַל, cum Praef. ל.
אִסּוּר, medicina. הוּא, ipse. נְהוֹרָא, נְהוֹר, lux.
עֵין, oculus. מְרַגָּה, desiderabilis, r. רָגַה, petere.
סַבֵּל, intelligere, in Ithpaal, cujus Infia. hic cum
Praef. ל, intelligentiam consequi. נָסַב, accipere.
אֶפְסָא, fructus, r. אָבַב, in Paël fructus producere.
יָתִיב, dedit, tradidit. אַף, etiam. בַּעַל, בַּעַל,
dominus, maritus.

IX.

Samaritanus Genesis III. 7 et 8.

* אֲדָמָה אֵלֶיךָ * אֲדָמָה אֵלֶיךָ * אֲדָמָה אֵלֶיךָ *
אֲדָמָה אֵלֶיךָ * אֲדָמָה אֵלֶיךָ * אֲדָמָה אֵלֶיךָ *
אֲדָמָה אֵלֶיךָ * אֲדָמָה אֵלֶיךָ *

*Et aperti sunt oculi amborum ipsorum, et
cognoverunt, quod nudi ipsi: Et consueverunt folia
figus, et fecerunt sibi cingulos.*

אֲדָמָה, folia.

'שמ אלה ' ערמ ' 232 ' אא ' רוצעמ
 ' 39 אאמ ' שמא ' ער92 ' 579 ' 323א
 ' 'שמ אלה ' ערמ ' מ579 ' ' רוצעמ ' שמ
 - < 579 ' מ579 ' 323א

*Et audiverunt vocem Domini Dei ambulantis
 in horto ad auram diei: et abscondit se homo, et
 uxor ejus a facie Domini Dei, in medio arboris
 horti.*

X.

Syrus Genesis III. 13-15.

* 0000 מן מן מן . מן מן
 בן . 0000 מן . מן
 מן : 0000

*Et dixit Dominus ad mulierem, Quid est hoc,
 quod fecisti? Et ait mulier, Serpens me seduxit,
 et comedi.*

מן, etc. videatur analysis §. VII. circa voces
 hic omittas. מן, מן, quid? quid hoc?
 מן, errare, in Aphel מן, seducere, cum
 Suff. I. perf.

* 0000 מן מן מן . מן
 בן : מן מן מן

חֲדָשִׁיךָ. מִן דָּחִיךָ שֶׁמֶן יִיחִיךָ. מִן
 חֲדָשִׁיךָ. מִן דָּחִיךָ שֶׁמֶן יִיחִיךָ. מִן
 חֲדָשִׁיךָ. מִן דָּחִיךָ שֶׁמֶן יִיחִיךָ. מִן

Et dixit Dominus Deus ad serpentem; Quia
 fecisti hoc, maledictus es prae omni jumento, et prae
 omni animanti solitudinis, et super ventrem tuum
 gradieris, et pulverem comedes, omnibus diebus
 vitae tuae.

חֲדָשִׁיךָ, super, uti mox infra, item propter, se-
 quente Dolath quia. דָּחִיךָ, maledictus, r. חֲדָשִׁיךָ,
 maledicere. אֲנִי, tu. חֲדָשִׁיךָ, jumentum.
 חֲדָשִׁיךָ, venter. חֲדָשִׁיךָ, Formae Pahel, ire, gradi.
 חֲדָשִׁיךָ, pulvis. חֲדָשִׁיךָ, vita.

* חֲדָשִׁיךָ אֲנִי חֲדָשִׁיךָ
 לְאִשָּׁיךָ. חֲדָשִׁיךָ אֲנִי חֲדָשִׁיךָ
 חֲדָשִׁיךָ. חֲדָשִׁיךָ אֲנִי חֲדָשִׁיךָ

Et inimicitiam ponam inter te et mulierem,
 et inter semen tuum et semen illius; ipsum concu-
 cabit caput tuum, et tu feries eum in calcaneo
 ipsius.

^ווְהָיָה, inimicitia. ^ווְהָיָה et ^ווְהָיָה,
 ponere. ^ווְהָיָה, inter, ^ווְהָיָה, inter te.
^ווְהָיָה, semen. ^ווְהָיָה (refertur ad semen) ipsum.
^ווְהָיָה, calcare. ^ווְהָיָה, caput. ^ווְהָיָה, ferire, per-
 cutere. ^ווְהָיָה, calx, calcaneus.

XI.

Targum Psendojonathanis Genesis III. 15.

וְהָיָה אִישׁוֹ בֵּינָךְ וְיִבְנֵי אֶתְתָּא בֵּין זְרַעֲיִית בֵּינָךְ
 וְיִבְנֵי זְרַעֲיִית בִּנְהָא וְיִהְיֶה כֹד יִהְיוּ בִּנְהָא דְאֶתְתָּא נְטָרִין
 מִצְוֹתָא דְאֶרֶיִיתָא יִהְיוּ מְבוֹנִין וּמְכִיִּין יִתְּךָ עַל
 רִישְׁךָ וְכֹד שְׁבָקִין מִצְוֹתָא דְאֶרֶיִיתָא תִּהְיוּ מְתֻבִּין
 וְנָבִית יִתְּהוּ בְּעַקְבֵּיהוֹן בְּרִם לִהְיוּ יִהְיֶה אִסּוּ וְלֹךְ
 לֹא יִהְיֶה אִסּוּ וְעִתִּידִין אֵינֶן לְמַעַבְדַּ שְׁפִיטָא בְּעִיקְבָא
 בְּיוֹמֵי מַלְכָא מְשִׁיחָא:

Quin inimicitiam ponam inter te et inter mu-
 lierem, inter semen filii tui et inter semen filiorum
 ejus: et erit, quando erunt filii ipsius mulieris ser-
 vantes praecepta legis, operam dabunt, ut percutiant
 te ad caput tuum. Cum autem relinquent prae-
 cepta legis, studebis, ut mordeas eos in calcaneis
 ipsorum: Verum illis erit medicina, tibi autem
 non erit medicina; quia medicinam adhibebunt cal-
 caneo in diebus regis Messiae.

שׁוּוּה, שׁוּוּה, *aequari*, דְּבָבוֹת, דְּבָבוֹת, *inimicitia*. שׁוּוּה, שׁוּוּה, *posuit*. אִתָּהּ, אִתָּהּ, *mulier*, זֶרַע, זֶרַע, *semen*. בֵּן, בֵּן, *filius*. כִּד, כִּד, *cum, quando*. יִהְיוּ, יִהְיוּ, *erunt*, אֲבִי, אֲבִי, *fuit*. נִטַּר, נִטַּר, *observavit, custodivit*. אֲוִיָּהּ, אֲוִיָּהּ, *praecepit*. צִוָּה, צִוָּה, *praeceptum*, מִצְוָה, מִצְוָה, *in Hiphil*, יִרָה, יִרָה, *docuit*. כֹּון, כֹּון, *in Paël*, et Ithpa. אֲתִבֵּן, אֲתִבֵּן, *operam dare*. מָחָ, מָחָ, *ferire, percutere*. שִׁבַּק, שִׁבַּק, *caput*, רִישׁ, רִישׁ, *reliquit*. עֵקֶבָה, עֵקֶבָה, *calcaneus*, נִכָּה, נִכָּה, *percussit*. עֵקֶבָה, עֵקֶבָה, *medicina*. אֲסוּ, אֲסוּ, *paratus*, בִּרָם, בִּרָם, *illi*, הִנּוּן, הִנּוּן, *pro*, אִינּוּן, אִינּוּן, *et*, עֵתִידִין, עֵתִידִין, *hic Infinitivus*, שְׁפִיּוֹתָהּ, שְׁפִיּוֹתָהּ, *inde*, עֵבֶד, עֵבֶד, *medicina*. מֶלֶךְ, מֶלֶךְ, *Rex*, מְשִׁיחָהּ, מְשִׁיחָהּ, *Messias*.

XII.

Arabs Genesis III. 21-24.

وَصَنَعَ اللَّهُ لَادَمَ وَزَوْجَتِهِ ثِيَابَ بَدَنٍ
وَالْبَسَهُمَا *

Fecitque Deus Adae et uxori ejus indumenta corii, et vestivit ambos.

صَنَعَ, *fecit.* آدَمَ, *Adam.* زَوْجَةً, *uxor.*
 ثِيَابَ, *indumentum.* بَدَنَ, *zona brevis et cur-*
ta, item pellis, corium. لَبَسَ, *induit, vestivit:*
 suffixum هُمَا, *significat illos ambos.*

ثُمَّ قَالَ اللَّهُ هُوَذَا آدَمُ قَدْ صَارَ
 كَوَاحِدٍ مِنَّا يَعْرِفُ مَعْرِفَةً الْخَيْرِ وَالشَّرِّ *
 وَأَكْنَفُجِبْ أَنْ يَخْرُجَ مِنَ الْجَنَّةِ لَيْلًا
 يَمْدُ يَدَهُ فَيَأْخُذَ مِنْ شَجَرَةِ الْحَيَاةِ أَيْضًا
 وَيَأْكُلَ كُلَّ فَيْحِبَا إِلَى الدَّهْرِ *

*Tum dixit Deus: Ecce Adam jam factus est
 ut unus e nobis, sciens scientiam boni et mali: et
 modo oportet, ut exeat ex horto, ne extendat ma-
 num suam, et accipiat ex arbore vitæ quoque, et
 comedat, et vivat in seculum.*

هُوَذَا, *ecce.* قَالَ, *dixit.* ثُمَّ, *tum, tunc.*
 صَارَ, *pro صَيَّرَ, factus est.* قَدْ, *nunc, jam.*

وَاحِدٌ, unus, cum Praef. ك significatione he-
braici د. مِنَّا, ex nobis. عَرَفَ, cognovit, sci-
vit; inde مَعْرِفَةٌ, scientia. خَيْرٌ, bonus, bonum.
شَرٌّ, malus, malum. الْآنَ, denique modo.
وَجِبَ, decet, oportet. أَن, ut. خَرَجَ, exivit.
مِنْ, ex. جَنَّةٌ, hortus. لَيْلًا, ne. مَدَّ, extendit.
بِيدٍ, manus. أَخَذَ, sumsit, accepit; passiva Forma
V. seq. sumtus est. شَجَرٌ, arbor. حَيَاةٌ, vita.
أَيْضًا, etiam. أَكَلَ, comedit. حَيٌّ, vixit.
إِلَى, in. دَهْرٌ, seculum.

فَطَرَهُ اللَّهُ مِنْ جَنَانِ عَدْنٍ لِيُغْلَخَ
أَلَاَرْضَ التِّي أَخَذَ مِنْهَا *

Expulitque eum Deus ex horto Eden, ut coleret
terram, e qua desumptus fuerat.

طَرَدَ, expulit; passiva Forma V. seq. عَدْنُ,

Eden. فَلَحَ, culturae ergo terram sulcavit, h. e.

coluit. عَوَّ, terra. أَلْتِي, qui, quae. ... أَلْدِي.

صِنَّهَا, ex qua sc. terra.

وَلَمَّا طَوَّدَ آدَمُ أَسْكَنَ مِنْ شَرْقِي
جَنَانِ عَدْنِ الْمَلَائِكَةِ وَلَمَعَ سَيْفُ
مُتَقَلِّبٍ لِيَحْفَظُوا طَرِيقَ شَجَرِ
الْحَيَاةِ *

Et cum expulsus fuisset Adam, habitare fecit
a parte orientali horti Eden Angelos, et corusca-
tionem gladii versatilis, ut custodirent viam arbo-
ris vitae.

لَمَّا, cum. أَسْكَنَ, habitavit, in Forma V.

habitare fecit, collocavit. شَرْقِي, pars orientalis.

لَمَعَ, Angeli. مَلَائِكَةُ, Angelus, in plur. مَلَكٌ,

coruscatio. ^{سيف} سيف, gladius, r. ^{مساق} مساق, ense percussit. ^{متغلب} متغلب, versatilis. ^{حفظ} حفظ, custodem egit, custodiivit, hic Infin. cum Praef. Lam. ^{طريق} طريق, via.

XIII.

Scholia in Caput III. Genesis.

V. 1. ^{ערום} ערום, LXX. ^{φεινιστατος} φεινιστατος, sapientissimus; eodem modo Arabs; Graecus codicis veneti, ^{περιφρονεσεος} περιφρονεσεος, eodem sensu, Aquila: ^{παυσεγος} παυσεγος, callidus, veterator: Sic et Syrus: Pseudojonathan, ^{חכם לב} חכם לב, sapiens ad malum. — Ibidem, ^{אף כי} אף כי, periphrasin Syri supra datam imitatur etiam Arabs.

V. 2. ^{מפרי עץ} מפרי עץ, addit Syrus, ^{כלם} כלם, h. e. de fructibus arborum . . . cunctarum. — Ibidem, ^{נאכל} נאכל, praemittit laudatus Kennicotti codex 69. ut Gen. II. 16. ^{אכל} אכל, comedendo comedemus, five liberrime comedere nobis licet.

V. 3. ^{ומפרי העץ} ומפרי העץ, Samaritanus addit ^{אף כי} אף כי, scil. „sed de fructu arboris hujus.” — Ibidem ^{כן} כן, Syrus, ^ל ל, ut no: Arabs, ^{كَيْلا} كَيْلا, ut non, in Coran, ne forte.

V. 5. יֹרֵעַ, Codex Erfordiensis יֹרֵעַ: similiter Samaritanus ⲩⲩⲙ; LXX, ἡδαι. — בְּיוֹם אֲכַלְכֶּם, Syrus (§. VII. hoc V.) verbotenus: quod in die,

qua comederitis ex ea: Arabs, فِي يَوْمِ لَكُمْ^{١ ٢},
 in die comestitionis vestrae. — — Ibidem

ⲕⲁⲗⲗⲁⲕⲉⲙ, forte, Samaritarum more, Arabs,

كَأَلَمَ لَأَيُّكُم, sicut Angeli: Onkelos,

כְּרַבְרָבִין, sicut principes: Codex singularis venetus

Pentateuchi, ὡς Θεός, sicut Deus.

V. 6. וַיֹּאכְלוּ, Samaritanus ⲕⲁⲗⲗⲁⲕⲉⲙ, et comederunt: LXX. καὶ εφαγον.

V. 7. עִירוֹם, eodem modo V. 10.; Samaritanus melius ex analogia ⲩⲩⲩⲩⲩ, nudus. — Ibidem עֲלֵה, Samaritanus (§. X. hoc V.) pluralem habet: ad quem accedunt plures codices apud Kennicott et de Rossi; item Paraphrases et Versiones ceterae. — Ibidem חֲגֵרֶת, Syrus,

ⲩⲩⲩⲩⲩ^{ⲧ ⲕⲟ}, vox graecae originis, perizomata.

V. 8. אֶת קוֹל יְהוָה, Pseudojonathan, יְיָ, vocem sermonis Domini. — Ibidem, לְמִנַּח יוֹמָא, Pseudojon. לְרוּחַ הַיּוֹם, ad requiem diei, (videtur legisse לְנִיחָא:) Syrus,

فِي لَيْلٍ^{ⲧ ⲕⲟ} يَوْمَئِذٍ, retrocedente die.

حَرَكَةُ الشَّهْرِ, *in motu diei.* — Ibidem

וַיִּתְחַבֵּא, LXX. ἐκρυβήσαν, *absconderunt*: Philo
tamen citat hunc locum ex LXX. singulari Nu-
mero. Arabs ibidem, uti et Syrus plurali

utuntur. — Ibidem, בַּתּוֹךְ עֵץ, Syrus, حَيْثُ

أَشْجَارٌ, *inter arbores*; similiter Arabs.

V. 10. וַיֹּאמֶר, addit לוֹ, *ipse*, Codex Oxonien-
sis, Kennicoto 75.; et LXX. habent, καὶ
εἶπεν αὐτῷ, *et dixit ei.* — Ibidem, וַיֹּאמֶר,

Syrus, وَجَدْتُ, *et vidi*, me nudum esse: sc. אֶת
הָאֵתָה, non יָרָא Verbum deduxit.

V. 12. הִוא, heteroclita punctatio Pronominis
foeminini passim culpatur, ita ut vel scribendum
sit הִיא, vel punctandum הוּא, utpote Generis
communis.

V. 13. הַשִּׁיטָנִי, Samaritanus, ὁ σατανᾶς,
mendose, ut multi putant; Houbigantius in
Notis criticis lectionem probat, ac pro radice assi-

gnat שָׂטָן, (forsitan سَاطِنٌ) cujus significatio sit
in Forma Hiphil *pellicere ad malum*. Codex Sa-
maritanus Peirescienfis, qui nunc regiae
Bibliothecae est Parisiis, Kennicotto 333, legit
שָׂטָן, a rad. שָׂטָן, quod Arabibus est *licitum*
habere, et in Hiphil *persuadere esse licitum*: fasci-

nandi significationem ipsi tribuit Rondet in Bibl. aven. in Not. ad h. l.

V. 14. על-גחנך, hoc est, *super ventrem tuum*, Vulgata, *super pectus tuum*; LXX. ἐπὶ τῷ στήθει σου καὶ τῇ κοιλίᾳ, *super pectus tuum et ventrem*. Cum Hebraeo legit Syrus, et uti Vulgata, Arabs et Graecus in codice veneto.

V. 15. הוּא, praeter alios dubios, duo codices vaticani, Kennicotto 227 et 239, quorum alterum citasse videtur Bellarminus de Verbo Dei L. II. Cap. XII., legunt הוּא: sic et Graecus anonymus in Montfauconii Hexaplis, *ὁ αὐτός*; Onkelos in codice de-rossiano, cui numerus est 562: Vulgata, *ipsa*; quamvis nec desint codices latini, qui legunt *ipse*. Fortassis ex *ipsa* e, ut olim scribebatur *ipse*, venit, ut legatur *ipsa*. Et sane genere masculino accipi vel neutro debere Pronomen, praeter ordinem syntacticum et Hieronymum in QQ. hebraicis, suadent Sam., LXX in omnibus codicibus, (Graecus in codice veneto habet, σπέρμα . . . ἐκεῖνο) Paraphrases omnes, et Versiones; ne arabica quidem Saadiae excepta, cujus versio latina in Polyglottis mendose habet *et haec*; duae tamen editiones arabicae, prima Congregationis de Propaganda (Epitome Sect. II. §. XVI. N. I. lit. g) et secunda typis rutilianis A. 1752., foemininum habent, sed ad Vulgatae lectionem immutato textu. Simile quid accidit textui hebraico in editione Antwerpiensi A. 1572.) Multa in

hunc locum erudite ac solide proponit Cl. de Rossi in Appendice ad Tom. IV. Var. Lect. V. T., ubi ad calcem haec Bellarmini verba ex l. supra c. refert „editionem Vulgatam varie „habere, quosdam codices habere *ipse*, nec esse „contra Vulgatam editionem, si convincatur de- „bere legi *ipse* vel *ipsum*.” — Ibidem תשפנו... ישובך, LXX. τηγνσσει (in edit. complut. perperam τηγνσσει) . . . τηγνσσεις, ubi pro more suo τηγειν posuerunt pro παρατηγειν, *insidiosè observare*; Vulgata, *conteret* . . . *insidiaberis*: diversa significatione idem Verbum etiam acceperunt Syrus et Arabs.

V. 16. אל חמישה, praefigunt nonnulli codices, sed imprimis Samaritanus et reliquae Versiones; item Targum in quibusdam codicibus de-rossianis, ita ut Sensus sit: *Mulierì vero* — Ibidem, עצבונך, tum codices aliquot mss, tum plures Versiones pluraliter legunt עצבונך: consentit Versio graeca codicis veneti quae habet: τας σας λυπας, *dolores tuos*.

V. 17. בעבודך, eodem modo uterque Samaritanus, Onkelofus, Syrus et Arabs. Coniicere tamen licet, jam antiquitus in quibusdam exemplaribus lectum fuisse בעבודך, *in labore tuo*: hinc lectiones τω LXX. εν τοις εργοις σδ Pseudojonathanis, quamvis alio nexu, בעמל, *in labore*; Vulgatae, *in opere tuo*. Singularis est Theodotionis interpretatio apud S. Hiero-

nymum in QQ. ad hunc locum, ἐν τῇ παραβάσει σου, *in transgressionem tuam*.

V. 19. לחם, LXX. τοῦ αἵτου σου, *panem tuum*, quae lectio ex parallelismo probatur. — Ibidem ממנה כי; rectissime Paraphrases et Versiones habent: *ex vel de qua terra sumtus es*.

V. 20. חיה, LXX. Ζωή, *vita* (scilicet ponitur significatum nominis pro nomine proprio, quamvis in impresso textu hic non sine nominis proprii nota: illius rei exempla frequentissima occurrunt in Versione tam septuagintavirali quam latina).

V. 22. הן האדם etc. Onkelos, אִתָּהּ אָדָם, *Ecce Adam unus est in seculo ex se, sciens etc.* Pseudojonathan, *Ecce Adam est solus in terra, quemadmodum ego solus sum in coelis excelsis etc.* Versio Samaritana, אִתָּהּ אָדָם כַּאֲשֶׁר אֲנִי, *Ecce Adam est, sicut ramus ex nobis*. — Ibidem ועתה etc. sensum absolutum hic offert Pseudojonathan, וְכִדּוֹן רָעַל דְּלֹא נָטַר מִדָּה דְּפִקְדָתָא נִגְזֹר עָלוּתִי, etc. *jam vero quia non servavit, quae praecepi, decernamus contra eum, ut ejiciamus eum ex horto Eden etc.*

V. 24. וישכן etc. Syrus חָסַם etc. *et vallavit plagam orientalem paradisi Eden, Cherubim et cuspidem gladii, qui se volutabat*. Ibi-

dem, מקדו, Paraphrasis Hierosolymitana, duplicem significationem una exprimens, מן לקדמין, את, ab antiquo ab oriente. Ibidem, ממדנה

המלאכיה, Angels: Paraphrasis Pseudojonathanis et Hieros. ita habent: Et habitare fecit gloriosam majestatem suam . . . inter (desuper) duos Cherubinos.

XIV.

Arabs Genesis IV. 6 et 7.

وَقَالَ اللَّهُ لِقَايِنَّ لِمَ أَشْتَدَّ عَلَيْكَ
وَلِمَ سَقَطَ وَجْهَكَ *

Et dixit Deus Caino: Cur durum fuit tibi? et cur cecidit vultus tuus?

قَالَ, dixit. لِمَ, cur, quare. شَدَّ, durius

cepit, in Forma V. durus fuit. عَلَيْكَ, particula

cum Suff. 2. personae. سَقَطَ, cecidit. وَجْهَ,

facies, cum eodem Suff.

أَلَا إِنَّكَ لَنْ جَوَدْتَ قَبْلَكَ * وَإِنْ لَمْ
 تَجُودْ فَإِنَّهُمَا أَنْتَ جَاهِلٌ خَطَاؤُكَ رَابِضٌ
 وَإِلَيْكَ قِيَادُهُ وَأَنْتَ الْمُسَلِّطُ عَلَيْهِ
 بِالْأَخْتِيَارِ *

Nonne si bene egeris, recipies? cumque non
 bene egeris, quocumque perrexeris, peccatum tuum
 cubans est, et ad te spectat moderatio ejus, et tu
 es, qui dominaris illius per electionem.

أَلَا, nonne; est enim لَا, non, et ا interrogati-
 vum. إِنْ, si, siquando; إِنَّ, certe, utique.

قَبْلَكَ, hic recepit. جَادَ, hic benefecit. لَوْ, si.

فَإِنَّهُمَا, quocumque. لَمْ, non. إِنْ, hic cum.

خَطَا, pecca-
 تٌ, se convertit, hinc perrexit.

رَابِضٌ, cubuit. إِلَيْكَ, in, ad cum Suff. 2.

قِيَادُكَ, habena, hinc, moderatio cum Suff.

3. Perf. مَسَلَّطَ et مَسَلَّطَ, fuit dominus, in Forma

IV., *dominium exercuit, dominatus est.* عَلَى,
super cum Suff. 3. Pers. اِخْتِيَارٌ, electio, r. جَارٍ,
favit, in Forma V. et VIII. elegit.

XV.

Graecus τῶν LXX. l. c.

Καὶ εἶπε κυριος ὁ Θεος τῷ Καῖν, ἵνα τι πε-
 γλυυτος ἐγενε; καὶ ἵνα τι συνεπεσε το προσωπον σε;

*Et dixit Dominus Deus ad Cain: Quare tristis
 factus es? et quare concidit vultus tuus?*

Οὐκ εαν ορθως προσενεγκης, ορθως δε μη
 διελης, ἡμαρτες; ἡσυχασον, προς σε ἡ αποσροφῃ
 αυτε, καὶ συ αξεις αυτε.

*Nonne si recte obtuleris, non autem recte divi-
 seris, peccasti? Quiesce: ad te conversio ejus; et tu
 principatum habebis ipsius. Vid. §. XVII. ad hunc
 versum.*

Graecus Codicis veneti (vid. §. VI. ad v. 24.)
 ex correctione Editoris, ad eundem locum.

Εφῃ γην ὁ οὐτωτις προς Καῖνα. τε χαριν
 ωργισαι σοι, καὶ δια τι πεπτωκε το σον προσωπον;

*Dixit igitur verum effector Ens supremum ad
 Cain: Qua de causa ira concitata est tibi, et quare
 concidit vultus tuus?*

وَيَا مَرَأَتَيَّ لَامَحْ أَنْصَتَا لِمَقَالِي *

أَذْرَأِي قَتَلْتُ رَجُلًا بِشَجَّتِي

أَوْ صَبِيًّا بِجِرَاحَتِي *

*Dixit autem Lamech duabus uxoribus suis,
O Adha et o Sella, audite sermonem meum;
Et o duae uxores Lamech, attendite dictum meum.
Numquid ego interfeci virum per fractionem capitis,
Aut puerum per vulnus meum.*

Analysin Textus samaritani videre est Parte prima ad hunc locum; notandumque est, commata, prout hic impressus est textus, paululum immutata esse. Analysis arabicae Versionis ita se habet.

قَالَ, dixit. أَمْرَاءُ, uxor, hic in duali cum

Praef. Lam. et Suff., hinc, duabus uxoribus suis:

vide paulo post. يَا, Interjectio, o. سَمِعَ, audivit.

قَالَ, primum supra. قَوْلٌ, dictum, sermo r.

مَتَّالَهُ, auscultavit. نَصَنَ, tacuit, in Forma IV.

أَقْرَى, num, num- dictum, sententia, r. supra.

مَرَضَلٌ, occidit. قَتَلَ, cum Suff. I. p. quid,

vir. ⁵شَجَّةٌ, *vulnus capitis fracti*, r. ⁵شَدَحَ, *vulneravit*, *speciatim confregit caput*. ^عأَوْ, *aut*.
⁵صَبِي, *puer, adolescentulus*. ⁵جِرَاحَةٌ, *vulnus*.

* מְאֵדָה מְאֵדָה מְאֵדָה מְאֵדָה :
 מְאֵדָה מְאֵדָה מְאֵדָה מְאֵדָה - <

*Quia septemplex vindicabitur Cain,
 Et Lamech septuagies septies.*

إِنْ كَانَ كَثِيرًا تَقَادَ بِتَقَابِينِ
 فَبِلَامَحَ أَكْثَرَ وَأَكْثَرَ *

*Si multum animadversum est in Cain,
 In Lamech etiam magis ac magis.*

كَثِيرٌ, *multus*. ⁵كَانَ, *fuit*. ⁵إِنْ, *si*.
 قَادَ, *inter alia, punivit, praecipue homicidam*.
 أَكْثَرَ, *magis*.

XVII.

Scholia in Caput IV. Geneseos.

V. 1. אִישׁ אֶת־יְהוָה, perperam Münsterus alii-
que, *virum Jovam*: ꝑ praeivit suo modo Pseudo-
jonathan, qui transtulit: *acquisivi virum Ange-*
lum Domini. LXX. habent, ἐκτησαμην ανδρωπον
δια τῆς Θεῆς (ubi ὁ Ἑβραῖος et ὁ Συρος — Epi-
tome etc. Sect. II. §. XI. N. 4. — verterunt ἐν Θεῷ)
hinc Vulgata, *possedi hominem per Deum*. Onke-
los, " מִן־קֶדֶם, *a conspectu Domini*: Syrus,

מִן עִנְדֵּי אֱלֹהִים, *virum Domino*.
a Deo; (particulæ illae junctim significant, a, ex,
de) consentit Versio samaritana, מִן־אֵלֹהִים, *a*
Domino.

V. 3. מִקֵּץ יָמִים, pleraeque Versiones, *post*
aliquot dies: Pseudojonathan retinens lectio-
nem Hebraei addit, utique praeteritorum con-
scius, בְּאַרְבָּעָר בְּנֵי־סָן, *decima quarta Nisan*.

V. 4. וַיִּשַׁע, LXX. καὶ ἐπείδεν, *et respexit*,
uti etiam Vulgata habet; Versio samaritana,
מִשְׁמַחֲמִי, *et odoratus est*; h. e. gratum habuit:

hinc Arabs, فَتَقَبَّلَ, *et acceptavit*: clarius sen-
sum dedit Syrus, nisi velis sub aliis punctis
eum a וַיִּשַׁע Verbum derivasse, وَارْتَحَبَ, *et ob-*

lectatus est; sic et Symmachus, καὶ ετεροφθῆ, *et delectatus est*; Aquila, cujus est diversa lectio, sensu vel verbis idem asserit. Theodotion, favoris signum perhibens, vertit, ενεπυρισεν, *inflammavit*.

V. 7. לַפְתָּהּ, LXX., ut patet ex §. XV., διελύης: scilicet videntur Interpretes ad manus habuisse codicem samaritanis literis scriptum, ubi pro חֲנֻלָּה ad ostium, legebatur חֲנֻלָּה, ad dividendum; est enim חֲנֻלָּה, divisit membratim et διαιρεῖν apud LXX. ex parallelismo dividere, separare. Pseudojonathan ad hunc versum latine sic: *Annon, si bona feceris opera tua, remittetur tibi peccatum tuum? Quodsi non bona feceris opera tua in hoc seculo, ad diem judicii magni peccatum tuum servatur, et ad fores cordis tui peccatum jacebit. Verum in manu tua tradidi potestatem ipsius concupiscentiae malae, et ad te erit appetitus ejus. Et tu dominaberis illi, sive ad justitiam sive ad peccatum.*

V. 8. וְאָמַר etc. subjungit Samaritanus, חֲנֻלָּה חֲנֻלָּה, *eamus in agrum*. Similia dicunt (exceptis Onkeloso et Arabe in Polyglottis, item Symmacho et Theodotione) ceterae Paraphrases et Versiones, et prolixo magis sermone Pseudojonathan: item Versio graeca το Σαμαρειτικόν inscripta (Epit. l. c.) et codex hellenisticus venetus supra memoratus, qui tamen non tam sermonis argumentum, quam glossographi cujusdam notamen interferit: sed ista omnia citra ullius co-

dicis hebraici fidem; nequidem Origenis aetate, eapropter verba τω LXX, διελθόμεν εἰς πεδῖον, obelo notantis. Piska (qua voce notatur quidquam in textu deesse) in non paucis codicibus apud Kennicott, et in aliquibus de-rossianis legitur quidem; sed censent Critici, per errorem librariorum illud Piska in codices venisse. Quare iidem existimant, merum illud esse Textus samaritani additamentum. Videatur de-Roffi ad hunc versum; qui etiam putat, אמר, *dicere*, hic valere pro דבר, *loqui*: locus tamen, quem ex L. II. Mosi XIX. 25. citat, huic non omnino parallelus est: Suppetit tamen huic cl. Auctori codex, non 407 sed fortasse 507 notatus, qui prima manu pro וידבר ויאמר legit וידבר. Interpretum alii Ellipsin hic statuunt; Michaëlis a מרר, *amaro animo fuit*, Verbum deductum vult; Schulzio in Scholiis in V. T. probatur significatio Verbi אמר in arabico, ut ait, *obvia*, quae est *durius loqui cum aliquo*.

V. 10. קול דמי, צעקים etc. Samaritanus, קול . . . צעק, *vox sanguinis . . . clamat*: eodem fere modo Versio samaritana, Syrus et Arabs: Onkelos anomaliam Textus hebraici non sine paraphrasi in aliam mutat, habetque, ut latine ejus verba referam: *Vox sanguinis generationum, quae futurae erant succedere de fratre tuo, clamant*. Pseudojonathan pressius eandem retinet.

V. II. נִרְרָה etc. LXX, ἐπιναράτος sc. ἀπὸ (non, ut MS. alexandrinum habet, ἐπὶ) τῆς γῆς, quae non immerito vertuntur, *execrabilis eris ipsi terrae.*

Ibidem מִדֶּיךָ, Syrus, ^د_{من} ^ي_{يد} ^ك_{يد}, *de manibus tuis*: numero plurali favet codex Kennicotti 136 et de-Rossi 661: accedit Pentateuchus graecus jam laudatus Bibliothecae S. Marci Venetiis: legit is, πρὸς ταῖν σαιν χερσῶν.

V. 12. נָע וְנָד, LXX, σενῶν καὶ τρεμῶν, *gemens et tremens.* Theodoretus in 22. animadvertit, alios interpretes habere ἀκατασταῖν, id est, vagari, nusquam consistere; et reipsa Scholiastae exhibent, σαλευόμενος καὶ ἀκατασταῶν. Syrus ad LXX, et Arabs ad Textum hebraicum propius accedunt.

V. 13. גְּדוֹלָה etc. LXX, quos sequitur Vulgata, μείζων ἢ αἰτία μὲ τὴ ἀφεθῆναι *major est causa mea, quam ut condonetur*: eadem fere Onkelos; Vulgata, *major est iniquitas mea, quam ut veniam merear*: at Targum Hierosolymitan. alia loquentem Cainum inducit: *Et dixit Cain coram Domino, plura sunt peccata mea, quam ut possim ferre, verum est potestas coram te condonandi et remittendi mihi.* Similia Pseudo-jonathan. Interpretatio quorundam: *Major est poena mea, quam ut eam ferre queam, fundamentum quidem habet in lingua hebraica, at in nulla Versione.*

V. 14. **הָאֶרֶץ**, merito ad certam aliquam regionem referri colligitur ex **ה** praefixo et V. 16. — Ibidem **לָהּ** etc. non de hominibus sed de feris intellexit Josephus Antiq. jud. L. I. Cap. II. n. 1 editionis oberthürinae pag. 19.

V. 15. **לָכֵן**, eodem modo Onkelos et Aquila; at ceteri Interpretes legerunt **כֵּן לֹא**, *non ita*, sive *nequaquam*. — Ibidem, **שִׁבְעִיתִים**, sic et Aquila, septupliciter; at LXX. **ἑπτὰ ἐκδιμυσμένα παρὰ λυσεῖ**, *septem vindictas exolvēt*: ceteri Graeci alia. Onkelos, *in septem generationes vindicta assume- tur ex eo*: Sensum exprimit Arabs, **بِه كَثِيرًا**, *valde*.

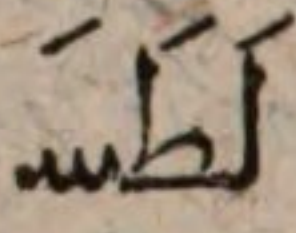
V. 16. **בְּאֶרֶץ נוֹר**, appellative accepit Vulgata, ponens, *profugus in terra*; sicque intelligi debere, distinctim asserit Hieronymus: at nomine proprio vocabulum sumfere interpretes ceteri, et convenientius: scilicet a vaga et instabili habitatione Caini nomen regioni datum videtur. LXX. habent **Νοῖδ**: Armeniae ad Orientem vero patet vasta regio, Nyse vel Nysee dicta; quod nomen videtur esse a **נוֹס**, ejusdem cum **נוֹר** significationis.

V. 17. **כְּשֵׁ**, praeter plures de-rossianos codices plerique interpretes legerunt **כְּשֵׁי**, *in nomine*. (Corrigendam hic esse latinam interpretationem Textus Syriaci et Samaritani in Polyglottis pridem jam monuit de-Rossi.

V. 18. עירר, LXX, γαῖδαδ; est videlicet ד pro ר; quod tamen Resch expressere Philo et Josephus. Ceteras variationes in nominibus propriis textus hebraici et graeci hic fere omitto: vid. tamen V. 22.

V. 21. תבש, LXX. ὁ καταδειξας, *monstrans*: (Schulzii l. c. conjectura est, lectum fuisse ברה, quae vox ea significatione redditur Isa. XL. 26. etc.)

V. 22. תובל קין, LXX. τον Θοβελ, και ην, *hoc est Sella autem et ipsa peperit Thobel. Et fuit malleator*: forte ex dictato textu natus error.) — Ibidem, לטש, LXX. σφυροκοπος, *malleator*, sic

et Vulgata: est enim Arabibus etiam tundere. — Ibidem כל, LXX. omittunt hanc vocem planiore significatione, Versiones quaedam eamdem transponunt.

V. 25. ותקרא, scilicet Eva: Samaritanus, אארא, *et vocavit Adam*; sic et Kennicotti codex 176.

V. 26. הוכל etc. passiva significatione; at active LXX. ετος ηλπισεν επικαλεισθαι, *hic speravit invocare*, ubi Vulgata, *iste coepit invocare*: legisse videntur זה יהל: quod Verbum LXX. deduxere a יהל, quod in Hiphil est sperare; S. Hieronymus vero, ut debet, a הלל, significante in Hiphil et Hophal, incepit, coeptum est. Aquilam vertisse ηεθη Theodoretus testis est Q. 47., quod Hieronymus reddit, *tunc*

initium fuit etc. Notavit tamen Flaminus Nobilius in Notis, Theodoreto sic explanatum esse locum, ut crederet, Sethum coepisse vocari Deum, et filios ejus filios Dei. Vid. Contant de la Molette. Paraphrastae chaldaei, cum verbum חלל etiam significet profanare, locum ita intellexere, ut ad idololatriae initia eundem re-

ferrent: hinc Onkelos: בְּכֵן בְּיוֹמוֹהִי חָלְלוּ בְנֵי-

אֱנָשָׁא מִלְצִלְאָה בְּשֵׁמַא דִּי־

superfuderunt filii hominum ab invocando no-
men Domini. Et Pseudojonathan: הוּא דָרָא

דְּבִיוְמוֹהִי שְׂרִיאוּ לְמַטְעִי וְעַבְדוּ לְהוֹן טַעֲפֹן וּמִבְנִין

לְטַעוּתָהוֹן בְּשׁוֹם מִימְרָא דִּי־

Illa erat aetas, in
cujus diebus incoeperunt errare, et fecerunt sibi
Idola, et cognominabant Idola sua, nomine ser-
monis Domini.

Specimen analyseos chaldaismi biblici.

Oratio Danielis ignotam in pariete scripturam ex-
plicantis. Danielis Cap. V. a ψ. 17.

בְּאַרְיִן עֲנָה דְנִיְאָר וְאַמַּר קְדָם מֶלְכָּא מִתְנַתֵּךְ 17

לָךְ לְהוֹיִן וּנְבֻזַבְיַתֵּךְ לְאַחֲרֵי הָב בְּרֹם כְּתָבָא אֲקָרָא

V. 17. בְּאַרְיִן, pro בְּאַרְיִן, *tunc*. עֲנָה, Parti-
cipium in Peal Verbi עֲנָה, *respondit*. קְדָם, *coram*.

הוּא, *dedit*. נָתַן, r. *dona*; מִתְנֵן, *Rex*. מֶלְכָּא,

לְמַלְכָּא וּפְשָׁרָא אֲהוּדַעְנָה : אֲנִתָּה מַלְכָּא אֱלֹהֵא 18
 עֲלִיא מַלְכוּתָא וּרְבוּתָא וִיקְרָא וְהִדְרָא יִהֵב לְנִבְכַּדְנָצַר
 אֲבוּד : וּמִן רְבוּתָא דִּי יִהֵב לָהּ כָּל עַמְמֵיָא אֲמִיָּא 19

fuit, pro הוּא, Infin. cum Suff. pro Imper. נְהַזְבֵּה,
manus, in pl. נְבִזְבִּין, cum Suff. אֲהֵרֵן, *alius*. יֵהב,
 Imper. in Peal Verbi יִהֵב, *dedit*. כְּרָם, *sed, ve-*
rum. כְּתָב, *emphatice scriptura*. קָרָא, *hic*
legit. פִּשְׁרָא, *emph. interpretatio*. יִדַּע,
scivit, cognovit, in Aphel, *cujus Fut. hic et prima*
quidem Persona cum Suff. 3. Pers., notum fecit.

V. 18. אֲנִתָּה, *tu masc. Gen.* אֱלֹהֵא, *emphatice*
 עֲלִיא, *Deus*. וְעֲלִי, *vel, ut keri habet*, אֱלֹהֵא,
excelsus, altissimus. מַלְכוּתָא, *regnum*. רְבוּתָא, *ma-*
gnitudo, hic majestas. וִיקְרָא, *infra §. 20.* יִהֵב, *Gloria*.
 וְהִדְרָא, *decor*, (Nomina in Textu *emphatice posita;*
id quod etiam de sequentibus hujus terminationis
notandum est.) אֲבָא, *pater, cum Suff. 2. pers.*

V. 19. מִן, *hic prae.* דִּי, *relativum qui, infra,*
quod, et §. 23. nota Gen. עַמְמֵיָא, *emph.* עַם,
populus. אֲמָא, *natio*. לְשָׁן, *lingua*. זָוַע, *tremere,*
commovere. דְּחַל, *timuit, trepidavit*. Ibidem צָבָא,
voluit, et קָטַל, occidit; sunt hic Participia in Peal:

וְלִשְׁנָיָא הוּוּ זֶאֱעִין וְדִחְלִין מִן־קִדְמוּהִי דִי־הוּא צְבֵא
 הוּוּ קִטְל וְדִי־הוּוּ צְבֵא הוּוּ מָחָא וְדִי־הוּוּ צְבֵא
 20 הוּוּ מְרִים וְדִי־הוּוּ צְבֵא הוּוּ מִשְׁפַּל: וְכִדִּי רַם
 לְבָבָה וְרוּחָה תִּקְפַּת לְהוֹדָה הִנְחַת מִן־כְּרִסְתָּא
 21 מְלִכּוּתָהּ וְיִקְרָא הָעֵדִי מִנָּה: וּמִן־בְּנֵי אֲנָשָׁא מְרִיד

uti sequentia Part. in Aphel; sic מָחָא, a חָיָה, *vixit*,
 in Aph. *vivificavit*; מְרִים, a רִם, *altum esse*,
 in Aph. *exaltavit*; מִשְׁפַּל, a שָׁפַל, *humilis fuit*, in
 Aph. *humiliavit*.

V. 20. כִּדִּי, *quia, cum*. רַם, Part. in Peal
 Verbi רִם, hic *efferre se*. לְבָב, *cor*. רוּחַ, *spiritus*.
 תִּקְפַּת, et in Part. Peil, תִּקַּף, *obfirmatus fuit*,
 vel reciproce, *obfirmavit se*. זוּר, hic *superbire*,
 est Inf. in Aph. cum Praef. ל. נִחַת, *descendit*, in
 Hoph., qua Forma hebraica citra anomaliam hic
 occurrit, *dejectus est*. כְּרִסְתָּא, *thronus*. עָרָה, *trans-*
sivit, in Aph. *abstulit*; est autem 3 pl. Praet. quoad
 Praeformativas, more hebraico.

V. 21. בֶּן, *filius*. אֲנָשׁ, *homo*. מְרִיד, *ejecit*,
expulit, hic Part. Peil, *expulsus*. עִם, *cum*. חִיּוּתָא,
 emph. חִיּוּתָא, *bestia*. שׂוּרָה, (hic Part. Peil)

וּלְבַבָּהּ י' עִם-חַיּוֹתָא שְׁוִי וְעַם-עֲרֵדִיא מְדוּרָהּ עֲשָׂבָא
 כְּתוּרִין יִטְעֻמוּנָהּ וּמִטָּל שְׁמַיָּא גְשֵׁמָה יִצְטַבֵּעַ עַד
 דִּי יֵדַע דִּי-שְׁלִיט אֱלֹהָא עֲלִיא בְּמַלְכוּתָא אֲנִשָּׂא
 וְלִמֵּן-דִּי יִצְבָּא יְהִיקִים עֲלֶיהָ : וְאַנְתָּה בְּרָהּ בְּלִשְׁאֲצָר 22
 לֹא הִשְׁפִּילָתָּ לְבָבָךְ כָּל-קִבְּלָא דִּי כָל-דְּנָה יִדְעָתָּ :

aequatus est. עֲרֵדִין, Nom. pl., *emph. hic, onagri.*
 תּוּרִין, *habitatio.* עֲשָׂב, *herba, hic emph.*
 בּוֹוֹס, cum Praef. כ. טַעַם, *gustavit, in Aph.*
gustare fecit, sive pavit. טַל, *ros.* שְׁמַיָּא, *coelum.*
 גְּשֵׁמָה, *corpus.* צִבֵּעַ, *tinxit, in Ithpaal hic cum*
transpositione et mutatione literarum Formae he-
braicae Hithpaël, tinctus est. עֲרֵדִי, *donec.* דִּי,
quod. שְׁלִיט, *dominator, potens.* מֵן et מִן, *is,*
 Pron. utriusque Num. et Gen. קוּם, *surgere, in*
Aph. erigere. עַל, *super, v. 23. contra.*

V. 22. בֶּר, *filius.* לֹא, *non.* הִשְׁפִּילָתָּ, *vid.*
 v. 19. hic Aphel cum הִ Formae Hiphil, *humili-*
asti. כָּל-קִבְּלָא דִּי, *omni rationi ejus, quod, sive*
propterea quod, hic quamvis. דְּנָה, *emph. דִּן,*
iste, etc.

23 וְעַל-מֶרֶא שְׁמִיָּא וְהִתְרוֹמַמַּת וּלְמֵאנִיָּא דִּי-בֵיתָהּ
 הִיתִיו קִדְמִיָּה וְאַנְתָּה וְרַבְרַבִּיךְ שְׁנִלְתָּהּ וּלְחַנְתָּהּ
 חֲמֵרָא שְׁתִּין בְּהוֹן וְלֹאֲלֵהִי כֶסֶף וְדִהַבָּ נְחָשׁ
 פְּרוֹזָא אֶעָּא וְאַבְנָא דִּי לֹא-חֲזִין וְלֹא-שְׁמַעִין וְלֹא
 יִדְעִין שְׂבַחָת וְלֹאֲלֵהָ דִּי-נִשְׁמַתָּה בִּידָהּ וְכָל-אַרְחָתָהּ
 24 לָהּ לֹא הִדְרָתָּ : בְּאַדְיִן מִן-קִדְמוֹהִי שְׁלִיחַ פֶּסָא דִּי-

V. 23. מֶרֶא, *dominus*. הִתְרוֹמַמַּת, *Formae*
hebr. Hithp., exaltasti te. מֵאנִין, *vasa*. בֵּית, *do-*
mus. אֲתָה vel אֲתָה, *venit*, in Aphel, hic cum
Praeform. Hiphil, adduxit; est. 3. pl. *Praeter.*
 רַבְרַבִּין, *magnates*. שְׁנִיָּה, *uxor*. לְחַנְתָּה, *pellex*.
 חֲמֵרָא, *emph.* חֲמֵרָא, *merum, vinum*. שְׁתִּין, *bibit*,
Part. in Peal. בְּהוֹן, *ex eis*. כֶּסֶף, *argentum*.
 דִּהַב, *aurum*. נְחָשׁ, *aes*. פְּרוֹזָא, *ferrum*. אֶעָּא,
emph. אֶעָּא, *arbor, lignum*. אַבְנָא, *lapis*. הִזָּא,
vidit, et שמע, audivit, sunt hic Participia Ben.
 שְׂבַחָה, *laudavit*. יָד, *24. emph.* יָדָא, *manus*;
 בִּידָהּ, *in cuius manu*. נִשְׁמַתָּה, *anima*.
 אַרְחָהּ, *via*. לָהּ, *hunc*. חִדְרָהּ; hic in Paël, *ho-*
noravit.

V. 24. בְּאַדְיִן, *hic ideo*. שְׁלִיחַ, *misit*, *Part. Peil.*
 פֶּסָא, *pars*. רִשְׁמָה, *consignavit*, *itidem Part. Peil.*

יִדָּא וְכַתְּבָא דְנָה רְשִׁים : וְדָנָה כְּתָבָא דִּי רְשִׁים 25

מִנָּא מִנָּא תִּקְלָ וּפְרָסִין : דְּנָה פִּשְׁר מִלְּתָא מִנָּא 26

מִנָּה-אֱלֹהָא מַלְכוּתָךְ וְהַשְׁלָמָה : תִּקְלָ תִּקְלָתָא 27

בְּמֵאֲזִינָא וְהַשְׁתַּכַּחַת חֲסִיר : פִּרְס פְּרִיסָת מַלְכוּתָךְ 28

וְיַחֲבִיבַת לְמַדִּי וּפְרָס :

V. 25. מִנָּא, *numeravit*. תִּקְלָ, *appendit*, hic *appensus*. פִּרְס, *divisit*, hic Participia.

V. 26. פִּשְׁר, *interpretatio*. מִלְּתָא, *sermo*, *verbum*. שְׁלָם, *perfectus fuit*, in Aph. *perfecit*, *finivit*, hic cum ה Formae hebraicae.

V. 27. מֵאֲזִינָא, (hic in st. emph.) *tances*, *statera*. שְׁכַח, in Ithpeel, *invenit*. חֲסִיר, *deficiens*.

V. 28. יָהֵב, *dedit*, Part. Peil.

VOCABULARIUM HEBRAICUM

EXHIBENS

VOCES PARTE I. CHRESTOMATHIAE
CONTENTAS.

נ

נָבַד, K. periit H. perdidit.	נֶאֱד, m. vapor.
נָאָה, voluit, acquievit.	נֶאֱדָם, nituit, rubuit. נֶאֱדָם, m. homo. נֶאֱדָם, נֶאֱדָם, ruber. נֶאֱדָם, rubinus, vel adamas. נֶאֱדָמָה, terra.
נָאָב, pater.	נֶאֱדָם, sanguis.
נָאָךְ, Hitph. elevavit se.	נֶאֱדוֹן, dominus.
נָאָל, luxit.	נֶאֱדָר, N. magnificus fuit. H. magnificavit. נֶאֱדָרָה, magnificentia, toga.
נָאָן, arab. coaluit, inde נָאָן, lapis.	נֶאֱדָשׁ, trituvavit שׁ. דָּוָשׁ.
נָאָבַס, faginavit.	נֶאֱהָב, amavit. נֶאֱהָבָה, amor.
נָאָבַק, N. luctatus est.	נֶאֱהָל, tentorium fixit. נֶאֱהָל, tentorium.
נָאָבַר, volavit, arab. praevaluit. נָאָבִיר et נָאָבִיר, fortis, robustus.	נֶאֱוָה, N. desiderabilis, pulcher fuit. P. desideravit. נֶאֱוָה, desiderium, al. terminus.
נָאָדָה, inus. colligavit. נָאָדָה, f. fasciculus.	
נָאָגָם, stagnum, שׁ. גָּמָם, forma ex גָּמָם.	
נָאָגַר, collegit.	
נָאָרַב, H. cruciavit.	

- אָוֵל, *arab.* antecessit, *v. g.*
robore etc. אָוֵל, *robur.*
 אָוֶן, molestia, vanitas, ini-
 quitas *it.* robur.
 אָוֶן, dolore affici. אָוֶן, *m.*
 fortitudo, vires, *item,*
 dolor, luctus. *v.* אָוֶן.
 אָוֶץ, festinare, urgere.
 אָוֶר, lucere, *H.* illuminavit.
 אָוֶר, *m. item,* אָוֶרָה, *f.*
 lux, אָוֶר, *etiam* fluvius.
 אָוֶר, ignis. מָאוֶר, *m.*
 מָאוֶרָה, *f.* luminare, lux
al. specus.
 אוֹת, *N.* convenire, consen-
 tire. אוֹת, signum, litera.
 אִז, tunc.
 אִזּוֹב, hyssopus.
 אָיִד, Abiit *Ch.*
 אָזַן, *P. et H.* attendit, au-
 scultavit. אָזַן, *f.* auris.
 אָחָד, univit. אָחָד, *unus, a.*
 אָח, *m.* frater. *it.* אָחוֹת,
 soror, *v.* אָחָדָה, *ch.* sociavit.
 אָחָז, tenuit, possedit, *inde*
 אָחָזָה, *f.* possessio.
 אָחַר, *K. P. et H.* distulit,
 moratus est. אָחַר, *alius.*
- אַחֲרֵי, post. אַחֲרֵי, *post.*
 posterius, retrorsum.
 אַחֲרֵי, posterior. אַחֲרֵי,
Ch. alius. אַחֲרֵי, re-
 trorsum. אַחֲרֵי, poste-
 ritas finis.
 אָטָם, *K. et H.* clausit.
 אָטָר, clausit.
 אֵי, ubi. אֵי, ubi.
 אֵיב, inimicatus est. אֵיב,
 inimicus. אֵיבָה, ini-
 micitia.
 אֵל; fortis, Deus. אֵל,
 aries, limen. אֵלָה, *f.*
 quercus. אֵילָה, *m.*
f. cervus, *a. v.* אֵיל.
 אֵיִם, terribilis fuit. אֵיִם,
m. terribilis. אֵיִמָה,
 terror.
 אֵי אֵין, non, nihil, nullus.
 אֵיפָה, Ephra, *mensura.*
 אֵישׁ, *in Hithp.* virum se
 praebuit. אֵישׁ, *m.* vir.
 אֵשָׁה, אֵשָׁה, *f.* foemina.
 אֵיתָן, *m.* fortis. *it.* vis,
 firmitas, *v. p.* 88. *it.* pe-

rennis aquarum fluxus,
al. littus.

אָ, tantum, attamen, pe-
nitus, statim.

אָכַל, edit. אָכַל, m. אָכַלָה,
f. cibus. מֵאָכַל, m. cibus.

אָכַף, curavit.

אָל, Deus, r. אָל. אָל, ad.

אָלָה, illi. אָל, non.

אָלָה, execratus est, jura-
vit, H. adjuravit. אָלָה,
arab., coluit, inde est.
אָלָה, Deus, pl. אָלָהִים,
(*de Deo vero significa-
tione singularis numeri
accipitur.*)

אָלַם, N. ligatus fuit, ob-
mutuit P. ligavit.

אָלַף, arab. conjunxit, H.
didicit, arab. in millia
se diffudit.

אָלַף, mille. אָלֹף, doctor,
dux, bos.

אָלַץ, P. pressit, urfit.

אָמָה, mater, r. אָמָה.

אָמָה, ancilla. אָמָה, cu-
bitus. אָמָה, fi. r. arab.
אָמָה.

אָמַל, languit, defecit.

אָמָה, arab. praeivit. אָמָה,
mater.

אָמַן, firmus, verus, fidus
fuit, nutrit. H. cre-
didit. אָמַן, m. אָמוּנָה,

f. fides, veritas. אָמוּנָה,

אָמַן, vere. אָמַן, אָמַן,

אָמַת, veritas, it. vere.

אָמַץ, fortis fuit.

אָמַר, dixit. אָמַרָה, f.
fermo. אָמַר, ramus, ch.

אָנָה, K. moestus fuit P.
et H. occasionem quaesivit.

אָנִי, c. אָנִיָּה, f. navis, no-
men ignotae originis.

אָנִי, ego etc. item אָנִי.

אָנַח, N. suspiravit, gemit.

אָנַח, ch. אָנַח, tu.

אָנַן, Hithp. planxit.

אָנַם, coëgit, urfit.

אָנַף, spiravit, iratus fuit.

אָף, ira, nasus, vultus.

אָנַשׁ, aeger fuit. אָנַשׁ,
homo. Chrest. p. 53.

אָנַם, congregavit, colle-
git. it. ademit, finivit,
hinc clausit agmen.

אָסַר, vincivit, ligavit, etc.	אֵשׁ, c. ignis, r. אַשׁ, v.
אֵף, etiam, quin etiam.	p. 57.
אָנַף, v. אָנַף.	אִשָּׁה, (ex אִישׁ) mulier.
אָפַד, vestivit, amicivit.	אִשְׁפָּה, pharetra.
אָפַה, coxit panem.	אָשַׁר, K. incescit P. duxit,
אָפַה, Ephā.	beatum praedicavit.
אָפַן, inus. fere ut פָּנָה, vertere se, hinc אָפַן,	אָשַׁר, beatitudo. אִשְׁרֵי,
אָפַן, rota. it. modus, ratio.	beatitates, beate. אִשְׁוֹר,
אָפַס, defuit, defecit. אָפַס,	incessus, gressus. אִשְׁוֹר,
defectus, finis, adv. tantummodo.	gressus. it. Assur. אִשְׁוֹר,
אָפַל, K. et H. reposuit.	qui. בְּאִשְׁוֹר, quemad-
אָצַר, recondidit, thesau-	modum.
rum collegit. אֹצֵר,	אִשְׁשׁ, Hitph. fortis fuit.
thesaurus.	אֵת, nota acc. it. praepos-
אָרַב, K. et H. prospexit,	cum, a.
insidiatus est. מֵאֲרַב, אֲרַב,	אֵתָהּ אֵתָהּ, venit H. ad-
insidiae. אֲרַבָּה, f. specus,	duxit. אֵתָהּ, tu.
foramen.	אֵתוֹן, f. asina.
אָרַח, carpfit, decerpfit, it.	ב
collegit. אֲרִיָּה, אֲרִי, m. leo.	בָּאֵר, arab. effodit, P. de-
אָרַח, iter fecit. אֲרַח,	claravit. בָּאֵר, f. puteus.
iter, via.	בֶּאֱרַ, fovea.
אָרֹן, arca, r. אֲרֹה.	בָּאֵשׁ, putruit, foetuit.
אָרֶץ, c. terra, regio.	בָּגַד, praevaricatus est,
אָרַר, maledixit. arab. re-	perfide egit. בָּגַד, per-
sonuit, strepitum dedit.	fidia it. vestis.

לְבַד, solitarius fuit. בָּדַד,

seorsim, solitarie.

בָּדַל, separatus est H. di-

stinxit, divisit. בְּדִלָּה,

bdellion, gemma.

בָּהוּ, res inanis.

בְּהֵמָה, c. bestia.

בֹּא, venire, occidere, H.

adducere, offerre. בָּא,

ingressus. מְבֹא, aditus.

תְּבוּאָה, proventus.

בֹּר, בְּאֵר, fovea, carcer,

sepulchrum, v. בָּאֵר.

בוֹשׁ, erubescere.

בָּחַר, elegit. בָּחוּר, *subst.*

juvenis; *part.* delectus,

בֶּטֶן, venter, uterus, cor,

animus.

בֵּין, medietas, inter.

לֹבְלָתִי, ne. בְּלָתִי, non.

בָּכָה, flevit. בִּכְיָ, *m.* fletus.

בְּכֹר, primogenitum effe-

cit. H. peperit. בְּכוֹר,

m. בְּכִירָה, *item* בְּכָרָה,

f. primogenitus, *a.* *it.*

primogenitura.

בְּלִי, non, nihil. בֵּל,

non, praeter.

בָּלָה, senuit. P. attrivit.

בְּלִי, consumptio, defec-

tus, tributum. *adv.* non.

v. p. 120.

בָּלַל, confudit, miscuit.

בָּלַע, absorpsit, deglutivit.

בָּנָה, aedificavit. בֶּן, filius.

בַּת, filia.

בְּעֵבוֹר, propterea, propter,

v. עָבַר.

בְּעַד, post.

בַּעַל, Dominus, maritus

fuit. בַּעַל, *m.* בַּעֲלָה, *f.*

dominus, *a.* maritus, *a.*

בָּעַר, arsit, conjunctus est.

בְּעִיר, brutum.

בָּצַק, intumuit. *subst.* massa

farinacea.

בָּצַר, amputavit cohibuit.

בָּקַע, diffidit, scidit, rupit.

בְּקָעָה, vallis.

בָּקַר, *it.* בָּקַשׁ, quæsit.

mane. בָּקָר, armentum.

בָּרָא, creavit. H. saginavit.

פָּרַד, grandinavit. *chald.*

sparsit. פָּרַד, *m.* grando.

פָּרָד, grandinatus. *quasi*

grandineis punctis notatus, maculosus.

פָּרָה, comedit, elegit, secuit.

פָּרָה, *m.* ferrum.

פָּרָה, fugit. פָּרִית, vectis, repagulum.

פָּרַךְ, benedixit, genua

flexit, maledixit. פָּרַךְ,

genu. פָּרָכָה, benedictio.

פָּשַׁל, coxit, affavit, *P.*

elixavit. פָּשַׁל, coctum.

פֶּשֶׁר, *m.* caro.

פָּתַר, dissecuit. פָּתָר, pars.

ג

גָּאָה, altus fuit, superbivit.

גָּאוּא, superbia, magnificentia.

גָּבַה, altus fuit, extulit

se. גָּבֵה, altus.

גָּבַל, terminavit. גָּבֹל,

m. terminus.

גִּבְעָה, *f.* collis.

גָּבַר, valuit, robustus, fuit.

גָּבַר, vir. גִּבּוֹר, potens, fortis.

גָּדַד, turmatim convenit, depopulatus est, incidit.

גָּדוֹד, turma. גָּד, tur-

ma, *v. p.* גָּד. coriandrum, quod striatum sit, ac plures lineolas parallelas incisas habeat.

גָּדָה, *arab.* avulsit.

גָּדוֹת, *f. pl.* ripae.

גָּדַל, magnus fuit, crevit, educatus est, adolevit.

גָּדוֹל, magnus. מִגְדָּל, turris.

גָּדַר, sepelit, murum struxit.

גָּדָר, גָּדָר, *m.* murus, septum.

גָּוַד, succidere, vastare: *idem*, cum גָּדַד.

גָּוָה, operuit, continuit.

גָּוִיָּה, גָּוִיָּה, *m.* גָּו, גָּו, corpus, tergum, medium.

גָּוִי, gens, gentilis, *r.* גָּוִי.

גָּוַע, expiravit, mortuus est.

גָּוַר, peregrinari, commorari, timere, coire. גָּוַר,

גֹּר, catulus. גָּר, peregrinus.

גָּזַל, rapuit, abripuit. גִּזְלָן, pullus.

גָּזַר, secuit, decidit, decrevit. גִּזְרָה, segmentum, decisum.

גִּחְוֹן, venter, inferior pars corporis.

גִּיד, nervus.

גִּלָּה, revelavit, migravit in captivitatem.

גָּלַל, volvit. גִּלְגָּל, f. cranium, caput, calvaria.

גָּלַם, convolvit.

גָּמַל, retribuit, ablaetavit, educavit. גִּמּוּל, m. f. retributio. גִּמְלָה, camelus.

גִּמַּם, arab. abundavit.

גָּנַב, furatus est.

גָּנַן, texit, obtexit. גִּן, m.

hortus. מִגֵּן, clypeus.

גִּפְנֵי, f. vitis.

גִּפְרִית, m. cedrus. גִּפְרִית, sulphur, refina,

גִּרְלָה, arab. lapidosus fuit.

גָּרַם, fregit, comminuit ossa. גִּרְם, os.

גָּרַשׁ, expulit. גִּרְשָׁה, m. ejectum, protusum.

גָּשָׁם, H. fecit pluere. גִּשְׁמִים, pluvia.

ך

רָבָה, arab. quievit, chald. fluere fecit. רִבְיָה, m.

sermo, robur, affluentia, quies.

רָבַל, arab. in unum coëgit.

רָבַק, adhaesit, agglutatus est.

רָבַר, locutus est, dixit. H.

duxit, subjecit. רִבְרָה, m.

רִבְרָה, f. verbum, res, ordo, modus. רִבְרוּת, f. pl. verba, imperium.

רִבְרָה, desertum.

רִבְשׁ, mel, saccharum, dactylus.

רָגַה, auctus fuit. רִגְהָ, m.

רִגְהָ, f. piscis.

רָגַה, frumentum, r. רִגְהָ, m.

רָדַד, arab. dilexit. רִדְדָה, m. dilectus, patruus.

דֹּרְאִים, mandragorae,
videntur intelligi fructus
botratim succrescentes
suavissimi, atque hinc
amati saporis, quales
junt arbori, quam mu-
sam appellamus.
 דֹּן, judicare.
 דֹּר, habitare. דֹּר, aetas,
 generatio.
 דָּחַק, urfit.
 דָּלָה, extulit, exhausit, *inde*
 דָּלַת, *f.* ostium.
 דָּם, sanguis, *vid.* אֲדָם.
 דָּמָה, similis fuit. דָּם,
 similitudo. דְּמוּת, simi-
 litudo, forma, species.
 דָּמַם, siluit, cessavit, stetit.
 דָּמְעָה, lacrymatus est. דָּמַע,
f. lacryma.
 דָּקַק, contrivit, comminu-
 tus est. דָּק, imminu-
 tus, tenuis.
 דָּרְדַר, carduus, *v.* דָּרָר.
 דָּרַךְ, calcavit, ivit, teten-
 dit. דָּרֶךְ, via, mos,
 modus.

דָּרוֹם, *m.* meridies, *v.*
 דָּרַר, *arab.* splenduit.
 דָּרַשׁ, quaesivit, consuluit.
 דָּשָׂא, germinavit, herba-
 scit. דֶּשֶׂא, herba.
 דָּת, *f.* lex, jus, sententia,
v. יֹדֶה.

ה

הֶבֶה, age, *Interj.*
 הֶבֶל, vanuit, vanus factus
 est. הֶבֶל הֶבֶל, *m.* vapor,
inde vanitas.
 הִגָּה, meditatus est, ge-
 muit.
 הִדְדִּים, *m.* scabellum.
 הִדָּר, honoravit. הִדָּר,
m. honor, decus.
 הִיא, iste, היא, ista.
 הוֹד, decus, gloria, ma-
 jestas, *v.* יֹדֶה.
 הוּהָ, fuit. יְהוָה, Jehovah,
Nomen Dei.
 הָיָה, fuit, factus est.
 הָכֵל, *arab.* magnus fuit, *inde*
 הַיָּבֵל, *m.* palatium, regia,
 templum.
 הִלָּךְ, ivit.
 הוּא עִם, illi ex הם.

הֵן, illae. הֵן, en,

fi, an: הֵנָּה, ecce.

הִפֵּךְ, vertit, pervertit,
mutavit.

הָרַג, occidit.

הָרָה, concepit. הָרָה, *m.*
genitor. הָרוֹן, *m.* con-
ceptus.

הָרַר, *m.* it. הָרַר, *it.*
mons. הָרָה, in montem.

הִתֵּל, *P.* ludificavit, illudit.

ז

זֶאֱבִי, *m.* lupus.

זָבַד, donavit. זָבֵד, donum.

זָבַח, mactavit, sacrificavit.

זָבַח, sacrificium, macta-
tio. מִזְבֵּחַ, altare.

זָבַל, habitavit.

זֶה, *m.* hic; זוֹת, *f.* haec.

זָהָב, *m.* aurum.

זָוַב, fluere.

זָוַן, *chald.* movere. מְזוֹנָה,
postis.

זָוַן, *ch.* alere. זֹוֶנָה, *f.* cau-
pona, meretrix.

זָכַר, recordatus est. יִזְכֹּר

זָכַר, memoria, memo-
riale, odor. זָכוֹר, זָכָר,
mas. זִכְרוֹן, memoria,
monimentum.

זָמַם, cogitavit, molitus
fuit.

זָמַר, praecidit, amputavit,
P. cecinit; מִזְמוֹר, *m.*
psalmus.

זָנָה, scortatus est. זֹנָה, *f.*
meretrix. *v. p. 164. et* זֹוֶן.

זָנַק, profiliit *al.* occupavit.

זָוַע, se movere.

זָעָה, fudor.

זָעַף, indignatus, pertur-
batus est. זַעַף, indigna-
tio, aestus, furor.

זָקַן, senuit. זָקֵן, *m.* senex.

זָקֵנִים, *m. pl.* senectus.

זָרָה, ortus fuit. אֶזְרָה,
indigena.

זָרַע, feminavit, sparsit, *v.*

p. 88. זָרַע, semen. זְרוּעַ,
c. brachium.

ח

חבא, *N.* absconditus est.

חבב, dilexit.

חבר, conjunxit, conso-
ciatus est. חבורה, *f.*
plaga, vibex.

חבש, ligavit, accinxit.

חגג, motus est in gyrum,
saltavit, celebravit fe-
stum. חג, *m.* festum,
sacrificium festi.

חגר, cinxit, cinctus fuit.

חגורה, *m.* חגור, *f.* cin-
gulum, cinctura.

חדל, cessavit.

חדר, intravit. חדר, conclave.

חדש, renovavit; חדש, novus;
חדש, mensis.

חול, parturire, dolere, ex-
pectare. חול, *m.* arena.

חום, *arab* חאם, circuire.
חומה, murus.

חוץ, foris esse. חוץ, foris,
platea. מחוץ, extra.

חזק, invaluit, fortis, fir-

mus fuit, obfirmatus
fuit, *H.* apprehendit, urfit.

חטא, peccavit. *P.* expiavit.

חטא, *m.* חטאה, *f.* peccatum,
sacrificium.
חטאים, *pl.* peccatores.

חטה, *f.* triticum.

חיה, vixit. חיה, vita,
bestia. חי, *m.* חיה, vi-
vens, vita. חיים et
חיין, *pl.* vita.

חיל, robustum esse. חיל,
robur, virtus, exercitus,
opes, munimentum.

חכלילי, *v. p.* 85. חכל, *m.* rubicundus,
splendidus.

חכם, sapiens fuit. חכם,
sapiens.

חלב, *m.* lac. חלב, adeps.

חלה, aegrotus fuit. חלי,
morbus.

חלל, perforatus, vulne-
ratus est, saltavit. *P.*
profanavit, tibiis ceci-
nit, *H.* incepit.

חָלַם, sanus fuit, somnia-
vit. H. sanitati restituit.

חֲלוֹם, *m.* somnium.

חָלַף, mutavit, transivit.

חָלַץ, exuit, ereptus fuit,
expedivit, *hinc in Paul*
expeditus.

חָלַק, partitus est, divisit.

חֵלֶקֶת, *f.* pars, portio.

חָלַשׁ, debilitavit.

חָמַד, desideravit. *Part. N.*

נְחָמַד, etiam *desiderabilis*.

חָמָה, incaluit pro יָחַם.

חָמַל, pepercit. חֲמִלָה, *f.*
clementia.

חָמַם, incaluit. *P.* calefe-

cit. חוֹם, *m.* calor,
aestus. חוּם, *m.* fuscus.

חָמַם, vim fecit, inique
egit. חֲמָם, violentia.

חָמַץ, acris fuit, ferment-
tatus fuit. חֲמֵץ, fer-

mentatum. מִחְמָצָה, *f.*
fermentatum.

חָמַר, turbatus, lutosus
fuit, rubuit. חֲמָר, cae-

mentum, acervus, *nomen*
mensurae; חֲמָר, bitumen.

חֲמֹר, asinus, acervus.

חָמַשׁ, quintavit. חֲמִשׁ,

f. חֲמִשָּׁה, *m.* quinque

pl. חֲמִשִּׁים, quinqu-
aginta. חֲמִישִׁי, quintus.

חָנָה, castra posuit. מַחֲנֶה,
castra, acies.

חָנַן, gratiofus fuit, miser-
tus est. חֵן, חִין, gratia

חָסַד, *arab.* convenit, *syr.*
probro affecit, *P. hebr.*

חֲסִיד, benigne egit, pro-
bro affecit. חֶסֶד, *m.*

benignitas. חֲסִיד, be-
nignus, pius.

חָסַר, defuit, defecit, ca-
ruit. *v. p. 129. P.* minuit.

חָפַז, festinavit, trepidavit.

חֲפָזוֹן, festinatio.

חָפָה, texit, protexit. חוֹף,
portus.

חָפַץ, voluit, delectatus est.

חָפַר, fodit, pervestigavit,
erubuit.

חָצָה, divisit. חָצִי, *m.*

חֲצוֹת, *f.* dimidium, medium.

חָצַץ, divisit, excidit *P*
jaculatus est. חֶץ, *m.*
sagitta.

חִצְצַר, clanxit, tubicina-
vit, *arab.* arcte circum-
dedit. חֲצִיר, *c.* atrium.

חָקַק, insculpsit, statuit.
מְחַקֵּק, *subst.* legislator,
dux. חֶק, *m.* חֻקָּה, *f.*
statutum.

חָרַב, exsiccatus, vastatus est.
חֶרֶב, gladius, culter.
חֲרָבָה, *f.* siccitas.

חָרָה, arsit. חֲרִי, *aestus*,
excandescencia.

חֲרָטוֹם, *v. p.* 97. חֶרֶט, *m.*
magus.

חָרַם, *H.* devovit, sacravit,
item extirpavit. חֶרֶם,
anathema, devotio.

חָרַף, probris affecit. חֶרֶף,
m. hiems. חֲרָפָה, *op*
probrum.

חָרַץ, movit, praecidit, sta-
tuit, acuit linguam.

חָרַר, exarsit.

חָרַשׁ, aravit, insculpsit,
obsurduit, filuit.

חָשַׁב, cogitavit, existima-
vit, numeravit.

חָשָׂה, filuit, mutus fuit.

חָשַׁךְ, obscurus, obtene-
bratus fuit, (*haec et sub-*
sequens radix Arabibus
deperdita apud Syros in
usu fuit.) חֹשֶׁךְ, caligo,
tenebrae.

חָשַׁךְ, cohibuit, subtraxit.

חָשַׁף, nudavit, exhausit.

מַחְשָׁף, denudatio.

חָתַתָּהוּ, affinitatem iniit.

חָתָן, *m.* focer. חֲתָן,
gener, sponsus.

חָתַר, fodit, sulcavit, re-
migavit.

ט

טָבַל, intinxit, immerfit.

טָהוּר, *m.* purus fuit. טְהוֹר,

טְהוֹרָה, *f.* mundus, *a.*

טוב, *et ch.* טָאָב, bonus

fuit. טוב, *ch.* טָב, bonus.

טול, *P.* deportavit, ejecit.

טלוא, maculosus.

טל et טָלַל, texit. טל,

ros.

טמן, abscondit.

טפף, parvulos imitatus est

inceffu. טף, parvulus.

טרם, tempus complendum,

adv. nondum, antequam.

טרף, rapuit, dilaceravit.

H. cibavit. טרף, rapina.

יאר, rivus, fluviuſ, *r.* יָאָר.

יבל, *chald. et arab.* magno

impetu fluxit, *H.* attu-

lit. יובל, acies, bucci-

na, clangor, jubilaecum.

v. p. 181.

יבש, exaruit, exsiccatus

est. יבשה, arida.

יד, *c.* manus, ripa, latus,

locus, spatium, *r.* יָדָה.

יָדַד, jecit, dilexit. יָדִיד,

dilectus.

יָדָה, jecit. *H.* confessus

est, laudavit: תּוֹדָה, *f.*

confessio, laus. דָּת, *f.*

lex.

יָדַע, novit, cognovit.

דַּעַת, scientia.

יָהֵב, dedit.

יוֹם, dies, tempus. יוֹמָם,

interdiu.

יָזַם, cogitavit.

יָחַד, adunatus est. יַחַד,

simul, pariter.

יָחַם, incaluit.

יָטַב, bonus fuit, *H.* bene

fecit.

יַיִן, *m.* vinum.

יָכַל, potuit, *item* praeva-

luit.

יָלַד, genuit, peperit. יָלִיד,

filius, puer. יֵלִיד, natus.

מִוְלָדוֹת, juvenia. יְלָדוֹת,

nativitas, progenies.

תּוֹלְדוֹת, *f. pl.* genera-

tiones.

יָלַף, ivit.

יָם, mare, occidens.

יָמִין, *H.* dextram

petiit. יָמִין, *m.* extra.

יָנַח, H. הִנִּיחַ, posuit.

יָנַק, suxit. H. lactavit.

יָסַד, fundavit, consulta-
vit, *item* paravit.

יָסַף, addidit.

יָעַד, indixit, constituit.

מוֹעֵד, conventus. עֵדָה,
tempus statutum, solem-
nitas, coetus.

יַעַן, propterea.

יַעַן, consuluit N. consul-
tavit. עֵצָה, consilium.

יָפָה, pulcher fuit. יָפָה,
pulcher.

יָפַע, H. splenduit.

מִוִּפֶּת, *m.* מוֹפֵת, *v. p.* 96.
prodigium.

יָצָא, exivit, H. produxit,
eduxit.

יָצַב, *N.* נָצַב, *H.* stetit,
statuit.

יָצַע, *H.* הִצִּיעַ, stratum po-
suit. יָצוּעַ, stratum.

יָצַר, finxit, formavit, ar-
ctatus fuit. יִצָּר, figmen-
tum, studium.

יָקָה, *v. p.* 84. יִקְהָה, ag-
gregatio, obedientia.

יָקוּם, substantia, *v.* קוּם.

יָקַע, luxatus est.

יָרָא, timuit. יִרְאָה, timor.

יָרַד, descendit. מוֹרָד, de-
scensus, locus declivis.

יָרָה, jecit, jaculatus est.

H. jecit, docuit, instituit.
תּוֹרָה, doctrina, lex.

יָרַח, *arab.* וֹרַח, maduit.

יָרַח, *m.* luna. יָרַח, *m.*
mensis.

יָרַט, declinavit, divertit,
etiam malus fuit.

יָרֵךְ, *f.* femur, latus, *r.* רֶכֶךְ.

יָרַע, malus fuit.

יָרַק, exspuit. יִרְקָה, viride,
olus.

יָשַׁב, *v. p.* 135. הָיָה, *pro* יָשַׁב.

יָרַשׁ, possedit, hereditavit.

מִוִּרְשָׁה, *f.* מוֹרָשָׁה, *m.*
hereditas, possessio.

מִתִּירוֹשׁ, *m.* mustum.

יָשַׁב, sedit, habitavit.

מוֹשָׁב, *m.* habitatio.

יָשַׁן, dormivit, *N.* in-
teratus est. שָׁנָה, *f.*

somnus.

יִשְׁעָה, *H.* fervavit. יִשְׁעָה,

salus, salutare.

יָשָׁר, rectus fuit. יָשָׁר,

rectus.

יָתַר, *H.* reliquit, *N.* reli-
ctus, *item* reliquus fuit.

יָתַר, residuum, excel-
lencia.

כ

מָכַאב, כָּאֵב, כָּאֵב, doluit. כָּאֵב,
dolor.

כָּבֵד, כָּבֵד, gravis fuit,

N. glorificatus, hono-
ratus fuit. כָּבֵד, gravis,

dives. כְּבוֹד, gloria, *it.*

jecur, animus. כְּבִדָּה,

f. gravitas, difficultas.

כָּסַם, lavit, abluit.

כָּבַר, *H.* multiplicavit.

כָּבַשׁ, subegit, domuit,

arab. *Forma 2.* multi-
plicavit; *hinc* כָּבַשׁ, *m.*

כְּבִישָׁה, *f.* agnus, a, ovis,

(*cum transpositione lite-
rarum etiam legitur* כָּבַשׁ).

כֹּה, sic, ita.

כֹּהֵן, sacerdotio functus est.

כֹּהֵן, sacerdos.

כֹּחַ, כֹּחַ, *p.* 77. כֹּחַ,

vis, robur, virtus.

כֹּו, aptare, praeparare,

stabilire.

כֹּר, fodere, *v.* *p.* 83.

מְכֹרוֹת, *f. pl.* arma.

כֹּשׁ, Arabia, *vulgo* Aethio-

pia, *sc. asiatica.*

כָּחַשׁ, mentitus est, ema-

cuit, *N.* deceptus est.

כִּי, quoniam.

כֹּכַב, *m.* stella.

כָּפָר, planities.

כָּלָב, canis.

כָּלָה, consumtus, finitus

est, speravit. *P.* perfe-

cit, absolvit. כָּלָה, *f.*

consumtio, consumma-

tio. כֵּלִי, instrumentum,

vas.

כָּלִיל, absolvit. כָּלִיל, *m.* per-

fectus, *subst.* sacrificium

integrum, holocaustum.

כֹּל, omnis.

כְּמוֹ, sicut, כְּמוֹךָ, sicut tu,

v. p. 105.

כֵּן, ita.

כָּנַן, ut כוֹן, etiam stabilire, arab. tegere. כֵּן, pedi-

culus. כָּנָם, pediculo-
rum copia.

כָּנַף, N. avolavit. כַּנָּף, c.

ala, ora pl. יָם et יָם.

כְּנֹור, m. eithara.

כָּסָה, texit. כִּסֵּה et כִּסֵּה,
tegumentum, thronus.

כָּסַם, numeravit.

כָּסַף, appetivit. כֶּסֶף, כָּסֶף,
argentum.

כָּפַל, duplicavit, iteravit.

כַּפְלָה, f. duplicitas,

v. p. 91.

כָּפַף, incurvavit. כָּף, cur-

vatura, vola manus et
pedis, acetabulum, a-
cerra.

כָּפַר, generatim texit, tum

picavit, pice obduxit,

P. placavit. כְּפָר, pruina.

כָּרַב, syr. et arab. incidit,
aravit, hinc formavit,
pinxit. כְּרוֹב, m. imago,

figura, Cherub, passim
Cherubinus Angelus, aliis
universim figura hiero-
glyphica.

כָּרַם, amputavit. כָּרֶם,
vinea.

כָּרַע, incurvavit se. כְּרָעִים,
d. crura.

כָּרַת, cecidit, excidit, am-
putavit, delevit, pepigit.

כֶּשֶׁב, m. agnus, ovis, v.
כֶּבֶשׂ.

כַּשְׂדִּי, ch. כַּשְׂדִּי, Chal-
daeus pl. כַּשְׂדִּים.

כַּשְׂפָה, praestigiis usus est,
revelavit. part. praesti-

giator. כַּשְׂפִּים, m. pl.
praestigiatore.

כָּתַב, scripsit. כְּתָב, scrip-
tura.

כְּתָנִית, f. tunica.

כָּתַף, arab. constrinxit.

כְּתָף, כָּתַף, humerus.

ל

לֹא, לֹא, לֹא, non, nihil.

לָאָה, moleste tulit, defa-
tigatus est.

מַלְאָךְ, *v. p. 54.* Angelus, legatus. מְלָאכָה, opus, artificum, negotium.

לֵבִיא, *m.* leo.

לֵבָב, animosus, cordatus factus est. לֵב et לִבָּב, *m.* cor, animus.

לָבַר, seorsim.

לָבָן, lateres fecit *H.* al-
buit. לָבָן, לָבָן, albus.

לְבָנָה, *m.* populus alba.

לְבָנָה, *f.* later.

לָבַשׁ, לָבַשׁ, vestivit se.
לְבוּשׁ, vestis.

לָהֶב, *v. p. 92.* *m.* flamma, mucro.

לָהֵט, arsit *P.* inflammavit.
לָהֵט, flamma.

לֹא, לֹא, לֹא, quaeso, uti-
nam, *it.* si modo, ita, sic.

לָוָה, mutuo accepit, ad-
haesit.

לֹוּ, *arab.* nituit. *v. p. 75.*
לֹוּ, decedere, operire. לֹוּ,
m. corylus.

לֹוֹט, abscondere. לְטִים et
לְהִטִּים, incantationes,
praeestigiae.

לֹוֹן, pernoctare, *N. et H.*
murmurare. מְלֹוֹנָה, mur-
muratio.

לֹוִץ, deridere. מְלִיץ, de-
risor, interpres.

לָה, *m.* virens, humidus,
recens. לָה, viror, *v.*
לֹוּחַ, vel לָחַח, *ar.* la-
crymosus fuit.

לָחַח, *inus.* לָחִי, *f.* maxilla.

לָחַם, comedit, consurrexit,
pugnavit. לָחֶם, panis.

מִלְחָמָה, *f.* bellum.

לָחַץ, preffit. לְחִץ, op-
pressio.

לָטַשׁ, acuit, polivit, eru-
divit.

לַיְלָה, לַיְלָה, לַיְלָה, *ch.* nox.

לָכַד, cepit.

לָמַד, didicit *P.* docuit.

לָפִיד, lampas.

לָקַח, accepit.

לָקַט, collegit.

מ

מַאֲד, valde, vehementia,
vires.

מֵאָה, c. centum.

מֵאֻמָּה et מֵאֻמִּים, quicquam,
aliquid.

מֵאֵן, renuit.

מַבּוּל, diluvium.

מִגְדֹּר, excelluit. מִגְדֹּר, m.

pretiosum, res quaevis
pretiosa.

מִדֶּד, mensus est, mensuravit

יָדַע, quare v. יָדַע.

מָה, מָה, מָה, quid, quae.

מָהֵם, Hitph. הִתְנַחֵםֵם,
cunctatus est.

מָהֵר, dotavit, festinavit.

מָוֶל, amputare, circumci-
dere.

מָוֶץ, premere, exprimere.

מָוֶץ, m. gluma.

מָוֶשׁ, recedere, amovere.
palpare.

מָוֶת et מָוֶת, mori. H. oc-
cidit. מָוֶת, mortuus.

מָוֶת, מָוֶת, constr. מָוֶת,

mors pl. מָוֶתִּים et

מָוֶתִּים, mortes.

pl. homines.

מָחָה, delevit.

מָחָסֶפֶס, rotundus, aliis
quid aliud v. p. 108.

מָחַץ, percussit, fregit.

מָחָר, ch. p. 74. מָחָר, m.

מָחָרָת, f. cras, inposte-
rum.

מָטַר, pluit.

מִי, quis, quae.

מִיָּם, m. aqua. מִיָּין, m. species.

מָכְרָה, f. gladius, v. כּוּר.

מָלֵא, plenus fuit, imple-
vit. מָלֵא, m. plenitudo.

מָלַח, salivit N. evanuit.

מָלַח et מָלַח, sal. מָלַחִים,
m. pl. nautae.

מָלַט, N. evasit P. et H.
eripuit.

מָלַךְ, regnavit N. consul-
tavit. מָלַךְ, rex.

מָלַל, locutus est.

מִן, a, ex, de, prae. מִן,

ch. quis. inde מִן, man-
na v. p. 108. et מִנָּה.

מָנָה, numeravit. P. paravit. מֵן, manna, *quasi paratum*.

מָנָה, *ar.* dotavit. מִנְחָה, *f.* munus.

מָנַע, cohibuit.

מָס, dissolutus, liquefactus est, *v. p.* 86. מַס, *m.* tributum.

מַעֲיִם, *d.* viscera.

מָעַט, parum fuit, diminutus est. מְעַט, parum, paucitas.

מָצָא, invenit.

מָצָא, expressit, *ut* מִצֵּץ, *item ex arabico*, compressit, condensavit. מִצָּה, azymum. מִצְרַיִם, Aegyptus.

מָקַל, *arab.* portavit. מִקֵּל, *m.* baculus.

מָרָה, rebellavit.

מָרַר, amarus est, exacerbatus est.

מִרְרִים, amara res.

מִשְׁאַרָּה, mastra, *v.* שאר.

מָשַׁח, unxit.

מָשַׁךְ, traxit, extraxit, selegit.

מָשַׁל, dominatus est, parabolice locutus est. מְמַשֵּׁל, *m.* מְמַשְׁלָה et מְמַשְׁלָת, *f.* dominatio, dominium.

מֵתוּם, *m.* homo *al.* integritas *r.* תָּמַם. מֵתִים, *pl.* homines, *r.* מוֹת.

מָתִי, quando. לְמָתִי, quousque. מֵתָנִים, *m. d.* lumbi.

נ

נָא, אָנָּה, אֲנִי, quaeso. נֹא, cradum *r.* נָא.

נָאָם, dixit. נֶאֱמַר, *subst.* dictum.

נִבֵּא, prophetavit. נָבִיא, *m.* propheta.

נִבַּט, N. aspexit, respexit.

נָבַל, cecidit, emarcuit, *forte etiam*, confudit.

נֶגֶב, *m.* meridies.

נִגַּד, H. indicavit, *arab.* clarus fuit. נִגִּיד, an-

tistes, dux. נִגְדָּה, anterior pars, coram.

נָגַח, cornu petiit, feriebat.

נִגְחָה, cornupeta.

נָגַע, tetigit, percussit. נִגְעָה,

m. plaga.

נָגַף, percussit. נִגְפָה, plaga.

נָגַשׁ, exegit, *Part.* exactor.

נָדַב, sponte egit et dedit.

נִדְבָה, spontaneum, spontaneitas, voluntarie.

נָדַף, dispulit.

נָדַר, vovit. נִדְרָה, votum.

נָהַג, duxit.

נָהַר, fluxit, *ch.* splenduit.

נִהַר, fluvius *pl.* וְנִהַר *et* יָם.

נִוָּא, *arab* crudum esse.

נָוַד, vagari. נָדָה, vagus

נִוֵּד, vagatio. נָדָה, acer

vus, cumulus.

נָוַח, quiescere. נִוְחָה,

m. quies. מְנוּחָה, *f.*

quies, locus quietis.

נִיחוּת, *m.* quies, suavi-

tas, res grata.

נָוַם, fugere.

נָוַע, moveri, vagari, *H.*

agitavit. נָעָה, vagus, pro-

fugus.

נָזַר, separavit. נִזְיָר, sepa-

ratus, facer, Nazaraeus.

נָהַה, duxit. מְנַהֵה, ob-

latio *al. r.* מְנָה.

נָחַל, possedit. נִחְלָה, possessio, hereditas.

נָחַם, solatus est, *N.*

נָחַשׁ, auguratus est. נִחָשׁ,

serpens. נִחְשָׁה, *ch.* נִחָשׁ,

aes.

נָטָה, inclinavit, extendit,

H. etiam declinavit, re-

duxit. מִטָּה, *f.* lectus.

מִטָּה, *c.* virga, tribus.

נָטַע, plantavit.

נָכַה, *P. et H.* percussit,

propagavit.

נָכַר, *N.* agnitus fuit, alium

se gessit. *P. et H.* agnovit.

נָסָה, tulit *P.* tentavit. מִסָּה,

tentatio.

נָסַם, vexillum erexit. נִסָּם,

vexillum.

נָסַע, profectus est. מִסָּע,

profectio, telum, missile.

נָעַל, obseravit, calceavit.

נִעָל, calceus. מְנִיעָל, *m.*

calceamentum.

נָעַם, jucundus fuit. נָעִים,
amoenus.

נָעַר, excussit, erudiit. נֶעֱר,

puer. נַעֲרָה, puella.

נַעֲרִים, *pl.* juvenes, *it.*

pueritia.

נָפַח, flavit.

נָפַל, cecidit.

נָפַשׁ, *N.* respiravit. נֶפֶשׁ,

c. anima, vita, corpus.

נָצַב, *י.* יצב. נִצָּב, statua,

item מַצֵּבָה, statua, mo-
numentum.

נָצַח, *H.* posuit.

נִצַּח, vicit, praefuit. *part.*

P. praefectus musicae.

נָצַל, *N.* ereptus est, evasit.

נָצַר, custodivit, observavit,

ar. laete viruit. נֶצֶר, fur-
culus.

נָקַב, perforavit, nomina-

vit, maledixit. נִקְבָּה,

foemina.

נָקַד, punctavit. נִקְוֹד,

punctatum.

נָקָה, vacuus, mundus,

purus fuit. נָקִי et נָקִיָּא,

mundus. נִקְיֹון, inno-
centia.

נָקַם, vindicavit.

נָקַר, caecidit, perfodit, cir-

cumcidit, *H.* circuivit.

נָשָׂא, tulit, pepercit, con-

donavit. נָשִׂיא, prin-

ceps *pl.* principes. שִׂאת

et שִׁת, excellentia, re-
missio.

נָשָׂא, *H.* decepit.

נָשַׁב, flavit, spiravit, dif-

flavit, abegit, *praecipue*,
flatu.

נָשַׁג, *H.* attigit, affecutus
est, admovit.

נָשָׁה, oblitus est, mutua-

vit, foeneravit. נִשְׁא,

exactor. נִשְׁיָה, oblivio,

luxatus, luxabilis, *v.p.81.*

נָשַׁךְ, momordit.

נָשַׁל, decessit, ejecit, ex-

traxit.

נָשַׁם, spiravit. נִשְׁמָה, ani-

ma, respiratio, flatus.

נָתַן, dedit, posuit.

נָתַק, avulsit.

ס

סָבַב, circuivit, circum-
dedit, cinxit. סָבִיב, am-
bitus, circuitus, circum.
סָבַל, portavit, oneratus est.
סָגַר, clausit, tradidit.
סֹד, p. 83. סֹדֶר, arca-
num, consilium.
סוּם, equus.
סוּף, deficere, finire. סוּף,
alga.
סוּר, recedere. *item* disce-
dere, H. remove.
סוּת, H. incitavit, seduxit.
סוּת, vestimentum, vela-
men, v. p. 85.
סִיר, olla pl. סִירוֹת, ollac.
סָכַן, profuit N. periclita-
tus est. H. prosperavit,
assuevit.
סֶלַע, arab. fidit. סֶלַע,
petra.
סָמַךְ, innixus fuit, susten-
tavit, accessit.
סָנִי, chald. idem quod שָׂנֵא,
odio habuit. סָנָה, rubus,
rubetum.
סָעַר, vehementer commo-
vit, procellis agitatus est.

סָעַר, m. סָעָרָה, f. turbo

procella, tempestas.

סָפָה, consumtus est, de-
fecit, perdidit.

סָפַן, textit, obtexit. סָפִינָה,
navis.

סָפָה, *Hitph.* in limine ver-
sari, manere. סָף, limen,
pelvis.

סָפַר, numeravit, narravit.

סָפָר, liber, epistola, re-
censio. מִסְפָּר, numerus.

סָקַל, lapidavit, lapides re-
movit.

סָתַר, abscondit se, latuit.

ע

עָבַד, servivit, coluit, cul-
tum praestitit, H. servi-
re fecit, ch. fecit. עָבֵד,

servus. עֲבָדָה, servitus,
cultus, opus.

עָבַר, transiit, H. traduxit.

Hithp. excanduit. עָבַרִי,

m. Hebraeus. עֲבָרָה, ex-
candescencia. בְּעֵבוֹר,

propterea, propter. מִעְבָּר,
vadum, transitus.

- עָגַב, amavit. עֲוֹגָב, organum.
 עָגָה, coxit, עֲוָגָה et עֲוֹגָה, placenta.
 עָגֹל, chr. p. 59. עֲגֹל, rotundum. עֲגֹלָה, m. vitulus, a.
 עָרָה, ornavit, H. removit v. p. 90. עָרִי, usque ad, עָר, praeda.
 עָרַן, Hithp. oblectavit se. עֲרָנָה, voluptas.
 עֲרֵנִים et נֹת, deliciae.
 עָרַף, abundavit. H. superfluum accepit, vel collegit.
 עָרַר, ordinavit. עֲרָר, grex.
 עֲוָה, parare placentas. עֲוָגָה, placenta.
 עֲוֹד, K. et H. testari, arab. redire P. עֲוֹד, praedatus est. עֵד, testis. עֲדָה, testimonium, oraculum. עָר, praeda, it. aeternitas, usque ad. עֲוֹד, adhuc, subst. duratio.
 עָוָה, inique egit. עֲוֹן, ini-
- quitas, item poena.
 עָוָה, volare. עֲוָה, volatile, avis.
 עֲוֹר, evigilare, nudari. עֲוֹר, cutis, pellis.
 עָזַב, reliquit.
 עָזַז, roboravit se, roboratus est, item, durus, vehemens fuit, H. obfirmavit. עֲזָז, m. robustus, a, vehemens. עֲזָז, robur, fortitudo, item laus. עֲזָז, capra.
 עָזַר, juvit. עֲזָר, m. auxilium.
 עָטַף, texit, obtectus est, defecit, H. fero coivit.
 עָטַר, cinxit, coronavit.
 הָעֵיט, H. involavit, irruit.
 עֵיט, avis, maxime rapax.
 עֲיִן, observavit. עֵינִי, oculus, fons. מַעְיִן, fons, pl. מַעְיָנִים et נֹת.
 עֵיר, f. civitas. עֲיָר, m. pullus.
 עָכַר, turbavit.
 עָלָה, ascendit. N. excelsus

fuit. H. extulit, obtulit.
 על, עלי, super, ad,
 juxta, adv. superne. it.
 מעל, de-super, מלמעלה,
 desuper, superne. עליא,
 ch. excelsus. עליון, ex-
 celsus. עולה, holocau-
 stum. עלה, folium.
 עלה, m. מעלה, f. ascen-
 sus, gradus, dignitas.
 עלטה, nox, caligo.
 עלל, P. fecit. Hitph. illu-
 sit, ludificavit. עולל,
 מעולל, parvulus.
 עלם, N. abscondit, latuit.
 עולם, seculum. עלמה,
 puella, virgo.
 עמד, stetit. עמוד, colum-
 na, statua. עמד, locus,
 statio. עמדי, mecum.
 עמם, texit, obscuravit, ab-
 scondit. עם, populus.
 עם, cum.
 עמק, profundus fuit. עמק,
 vallis.
 עמר, manipulos fecit. עמר,

m. idem cum עמיר, ma-
 nipulus, et N. mensurae.
 ענב, m. uva.
 ענה, respondit, affixit,
 compressit. עני, m. af-
 flictio.
 ענן, obnubilavit. ענן, m.
 עננה, f. nubes.
 עפר, pulverem excitavit.
 עפר, pulvis.
 עץ, lignum.
 עצב, doluit, coluit ido-
 lum. עצב, עצב, עצב,
 עצבון, m. dolor, labor,
 molestia. עצבים, m. pl.
 idola.
 עצה, consilium, r. עצ.
 עצם, invaluit, firmatus,
 clausus est. עצם, os,
 ossis, corpus, substantia,
 ille ipse.
 עקב, calcaneum tenuit,
 defraudavit P. subvertit.
 עקב, עקב, calx, cal-
 caneus adv. extremo.

עָקַר, ligavit. עֶקֶר, maculofus, variegatus.

עָקַר, extirpavit, eradica-
vit, *v. p. 90.* עֶקֶר, *m.*
עֶקֶרָה, *f.* sterilis.

עָרַב, miscuit, sponondit,
suavis fuit, vesperavit.
עָרַב, turba, colluvies, pro-
miscuum vulgus. עֶרֶב, ve-
spera, turba, Arabia. עֲרָבָה,
campestris, planities.

עָרָה, nudatus est *P. et H.*
nudavit, evacuavit, effu-
dit. עוֹר, cutis. מַעְרָה,
f. spelunca, fossa, *v. p. 83.*

עָרַם, astute egit, *arab.*
cortice nudavit arborem,
N. coacervatus est. עָרוֹם,
astutus.

עֶרְמוֹן, platanus, castanea.

עָרוֹם, עֵרוֹם, עֶרוֹם, *m.*

עֶרְמָה, *f.* nudus, *a. vid.*

עָרָה, nudatus est, *et ut*

עָרַם, cortice nudavit ar-
borem; *hinc platanus, sua*
sponte se cortice nudans.

עָרַף, decollavit, stillavit.

עֶרְף, cervix.

עֵשֶׂב, *m.* herba.

עָשָׂה, fecit. מַעֲשֵׂה, *m.*
opus.

עָשָׂן, fumavit. עֵשָׂן, fumus.

עָשָׂר, decimas accepit *vel*

dedit. עֲשָׂר, עֲשָׂר, עֲשָׂר,

m. עֲשָׂרָה, *m.* עֲשָׂרָה, *f.*

decem *pl.* עֲשָׂרִים, *c.*

viginti. עֲשִׂירִי, deci-

mus. עֲשִׂירִית, decima,

pars.

עָשָׂת, nitidus fuit, bene-
volum se exhibuit.

עָתָד, paravit. עֲתֹדִים,
hirci.

עַתָּה, nunc, *v.* עַתָּה.

עָתָר, supplex fuit, oravit.

עָתַת, tempestive locutus

est. עֵת, tempus. עַתָּה,
nunc.

פ

פֹּה *vel* פֹּה, hic, huc, hinc
inde.

פָּאֵר, *P.* ornavit, glorifi-

cavit, *Hithp.* honorem
sibi habuit.

פָּגַר, defecit viribus, lassus,
piger fuit. פָּגַר, *m.* ca-
daver.

פֶּה, os oris, acies, ora,
it. mensura. פֶּה, *v.* פֶּה.
פֶּן, anxium esse. פֶּן, ne
forte, ne.

פָּוַץ, dispergi *H.* dispergere.
פָּחוּ, levis, agilis fuit, dif-
fluxit, *al.* roboratus est.
פָּחוּ, rapiditas, excellentia
פָּלַג, *N.* divisus est. פָּלַג,
rivus.

פָּלַה, *N.* separatus fuit, *H.*
distinxit.

פָּלַל, judicavit *Hithp.* ora-
vit. תַּפִּלָּה, precatio.

פָּלַשׁ, *Hithp.* volutavit se.
פֶּן, ne forte *v.* פֶּן.

פָּנָה, aspexit, rediit. פָּנִים,
n. pl. facies, aspectus.
לִפְנֵי, coram.

פָּסַח, transiit, claudicavit.

פָּסַח, transitus, sacrifi-
cium transitus *f.* pascha,
festum, agnus paschalis.

פָּעַם, per vices egit, impu-

lit, pulsavit. פָּעַם, *c.*

ictus, vice.

פָּצַח, aperuit, dilatavit,
liberavit.

פָּצַל, decorticavit. פָּצְלוֹת,
cortices, decorticationes.

פָּצַע, vulneravit. פָּצַע,
vulnus.

פָּקַד, visitavit, lustravit,
numeravit, praefecit,
mandavit, deposuit, de-
sideravit.

פָּקַח, aperuit.

פָּרַד, separavit. פָּרְדֵּס, pa-
radisus, hortus, silva.

פָּרַה, fructuosus est *H.* foe-
cundavit. פָּרִי, *m.* fructus.

פָּרַץ, rupit, urisit, crevit.

פָּרַר, rupit, *H.* etiam dis-
junxit.

פָּרַשׁ, explanavit *N.* di-
spersus est. *H.* pupugit,
arab. equum pavit. פָּרָשׁ,
eques.

פָּתַח, aperuit *P.* fulcavit,
sculpsit. פֶּתַח, janua,
ingressus.

פתל, *N.* luctatus est, contortus est. נִפְתָּלוֹלִים, *m.*
pl. luctationes.

צ

צֹאן, *c.* צֹנָה, *g.* grex.
צָבָא, ministravit, militavit.
צָבָא et צְבָה, exercitus, *pl.* צְבָאִים et צֹה.
צָבַע, tinxit, coloravit, pinxit.
אֶצְבָּע, *f.* digitus.
צָבַר, congeffit.

צָדַר, *arab.* obstitit. צָד, *latus.*

צָדִיק, justus est *vel* habitus est.
P. et *H.* justum affert, absolvit, justificavit.
צָדִיק, justus. צְדִיקָה, *m.*
צְדִיקָה, *f.* justitia.

צֹד, venari. צִידָה, *f.* viaticum.

צִוָּה, praecepit, mandavit.

צִו, *m.* מִצְוָה, *f.* praeceptum.

צוֹלָה, profundum esse. צוּלָה, profunditas.

צוּר, arctare, obsidere, li-

gare. צָר et צָרָה angustus, hostis, angustia, rupes.
צוּר, rupes.

צָחַק, risit. *P.* lusit, jactus est. צְחִיקָה, risus, lusus.

צָלָה, affavit. צָלִי, *m.* affatum.

צָלָה, pertransivit, prosperratus est.

צָלָל, obumbratus est, tinxit, profundum petiit.
צָלָל et צֶלַל, umbra.

צֶלֶם, imago.

צָלַע, claudicavit. צֶלַע, *c.* costa, latus, trabs, cella, contabulatio, tabula.

צָמָא, sitivit. צָמָה, *m.* sitis.

צָמָה, germinavit. צֶמֶח, germen.

צָנַצְנָה, *in us.* affervavit. צִנּוּר, urna.

צָעַד, progressus est, incessit.

צָעַק, clamavit. צַעֲקָה, clamor.

צָעִיר, imminutus est.

צָעִיר, *m.* parvus, minor. צָעִיר, exiguum.

צָפַח, humectavit. צִפְיָחִית, laganum, placenta.	קָוָה, expectavit, confluit, congregatus est. מִקְוָה, <i>m.</i>
צָפַר, maturavit, volavit.	מִקְוָה, <i>f.</i> expectatio, spes, congregatio. מִקְוָה, <i>m.</i>
צָפַר, <i>c.</i> avis. צִפְרָדַע, <i>c.</i> rana.	מִקְוָה, <i>m.</i> filatum.
צָרָה, angustia, <i>v.</i> צור.	קוֹל, <i>m.</i> vox, sonus, sonitus, <i>item</i> tonitru.
צָרַר, ligavit, arctavit, hostiliter egit. צוּרָר, <i>m.</i> hostis.	קוּם, stare, surgere <i>P. et H.</i> יָקוּם, <i>m.</i> erigere. קוּם, substantia. קָמִים, <i>pl.</i> קָמִים, adversarii. מְקוּם, locus.
ק קָבַץ, collegit.	קוֹיץ, taedere, aestatem transigere. קֵיץ, aestas.
קָבַר, sepelivit. קֶבֶר, sepulchrum.	קוֹיץ, spina.
קָרַר, inclinavit, <i>etiam</i> <i>verticem honoris causa.</i> קֶדְקֶד, vertex.	קוֹר, fodere. <i>P.</i> קָרַקַר, scaturivit. קוֹר, frigus.
קָדַם, antevertit, occurrit.	קָטַן, parvus, minor est. <i>H.</i> קָטַן et קָטַן, <i>m.</i> parvus.
קָדַם, antiquitas, olim.	קָטַר, fumum, suffitum fecit. קָטוּרָה, <i>f.</i> suffitus.
קָדָמָה, oriens. קֶדָם, coram.	קִיטוֹר, fumus, vapor.
קָדָם, oriens, ventus orientalis.	קִיר, murum struxit. <i>P.</i> קִיר, paries, murus.
קָדַשׁ, sanctus fuit. קִדְשׁ, sanctus. קִדְשׁ, sanctitas.	קָלִל, levis, velox fuit, vi-
קָהַל, <i>N.</i> congregatus fuit. קָהָל, coetus. קִהְלָה, congregatio.	
קָוָה, <i>H.</i> הִקִּיָּא, vomuit, evomuit.	

lis est vel habetur. P.
קָלַל, maledixit, perdidit.
קְלוּקָל, vilissimus.

קָנָא, zelavit, aemulatus
est, invidit.

קָנָה, comparavit, emit,
possedit. מִקְנָה, m. pos-
sessio, pecus, res emta.

קָצַב, praecidit, totondit.

קָצַב, praecisio, *hinc ex-*
tremitas rei, uti radix,
pes etc.

קָצַה, succidit, amputavit.

קָצַה, m. extremitas, finis.

קָצַף, spumavit, succensuit,
impatiens factus est.

קָצַף, fervor, ira, spuma.

קָצַץ, amputavit. קֵץ, finis.

קָצַר, abbreviatus, curtus
factus est, messuit.

קָצִיר, messis, ramus.

קָרָא, vocavit, clamavit,

invocavit, legit, venit

pro קָרָה. מִקְרָא, con-

vocatio. מִקְרָא, occurfus.

קָרַב, appropinquavit, ac-

cessit. P. admovit, attulit.

קָרַב, קָרוֹב, propinquus.

קָרַב, medium, intesti-

num, venter.

קָרָה, venit, obvenit, con-

tigit. מִקְרָא, f. occur-

fus. לִקְרָאתָ, obviam,

e regione.

קָרַן, radiavit H. protulit,

emisit, *speciatim radios,*

cornua. קָרַן, cornu,

robur, buccina.

קָרַע, scidit, laceravit.

קָרַעִים, rupturae, frustra.

קָרַר, ch. friguit. it. murum

struxit v. קוֹר. קָר, m.

frigus.

קָשָׁה, durus, gravis fuit.

H. induravit, difficile

fecit, v. p. 169.

קָשַׁר, ligavit, conjuravit.

קָשָׁת, c. arcus.

ר

רָאָה, vidit N. apparuit H.

ostendit. רֹאֶה, videns,

propheta. מִרְאָה, m. visio,

species, speculum.

רום, *alias* רמם *vel* רום, *altus fuit.* ראם, *monoceros, taurus, bos, caprea.*

ראש, *m. caput, vertex, primitiae, fel, venenum.*

ראשון, *m. prior, primus.*

ראשית, *principium.*

רב, *multus, multiplicatus est, jaculatus est.* רב, *multus, magnus, magister, princeps. adv. multum.* רבבה, *myrias.*

רבה, *multiplicatus, auctus est, crevit, jaculatus est.*

רבע, *quadratus est, coivit.*

רבע, *quarta pars,*

רביעי, *quartus.* ארבע, *f. ארבעה, m. quatuor.*

ארבעה, *m. quatuor.*

ארבעים, *quadraginta.*

רבץ, *cubuit, accubuit, quievit.*

רגל, *obtrexavit H. affue-*

fecit. רגלי, *c. pes.* רגלי, *pedes pl. pedites.*

ררה, *dominatus est.*

רדם, *dormivit.* תרדמה, *somnus.*

רדף, *persecutus est.*

רהט, *v. p. 75.* רהטים, *canales.*

רוב, *litigare, contendere.*

רוב, *m. et מריבה, lis.*

רוח, *dilatatus fuit, respiravit. Püal. spatiosus est.*

רוח, *m. רוחה, f. re-*
spiratio.

רוח, *spirare, speciatim odorem, in Hiphil, odoratus est. רוה, comm. ventus, flatus, plaga mundi, item spiritus.*

רום, *altum, elatum esse.*

רוע et רוע, *malum esse H. male agere, vociferari.*

רע, *malus, malitia.*

רחב, *dilatatus, latus est.*

רחב, *latus.*

רהא, *arab. raha, convertit. רחים, m. d. mola.*

רחם, *intime dilexit, misertus est, mollis fuit.*

רחם, *m. vulva, uterus.*

רחף, *commotus est. P. motitavit se more avis, incubuit.*

רָחַק, *K. et H.* longe abfuit,
recessit.

הִרְיָח, *H.* odoratus est, ol-
fecit. רִיחַ, odor.

רָיַע, *H.* הִרְיָע, vociferatus
est, clamxit. תְּרוּעָה,
clangor, clamor.

רָכַב, equitavit, vectus est.

רֶכֶב, currus. רֶכֶב, eques.

רֶכֶב, vehiculum.

רָךְ, *m.* mollis fuit. רֶכֶךְ,

f. mollis, infirmus.

רָכַשׁ, acquisivit. רֶכֶשׁ,
substantia, opes.

רָמָה, jecit, jaculatus est.

P. decepit.

רָמַם, elevatus est, intu-
muit, protulit vermes.

רָמָה, *f.* vermis. רֶמֶן,

m. malogranatum.

רָמַשׁ, reptavit. רֶמֶשׁ,
reptile.

רָעָה, pavit, confociavit,
confregit. רֶעָה, (*part.*)

pastor. רֵעַ, amicus, pro-

ximus. רֵעוּת, amica,

vicina.

רָפָא, sanavit.

רָצָה, voluit, acquievit, ab-
solvit *N.* acceptatus est.

רָצוּי, *Part. Paul.* gratus,

acceptus. רָצוֹן, *m.* vo-

luntas, beneplacitum,
benevolentia.

רָקַע, expandit. רָקִיעַ, ex-
pansum.

רָקַק, expuit *H.* attenuavit.

רָק, *m.* tenuis, *adv.*
tantum.

רָשָׁע, improbus fuit. *H.*
damnavit. רָשָׁע, *m.* im-
probus.

ש

שָׁאַל, rogavit, *etiam*

mutuo petiit, interroga-
vit, mendicavit. *H.* mu-
tuavit. שָׂאָל, sepul-

chrum, infernus *v. p.* 179.

שָׂאַר, reliquus fuit, super-

fuit. *H.* reliquit. שָׂאַר,

reliquus. מִשְׂאָרָה, ma-

etra. שָׂאֵר, fermentum.
 נִשְׂאָה, f. remissio, v. שְׂאֵה.
 שָׂבָה, captivum cepit, de-
 tinuit. שְׁבִי, captivitas,
 item captivus.
 שֶׁבֶט, virga, spiculum,
 sceptrum, tribus.
 שָׁבַע, N. juravit, H. ad-
 juravit, juramento ob-
 strinxit. שְׁבַע, f. שְׁבַעָה,
 m. septem. pl. שְׁבַעִים,
 septuaginta. שְׁבִיעִי, sep-
 timus. שְׁבוּעָה, septima-
 na. שְׁבַעֲתַיִם, septupli-
 citer.
 שָׁבַע, satiatus est. שֶׁבַע,
 satur. שֶׁבַע, m. fatu-
 ritas.
 שָׁבַר, fregit, emit, ven-
 didit. מְשַׁבְּרִים, fluctus.
 שָׁבַר, expectavit, speravit.
 שָׁבַת, quievit H. cessare
 fecit, abolevit, removit,
 compescuit. שַׁבָּת, c.
 sabbatum, requies, sep-
 timana. שַׁבָּתוֹן, quies.

שָׂדֶה, v. p. 89. שָׁד, uber,
 mamma.
 שָׂדֶה, vastavit. שְׂדֵי, N.
 Dei, quasi vastatoris, cui
 nihil possit resistere; in-
 certa tamen ejus etymolo-
 gia: vertitur ab aliis ful-
 minator, omnipotens.
 שָׂדֶה, ager pl. שְׂדֵים,
 et שֵׁד.
 שָׂה, c. pecus, ovis, capra.
 שָׂהָם, fardonix al. beryl-
 lus, hyacinthus.
 שָׂוָה et שָׁוָה, aequatus est,
 tumultuatus est. שָׁו et
 שָׁוָה, m. vanitas, men-
 dacium, vane, frustra.
 שָׁוָה, reverti, reducere, H.
 rependit, reduxit, re-
 spondit.
 שָׁוָה, canescere. שֵׁיב,
 שֵׁיבָה, m. f. ca-
 nities, senectus.
 שָׁוָה, inclinare. שִׁחָה,
 fossa, fovea.
 שָׁוָה, ponere.
 שָׁוָה, clamare, vociferari.

שׁוֹף, opprimere, contere-
re, tegere, laedere.

שׁוֹק, excurrere *P.* appetere. *H.* exundare. שׁוֹקָה, *f.* appetitus, conversio.

שׁוֹר, canere, observare.

שׁוֹרָה, שׁוֹרָה, canticum.

שׁוֹר; murus. שׁוֹר, bos.

שׁוֹר, principatum gerere, principem esse. שׂר, princeps.

שׁוֹת, ponere.

שָׁחָה, humi procubuit, *H.* depressit, *Htthp.* adoravit, *v. p.* 83.

שָׁחַט, duxit, mactavit.

שָׁחִין, *m.* ulcus, inflammationio.

שָׁחַק, contudit. שָׁחַק, pulvis, nubes.

שָׁחַק, lusit, irrisit. שִׁחּוֹק, risus, ludus.

שָׁחַר, niger fuit *P.* mane, tempestive quaesivit.

שָׁחַר, מִשְׁחַר, aurora.

שָׁחַת, *N.* corruptus est *P.* שָׁחַת, corrupit. שָׁחַת, corruptio, fovea, *v.* שׁוּחַ.

מִשְׁחִיר, corrumpens, corruptio.

שָׂטַם, odio persecutus est.

שָׂטָן, adversatus est. שָׂטָן, adversarius.

שִׁיחַ, *m.* stirps, frutex.

שָׁכַב, fudit, effudit, *item*

jacuit, cubuit. שְׁכָבָה,

fusio, effusio. מִשְׁכָּב,

cubile.

שָׁכַם, *H.* mane surrexit.

v. p. 86. שָׁכַב, *m.* humerus.

שָׁכַן, habitavit, consedit,

mansit. שָׁכֵן, *m.* vicinus.

שָׁכַר, mercede conduxit.

מִשְׁכָּרָה, שָׁכַר, שָׁכַר, *m.*

f. merces, praemium.

שָׁלַח, coturnix, *al.* locusta,

al. piscis volatilis,

quasi אֵלָה, tranquillus fuit.

שָׁלַח, misit, expulit.

שָׁלַל, spoliavit. שָׁלַל,

praeda.

שָׁלַם, perfectus, comple-

tus est, pacem coluit, salutavit. *P.* perfecit, retribuit. *H.* absolvit, pacem iniit. **שָׁלֵם**, *m.* integer, completus. **שָׁלוֹם**, *m.* pax, prosperitas.
שָׁלַף, extraxit, evaginavit.
שָׁלַשׁ, tertiavit. *Part. Py.*
שָׁלֹשׁ, triennis. **שָׁלוֹשׁ**, *f.* **שָׁלֹשָׁה**, *m.* tres *pl.* triginta. **שְׁלִישִׁי**, *m.* **שְׁלִישִׁית** et **שְׁלִישִׁי**, *f.* tertius, *a.* **שְׁלִישׁ**, *m.* tribunus.
שָׁמָּה, *ibi* **שָׁמָּה**, inde.
שָׁם, nomen *pl.* **שְׁמוֹת**, *r.* **וְשָׁם**, *arab.* designavit, descripsit.
שְׂמָאל, sinister.
שָׁמַד, *N.* perditus est, *H.* perdidit.
שָׁמַיִם, *d.* coelum.
שָׁמַח, laetatus est, claruit, luxit.
שָׁמַל, *arab.* circumdedit. *H.* **שָׁמַל**, ad sinistram flexit. **שְׂמָאל**, sinistra

manus, *vel* pars, *aut* latus. **שְׂמֹלָה**, *f.* vestis.
שָׁמַן, pinguis fuit, saginatus est. **שָׁמֶן**, pinguis.
שָׁמֶן, pinguedo, oleum, unguentum. **שְׁמֹנֶה**, *m.* **נֶה**, *f.* octo *pl.* **נִים**, octoginta. **שְׁמִינִי**, *m.* **יֵת**, *f.* octavus, *a.*
שָׁמַע, audivit, obedivit. *H.* pronunciavit, promulgavit.
שָׁמַר, custodivit, observavit. *N.* fervatus est, cavet sibi. **שְׁמָרִים**, observationes. **מִשְׁמָרָה**, custodia, custodiae locus. **אֶשְׁמָרָה**, *f.* vigilia.
שָׁמַשׁ, *ch.* ministravit. **שָׁמַשׁ**, et *ch.* **שָׁמַשׁ**, sol.
שָׁנָה, fomnus, *r.* **ישן**.
שָׁנָה, odit. *Part. Paul f.* **שָׁנָה**.
שָׁנָה, iteravit, duplicavit, mutatus est. **שְׁנִים**,

שְׁתִּים, *m.* שְׁתִּים, *m.* שְׁנִים,
f. duo, duae. שְׁנִי, *m.*
 שְׁנִי, *f.* secundus.
 שָׁנָה, annus.
 מִשְׁנָה, duplicitas, duplum.
 שָׁנָה, acuit. שֵׁן, dens,
 ebur, scopulus.
 שָׁעָה, respexit, oblectavit,
 oblinitus est.
 שָׁעָל, *arab.* תָּעַל, confer-
 tus, compressus fuit.
 מִשְׁעוֹל, trames, semita,
 angusta.
 שָׁעַר, cogitavit, aestimavit.
 שַׁעַר, porta, judicium,
vel potius locus judicii.
 שָׁפָה, *N.* eminuit, fractus
 est, planus fuit, aequavit.
 שָׁפָה, labium, ripa.
 שָׁפַח, *aethiop.* extendit
 diffudit. שָׁפְחָה, ancil-
 la. מִשְׁפָּחָה, familia,
 genus, natio.
 שָׁפַט, judicavit. שְׁפָטִים,
 judicia, supplicia, plagae.
 שָׁפַן, *v.* מִפָּן.
 שָׁפַע, *chald.* affluxit, abun-

davit. שָׁפַע, *m.* abun-
 dantia, affluentia.
 שָׁפַח, *v. p. 89.* שָׁפִיפּוֹן, *m.*
 serpens jaculus.
 שָׁפָר, pulcher fuit. שְׁפָר,
m. pulchritudo. שׁוּפָר,
 buccina.
 שָׁפַת, ordinavit. מִשְׁפָּתִים,
 duae sarcinae, repagu-
 la, claustra, vectes.
 שָׁקַד, sedulus, festinus
 fuit, maturavit, vigi-
 lavit.
 שָׁקָה, *N.* potatus, irriga-
 tus est. *H.* potavit. שִׁקָּה,
 canalis.
 שָׁקָה, *N. et H.* prospexit.
 מִשְׁקוֹף, superliminare.
 שָׁרָה, principem egit, de
 principatu contendit.
 שָׂרָה, ussit, incendit, coxit,
 combussit. שָׂרָה, ser-
 pens, prester. שְׂרָפִים,
 igniti *N. angelorum.*
 שָׂרָפָה, incendium, ex-
 ustio, coctio.
 שָׂרַץ, reptavit, abunde sca-

tuit, progenuit. שָׂרַץ,

reptile.

שָׂרַק, sibilavit. שָׂרָק, *m.*

vitis generosa.

שָׂשָׂה, *P.* sextavit. שָׂשָׂה,

f. שָׂשָׂה.

שָׂשִׁי, sexaginta. שָׂשִׁים,

m. sextus.

שָׂתָה, bibit, convivatus est.

מִשְׂתָּה, convivium.

שָׂתַל, plantavit.

שָׁתַק, tacuit, cessavit,

quievit.

ת

תֵּאֵנָה, *f.* ficus.

תֵּאָר, definivit, formavit.

תֵּאָר, forma, species.

תֵּבָה, *f.* arca.

תֵּהוֹ, *m.* inanitas, vastitas.

תֵּהוֹם, *c.* abyssus.

תֵּיכּוֹן, *m.* medium.

medianus, medius.

תֵּוֹר, explorare. תֵּוֹר, ordo,

turtur.

תַּחַת, *et ch.* תַּחֲוֹת, sub,

infra, loco, pro. מִתַּחַת,

de - sub.

תִּישׁ, *forte ut* תִּישׁ, avulsit.

תִּישִׁים, caper. *pl.* תִּישִׁים.

תָּכָה, recubuit, *Pyal* תָּכָה,

prostratus fuit, medius

fuit.

לֹעַ, *m.* vermis, *r.* לֹעַ,

vel arab. וּלַע, lambit,

linxit.

תָּמַךְ, sustentavit, tenuit.

אֶתְמוֹל, אֶתְמוֹל, תְּמוֹל,

אֶתְמוֹל, heri, ante, *con-*

jungitur cum. שְׁלִשֹּׁם,

h. e. heri et nudius ter-

תָּמַם, absolvit, completus

est. תָּמָה, *m.* תָּמָה, *f.* in-

tegritas, perfectio. תָּמָה,

m. perfectus.

תַּנִּין, תַּנִּים, draco, ser-

pens, balaena. *pl.* תַּנִּינִים,

תַּנּוֹת *et* תַּנִּים.

תֵּנוּר, *m.* fornax, *v. p.* 60.

הָטָה, erravit <i>P.</i> הִטָּהֵל, seduxit, <i>H.</i> discere jussit.	הִקָּה, fixit, plausit, clanxit.
הִפָּךְ, consuit.	הִשָּׁעָה, <i>f.</i> הִשָּׁעָה, <i>m.</i> novem <i>pl.</i> הִשָּׁעִים, nonaginta.
הִפִּישׁ, apprehendit, manibus tractavit, occupavit.	הִתָּה, dare, <i>v.</i> נתן.

ERRATA NOTABILIORA.

Pag.	lin.	היה	lege	הוא
21	5	הוא	—	הוא
23	4	חוא	—	חוא
24	2	לִיקַח	—	לִיקַח
—	4	ואת	—	ואת
25	5	והנהש	—	והנהש
26	5	והאכל	—	והאכל
29	6	ערבה	—	ערבה
30	3	ימי	—	ימי
32	1	הַכְּרָבִים	—	הַכְּרָבִים
33	7	נָפְלוּ	—	נָפְלוּ
36	1	חיה	—	חיה
40	6	הַאֱלֹהִים	—	הַאֱלֹהִים
43	4	הַרְמֵשׁ	—	הַרְמֵשׁ
50	1	נִפְשָׁהּ	—	נִפְשָׁהּ
—	14	אֲדָנִי	—	אֲדָנִי
61	8	הַגּוֹי	—	הַגּוֹי
62	7	וַיִּקְרָא	—	וַיִּקְרָא
64	1	אֲשֶׁר	—	אֲשֶׁר
—	6	פָּקַד	—	פָּקַד

Pag. 74 lin. 5	חום	lege	חום
76 not. 3	תבאן	—	תבאן
82 not. 7	עז	—	עז
Ib lin. ult.	מכרה	—	מכרה
93 — 4	אדמת	—	אדמת
96 not. ad V. 5. adde	נטה	hic extendit	
100 — 2	לעוני	—	לעוני
101 — 4	ובמשפחותיה	—	ובמשפחותיה
109 — 3	ער	—	ער
115 — 5	כסף	—	כסף
116 — 2	ויאפו	—	ויאפו
119 not. 6	בם	—	בם
102 — 2	יהוה	—	יהוה
— — 4	להוציאנו	—	להוציאנו
121 — 5	מחזק	—	מחזק
122 not. 7	עז	—	עז
Ibid. — 8	עז	—	עז
127 not. 3	פנה	—	פנה
129 — 6	יותר	—	יותר
132 — 3	כורע	—	כורע
133 — 4	אכלו	—	אכלו
135 — 3	ויקרא	—	ויקרא
— — 8	ויבא	—	ויבא
136 — 8	כתב	—	כתב
138 — 4	ובעירנו	—	ובעירנו
139 not. 1	מלע	—	סלע

Pag. 141	lin. 2	אֵין	lege	אֵין
—	—	אֶת 4	—	אֶת
158	uot. 7	רָחֵק	—	רָחֵק
163	not. 3	טַבֵּב	—	סַבֵּב
164	—	הִזָּה 4	—	הִזָּה
175	not. 11	שָׁכַר	—	שָׁכַר
176	—	גּוֹרְלוֹת 7	—	גּוֹרְלוֹת
177	—	עֲבָרִי 5	—	עֲבָרִי
183	not. 2	נָבֵל	—	נָבֵל
—	—	גִּרָּף 10	—	גִּרָּף
184	—	I pura spes	—	plena spe.
188	—	הִדָּה 6	—	הִדָּם
189	—	12 tibo	—	tibi
225	—	6 φρονιμωτατος	—	φρονιμωτατος

Ries, Daniel C.,

Chrestomathia biblica analytica

Moguntia 1790

L.as. 307

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10572240-9

VD18 14623137-001